

Statsrådets publikationsserie 9 | 2018

REGERINGENS ÅRSBERÄTTELSE 2017

Bilaga 3 Åtgärder med anledning av riksdagens uttalanden och ställningstaganden

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Regeringens årsberättelse 2017 bilaga 3

Åtgärder med anledning av riksdagens uttalanden och
ställningstaganden

ISSN 2489-6993 (tryckt)

ISBN 978-952-287-575-4 (tryckt)

ISSN 2489-8015 (pdf)

ISBN 978-952-287-574-7 (pdf)

Grano Ab 2018

Presentationsblad

Utgivare	Statsrådets kansli	26.4.2018	
Författare	Statsrådets kansli, finansministeriet		
Publikationens titel	Regeringens årsberättelse 2017 bilaga 3 Åtgärder med anledning av riksdagens uttalanden och ställningstaganden Hallituksen vuosikertomuksen 2017 liite 3 Toimenpiteet eduskunnan lausumien ja kannanottojen johdosta		
Publikationsseriens namn och nummer	Statrådets publikationsserie 9/2018		
Diarie-/projektnummer	VNK/1681/05/2016	Tema	
ISBN tryckt	978-952-287-575-4	ISSN tryckt	2489-6993
ISBN PDF	978-952-287-574-7	ISSN PDF	2489-8015
URN-adress	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-574-7		
Sidantal	198	Språk	svenska
Nyckelord	årsberättelse, bokslut		
<p>Referat</p> <p>Statsrådet lämnar regeringens årsberättelse till riksdagen som den berättelse om regeringens verksamhet, skötseln av statsfinanserna och om hur budgeten har följts samt om regeringens åtgärder med anledning av riksdagens beslut som det föreskrivs om i 46 § i grundlagen.</p> <p>Närmare bestämmelser om regeringens årsberättelse finns i 9 a § i lagen om statsrådet (175/2003) och i 17 och 18 § i lagen om statsbudgeten (423/1988). Enligt 18 § i lagen om statsbudgeten ska de redogörelser för statsfinanserna och skötseln av statsfinanserna samt resultatet av statens verksamhet som tas in i regeringens årsberättelse ge riktiga och tillräckliga uppgifter om hur budgeten följts och om statens intäkter och kostnader, statens ekonomiska ställning och resultat (rättvisande bild). På författningsnivå bestäms berättelsens innehåll dessutom särskilt av kraven i förordningen om statsbudgeten (1243/1992). Förordningsbestämmelserna om regeringens årsberättelse har förnyats genom en ändring av förordningen om statsbudgeten (118/2016), som trädde i kraft i februari 2016.</p> <p>Regeringens årsberättelse för 2017 består av fem delar, själva årsberättelsen och fyra bilagor:</p> <p>Bilaga 1 Ministeriernas resultatöversikter</p> <p>Bilaga 2 Bokslutskalkyler</p> <p>Bilaga 3 Åtgärder med anledning av riksdagens uttalanden och ställningstaganden</p> <p>Bilaga 4 Statens bolagsinnehav</p>			
Förläggare	Statsrådets kansli		
Beställningar/distribution	Elektronisk version: julkaisut.valtioneuvosto.fi Beställningar: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi		

Kuvailulehti

Julkaisija	Valtioneuvoston kanslia	26.4.2018	
Tekijät	Valtioneuvoston kanslia, valtiovarainministeriö		
Julkaisun nimi	Regeringens årsberättelse 2017 bilaga 3 Åtgärder med anledning av riksdagens uttalanden och ställningstaganden Hallituksen vuosikertomuksen 2017 liite 3 Toimenpiteet eduskunnan lausumien ja kannanottojen johdosta		
Julkaisusarjan nimi ja numero	Valtioneuvoston julkaisusarja 9/2018		
Diaari/hankenumero	VNK/1681/05/2016	Teema	
ISBN painettu	978-952-287-575-4	ISSN painettu	2489-6993
ISBN PDF	978-952-287-574-7	ISSN PDF	2489-8015
URN-osoite	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-574-7		
Sivumäärä	198	Kieli	ruotsi
Asiasanat	vuosikertomus, tilinpäätös		
<p>Tiivistelmä</p> <p>Valtioneuvosto antaa eduskunnalle hallituksen vuosikertomuksen perustuslain 46 §:ssä säädettyinä kertomuksena hallituksen toiminnasta, valtiontalouden hoidosta ja talousarvion noudattamisesta sekä niistä toimista, joihin hallitus on eduskunnan päätösten johdosta ryhtynyt.</p> <p>Hallituksen vuosikertomuksesta säädetään tarkemmin valtioneuvostosta annetun lain (175/2003) 9 a §:ssä sekä valtion talousarviosta annetun lain (423/1988) 17 ja 18 §:ssä. Talousarviolain 18 §:ssä edellytetään, että hallituksen vuosikertomukseen otettavien valtiontalouden ja valtion taloudenhoidon sekä toiminnan tuloksellisuuden kuvausten tulee antaa oikeat ja riittävät tiedot talousarvion noudattamisesta, valtion tuotoista ja kuluista, valtion taloudellisesta asemasta sekä tuloksellisuudesta (oikea ja riittävä kuva). Säädösten kertomuksen sisältöä määrittävät erityisesti myös valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) vaatimukset. Hallituksen vuosikertomusta koskeva asetustasoinen sääntely on uudistettu helmikuussa 2016 voimaan tulleella valtion talousarviosta annetun asetuksen muutoksella (118/2016).</p> <p>Hallituksen vuosikertomus vuodelta 2017 muodostuu viidestä osasta, itse vuosikertomuksesta sekä neljästä liitteestä:</p> <p>Liite 1 Ministeriöiden tuloksellisuuden kuvaukset</p> <p>Liite 2 Tilinpäätöslaskelmat</p> <p>Liite 3 Toimenpiteet eduskunnan lausumien ja kannanottojen johdosta</p> <p>Liite 4 Valtion yhtiömistus</p>			
Kustantaja	Valtioneuvoston kanslia		
Julkaisun myynti/jakaja	Sähköinen versio: julkaisut.valtioneuvosto.fi Julkaisumyynti: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi		

INNEHÅLL

1.1	Grundlagsutskottet.....	6
1.2	Utrikesutskottet	8
1.3	Finansutskottet	11
1.4	Revisionsutskottet.....	30
1.5	Förvaltningsutskottet	63
1.6	Lagutskottet	74
1.7	Kommunikationsutskottet.....	82
1.8	Jord- och skogsbruksutskottet.....	91
1.9	Försvarsutskottet	113
1.10	Kulturutskottet	115
1.11	Social- och hälsovårdsutskottet.....	141
1.12	Ekonomiutskottet.....	160
1.13	Framtidsutskottet	174
1.14	Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet.....	186
1.15	Miljöutskottet.....	191

1 Åtgärder med anledning av riksdagens uttalanden och ställningstaganden

1.1 Grundlagsutskottet

Utveckling av valsystemet

RP 55/2014 rd, VLF 1/2015 rd – RSk 14/2015 rd

Grundlagsutskottet

Riksdagen förutsätter att en parlamentarisk beredning inleds för att utveckla vårt valsystem och se över vallagstiftningen. I beredningen ska grundlagsutskottets ståndpunkter beaktas. Riksdagen understryker att beredningen ska vara öppen för insyn och att den bör gå ut på att förutsättningslöst och i ett brett perspektiv undersöka olika alternativ för att få valsystemet att fungera på bästa sätt och höja valdeltagandet, förbättra proportionaliteten vid val, sänka den så kallade dolda röstspärren och säkra den regionala representativiteten.

Justitieministeriet kommer under innevarande valperiod att starta ett projekt för att utreda de olika alternativen för att utveckla riksdagsvalets valsystem och se över vallagstiftningen på det sätt som förutsätts av riksdagen.

Arto Jääskeläinen, valdirektör, justitieministeriet

Språkliga rättigheter för dem som använder teckenspråk

RP 294/2014 rd – RSv 346/2014 rd

Grundlagsutskottet

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att de språkliga rättigheterna för dem som använder teckenspråk ska tillgodoses i hela landet på det sätt som avsetts när lagstiftningen om rättigheterna utarbetades.

Justitieministeriet tillsatte för mandatperioden 13.2.2017–31.12.2018 en ny samarbetsgrupp för teckenspråk. Samarbetsgruppen följer verkställigheten av teckenspråkslagen (359/2015) i samarbete med aktörer som representerar det teckenspråkiga samfundet. Samarbetsgruppen har uppdaterat och börjat verkställa den föregående samarbetsgruppens plan med praktiska åtgärder för att öka kunskaperna om teckenspråkslagen och främja att den tillämpas i myndighetsinformationen. Arbetsgruppen har behandlat aktuella teckenspråksfrågor som kommer upp inom statsrådet och satsat på god informationsförmedling mellan de viktigaste aktörerna.

Maria Soininen, överinspektör, justitieministeriet

Besvärsförbud i ärenden gällande utnämningar till tjänster och tjänsteförhållanden

RSk 22/2015 rd – TKF 1/2015 rd

Grundlagsutskottet

Riksdagen förutsätter att regeringen skyndsamt tar fram en proposition med förslag till lag om ändring av statstjänstemannalagen för att slopa besvärsförbudet i fråga om beslut som gäller utnämning till en tjänst eller ett tjänsteförhållande. I det sammanhanget bör också förslag om ändring av lagen om riksdagens tjänstemän och andra relevanta lagar beredas så att den rättighet som var och en garanteras genom 21 § 1 mom. i grundlagen tillgodoses varje gång beslut fattas om att utnämna någon till en tjänst eller ett tjänsteförhållande inom den offentliga förvaltningen.

Statsrådet beslutade den 30 december 2015 att vidta åtgärder som föranleds av uttalandet. I juni 2016 tillsatte finansministeriet (VM052:00/2016) i enlighet med uppdraget i den skrivelse riksdagen lämnade regeringen (RSk 22/2015 rd) en arbetsgrupp med uppgift att utreda upphävandet av besvärsförbud i fråga om utnämningsbeslut. Statsrådet beslutade 30.12.2015 att vidta de åtgärder som uttalandena ger anledning till. I juni 2016 tillsatte finansministeriet (VM052:00/2016) i enlighet med uppdraget i den skrivelse riksdagen lämnade regeringen (RSk 22/2015 rd) en arbetsgrupp med uppgift att utreda upphävandet av besvärsförbud i fråga om utnämningsbeslut. Enligt arbetsgruppens förslag från oktober 2016 ska det i statstjänstemannalagen och i andra i förslaget ingående lagar som berör tjänstemäns anställning föreskrivas om begränsad rätt att genom besvär söka ändring i beslut som gäller utnämning till en tjänst eller ett tjänsteförhållande. Arbetsgruppens promemoria var på remiss i slutet av januari 2017, och regeringen lämnade i enlighet med riksdagens uppdrag en proposition med förslag till lag om ändring av statstjänstemannalagen och till vissa lagar som har samband med den (RP 77/2017 rd) i juni 2017. Regeringen föreslår att ett beslut om att utnämna någon till en statlig tjänst eller ett statligt tjänsteförhållande i första hand får överklagas genom besvär till förvaltningsdomstolen. Enligt propositionen är det dock inte möjligt att anföra besvär över utnämningsbeslut om utnämning befogenheten tillkommer republikens president eller statsrådets plenum, beslutet gäller en utnämning för viss tid på högst två år eller tjänsten eller tjänsteförhållandet med stöd av lag kan tillsättas utan att ledigförklaras. Besvär får inte heller anföras om beslutet gäller en militär tjänst inom försvarsmakten eller gränsbevakningsväsendet som med stöd av lag får tillsättas utan att den ledigförklaras. Behandlingen av propositionen i syfte att lämna ett betänkande om det fortsätter i förvaltningsutskottet i februari 2018.

Miska Lautiainen, konsultativ tjänsteman, finansministeriet

1.2 Utrikesutskottet

Finlands säkerhets- och försvarspolitik 2012

SRR 6/2012 rd – RSk 6/2013 rd

Utrikesutskottet

Riksdagen godkände 8.5.2013 följande ställningstaganden i enlighet med utrikesutskottets betänkande:

1. Riksdagen förutsätter att redogörelsen läggs upp som en övergripande säkerhetsstrategi som på ett balanserat sätt styr utvecklingen av alla förvaltningsområden med anknytning till säkerhet och deras resurser, vilket inbegriper cybersäkerheten, försörjningsberedskapen och energisäkerheten.

2. Riksdagen förutsätter att det säkerhets- och försvarspolitiska redogörelseförfarandet utvecklas så att riktlinjerna får ökat genomförande och större genomslag över regeringsperioderna och att statsrådet i samarbete med riksdagen vidtar åtgärder för att utveckla förfarandet.

”1–3. Den säkerhets- och försvarspolitiska redogörelsen är ett övergripande styrdokument av statsrådet som utgör grunden för styrningen av den finländska politiken och för stärkandet av verksamheten i syfte att främja landets intressen och mål. Även i fortsättningen kommer redogörelserna att bygga på ett brett säkerhetsbegrepp och granskningen sträcker sig tidsmässigt över regeringsperioderna.

Samarbetet med riksdagen kring utarbetandet av redogörelsen 2012 var nyttigt och ett motsvarande arrangemang är motiverat också för arbetet med kommande redogörelser. Riksdagen informeras enligt 97 § i grundlagen om genomförandet av redogörelsen. Genomförandet rapporteras dessutom som en del av verkställighets- och uppföljningsförfarandet för budgeten. Att trygga kontinuiteten är också viktigt för verkställandet över regeringsperioderna av riktlinjerna i redogörelsen. I synnerhet utvecklades av försvaret förutsätter på grund av långsiktigheten för materialanskaffnings-, planerings- och livscykeluppdateringar att granskningen sträcker sig över regeringsperioderna.”

Informationen gavs i två faser. Under den första fasen hösten 2013 behandlades försvarets omvärld. Under den andra fasen våren 2014 behandlades nuläget och utsikterna för försvarsmakten samt utmaningarna för upprätthållandet av försvaret. Processen avslutades 30.9.2014. Utifrån den lämnade information utarbetade riksdagen en egen slutrapport (Försvarets utmaningar på lång sikt, Riksdagens kanslis publikation 4/2014), som publicerades 1.10.2014. Gruppen konstaterade att åtminstone den tilläggsfinansiering som nämns i statsrådets redogörelse (SRR 12) behövs för att hjälpa bristerna i den materiella kapaciteten. Utan en tillräckligt hög nivå på materialinvesteringarna kommer hörnstenarna för försvaret, dvs. försvar av hela landet, allmän värnplikt och militär alliansfrihet, att behöva omvärderas redan under den kommande regeringsperioden. Ingen av de finansieringslösningar som gruppen granskat fyller emellertid anslagsbehovet för de signifikanta förmågeprojekt inom marinen och flygvapnet vi står inför på 2020-talet.”

Texten har inte uppdaterats.

Mikko Kinnunen, enhetschef, politiska avdelningen, utrikesministeriet

Statsrådets redogörelse om Finlands utvecklingspolitik

SRR 1/2016 rd – RSk 9/2016 rd

Utrikesutskottet

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet varje valperiod utarbetar en redogörelse om Finlands utvecklingspolitik för politisk styrning på strategisk nivå av utvecklingssamarbetet och för att säkerställa en konsekvent utvecklingspolitik.

2. När statsrådet genomför det utvecklingspolitiska programmet ska det beakta de iakttagelser som framförs i detta betänkande och avge rapport om dem i samband med 2018 års utredning om redogörelsens utfall och resultaten av utvecklingssamarbetet.

1. Statsrådets redogörelse för Finlands utvecklingspolitik under den innevarande valperioden blev klar i februari 2016.

2. Statsrådet har beaktat de iakttagelser som framfördes i betänkandet, bl.a. i fråga om utvecklingspolitikens resultat och genomslag. Förberedelserna för uppgörandet av en resultatrapport som ska lämnas till riksdagen 2018 har inletts. Rapporten behandlar hur målen i redogörelsen utfallit och resultaten av utvecklingssamarbetet.

I ärendet finns inget nytt att rapportera till riksdagen.

Miia Rainne, tjänstemannasekreterare, utrikesministeriet

Statsrådets utrikes- och säkerhetspolitiska redogörelse

SRR 6/2016 rd – RSk 29/2016 rd

Utrikesutskottet

Riksdagen förutsätter att en parlamentarisk uppföljning som omfattar alla riksdagspartier ordnas också vid beredningen av framtida redogörelser om säkerhet.

Statsrådet gav i juni 2016 riksdagen en utrikes- och säkerhetspolitisk redogörelse som behandlades av riksdagen under höstsessionen 2016. Försvarsredogörelse behandlades under år 2017 (SRR 3/2017 rd). Beredningen av dessa redogörelser har följts av den parlamentariska uppföljningsgrupp som tillsattes av riksdagens talmanskonferens i november 2015. Statsrådet gav i maj 2016 riksdagen en redogörelse för den inre säkerheten, vars behandling i riksdagen avslutade 2017 (SRR 5/2016 rd – RSk 8/2017 rd). Redogörelsen bereddes i nära växelverkan med beredningen av den utrikes- och säkerhetspolitiska redogörelsen och den försvarspolitiska redogörelsen.

Riksdagen informeras enligt 47 och 97 § i grundlagen om genomförandet av redogörelserna. Genomförandet rapporteras dessutom som en del av regeringens årsberättelse. Statsrådet ser det som angeläget att det i samband med redogörelser som berör säkerheten ordnas parlamentarisk uppföljning.

Timo Lankinen, understatssekreterare, statsrådets kansli

Beslutsfattande om lämnande av och begäran om internationellt bistånd

RP 72/2016 rd – RSv 54/2017 rd

Utrikesutskottet

Riksdagen förutsätter att statsrådet för att möjliggöra ett skyndsamt förfarande utreder vilken praxis som kan göra beslutsprocessen snabbare och smidigare på ett sätt som också beaktar riksdagens roll i situationer som kräver skyndsamma beslut. Statsrådet ska lägga fram en utredning till utrikesutskottet före utgången av 2018.

Statsrådet har beslutat genomföra den utredning som avses i RSv 54/2017 rd. Avsikten är att utredningen ska föreläggas utrikesutskottet före utgången av 2018.

Jari Ylitalo, konsultativ tjänsteman, statsrådets kansli

Timo Kantola, biträdande avdelningschef, utrikesministeriet

1.3 Finansutskottet

Begränsningar i samfunds rätt till ränteavdrag

RP 146/2012 rd – RSv 156/2012 rd

Finansutskottet

Riksdagen förutsatte den 17 december 2012 att finansministeriet följer upp hur lagändringen påverkar villkoren för företagande. Dessutom ska ministeriet tillsammans med Skatteförvaltningen särskilt bevaka hur lagändringen påverkar kapitalstrukturen i företag i intressegemenskap och ändringarna i avdragen för ränta på skuld och kartlägga vilka nya typer av skatteplanering det eventuellt uppstår i beskattningspraxis. Riksdagen förutsatte också att finansministeriet utifrån tillgänglig information och arbetet i expertgruppen för näringsbeskattning utvärderar hur lagen bör förbättras och vidtar behövliga åtgärder för att vidareutveckla lagstiftningen. Utvärderingen bör särskilt fokusera på beskattningen av företag som bedriver fastighetsinvesteringar.

Regleringen gällande begränsningar i samfunds rätt till ränteavdrag har tillämpats första gången i beskattningen för skatteåret 2014. Finansministeriet tillsatte 2016 en arbetsgrupp som hade till uppgift att bland annat bedöma effekterna och utvecklingsbehoven av regleringen gällande ränteavdragsrätten på basis av bland annat Skatteförvaltningens erfarenheter om den nuvarande lagstiftningen. Arbetsgruppen lämnade sin rapport sommaren 2017.¹

I OECD:s BEPS-projekt som inleddes 2013 och som gäller urholkning av skattebasen och vinstöverföringar har utretts åtgärder för att förebygga urholkningen av skattebasen på grund av företagens skatteplanering. En av de åtgärder som har utretts är begränsningen av rätten till skatteavdrag. En bestämmelse om begränsningen av rätten till skatteavdrag ingår även i EU:s år 2016 godkända direktiv om fastställande av regler mot skatteflyktsmetoder som direkt inverkar på den inre marknadens funktion (EU) 2016/1164, vars bestämmelser till största delen ska implementeras av medlemsstaterna senast den 31 december 2018. Utkastet till regeringens proposition om ändring av bestämmelsen gällande begränsningen av rätten till skatteavdrag offentliggjordes i början av 2018. Vid beredningen av utkastet har särskild uppmärksamhet fästs vid de regleringskrav som föranleds av direktivet samt vid effekterna av räntebegränsningen som har beskrivits i den ovannämnda arbetsgruppens rapport, inklusive fastighetsinvesteringar.

Anu Rajamäki, specialsakkunnig, finansministeriet

¹ Utvärderingsrapport av BEPS-åtgärdernas ekonomiska konsekvenser. <http://vm.fi/julkaisu?pubid=20402>

Beaktandet av riksdagens finansmakt vid reformer av EU-regler

RP 155/2012 rd – RSv 174/2012 rd

Finansutskottet

Riksdagen förutsatte den 18 december 2012 att de stegvisa förändringarnas kumulativa verkan på riksdagens budgetmakt och den nationella suveräniteten omsorgsfullt beaktas, om det är meningen att EU-reglerna i fortsättningen ska förstärkas ytterligare på ett sätt som begränsar det nationella beslutsfattandet.

Kommissionen publicerade den 6 december ett omfattande paket gällande reformen av den ekonomiska och monetära unionen. I kommissionens lagstiftningsförslag ingår ett förslag till rådets direktiv om fastställande av bestämmelser för att stärka det finanspolitiska ansvarstagandet och den medelfristiga budgetpolitiska inriktningen i medlemsstaterna (COM(2017) 824 final). Avsikten med förslaget är att verkställa artikel 16 i det s.k. SSS-fördraget, enligt vilket det inom högst fem år från det att fördraget har trätt i kraft ska på grundval av en utvärdering av erfarenheterna från dess genomförande vidtas nödvändiga åtgärder i syfte att införliva innehållet i fördraget inom Europeiska unionens rättsliga ramar. Statsrådet har den 15 februari sänt riksdagen en skrivelse om ärendet enligt 96 § 2 mom. i grundlagen. Synpunkter beträffande riksdagens budgetmakt tas på ett accentuerat sätt i beaktande även i den fortsatta beredningen av ärendet.

Till andra delar finns inget nytt i frågan att meddela till riksdagen. Om nya förslag om EU-regler i anslutning till riksdagens budgetmakt lämnas, fäster statsrådet speciell uppmärksamhet vid frågan.

Niko Ijäs, budgetråd, finansministeriet

Ändring av 14 § i fastighetsskattelagen

RP 96/2017 rd – RSv 106/2017 rd

Finansutskottet

1. Riksdagen förutsätter att regeringen bevakar och utreder hur höjningen av fastighetsskatten påverkar nya investeringar i vindkraft och projektens kostnadsnivå samt vid behov skrider till sådana åtgärder som enligt det energi- och klimatpolitiska programmet krävs för att säkra en tillräcklig produktion av förnybar energi.

2. Riksdagen förutsätter att regeringen utan dröjsmål utarbetar en modell för att främja investeringar i förnybar energi så att investeringsviljan inte ska hämmas av osäkerhet. Modellen måste vara teknikneutral, men den måste också beakta villkoren för att vindkraft som förr eller senare produceras på marknadsvillkor ska bli lönsam och säkerställa att investeringarna i förnybar energi är tillräckliga med tanke på bekämpningen av klimatförändringen.

1. I och med ändringen av fastighetsskattelagen (654/1992) som trädde i kraft den 7 november 2017 kan som skatteprocentsats för ett vindkraftverk fastställas högst 3,10, ifall kraftverkets eller flera sammansluta kraftverks nominella effekt överskrider 10

megavoltampere. Av ett vindkraftverk utgör grunden, tornet och maskinrummets stomme beskattningsbar fastighet. Vid beräkandet av återanskaffningsvärde beaktas 75 procent av byggnadskostnaderna. Åldersavdragen minskar beskattningsvärdet med 2,5 procent per år.

Ändringen av fastighetsskattelagen var speciellt betydelsefull för vindkraftverk som för närvarande är i bruk och som blir färdiga inom ramen för det nuvarande produktionsstödssystemet.

Regeringen lämnade den 9 november 2017 till riksdagen en proposition om ett nytt system för stöd till produktion av el från förnybara energikällor (RP 175/2017 rd). Avsikten är att de projekt som på basis av anbudsförfarande väljs till stödssystemet kommer i produktion i början av 2020-talet. Syftet är att öka vindkraften och annan förnybar elproduktion med sammanlagt 2 TWh. Ett företag som deltar i anbudsförfrågan ska i sina lönsamhetskalkyler även ta i beaktande skatternas inverkan på projektets lönsamhet. Detta betyder att höjningen av fastighetsskatten sannolikt till fullo överförs till produktionsstödet. Inverkan av fastighetsskatteprocentsatsens höjning på vindkraftens produktionskostnader är cirka 1,6 €/MWh, dvs. 1,5–3 % beroende på andra produktionskostnader.

Anja Liukko, förvaltningsråd, arbets- och näringsministeriet

2. Regeringen lämnade den 9 november 2017 till riksdagen en proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om stöd till produktion av el från förnybara energikällor och 6 § i lagen om kompensationsområden för vindkraft (RP 175/2017 rd). Förslaget innehåller bestämmelser om ett premiesystem. Premiesystemet ska vara ett teknikneutralt produktionsstödssystem som baserar sig på anbudsförfarande. Syftet med premiesystemet avses vara att bland annat trygga projektkunnandet i anslutning till vindkraften samt att säkerställa investeringar i ny produktionskapacitet av elektricitet som baserar sig på förnybara energikällor och som är nödvändiga med tanke på avvärvandet av klimatförändringen och minskningen av utsläppen så att andelen av förnybar energi fram till slutet av 2020-talet ska öka nationellt och med beaktande av de mål och skyldigheter som EU ställt för Finland.

Anja Liukko, förvaltningsråd, arbets- och näringsministeriet

Ändring av bilagorna till lagen om punktskatt på flytande bränslen och till lagen om punktskatt på elström och vissa bränslen

RP 138/2017 rd – R Sv 145/2017 rd

Finansutskottet

Riksdagen förutsätter att regeringen utreder om systemet för återbäring av punktskatt på energiprodukter inom jordbruket är neutralt i relation till de olika bränslen som används inom jordbruket. Utredningen ska väga in den ökande användningen av flytgas och bioflytgas inom jordbruket.

Med stöd av 4 § i lagen om återbäring av accis på vissa energiprodukter som använts inom jordbruket (603/2006) kan återbäring av punktskatt ansökas om beträffande lätt och tung brännolja samt bibrännolja som använts inom jordbruket men inte när det gäller andra bränslen. Bland annat naturgas och gasolja omfattas inte av skatteåterbäringen. Den nuvarande bränslefördelningen kan inte betraktas som neutral eller

jämlik. Finansministeriet utreder utvidgningen av återbäringen av punktskatt på jordbrukets energiprodukter till andra uppvärmningsbränslen och bränsle som används i arbetsmaskiner, till exempel naturgas och gasolja.

Regeringens svar på riksdagens budgetuttalanden och ställningstaganden till planen för de offentliga finanserna

Riksdagens budgetuttalanden om budgeten för 2012

RSk 31/2011 rd – RP 59/2011 rd, RP 119/2011 rd, RP 128/2011 rd

En utvidgning av väderradarnätet

Moment 31.50.01

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att utvidga väderradarnätet så att varningssystemet blir heltäckande för alla regioner.

Kommunikationsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Meteorologiska institutet har för närvarande tio väderradaranläggningar. Nätverket täcker inte hela landet, med anledning av vilket institutet samt kommunikationsministeriet har efter 2012 lämnat flera förslag om nya och ersättande radarinvesteringar.

I den tredje tilläggsbudgeten 2013 anvisades ett tilläggsanslag på 1,5 miljoner euro för väderradaranskaffning i Östra Finland. I oktober byggdes en ny radaranläggning i Petäjävesi och november-december 2015 i Kesälahti i Kitee. Budgeten 2017 omfattar ett tillägg på 1 miljon euro för ersättningsinvesteringar till radarnätet. Därtill beviljades Meteorologiska institutet sommaren 2017 0,7 miljoner euro i produktivetsanslag för anskaffande av en ny radaranläggning. Med anslagen kommer det att under åren 2017–2019 byggas nya väderradaranläggningar i Kuhmo och Kuusamo.

I sitt förslag gällande åren 2019–2022 har kommunikationsministeriet föreslagit till planen för de offentliga finanserna ett årligt tillägg på 1 miljon euro för nya och ersättande investeringar i väderradarnätet. Det skulle behövas tre helt nya anläggningar i det nordligaste Finland (Enare, Meri-Lappi, Enontekis) eftersom nätet för närvarande bara täcker en del av Lappland. Den ökande turistnäringen är i allt större behov av en pålitlig vädertjänst inom området. Därtill ska de äldsta radaranläggningarna förnyas inom de närmaste åren. En väderradaranläggnings livscykel är 10–15 år, vilket innebär att de anläggningar som byggts under åren 2005–2009 ska ersättas med nya i början av 2020-talet.

Riksdagens tilläggsbudgetuttalande till budgeten för 2014

RSk 19/2014 rd – RP 66/2014 rd

Altia Abp

Uttalande 1

Moment 23.10.88

Riksdagen förutsätter att finansutskottet innan det slutliga försäljningsbeslutet fattas får en utredning om hur sysselsättningen, användningen av finländsk spannmål och de förväntade intäkterna i relation till placeringsobjektet har säkerställts och möjligheterna till en nyemission riktad till allmänheten har beaktats. Samtidigt måste det utredas vilka möjligheter staten har att kvarstå som delägare i Altia Abp och därigenom påverka beslutsfattandet inom Altia Abp

Statsrådets kansli har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Finska staten kommer att börslista Altia på Helsingfors börs. Bolaget har redan i flera års tid agerat självständigt i den internationella konkurrensen, vilket gör att börslistningen är det naturliga följande steget i bolagets tillväxt och utveckling i Finland och utomlands. Den skapar bolaget bättre möjligheter att svara på den allt stramare konkurrensens utmaningar. Listningen möjliggör bolagets inträde på kapitalmarknaden, utvidgar dess ägarbas, erbjuder den stora allmänheten ett tillfälle att investera i bolaget, ökar verksamhetens transparens samt gör bolaget bättre känt och ökar intressenternas intresse för det. Staten kommer att förbli ägare i bolaget med minst en tredjedels innehav. Staten anser att det är viktigt att bolagets ägare ska bestå av allmänheten i Finland, inhemska och utländska institutioner, bolagets personal samt dess omfattande samarbetsnätverk. Altias verksamhet baserar sig på korn som producerats av finska jordbrukare, det rena grundvattnet i Rajamäki samt den inhemska produktionen. Fabriken i Koskenkorva är en väsentlig del av bolagets verksamhet, och bolaget har även ett omfattande nätverk av avtalsodlare samt andra inhemska samarbetsnätverk.

Riksdagens budgetuttalanden om budgeten för 2015

RSk 48/2014 rd – RP 131/2014 rd, RP 247/2014 rd, FiUB 37/2014 rd

Utvecklingen av flygtrafiken till inhemska flygplatser

Uttalande 7

Moment 31.30.63

Riksdagen förutsätter att kommunikationsministeriet, finansministeriet och arbets- och näringsministeriet tillsammans med företag och regioner undersöker vilka åtgärder som skapar sådana förutsättningar för utveckling av flygtrafiken till de inhemska flygplatserna, så att de bättre än hittills stöder tillgängligheten till regionerna, verksamhetsmöjligheterna för den internationella exportindustrin och turismen.

Kommunikationsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Föregående gång utreddes utvecklingsåtgärder av flygtrafiken på ett omfattande sätt i samband med beredningen av den flygtrafiksstrategi som blev färdig 2015. Vid beredningen deltog intressentgrupper i omfattande utsträckning, bland annat olika ministerier, regionala aktörer samt andra viktiga intressentgrupper. På basis av åtgärdsförslagen i flygtrafiksstrategi grundades det regionala arbetsgrupper och ett riksomfattande styrenät, som bedömde möjligheterna att utveckla flygtrafiken i olika områden. De regionala arbetsgrupperna kartlade åtgärder för utveckling av regionala flygtrafiktjänster och resekedjor. Arbetsgrupperna avslutade sitt arbete i slutet av 2016. Resultatet av de regionala gruppernas arbete har fungerat som en grund för det regionala utvecklingsarbetet. I Södra Finland har den regionala gruppen fortsatt med sitt arbete även under 2017, och arbetet pågår alltjämt.

Staten har 2017 köpt flygtrafik till flygplatser med litet trafik samt stött flygplatser utanför Finavias nätverk. För inköp av flygtrafik har använts cirka 1 miljon euro och för stödandet av flygplatser cirka 1 miljon euro per år. För 2018 har det för inköp av flygtrafik reserverats ett stöd av samma storlek och för stödet för flygplatser 2,49 miljoner euro. Förutsättningen för att flygtrafik kan köpas är att rutten i fråga uppfyller de krav som EU-lagstiftningen förutsätter. Därtill ska staten och de lokala myndigheterna ha en gemensam syn på att upprätthållandet av flygförbindelsen är nödvändigt och att transportförbindelsen inte kan upprätthållas med andra transportsätt.

Flygtrafikens och flygplatsernas livskraft baserar sig på tillräcklig och äkta efterfrågan på flygtrafiktjänsterna. Flygtrafiken ska därför i första hand vara marknadsbetingad.

Riksdagens budgetuttalanden om budgeten för 2016

RSk 28/2015 rd – RP 30/2015 rd – RP 118/2015 rd

Uppföljningen av effekterna av inbesparingar och kompensationen för apoteksavgift

Uttalande 1

Huvudtitel 29

Riksdagen förutsätter att regeringen noga följer upp konsekvenserna av hur inbesparingarna inom småbarnspedagogiken, den grundläggande utbildningen, utbildningen på andra stadiet, högskoleutbildningen och forskningen samt slopandet av kompensationen för apoteksavgift inriktas och tidpunkten för dem i allmänhet och i förhållande till de planerade reformerna och ser till att de skadliga effekterna på undervisningens och forskningens kvalitet minimeras och att utvecklingsarbetet kan fortsätta.

Undervisnings- och kulturministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Vid uppföljningen av universitetens och yrkeshögskolornas verksamhet och ekonomitar undervisnings- och kulturministeriet hänsyn till behovet att utreda utgiftsbesparingarnas inverkan på universitetens och yrkeshögskolornas verksamhet. Forsknings-

och innovationsrådets vision och vägkarta samt visionen för den högre utbildningen och forskningen till 2030, som publicerades i oktober 2017, erbjuder en grund för utvecklingen av den högre utbildningen, forskningen och innovationsverksamheten. Åtgärder som baserar sig på visionerna främjas för att förstärka den högre utbildningens och forskningens kvalitet och genomslag.

För att genomföra inbesparingarna i ekonomin enligt programmet för Juha Sipiläs regering fastställdes ändringarna i lagen om småbarnspedagogik (108/2016) och lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn (109/2016) den 29 januari 2016. Enligt dem ska varje barn ha rätt till 20 timmar av småbarnspedagogik per vecka i stället för den tidigare rätten på heltid. Ändringen trädde i kraft den 1 augusti 2016. Samtidigt trädde i kraft en ändring av lagen om barndagvård (1282/2015), genom vilken dimensioneringen på daghem mellan barn som fyllt 3 år och personer i vård- och fostringsuppgifter ändrades så att det i stället för nuvarande sju barn på daghem ska finnas en person i vård- och fostringsuppgifter per åtta barn.

Oulun yliopisto genomförde en utredning om helhetseffekterna av lagen om småbarnspedagogik som statsrådets undersöknings- och forskningsverksamhet. Enligt utredningen har kommunerna genomfört lösningar av olika slag när det gäller begränsandet av barnets subjektiva rätt samt höjningen av relationstalet mellan vuxna och barn. Resultaten tyder på att man genom begränsningen av den subjektiva rätten och höjningen av relationstalet inte kommer att uppnå de eftersträvade besparingarna på riksomfattande nivå. Som resultat av kommunernas varierande lösningar har det skapats ett servicesystem för småbarnspedagogik inom vilket förutsättningarna för barnens, de vuxnas och arbetstagarnas vardag varierar mellan kommunerna.

På grund av de nedskärningar som riktats till gymnasieutbildningen har gymnasieutbildningens finansieringsnivå varit lägre än under tiden före besparingarna. Utbildningsanordnarna har antingen kompenserat nedskärningar av statsandelar genom att öka sin egen finansiering till gymnasieutbildningen eller genom att skära ner sitt utbildningsutbud och andra funktioner inom gymnasieutbildningen.

Nya finansieringsmodeller för trafiken som kompletterar budgetfinansieringen

Uttalande 4

Moment 31.10.77

Riksdagen förutsätter att regeringen påskyndar beredningen av och försöken med nya finansieringsmodeller som kompletterar budgetfinansieringen och anknyter till projekten för utveckling av trafiken, och att regeringen ser till att projekten utnyttjar också EU-finansieringen fullt ut.

Kommunikationsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Trafik- och kommunikationsministeriets utredningsutkast om reformen av utvecklingen och finansieringen av transportnätet blev färdigt den 19 januari 2017. Utredningen gällande trafiknätsbolaget avbröts den 23 januari 2017.

Kommunikationsministeriet utsåg den 8 februari 2017 en parlamentarisk arbetsgrupp med representanter för alla riksdagsgrupper vars mandatperiod skulle ta slut i slutet av februari 2018. Arbetsgruppen hade till uppgift att definiera de sätt på vilka transportnätet kan upprätthållas och utvecklas. En annan uppgift var att fundera på metoder med vilka man svarar på de utsläppsmål som klimatpolitiken ställer på trafiken och skapar förutsättningar för automatiseringen av trafiken samt uppkomsten av digitala tjänster. För arbetsgruppen presenterades under dess mandatperiod ett brett urval olika finansieringsmodeller som kompletterar budgetfinansieringen för att den i sin slutrapport skulle kunna presentera de finansieringssätt och -modeller som den tänker föreslå.

Arbetsgruppens slutrapport publicerades den 28 februari 2018. I den rekommenderades bland annat följande:

- Transportnätet underhålls och utvecklas på lång sikt enligt en 12-årig nationell transportsystemplan; planen upprättas parlamentariskt i brett samarbete under ledning av kommunikationsministeriet och behandlas av riksdagen som redogörelse
- Användningen av budgetfinansieringen görs flexiblare genom att införa en helhetsfinansieringsmodell, dvs. ett femårigt reservationsanslag, vilket innebär att anslagen för transportnätets utvecklingsprojekt reserveras på en gång under det första året
- I utvecklingsprojekten av transportnätet möjliggörs en andel av EU-finansiering som är större än nu genom att se till att det nationella systemet inte hindrar ansökan av EU-finansiering
- Bolag per projekt kan användas för att möjliggöra genomförandet av flera projekt än tidigare och för att effektivisera och påskynda genomförandet av projekt
- Modellen ”den som drar nytta betalar” utvecklas vidare och utnyttjas på ett bredare sätt än nu

För utvecklingen av transportnätet kan Finland bara få stöd för järnvägsprojekt som ingår i den s.k. kärntransportleden från Skandinavien till Medelhavet. Detta betyder järnvägsförbindelsen Åbo/Nådendal – Helsingfors – Vainikkala. Finlands mål är att CEF-förordningen kunde ändras så att även huvudbanan skulle bli berättigad till stöd. Finansiering kan beviljas för såväl planeringsprojekt som investeringar. Finland har årligen deltagit i CEF-ansökningar, i synnerhet vad beträffar planeringsprojekt. Under ansökningsrundan 2016 beviljade Europeiska kommissionen Finlands ansökningar sammanlagt 18,7 miljoner euro i stöd. Beloppet fördelades mellan sex projekt med vilka fram för allt främjas verksamhetsbetingelserna för den gränsöverskridande trafiken. I ansökningsrundan 2015 stödde kommissionen nio projekt i vilka finländska aktörer deltog med sammanlagt cirka 40,2 miljoner euro.

CEF-instrumentet håller på att testanvändas genom att kombinera stödfinansiering och privat finansiering i s.k. blanding. För att Finland ska vara redo att utnyttja blanding har man försökt möjliggöra ett arrangemang med vilket projektet uppfyller kraven på privat finansiering.

Riksdagens budgettuttalanden om budgeten för 2017 RSk 28/2016 rd

Inbesparingarna i yrkesutbildningen

Uttalande 1

Kapitel 29.20

Riksdagen förutsätter att undervisnings- och kulturministeriet bevakar vilka förändringar de minskade anslagen till yrkesutbildningen för med sig och vilka konsekvenser förändringarna har för regionerna, branscherna och läroanstalterna och i förekommande fall vidtar åtgärder för att det ska finnas tillräckligt många utbildningsplatser med god tillgänglighet.

Undervisnings- och kulturministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Inbesparningen på 190 miljoner euro enligt regeringsprogrammet genomfördes 2017 genom att föreskriva att antalet studerande som ligger som grund för maximiantalet i finansieringen av den yrkesinriktade grundutbildningen ligger på en nivå som är 12,44 % lägre än maximiantalet studerande enligt anordnartillstånden. Utbildningsanordnarna kunde själva välja de mest ändamålsenliga sätten att åstadkomma besparingen inom sina verksamhetsområden. Genom detta förfarande kunde man bäst se till att yrkesutbildningens utbud i alla regioner förblev tillräcklig för de viktigaste kundgrupperna, i synnerhet för personer som avslutar den grundläggande utbildningen och andra ungdomar som saknar examen efter grundstadiet.

Utbildningsanordnarna anpassade sin verksamhet till den lägre anslagsnivån i huvudsak genom att sänka kostnaderna per studerande. Antalet studerande minskades med bara drygt 3 000. Om besparingen i sin helhet hade genomförts genom att minska volymen, skulle minskningen av antalet studerande ha varit cirka 18 400. Även om en del av besparingen kommer att genomföras genom att minska antalet studerade, minskar detta inte direkt utbildningsutbudet till nya studerande. Genom att effektivisera erkännandet av tidigare förvärvat kunnande och undervisningsarrangemang kan utbildningens genomslag påskyndas, vilket minskar antalet studerande utan att utbildningsutbudet skärs ner.

Undervisnings- och kulturministeriet följer upp och bedömer noga utvecklingen av yrkesutbildningsutbudet, och i synnerhet det hur de som på varen avslutar sin grundläggande utbildning får tillträde till utbildningen. Besparingen inom yrkesutbildningen påverkade det utbildningsutbud som har riktats till de unga mindre än väntat på riksomfattande nivå. I den gemensamma ansökan erbjöds 1 770 färre nybörjarplatser än året innan, men också den åldersklass som avslutade den grundläggande utbildningen minskade med 800. Inom yrkesutbildningen fanns platser för 75 % av den åldersklass om avslutade den grundläggande utbildningen, vilket är bara två procentenheter mindre än året innan. Enligt statistiken har yrkesutbildningsutbudet i huvudsak riktats till de områden där det finns unga åldersklasser och behov av utbildning. Skillnaderna mellan landskapen inom utbudet av yrkesutbildning i förhållande till åldersklassen kan mycket långt förklaras med att utbudet av gymnasieutbildning och dess dragkraft varierar kraftigt mellan landskapen. Dessutom förutsätter tryggheten av den tillräckliga tillgången på utbildning regionalt och branschvist i vissa till sin yta stora och glest bebyggda landskap ett utbud som är större i förhållande till åldersklassen än

i det övriga Finland. I den gemensamma ansökan 2017 blev på riksomfattande nivå 98,3 % av de sökande som avslutat den grundläggande utbildningen valda till yrkesutbildning eller gymnasieutbildning, och studieplatsen togs emot av 92 %.

Nedskärningarna i finansieringen kan göra att de ekonomiska verksamhetsförutsättningarna för vissa utbildningsanordnare försvagas på ett sätt som kan göra det svårt att ordna utbildning på alla nuvarande verksamhetsställen och i alla orter. Därför har utbildnings- och kulturministeriet startat ett program för utveckling av anordnarstrukturen, vars syfte är att även framöver försäkra sig om funktions- och serviceförmågan av anordnarnätet av yrkesutbildning samt utbildningens tillgänglighet och tillgången på den.

Det är möjligt att göra en omfattande utvärdering av inbesparingarnas konsekvenser först under senare år, när Statistikcentralens statistik gällande hela kalenderåret om yrkesutbildningens regionala och branschvisa utbud samt de olika målgruppernas tillträde till utbildningen finns tillgänglig. Därtill ska utvärderingen riktas till en längre period än ett kalenderår, eftersom åtgärderna för att åstadkomma besparingar i och med yrkesutbildningsreformen blir mångsidigare samtidigt som verksamhetsprocesserna förnyas och verksamheten effektiveras. Därför är det meningen att koppla uppföljningen av de effekter som finansieringsnedskärningarna har på längre sikt till uppföljningen av verkställandet av den yrkesutbildningsreform som trädde i kraft 2018.

Rehabilitering av veteraner

Uttalande 3

Moment 33.50.56

Riksdagen förutsätter att regeringen bevakar att anslaget för rehabilitering av veteraner och service i hemmet räcker till och att servicen fungerar samt i förekommande fall vidtar åtgärder för att alla veteraner ska kunna få den service som är avsedd inkom för dem.

Social- och hälsovårdsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Riksdagen beviljade i sitt budgetförslag för 2017 sammanlagt 41,3 miljoner euro till frontveteranernas rehabilitering och öppenvårdstjänster under momenten 33.50.56 och 33.50.57. För att den betydande ökningen i anslaget, 20 miljoner euro, på bästa möjliga sätt ska betjäna veteranernas behov har social- och hälsovårdsministeriet under 2017 fäst särskild uppmärksamhet vid anvisningarna om verkställandet av anslaget till kommuner. Social- och hälsovårdsministeriet och Statskontoret har tillsammans med regionförvaltningsverken i alla landskap ordnat tillställningar för kommunernas tjänsteinnehavare som ansvarar för åldringsarbetet och lokala veteranorganisationer. Statskontorets förnyade anvisningsbrev om användningen och allokeringen av anslagen sändes till kommunerna i december 2016. Kommunerna har anvisats att vara proaktiva och använda pengarna till fullo och på ett effektivt sätt. Anvisningen om användningen av anslaget innehöll betydande möjligheter till flexibilitet vid verkställandet av tjänsterna. Tjänsterna ska basera sig på en bedömning av veteranens individuella servicebehov. Rehabiliteringen kan genomföras flexibelt i form av rehabiliteringsperioder på anstalter, som dagrehabilitering och öppen rehabilitering. Som

stöd för boendet hemma kan till servicehelheten läggas öppenvårdstjänster (t.ex. snöskottning, gräsklippning, städ-, måltids- och hemtjänster).

I maj 2017 skickade Statskontoret till kommunerna en uppföljningsförfrågning om anslaget tillräcklighet och fick av kommunerna uppgifter om behoven för tilläggsfinansiering. Å andra sidan återbetalde en del kommuner sammanlagt en miljon euro av anslag som inte hade använts 2016.

I regeringens tilläggsbudgetförslag i oktober 2017 beviljades ett tilläggsanslag på 11,6 miljoner euro. Kommunerna kan använda detta anslag för tjänster till veteraner fram till den 31 juli 2018. Efter tillägget har det 2017 funnits ett anslag på sammanlagt 52,9 miljoner euro tillgängligt för frontveteranernas rehabilitering och öppenvårdstjänster. Beloppet är därmed 4 201 euro per veteran, och det ökade med sammanlagt 2 266 euro per veteran från 2016.

I form av självständighetens jubileumsmynt har regeringen reserverat för veteraner för ramperioden 2017–2019 ett tilläggsanslag på sammanlagt 40 miljoner euro för rehabilitering och öppenvårdstjänster. Av detta belopp riktas 15 miljoner euro till 2018. Med en komplettering av budgetförslaget på 9 miljoner euro har regeringen sett till att anslaget räcker till 2018. Med hänsyn till veteranernas avgång 2018 kommer anslaget att förhållandevis vara det samma som 2017.

Bedömningen av nivån på anslaget baserar sig på prognoser om antalet personer som deltagit i fronttjänst, som fås från Folkpensionsanstalten. Det har visat sig vara mycket svårt att bedöma tillräckligheten av anslaget för veteraner, vars genomsnittsalder redan överskrider 93 år, eftersom servicebehovet av mycket gamla sökanden med sänkt funktionsförmåga varierar, och det är inte möjligt att noggrant förutse servicebehovet. I kalkylerna har man tagit hänsyn till veteranernas årliga avgång (25–30 %), som uppskattas öka. Cirka 30 procent av veteranåldersklasserna är redan i långvarig anstaltsvård eller bor i en effektiverad servicebostad. Även det faktum att urvalet tjänster som erbjuds i hemmen är stort och att kostnaderna varierar per kommun försvårar bedömningen av behovet av anslag.

Resurserna för forskningen inom det sociala området och hälsovetenskaplig forskning på universitetsnivå

Uttalande 4

Moment 33.60.32

Riksdagen förutsätter att resurser för forskningen inom det sociala området och hälsovetenskaplig forskning på universitetsnivå, inklusive forskning inom omvårdnadsarbete, säkerställs i samband med vård- och landskapsreformen.

Social- och hälsovårdsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

I fråga om finansieringen av hälsovetenskaplig forskning på universitetsnivå fastställer social- och hälsovårdsministeriet i samarbete med specialupptagningsområdenas

forskningskommittéer insatsområden och målsättningar för hälsovetenskaplig forskning för fyraårsperioder. I det förslag till ordnandet av social- och hälsovården som behandlas av riksdagen föreslås det att forskningsfinansiering i framtiden ska betalas inte bara till hälsovetenskaplig forskning utan även till socialvetenskaplig forskning. I framtiden ska man i forskningskommittéernas verksamhet ta i beaktande utvidgningen av finansieringens användningsområde.

I den kommande landskapsstrukturen för social- och hälsovården ansvarar för, styr och koordinerar ett landskap utvecklingen av social- och hälsovården inom sitt område. Landskapet deltar också i den riksomfattande utvecklingen av social- och hälsovården samt arbetar i samarbete med kommuner och olika organisationer. Landskapens verksamhet ska ha en stark forskningsgrund, för vilken de å sin sida ansvarar, men koordineringen av forskningen måste koncentreras på de fem samarbetsområdena. Landskapen ska reservera tillräckligt med resurser för målinriktad utvecklingsverksamhet som baserar sig på forskning. Det behövs information för att lyfta fram korrikeringsbehov och välfungerande lösningar samt framför allt som stöd för ledningen av ändringen. Den regionala forsknings- och utvecklingsverksamheten inom social- och hälsovården ska också bättre än nu sammanjämkas. Inom landskapens forsknings- och utvecklingsstruktur ska man ta hänsyn till de nuvarande utvecklingsstrukturerna (kunnandecentralerna i socialsektorn, enheterna inom den grundläggande hälso- och sjukvården samt utvecklingsstrukturerna för sjukvårdsdistrikten inom specialupptagningsområden) och se till att deras forsknings- och utvecklingskunnande även överförs till landskapen som stöd för deras arbete.

Inverkan av den statliga forskningsfinansieringen på kvaliteten och konkurrenskraften av klinisk medicin och annan hälsovetenskaplig forskning samt förstärkandet av forskningen inom socialvården är stor. Därmed påverkar dess storlek i statens budget forskningens nivå även framöver. För att förbättra det finska social- och hälsovårdssystemets servicenivå, effektivisera vården samt förbättra dess genomslag är det viktigt att i tillräcklig grad satsa på möjligheten att genomföra klinisk medicinsk forskning, forskning som ansluter sig till den grundläggande sjuk- och hälsovården samt annan hälsovetenskaplig forskning samt även förstärka forskningen inom socialservicen och socialarbetet.

Riksdagens skrivelse med anledning av statsrådets redogörelse om planen för de offentliga finanserna 2018–2021

RSk 2672917 rd — SRR 4/2017 rd

Strukturella reformer som stöder sysselsättningen och ekonomin samt balanseringen av de offentliga finanserna på medellång sikt

1. Riksdagen förutsätter att regeringen målmedvetet ser till att de strukturella reformerna genomförs till stöd för sysselsättning och ekonom och sörjer för att de offentliga finanserna balanseras på medellång sikt.

Finansministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Regeringen har hållit samma linje som under de tidigare åren, dvs. ökat lönsamheten av att arbeta genom att lätta arbetets beskattning. År 2018 var lättningen närmare 200 miljoner euro utöver de förändringar som beror på indexjusteringar.

Därtill har regeringen försökt öka sysselsättningen genom att ta i bruk en aktivmodell för arbetslöshetsskyddet. Det har uppskattats att reformen ökar sysselsättningen med cirka 8 000 årsverken.

I slutet av 2017 öppnade Statsrådets kansli ett forskningsprojekt för bedömning av hur den ekonomiska politiken påverkar beteendet för ansökan. Ett av dess viktigaste mål är att möjliggöra bedömningen av regeringens politikåtgärder på sysselsättningen på ett noggrannare och mer systematiskt sätt än tidigare. Projektet kommer att genomföras 2018.

Ökningen av sysselsättningen har också varit ett sätt att balansera de offentliga finanserna. Därtill har även social- och hälsovårds- samt landskapsreformerna haft en viktig roll, eftersom man i deras planering aktivt har tagit hänsyn till de offentliga finansernas hållbarhet i framtiden med tanke på bland annat utvecklingen av befolkningsstrukturen.

I enlighet med regeringsprogrammet har man försökt balansera den offentliga ekonomin genom såväl direkta anpassningsåtgärder som med strukturella reformer som påverkar på längre sikt. Beslut om omedelbara anpassningsåtgärder har fattats i regeringsprogrammet, och dessa har kompletterats i planerna för de offentliga finanserna. Därtill har regeringen mot slutet av 2017 specificerat sättet att åstadkomma besparingen på en miljard euro inom de offentliga finanserna.

Arbets- och näringsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Regeringen stöder sysselsättningen med flera olika politikåtgärder. Under de närmaste åren kommer ekonomins tillväxt att framför allt begränsas av den åldrade befolkningen och den strukturella arbetslösheten. Därför behövs det reformer som påverkar den strukturella arbetslösheten och arbetsmarknadens funktion. Regeringen har ökat anslaget för offentliga arbetskrafts- och företagstjänster med 25 miljoner euro år 2018 på grund av aktivmodellen. På det här sättet kan allt fler arbetslösa erbjudas en möjlighet att delta i aktiva åtgärder. Till ungdomarnas Navigator-verksamhet har riktats en tilläggsfinansiering på 5 miljoner euro. Konkurrenskraftsavtalet har ökat återhållsamheten när det gäller lönerna och ökat lokalt avtalande samt sänkt beskattningen av förvärvsinkomster, vilket skapar förutsättningar för sysselsättningsökningen på kort sikt. Flitfällor har minskats genom reformer av avgifterna för småbarnpedagogik och boendestöd, som ökar sporrarna till deltagandet i arbetet. På medellång sikt ökar även tilläggsåtgångarna på näringspolitiken, till exempel FoU-verksamhet, förutsättningarna för en sysselsättningsökning.

Sysselsättningsförbättringen och därigenom ökningen av skatteintäkterna samt minskningen av socialskyddsutgifter och andra utgifter som föranleds av arbetslösheten är också nycklar till en bättre balans inom de offentliga finanserna.

Tillräckligheten av kompetent arbetskraft

2. Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att det finns tillräckligt med kompetent arbetskraft exempelvis genom att öka ett utbud av utbildning som motsvarar arbetsmarknadens behov och genom att förbättra arbetskraftens rörlighet.

Arbets- och näringsministeriet och undervisnings- och kulturministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Arbets- och näringsministeriet beredde i början av 2017 en regeringsproposition om tillfällig ändring av lagen om offentlig arbetskrafts- och företagservice. Genom ändringen (lag 548/2017) besvarades bland annat bristen på kompetenta arbetstagare i byggbranschen med utbildningsprogram inom vilka arbetslösa ingenjörers kompetens omvandlas så att den bättre motsvarar arbetsmarknadens behov. Lagändringen trädde i kraft sommaren 2017. I budgetrikan beslutade regeringen att ta omvandlingsutbildningsmodellen i permanent bruk.

Till reformen av andra stadiets utbildning, som ingår i regeringsprogrammet, anslöt sig en betydande ändring av arbetsfördelning mellan undervisnings- och kulturministeriet och arbets- och näringsministeriet när det gäller genomförandet av arbetskraftsutbildningen. När den nya lagstiftningen gällande yrkesutbildning träder i kraft i början av 2018, överförs arbetskraftsutbildning i andra stadiet eller högre stadiet som leder till examen eller en del av examen och som ingår i arbets- och näringsministeriets arbetskraftsutbildning till undervisnings- och kulturministeriets finansieringsansvar.

Utbudet av arbetskraftsutbildning som förblir under arbets- och näringsministeriets ansvar förnyas så att den bättre än tidigare stöder företagets tillväxt och internationalisering. De nya tillväxtserviceutbildningsprogrammen utvecklas och skraddarsys utgående från näringslivets och företagets samt även från individernas behov på ett mångsidigt sätt till fortsättning- och kompletteringsutbildningar som riktas till de branscher där det finns efterfrågan på arbetskraft. De erbjuder aktuell kompetens som riktas till framtiden och med vilken personer kan uppdatera och komplettera sin tidigare yrkeskompetens att motsvara arbetslivets ständigt ändrade behov. Detta erbjuder kanaler för byte av arbetsuppgifter eller även yrket eller för grundandet av ett eget företag samt för tryggandet av tillgången på kompetent arbetskraft.

Regeringen har lyft fram förbättringen av den regionala rörligheten som ett centralt sätt att få efterfrågan och utbudet att bättre möta varandra och att samtidigt bland annat besvara den positiva strukturomvandlingen. I regeringens halvtidsgranskning överenskomms om åtgärder som stöder de arbetslösas regionala rörlighet och pendling (utvidgningen av ändvändningen av arbetserbjudanden och rörlighetsunderstödet, allokerad kommunikation om de ekonomiska stödformerna för rörlighet, utvidgning av tillämpningsområdet för rörlighetsunderstödet).

Lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) ändrades i början av 2018 så att rörlighetsunderstödet avvikande från tidigare praxis även kan betalas för sådant deltidarbete i vilket den genomsnittliga arbetstiden är mindre än 18 timmar per vecka. Därtill kan rörlighetsunderstöd efter ändringen betalas under utbildning som ansluter sig till inledandet av arbetet. Beloppet på rörlighetsunderstödet ändrades så att understödet kan betalas som höjt på basis av försörjningsplikt och speciellt långa arbetsresor.

Regeringen bereder en ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa så att en arbetslös arbetssökande utan hinder av studier ska ha rätt till arbetslöshetsförmån ifall studiernas längd är högst sex månader och de ger yrkesfärdigheter eller stöder företagsverksamhet. Regeringens proposition om frågan torde lämnas till riksdagen under vårsessionen 2018.

Välståndet bland barn och unga

3. Riksdagen förutsätter att regeringen agerar målmedvetet för att främja välståndet bland barn och unga och för att minska antalet unga som faller utanför utbildning och arbetsliv.

Social- och hälsovårdsministerier, arbets- och näringsministeriet och undervisnings- och kulturministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Som en del av spetsprojektet Ungdomsgarantin ändras i riktning mot en kollektiv garanti stöder arbets- och näringsministeriet, undervisnings- och kulturministeriet samt social- och hälsovårdsministerier bildandet av nätverket av Navigatorer, serviceställen som erbjuder alla tjänster för ungdomar på ett och samma ställe. Navigatorerna fungerar med låg tröskel, dvs. man behöver inte reservera tid i förväg. Navigatorerna betjänar ungdomar som är under 30 år gamla. De bildar en samarbetsplattform för aktörer inom den offentliga, privata och tredje sektorn och bidrar därmed till tjänsternas rätta allokering och minskar flyttandet av ungdomar från ett serviceställe till ett annat. Navigatorerna sammanfogar sysselsättningstjänster med ungdoms-, utbildnings- samt social- och hälsovårdstjänster. Dessutom bedriver de nära samarbete med kommunernas ungdomstjänster, verkstäder och sökande ungdomsarbete.

I mellanriks beslutade regeringen att stöda etableringen av Navigatorernas nätverk med en årlig finansiering av fem miljoner euro under perioden 2019–2021. Med finansieringen säkerställs fortsättningen av Navigatorernas verksamhet efter projektperioden samt över landskaps- och social- och hälsovårdsreformerna.

I budgetriks hösten 2017 beslutade regeringen att lägga till tre miljoner euro för byggandet av en servicemodell för psykosocialt stöd i anknytning till Navigatorerna. Målet är att framför allt stärka social- och hälsovårdstjänsternas ställning som en del av Navigatornätverket. Med servicepaketet förstärks Navigatorernas förmåga att betjäna ungdomar som behöver mera stöd.

I budgetriks hösten 2017 anvisade regeringen 15 miljoner euro till ökandet av resultatbaserad upphandling. Arbets- och näringsministeriet bereder upphandlingarna i samarbete med representanter för regionerna. Målet är att överföra viktningen av betalningskriterierna så att det inom upphandlingar allt bättre tas hänsyn till ungdomar med en svag arbetsmarknadsställning. Kriterierna blir mångsidigare och tar bättre hänsyn till till exempel sökandet till utbildning och tjänster och engageringen i dem.

För att förbättra NEET-ungdomarnas ställning har det därtill tväradministrativt upprättats en åtgärdshelhet vars framskridande NEET-ministergruppen följer upp.

Säkerställandet av forskning inom social- och hälso- och sjukvården som ett led i reformen

4. Riksdagen förutsätter att regeringen säkerställer finansieringen av forskning inom social- och hälso- och sjukvården inklusive vårdarbetet som ett led i vårdreformen.

Social- och hälsovårdsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

I fråga om finansieringen av hälsovetenskaplig forskning på universitetsnivå fastställer social- och hälsovårdsministeriet i samarbete med specialupptagningsområdenas forskningskommittéer insatsområden och målsättningar för hälsovetenskaplig forskning för fyraårsperioder. I det förslag till ordnandet av social- och hälsovården som behandlas av riksdagen föreslås det att forskningsfinansiering i framtiden ska betalas inte bara till hälsovetenskaplig forskning utan även till socialvetenskaplig forskning. I framtiden ska man i forskningskommittéernas verksamhet ta i beaktande utvidgningen av finansieringens användningsområde.

I den kommande landskapsstrukturen för social- och hälsovården ansvarar för, styr och koordinerar ett landskap utvecklingen av social- och hälsovården inom sitt område. Landskapet deltar också i den riksomfattande utvecklingen av social- och hälsovården samt arbetar i samarbete med kommuner och olika organisationer. Landskapens verksamhet ska ha en stark forskningsgrund, för vilken de å sin sida ansvarar, men koordineringen av forskningen måste koncentreras på de fem samarbetsområdena. Landskapen ska reservera tillräckligt med resurser för målinriktad utvecklingsverksamhet som baserar sig på forskning. Det behövs information för att lyfta fram korrikeringsbehov och välfungerande lösningar samt framför allt som stöd för ledningen av ändringen. Den regionala forsknings- och utvecklingsverksamheten inom social- och hälsovården ska också bättre än nu sammanjämkas. Inom landskapens forsknings- och utvecklingsstruktur ska man ta hänsyn till de nuvarande utvecklingsstrukturerna (kunnandecentralerna i socialsektorn, enheterna inom den grundläggande hälso- och sjukvården samt utvecklingsstrukturerna för sjukvårdsdistrikten inom specialupptagningsområden) och se till att deras forsknings- och utvecklingskunnande även överförs till landskapen som stöd för deras arbete.

Inverkan av den statliga forskningsfinansieringen på kvaliteten och konkurrenskraften av klinisk medicin och annan hälsovetenskaplig forskning samt förstärkandet av forskningen inom socialvården är stor. Därmed påverkar dess storlek i statens budget forskningens nivå även framöver. För att förbättra det finska social- och hälsovårdssystemets servicenivå, effektivisera vården samt förbättra dess genomslag är det viktigt att i tillräcklig grad satsa på möjligheten att genomföra klinisk medicinsk forskning, forskning som ansluter sig till den grundläggande sjuk- och hälsovården samt annan hälsovetenskaplig forskning samt även förstärka forskningen inom socialservicen och socialarbetet.

Finansministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

I beredningen av reformen av ordnandet av social- och hälsovården har man tagit hänsyn till specialbehoven för forskningsfinansieringen. I 5 kap. i regeringens proposition om ordnande av social- och hälsovården ingår närmare bestämmelser om finansieringen, som bland annat gör det möjligt för staten att bevilja särskild finansiering för forskningen inom social- och hälsovården på universitetsnivån. Finansieringens dimensionering behandlas i samband med bredningen av den följande planen för de offentliga finanserna 2019–2022 samt i de senare förberedelserna inför budgetförslagen och planen för de offentliga finanserna. Överföringen av ansvaret för ordnandet av social- och hälsovårdstjänsterna till landskapen samt den ökande integreringen av socialvården och hälsovårdstjänsterna förbättrar för sin del de allmänna förutsättningarna för forskningen.

Riksdagens tilläggsbudgetuttalande till budgeten för 2017

RSk 24/2017 rd – RP 60/2017 rd

Ansvaren och eftervården i anslutning till nedläggningen av gruvor

Uttalande 1

Moment 35.10.20

Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att eftervården av gruvor säkerställs redan när driften pågår för att ansvaret i anslutning till nedläggningen inte ska falla på staten och att regeringen också utvärderar den optimala nivån på säkerheter för gruvdrift.

Miljöministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Utvecklingen av subsidiära miljöansvarssystem (TOVA-system) fortsätter vid miljöministeriet. Syftet med utvecklingsarbetet är att säkerställa avvärjandet av allvarliga miljö- och hälsorisker, ersättandet av miljöskador, den klara definitionen av ansvarsförhållanden och myndigheternas befogenheter samt tillräckligheten av myndighetsresurserna i subsidiära ansvarssituationer. I detta syfte är tyngdpunktsområdena i utvecklingsarbetet utvecklingen av TOVA-finansieringssystemen på basis av de alternativ som presenterats i TOVA-arbetsgruppens betänkande (YMra 23/2014), effektiveringen av myndigheternas befogenheter som baserar sig på miljöskyddslagen (527/2014), klarläggandet av ställningen för miljöansvaren i konkurssituationer samt effektiveringen av övervaknings- och förvaltningspraxis av avfallssäkerheter.

Riksdagens budgetuttalande till en andra tilläggsbudget för 2017

RSk 28/2017 rd – RP 127/2017 rd

Nivån på anslagen för veteranernas rehabilitering och tjänster

Uttalande

Moment 33.50.56

Riksdagen förutsätter att regeringen reserverar tillräckliga anslag för rehabilitering och hemtjänster för veteraner och i fortsättningen bedömer nivån på anslagen enligt det faktiska behovet.

Social- och hälsovårdsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Riksdagen beviljade i sitt budgetförslag för 2017 sammanlagt 41,3 miljoner euro till frontveteranernas rehabilitering och öppenvårdstjänster under momenten 33.50.56 och 33.50.57. För att den betydande ökningen i anslaget, 20 miljoner euro, på bästa möjliga sätt ska betjäna veteranernas behov har social- och hälsovårdsministeriet under 2017 fäst särskild uppmärksamhet vid anvisningarna om verkställandet av anslaget till kommuner. Social- och hälsovårdsministeriet och Statskontoret har tillsam-

mans med regionförvaltningsverken i alla landskap ordnat tillställningar för kommunernas tjänsteinnehavare som ansvarar för åldringsarbetet och lokala veteranorganisationer. Statskontorets förnyade anvisningsbrev om användningen och allokeringen av anslagen sändes till kommunerna i december 2016. Kommunerna har anvisats att vara proaktiva och använda pengarna till fullo och på ett effektivt sätt. Anvisningen om användningen av anslaget innehöll betydande möjligheter till flexibilitet vid verkställandet av tjänsterna. Tjänsterna ska basera sig på en bedömning av veteranens individuella servicebehov. Rehabiliteringen kan genomföras flexibelt i form av rehabiliteringsperioder på anstalter, som dagrehabilitering och öppen rehabilitering. Som stöd för boendet hemma kan till servicehelheten läggas öppenvårdstjänster (t.ex. snöskotning, gräsklippning, städ-, måltids- och hemtjänster).

I maj 2017 skickade Statskontoret till kommunerna en uppföljningsförfrågning om anslagets tillräcklighet och fick av kommunerna uppgifter om behoven för tilläggsfinansiering. Å andra sidan återbetalde en del kommuner sammanlagt en miljon euro av anslag som inte hade använts 2016.

I regeringens tilläggsbudgetförslag i oktober 2017 beviljades ett tilläggsanslag på 11,6 miljoner euro. Kommunerna kan använda detta anslag för tjänster till veteraner fram till den 31 juli 2018. Efter tillägget har det 2017 funnits ett anslag på sammanlagt 52,9 miljoner euro tillgängligt för frontveteranernas rehabilitering och öppenvårdstjänster. Beloppet är därmed 4 201 euro per veteran, och det ökade med sammanlagt 2 266 euro per veteran från 2016.

I form av självständighetens jubileumsmynt har regeringen reserverat för veteraner för ramperioden 2017–2019 ett tilläggsanslag på sammanlagt 40 miljoner euro för rehabilitering och öppenvårdstjänster. Av detta belopp riktas 15 miljoner euro till 2018. Med en komplettering av budgetförslaget på 9 miljoner euro har regeringen sett till att anslaget räcker till 2018. Med hänsyn till veteranernas avgång 2018 kommer anslaget att förhållandevis vara det samma som 2017.

Bedömningen av nivån på anslaget baserar sig på prognoser om antalet personer som deltagit i fronttjänst, som fås från Folkpensionsanstalten. Det har visat sig vara mycket svårt att bedöma tillräckligheten av anslaget för veteraner, vars genomsnittsalder redan överskrider 93 år, eftersom servicebehovet av mycket gamla sökanden med sänkt funktionsförmåga varierar, och det är inte möjligt att noggrant förutse servicebehovet. I kalkylerna har man tagit hänsyn till veteranernas årliga avgång (25–30 %), som uppskattas öka. Cirka 30 procent av veteranåldersklasserna är redan i långvarig anstaltsvård eller bor i en effektiverad servicebostad. Även det faktum att urvalet tjänster som erbjuds i hemmen är stort och att kostnaderna varierar per kommun försvårar bedömningen av behovet av anslag.

Riksdagens budgettuttalanden om budgeten för 2018

RSk 35/2017 rd – RP 106/2017 rd, RP 176/2017 rd

Användningen av den summa som föregående år blev oanvänd av stödet för tryggande av virkesproduktionens uthållighet

Uttalande

Moment 30.40.44

Riksdagen förutsätter att moment 30.40.44 i tilläggsbudgetpropositionen för 2018 ökas med ett anslag motsvarande den summa som blir oanvänd av stödet för tryggande av virkesproduktionens uthållighet för 2017.

Jord- och skogsbruksministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Jord- och skogsbruksministeriet bereder och gör ett förslag för tilläggsbudgetpropositionen 2018 om anvisandet av de anslag som föregående år blev oanvända till behövliga delar för betalningen av stöd som beviljas enligt den temporära lagen om finansiering av hållbart skogsbruk (34/2015).

1.4 Revisionsutskottet

Regeringens svar på revisionsutskottets ställningstaganden

Svart ekonomi

RSk 42/2010 rd – Ö 8/2010 rd – ReUB 9/2010 rd

4. Samlad bedömning av beställaransvarslagen

Riksdagen förutsätter att regeringen gör en övergripande bedömning och översyn av beställaransvarslagen. Utvecklingsbehoven ska anges detaljerat utifrån praktiska erfarenheter och i enlighet med lagens syfte.

Med anledning av anmärkningarna har under denna punkt arbets- och näringsministeriet konstaterat följande:

Det finns ingenting nytt att anföra i ärendet.

Arbets- och näringsministeriet tillsatte den 4 oktober 2012 en arbetsgrupp utifrån trepartsprincipen för att utreda behovet av att revidera beställaransvarslagen. Tanken var att den bättre ska förebygga och bekämpa ekonomisk brottslighet och svart ekonomi. Utifrån arbetsgruppens arbete överlämnade regeringen en proposition till riksdagen (RP 161/2014 rd) med förslag till lagar om ändring av lagen om beställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlitan­de av utomstående arbetskraft och av lagen om utstationerade arbetstagare.

6. Åtgärder som förbättrar registeruppgifternas aktualitet, tillförlitlighet och tillgänglighet

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att göra registeruppgifterna mer aktuella, tillförlitliga och lättillgängliga. I det sammanhanget ska man också utreda behovet att utveckla bestämmelserna om registeranteckningsbrott, så att förfalskning av registeruppgifter effektivt kan förebyggas genom kriminalisering.

Med anledning av anmärkningarna under denna punkt har finansministeriet konstaterat följande:

Befolkningsdatasystemet är det mest betydande basregistret inom den offentliga förvaltningen som innehåller personuppgifter. Med tanke på samhällets funktioner är det synnerligen viktigt att uppgifterna i systemet är uppdaterade, tillförlitliga och tillgängliga. Den gällande lagstiftningen ställer stränga krav på detta. Utöver lagstiftningens styrande effekt svarar den registeransvarige för befolkningsdatasystemet, Befolkningsregistercentralen och magistraterna för att genom funktionella och tekniska åtgärder i praktiken säkerställa att uppgifterna i systemet är uppdaterade, tillförlitliga och tillgängliga. I resultatstyrningen av dessa ämbetsverk betonar finansministeriet vikten av att säkerställa att uppgifterna i befolkningsdatasystemet är uppdaterade, tillförlitliga och tillgängliga. Följaktligen utgör dessa frågor en central och permanent del

av de resultatmål som ministeriet ställer upp för Befolkningsregistercentralen och magistraterna. Vidare har dessa frågor och deras betydelse beaktats i planeringen av ämbetsverkens strategi och verksamhet.

Finansministeriet tillsatte den 17 november 2016 en arbetsgrupp för att utreda utvecklingen av den offentliga förvaltningens informationshantering (FM 098:00/2016). Den är klar med sitt arbete och föreslog betydande utvecklingsförslag i en rapport om lagstiftningen om den allmänna informationshanteringen, som offentliggjordes den 29 september 2017. Arbetsgruppen ansåg att de viktigaste bestämmelserna bör samlas i en allmän lag om informationshanteringen inom den offentliga förvaltningen enligt en livscykelmodell för information. Utifrån arbetsgruppens resultat kommer regeringen att lämna en proposition till riksdagen under höstsessionen 2018.

Uppgifterna i befolkningsdatasystemet kommer att göras mer aktuella, tillförlitliga och lättillgängliga genom vissa ändringar i lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster (nedan kallad befolkningsdatalagen) (FM144:00/2017). Bestämmelserna ses över i synnerhet i relation till dataskyddsförordningen. Till följd av reformen av informationshanteringen kommer dessutom bestämmelserna om befolkningsdatasystemet att förtydligas samtidigt som befolkningsdatalagen ändras i samband med projektet för att slå samman de uppgifter som hör till magistraterna och Befolkningsregistercentralen (FM100:00/2017). Målet är att förtydliga registreringen och användningen av uppgifter.

Dessutom har registeruppgifternas tillförlitlighet och tillgänglighet och deras användningsmöjligheter förbättrats genom att förutsättningarna för semantisk interoperabilitet för metadata har utvecklats. Detta har gjorts inom ramen för ett projekt för gemensam informationshantering (FM075:00/2016) som finansministeriet tillsatte 2017. Tillsammans med de aktörer som deltog i projektet togs det fram metodologiska arbetssätt och en nationell plattform för verktyg som avser semantisk interoperabilitet för metadata. Verktygen stöder arbetssätten och de kommer att införas 2018. Vid sidan av utvecklingsarbetet har aktörsstrukturer för nya arbetssätt och tjänster tagits fram. Vidare har projektet arbetat med scenarier för hur kriterierna för att ge samtycke till personuppgifter kan nyttiggöras inom offentlig förvaltning och lagt fram alternativ för genomförandet i överensstämmelse med principerna för så kallade egendata.

Med anledning av anmärkningarna under denna punkt har justitieministeriet konstaterat följande:

Tillförlitligheten och sanningsenligheten i myndigheternas allmänna register och andra register skyddas ofta via bestämmelser i strafflagen. Det registeruppgiftsbrott som avses i uttalandet ingår i en större lagstiftningsram för dataskyddet. Att uppge felaktiga uppgifter till myndigheterna är straffbart som registeranteckningsbrott (16 kap. 7 § i strafflagen), men kan också bestraffas som Ingivande av osant intyg till myndighet (8 §) och förfalskningsbrott (33 kap. i strafflagen). Om gärningen orsakar eller avser att orsaka skada är också strafflagens 36 kap. om bedrägeri tillämpligt. Från den registeransvariges del skyddas uppgifternas riktighet bland annat via straffbestämmelserna om tjänstebrott och personregisterbrott. Riktigheten för uppgifter i personregister skyddas också av EU:s allmänna dataskyddsförordning (2016/679/EU), som bland annat ålägger den personuppgiftsansvarige skyldighet att kontrollera uppgifternas korrekthet och integritet samt att uppgifterna har behandlats enligt lag. För närvarande arbetar justitieministeriet med den fortsatta beredningen av den nationella lagstiftningen som ska komplettera och precisera förordningen. En proposition kommer att lämnas till riksdagen våren 2018.

8. Beredning av lagstiftning om typgodkända kassaapparater inom hotell- och restaurangbranschen

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för beredning och införande av lagstiftning om typgodkända kassaapparater i syfte att kontrollera oregistrerade köp inom restaurangbranschen. Man bör utifrån restaurangbranschens erfarenheter överväga om lagstiftningen ska utsträckas också till andra kontantbranscher.

Med anledning av anmärkningarna under denna punkt har finansministeriet konstaterat följande:

Enligt projekt 2.4 i åtgärdsprogrammet för bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet 2016–2020 ska Skatteförvaltningen utarbeta en rapport över typgodkända kassasystems lämplighet i Finland. I rapporten beaktas tekniskt utförande, kostnader för myndigheter och företag samt konsekvensbedömningar. Synpunkter på rapporten kommer att begäras av företrädare för näringslivet samt övriga intressentgrupper med anknytning till frågan. Rapporten utarbetas 2018.

9. Behovet av skatteövervakning inom flerstegsmodellen för förvaltarregistrering av värdepapper

Riksdagen förutsätter att regeringen på allvar fokuserar på skattekontrollen inom flerstegsmodellen för förvaltarregistrering av värdepapper. Dessutom bör man särskilt noga ge akt på lagstiftningens effekter och ingripa i lagstridiga arrangemang genom lagstiftning och andra åtgärder.

Med anledning av anmärkningarna under denna punkt har finansministeriet konstaterat följande:

Regeringen lämnade den 17 mars 2016 en proposition till riksdagen med förslag till lag om värdeandelssystemet och om clearingverksamhet samt till vissa lagar som har samband med den (RP 28/2016 rd, L 352/2017). När riksdagen godkände propositionen, antog den samtidigt fyra uttalanden. Uttalande 1 anger följande: "Riksdagen förutsätter att statsrådet omgående börjar bereda lagstiftning som möjliggör att skattemyndigheterna får heltäckande uppgifter om de slutliga förmånstagarna i fråga om utdelning på förvaltarregistrerade aktier. För att detta ska vara möjligt måste lagen om förskottsuppbörd kompletteras med en bestämmelse om att förskottsinnehållningen ska verkställas till 50 procent på utdelning som en i Finland bosatt, oidentifierad skattskyldig får."

Med anledning av uttalandet började justitieministeriet bereda en proposition med förslag till ändring av lagstiftningen. Ett preliminärt utkast till proposition sändes ut på remiss den 29 juni 2017 och remisstiden gick ut den 28 augusti 2017. Utifrån återkopplingen fortsatte ministeriet att bereda propositionen och förde diskussioner med en rad aktörer i ett flertal sammanhang. Vidare har ministeriet kompletterat och förtydligat förslaget och bland annat mer i detalj lyft fram vad som föreslås bli ändrat och vilka effekterna är för olika aktörer.

Dessutom utvidgades under året skattemyndigheternas möjligheter att få information om alla i Finland bosatta personers aktieinnehav. Skattemyndigheterna får mycket

heltäckande uppgifter om finländska aktieinnehav tack vare OECD:s allmänna rapporteringsstandard (Common Reporting Standard CRS). Modellen infördes i september 2017 genom ett multilateralt avtal mellan behöriga myndigheter om automatiskt utbyte av finansiella kontouppgifter. Avtalet undertecknades i Berlin i oktober 2017. Inom ramen för avtalet utbytte 39 rättsområden information beträffande 2016.

Den information som avses är saldouppgifter om konton, de sammanlagda beloppen av den aktieutdelning och de räntor som betalas ut under kalenderåret på tillgångar som förvaras på kontona och på försäljnings- och inlösningspriset samt av andra intäkter. Uppgifterna ges ut senast i slutet av september månad efter transaktionsåret.

Vidare innehåller en ändring rådets direktiv 2011/16/EU om administrativt samarbete i fråga om beskattning regler som motsvarar CRS. Det tillämpas i informationsutbytet mellan medlemsstaterna i Europeiska unionen. Också i det här fallet inleddes informationsutbytet 2017 med avseende på uppgifter från 2016, förutom när det gäller Österrike, som ansluter sig ett år senare.

De avtal om åtgärder som motsvarar åtgärderna i rådets direktiv 2003/48/EG om beskattning av inkomster från sparande i form av räntebetalningar och som Europeiska gemenskapen har ingått med Schweiz, Andorra, Liechtenstein, Monaco och San Marino har ändrats. Det innebär att de bestämmelser om automatiskt utbyte av finansiella kontouppgifter som ingår i direktivet om administrativt samarbete i fråga om beskattning regler också gäller dessa rättsområden.

10. Skärpning av maximistraftet för grovt skattebedrägeri och andra grova ekonomiska brott

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att höja maximistraften för grovt skattebedrägeri och andra grova ekobrott.

Med anledning av anmärkningarna under denna punkt har justitieministeriet konstaterat följande:

Enligt regeringens strategiska regeringsprogram ska straffen motsvara den allmänna rättskänslan. Syftet är att säkerställa att straffen för brott står i ett rättvist förhållande till gärningens klandervärdhet. Under året blev en uppdragsstudie som undersökte medborgarnas uppfattningar om straffnivån klar vid justitieministeriet. I studien utdelade befolkningen lindrigare domar för grovt skattebedrägeri än domarna. Justitieministeriet beredde också en promemoria där bland annat påföljderna av vissa ekobrott utvärderas. Promemorian skickas ut på remiss 2018.

Kääriäinen, Juha, 2017. Seitsemän rikostapausta: käräjätuomareiden arvioima rangaistuskäytäntö ja väestön rangaistusvalinnat. Helsingin yliopisto, Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti, Katsauksia 21/2017. <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/190440>

19. Utvidgad användning av administrativa påföljder på områden med utbredd svart ekonomi

Riksdagen förutsätter att regeringen omedelbart utreder möjligheten att utvidga användningen av administrativa påföljdsavgifter, särskilt inom branscher med utbredd svart ekonomi.

Med anledning av anmärkningarna under denna punkt har justitieministeriet konstaterat följande:

Kraven i ställningstagandet uppfylls bland annat genom lagen om skatteförhöjning och tullhöjning som påförs genom ett särskilt beslut (781/2013) och vissa lagar som har samband med den. Lagarna trädde i kraft den 1 december 2013. I justitieministeriets reformprogram för rättsvården för 2013–2015 är ett av målen på medellång sikt att undersöka möjligheterna att utvidga tillämpningsområdet för administrativa påföljder och att utreda vilka brister det finns i förfarandet för att föreskriva reglerings-sätt. Avsikten är att inleda utredningen i slutet av den nuvarande regeringsperioden. Den 21 mars 2017 tillsatte justitieministeriet en arbetsgrupp för att bereda allmän lagstiftning och lagstiftningsprinciper beträffande administrativa sanktioner av straffkaraktär och utreda vilka lagstiftningsåtgärder det behövs inom respektive förvaltningsområden för att införa påföljderna. Arbetsgruppens mandattid går ut den 31 augusti 2018. En utvidgning av tillämpningsområdet för administrativa påföljder har skrivits in för mindre trafikförseelser i den genomgripande revidering av vägtrafiklagen som kommunikationsministeriet utarbetar. Tanken är att en utvidgning av tillämpningsområdet fortsatt ska utredas i samarbete med ett flertal ministerier mot slutet av regeringsperioden.

23. Möjligheten till skatteplanering med karaktär av skatteundrandragande ska förhindras i lagstiftningen

Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att lagar bereds så att lagstiftningen inte ger möjlighet till skatteplanering med karaktär av skatteundrandragande.

Med anledning av anmärkningarna under denna punkt har finansministeriet konstaterat följande:

I sitt BEPS-projekt (Base Erosion and Profit Shifting) behandlar OECD (Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling) urholkning av skattebasen och vinstöverföringar. Projektet startade 2013 och har utrett åtgärder för att förhindra urholkning av skattebasen på grund av företagens skatteplanering. Finland har deltagit aktivt i OECD i flera arbetsgrupper inom ramen för projektet och i behandlingen av en rad direktiv i EU om genomförande av åtgärderna i projektet. Finland införde redan 2016 vissa ändringar i lagstiftningen som grundar sig på BEPS-projektet och genomförde en del ändringar om åtgärder mot skatteflykt som baserade sig på EU-direktiv. EU godkände 2016 direktiv (EU) 2016/1164 om förhindrande av skatteflykt. Direktivet utvidgades 2017 genom direktiv (EU) 2017/952 om ändring av direktivet. Medlemsstaterna ska huvudsakligen genomföra bestämmelserna senast den 31 december 2018 respektive den 31 december 2019. Direktiven innehåller flera av de åtgärderna i BEPS-projektet och vissa andra åtgärder som EU har ansett nödvändiga för att förhindra skatteflykt. I samband med genomförandet av direktivet ska det också göras en samlad

bedömning av andra åtgärder, som det eventuellt kan vara nödvändigt att genomföra för att förhindra undandragande av skatter.

Finansministeriet tillsatte 2016 en arbetsgrupp (FM008:00/2016) med uppdraget att utvärdera OECD:s så kallade BEPS-projekt (Base Erosion and Profit Shifting) med åtgärder för att förhindra urholkning av skattebasen och åtgärder för att förhindra överföring av vinster inklusive eventuella ekonomiska konsekvenser i Finland som har samband med projekt i EU. Arbetsgruppen lämnade sin rapport sommaren 2017.

24. Allokering av resurser för uppföljningen av vilket genomslag de viktigaste insatserna mot den svarta ekonomin har haft

Riksdagen förutsätter att regeringen allokerar resurser för uppföljning av vilket genomslag de viktigaste insatserna mot svart ekonomi har. Också lagstiftning som ökar risken för att svart ekonomi breder ut sig måste uppmärksammas. Behövliga åtgärder för att utveckla insatserna mot svart ekonomi och ekonomisk brottslighet måste vidtas utifrån resultatet av uppföljningen.

Med anledning av anmärkningarna under denna punkt har inrikesministeriet och finansministeriet konstaterat följande:

Statsrådet meddelade den 28 april 2016 ett principbeslut om en nationell strategi för bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet för 2016–2020. En förutsättning för att strategin skulle kunna genomföras var att ledningsgruppen för bekämpning av ekonomisk brottslighet utarbetar ett separat åtgärdsprogram för bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet.

Åtgärdsprogrammet innehåller 20 projekt som är uppdelade enligt spetsprojekten i strategin. För åtgärdsprogrammet har de åtgärder valts ut som är viktigast och har de största effekterna med avseende på målen i den nationella strategin för bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet. En del av projektåtgärderna kommer att ha förebyggande effekter, medan andra direkt påverka den operativa verksamheten. I vissa fall kan effekterna av projekten bedömas först på längre sikt.

Fram till den 20 juni 2017 hade 19 projekt startat eller var på väg att starta. Av dem har ett projekt slutförts.

För varje projekt har det utsetts en huvudansvarig aktör eller en inledningsansvarig aktör. Uppföljningen av åtgärdsprogrammet baserar sig på den information som de projektansvariga lämnar in. Inrikesministeriet ansvarar för att uppdatera rapporten. Två gånger om året får ledningsgruppen för utredning av ekonomisk brottslighet en rapport om hur projekten fortskrider.

Den parlamentariska uppföljningsgruppen fick den 12 oktober 2017 en rapport om hur frågorna avancerar.

De huvudansvariga för projekten har ombetts komma med uppdaterad information om projekten vid årsskiftet 2017–2018.

Styrning, tillsyn och rapportering

RSk 26/2015 rd – B 9/2015 rd, B 15/2015 rd

Utveckling av regeringens årsberättelse

1. Riksdagen förutsätter att regeringen fortsätter utveckla årsberättelsen med hänsyn till synpunkterna tidigare i betänkandet. Materialet i berättelsen måste vara mer läsarvänligt och informativt och det måste innehålla analyserade data om resultaten och effekterna av verksamheten och förändringar i verksamheten, särskilt de samhällliga effekterna och hur de uppställda målen har förverkligats. Årsberättelsen bör vara en fungerande del av statsförvaltningens och regeringens planerings- och uppföljningsmekanism. Det i sin tur kräver bland annat tydligare målsättning när budgeten upprättas.

Med anledning av anmärkningarna under denna punkt har statsrådets kansli och finansministeriet konstaterat följande:

Bestämmelserna på lagnivå om regeringens årsberättelse trädde i kraft den 1 februari 2014 genom lag 17/2014. Förordningen om statsbudgeten ändrades (118/2016) i februari 2016 så att den föreskriver om innehållet i årsberättelsen i sin helhet. Ändringen innebar bland annat bestämmelserna om beskrivningen av verksamhetens resultat inom ministeriernas verksamhetsområden reducerades och förenklades. Målet är att tonvikten i beskrivningarna av resultaten i fortsättningen läggs på att visa hur målen för de samhällliga effekterna har uppnåtts och utvecklats.

I beredningen av regeringens berättelse för 2016 gick man in för att ytterligare utveckla innehållet mot att i högre grad presentera och analysera hur de samhällliga effektmålen har nåtts och hur resultatet av verksamheten har utvecklats. Berättelsen blev mer informativ och lättläst genom att tabeller och diagram som åskådliggör framställningen lades till. I berättelsen för 2017 har framställningen ytterligare förbättrats.

Årsberättelseprocessen ska inbegripa rapportering om de mål i budgetpropositionen som inte längre kan ändras inom ramen för berättelseprocessen. Ändringar i de mål som är inskrivna i budgeten ger effekt först längre fram.

Informationsutbyte mellan myndigheterna för bekämpning av svart ekonomi

2. Riksdagen förutsätter att regeringen inom 2016 lämnar en utredning till riksdagen om vilka åtgärder den har vidtagit för att förbättra informationsutbytet mellan myndigheterna dels i kampen mot svart ekonomi, dels i ett mer allmänt perspektiv.

Med anledning av anmärkningarna under denna punkt har inrikesministeriet, arbets- och näringsministeriet, justitieministeriet och finansministeriet konstaterat följande:

I åtgärdsprogrammet för bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet beaktas frågan om informationsutbyte mellan myndigheterna i kap. 3.1.

Under året utvidgades tillämpningsområdet för fullgöranderapporter till alla tillstånds- och tillsynsuppgifter vid trafik tillståndsmyndigheten (RP 161/2016 rd). I ett lagpaket om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (RP 228/2016 rd) fick tillståndsmyndigheterna vid regionförvaltningsverken större rätt att få information och möjlighet att tillämpa fullgöranderapporter i tillsynen över företag som tillhandahåller företagstjänster, företag som bedriver valutaväxlingsverksamhet och fastighetsmäklare.

Riksdagen har godkänt ett lagförslag om revidering av bestämmelserna om skatteuppbörd och beskattningsförfarande. Enligt propositionen ska det gå att lämna information i samband med iakttagelser som görs vid skattekontrollen, om den misstänks ha ett samband med vissa tjänste- eller mutbrott eller missbruk av förtroendeställning. Lagarna avses träda i kraft den 1 maj 2018.

Republikens president har stadfäst en lag om leverantörer av kombinerade resetjänster (921/2017). Lagen har beretts av arbets- och näringsministeriet. Enligt lagen är ett villkor för att registrera tillhandahållare av kombinerade resetjänster som är skyldiga att ställa säkerhet att de har hand om offentlighetsrättsliga skyldigheter. Konkurrens- och konsumentverket är registermyndighet och har rätt att få sekretessbelagda myndighetsuppgifter och uppgifter om dem som utför ett offentligt uppdrag. Dessutom har verket rätt att använda fullgöranderapporter. Lagen träder i kraft den 1 juli 2018.

I lagpaketet om den så kallade vårdreformen föreslås det att ett villkor för att företag som tillhandahåller social- och hälsojourer ska registreras är att de har hand om offentlighetsrättsliga uppdrag (RP 52/2017 rd, 5 §).

Det har utarbetats flera utredningar om möjligheterna att se över bestämmelserna om rätt för Finansinspektionen och Livsmedelssäkerhetsverket (Evira) att utbyta information. Skatteförvaltningen och Finansinspektionen har tillsammans utvärderat sina informationsbehov. Dessutom har det utretts hur uppgifter som behandlas enligt de nuvarande bestämmelserna kan nyttiggöras på ett effektivt sätt.

Informationssystemen inom offentliga sektorn

RSk 10/2012 rd – TRO 4/2012 rd – Ö 3/2012 rd – ReUB 2/2012 rd

2. Informationssystemen inom social- och hälsovården och finansieringen av dem

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder och med det snaraste utnyttjar informationsförvaltningslagens möjligheter att genom förordning föreskriva om bland annat öppna gränssnitt. Samtidigt som beslut fattas om servicestrukturerna och organiseransvaret inom social- och hälsovården bör den behörighet och det ansvar som informationshanteringsstrukturen kräver läggas fast så att ingen som helst ovisshet råder om vilken aktör som bär ansvaret i sista hand.

Med anledning av anmärkningarna under denna punkt har finansministeriet konstaterat följande:

Bestämmelserna om en övergripande arkitektur kommer att ses över på nytt när en lag om informationshanteringen i den offentliga förvaltningen bereds. En del problem

med effektiv tillämpning av lagen om styrning av informationsförvaltningen inom den offentliga förvaltningen har uppdragets och lagstiftningen kommer att ses över utifrån dem. Målet är att interoperabiliteten mellan informationssystemen i fortsättningen ska kunna säkerställas genom att myndigheterna blir skyldiga att göra gemensamma beskrivningar av informationsförvaltningen och att använda gränssnitt mellan informationssystemen vid utbyte av information.

För att säkerställa att lagstiftningen är samordnad kommer det detaljerade innehållet i förordningen och tidpunkten för när den utfärdas att bestämmas utifrån resultatet av den pågående reformen av den allmänna lagstiftningen om informationshanteringen.

Arbetsgrupp som utreder utvecklingen av regleringen för informationshanteringen i den offentliga förvaltningen

Målet med spetsprojektet Digitalisering av offentliga tjänster i regeringsprogrammet är bland annat att revidera regleringen av informationshanteringen. Finansministeriet tillsatte den 17 november 2016 en arbetsgrupp (FM098:00/2016) som ska utreda nuläget för regleringen av och praxis informationshanteringen inom den offentliga förvaltningen och behovet av att utveckla dem. Arbetsgruppens mandatperiod gick ut den 17 september 2017. Gruppen anser att lagstiftningen om informationshanteringen måste revideras för att motsvara omvärldsförändringarna i den offentliga sektorn och målen på det nationella planet och i EU. Vidare anser arbetsgruppen att de viktigaste bestämmelserna bör ingå i en enda allmän lag om informationshanteringen inom offentlig sektor i överensstämmelse med livscykelmodellen för information. Det materiella tillämpningsområdet för en allmän lag bör innefatta hela livscykeln för informationshanteringen och regleringen ska stödja effektiv insamling, nyttiggörande, säker behandling, utlämnande, bevarande, arkivering och utplånande av data.

Lagen om förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster

För att främja interoperabiliteten mellan informationssystemen beredde finansministeriet lagen om förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster som utfärdades den 29 juni 2016 (571/2016). Lagen innehåller bestämmelser om den offentliga förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster, om kraven på stödtjänsterna, om rätten och skyldigheten att använda dem och om villkoren för att använda tjänsterna. Syftet med lagen är i synnerhet att medverka till att man genom regler om samordnad produktion och användning av stödtjänsterna uppnår bättre kostnadseffektivitet i produktionen av tjänster och säkerställer hög kvalitet och interoperabilitet med hjälp av gemensamma stödtjänster för förvaltningens e-tjänster.

De organisationer som är skyldiga att införa tjänsterna i lagen måste beskriva informationen om sina tjänster i ett servicedatalager och föra in sina registeruppgifter i en servicevy senast den 1 juli 2017, införa en tjänst för identifiering av fysiska personer och en samlad förvaltningstjänst för internetbetalning senast den 1 januari 2018 samt introducera en meddelandeförmedlingstjänst senast den 1 juli 2017.

Strukturer för och styrning av landskapens informationsförvaltning

Beredningen av en gemensam referensarkitektur startade 2017. Referensarkitekturen ska styra elementen i landskapens gemensamma övergripande arkitektur och ett förslag till förvaltningsmodell blir klar i början av 2018.

Våren 2017 vidtogs åtgärder för att se över och stärka organisationen av den digitala beredningen och verkställigheten av vård- och landskapsreformen. I maj startade ett program för digitala omställningar inom landskaps- och vårdreformen som ska stödja genomförandet av de nödvändiga projekten för IKT och digitalisering och landskapens IKT-beredning. En strategisk styrgrupp tillsattes (FM/884/00.01.00.01/2017) för att styra genomförandet av digitaliseringen inom landskaps- och vårdreformen. Samtidigt drogs de särskilda beredningsgrupperna för styrningen av informationsförvaltningen i landskapen och vården in, det vill säga beredningsgrupperna maakuntadigi och sotedigi. Också gruppen för tjänster och processer avslutade sitt arbete när slutrapporten var klar.

Den strategiska styrgruppen driver förändringsprogrammet och styr den projektbyrå som svarar för programgenomförandet. Projektbyrån (ca 10 personer) är gemensam för finansministeriet och social- och hälsovårdsministeriet och den svarar för den digitala förändringen. Byrån har en ledningsgrupp som behandlar förslag.

I slutet av 2017 fattade den strategiska styrgruppen beslut om att starta alla viktiga projekt för IKT och digitalisering (bland annat projekt vid FPA, THL, Valvira och BRC) inom vård- och landskapsreformen. IKT-förberedelserna i landskapen stöddes också med styrning och modeller, likaså med hjälp av planeringsarbete på projektbyrån. Till följd av en omorganisering kunde arbetet med digitaliseringen snabbas upp och arbetsfördelningen mellan aktörerna förtydligas.

Finansministeriet styr av det servicecenter för informations- och kommunikationstekniska tjänster (Servicecentret för IKT) som avses i 16 kap. i landskapslagen (FM093:00/2016). I juni fattade statsrådet beslut om att inrätta landskapens IKT-servicecenter Vimana Oy och i augusti beslut om att inrätta utvecklingsbolaget SoteDigi Oy för digital utveckling inom social- och hälsovårdsområdena. Vimana Oy ska producera informationsförvaltnings-, informationssystem- och datatekniktjänster för landskapen, ta fram gemensamma basdatasystem och uppkopplingar till nationella e-tjänster (suomi.fi) för landskapen och svara för IKT i de verksamheter som förs över från staten (närings-, trafik- och miljöcentralerna) från staten. Utvecklingsbolaget SoteDigi Oy ska se till att det finns förutsättningar för interoperabilitet i vårdreformen och genomföra nationella utvecklingsprojekt för digitalisering inom vården. Ägarstyrningen av båda bolagen har förts över på finansministeriet. Åtgärderna för att inrätta Vimana Oy och tillföra kapital till bolaget finansieras med ett anslag i statsbudgeten. SoteDigi fick kapital via utvecklingsbolaget Vake Oy.

I budgeten och en tilläggsbudget för 2017 avsattes sammanlagt 14,3 miljoner euro för IKT-förberedelserna i landskapen. Anslaget var ett viktigt resurstillskott för att stärka arbetet med att inrätta landskapen och höja kvaliteten på förändringsplaneringen. Därmed skapades det förutsättningar för den verkställighet som inleddes 2018.

Med anledning av anmärkningarna under denna punkt har social- och hälsovårdsministeriet konstaterat följande:

Kanta-tjänsterna är den allra viktigaste åtgärden inom ramen för interoperabiliteten mellan informationssystemen inom social- och hälsovården. De bildar en plattform där data från hälso- och sjukvården lagras och de är åtkomliga i olika informationssystem med hjälp av öppna, standardiserade, certifierade och testade gränssnitt. En liknande lösning kommer att tas fram för lagring av klientuppgifter inom socialvården.

Både offentliga och privata aktörer inom hälso- och sjukvården blir skyldiga att följa bestämmelserna om beskrivning av interoperabilitet inom social- och hälsovården via lagarna 61/2007 (elektroniska recept) och 159/2007 (elektronisk behandling av klientuppgifter inom social- och hälsovården). Social- och hälsovårdsministeriets förordning om riksomfattande informationstjänster inom hälso- och sjukvården (1257/2015) anger i vilken ordning datainnehållet i tjänsterna ska byggas ut. De öppna gränssnitten till Kanta-tjänsterna beskrivs och är offentligt åtkomliga via webbsidan Kanta.fi. I förslaget till lag om ordnandet av social- och hälsovården krävs det att landskapens kundregister ska bildas med hjälp av Kanta-tjänsterna, vilket innebär att tjänsteleverantörernas informationssystem måste vara uppkopplade till Kanta-tjänsterna. Dessutom föreskriver förslaget till lag om produktion av social- och hälsotjänster (RP 52/2017 rd) att de som producerar valfrihetstjänster måste ha informationssystem som är kompatibla med Kanta för att få tillstånd för sin verksamhet.

Inom ramen för landskaps- och vårdreformen har en översyn av styrmodellen för informationsförvaltningen inom social- och hälsovården utarbetats under ledning av finansministeriet och som ett led i den samlade styrningen av landskapen. Vidare kommer styrprocesserna inom informationsförvaltningen, inklusive befogenheter och ansvar, att revideras som ett led i statsrådets gemensamma styrverksamhet och inom ramen för en översyn av styrprocessen vid social- och hälsovårdsministeriet. Dessutom kommer arbetsfördelningen på THL och FPA att omstruktureras när styrningen av informationshanteringen inom social- och hälsovården vidareutvecklas. Samtidigt kommer tillhörande författningsändringar att beredas.

IKT-projektens produktivetsnytta

RSk 37/2014 rd – B 12/2014 rd – B 16/2014 rd – ReUB 7/2014 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen som ett led i uppföljningen av projektportföljen bedömer resultaten av, kostnaderna för och produktivetsnyttan av de viktigaste IKT-projekten och rapporterar om detta till riksdagen.

Med anledning av anmärkningarna under denna punkt har finansministeriet konstaterat följande:

Finansministeriet lämnade 2017 totalt åtta yttranden om betydande projekt eller upphandlingar i överensstämmelse med lagen om styrning av informationsförvaltningen inom den offentliga förvaltningen (634/2011) och statsrådets förordning om remissförfarande i ärenden som gäller upphandling inom informationsförvaltningen (1249/2014) som utfärdats med stöd av den. Yttrandena lyfte fram synpunkter som är viktiga med avseende på den eftersträlvade nyttan.

Lägesbilden över betydande projekt som innefattar utveckling av statsförvaltningens informations- och kommunikationsteknik upprätthålls i ett gemensamt system för projektportföljen. Genom statsrådets förordning 760/2017 överfördes ägarskapet till det gemensamma systemet för projektportföljen till Befolkningsregistercentralen från och med den 1 januari 2018.

På sitt strategimöte den 26 september 2016 lade regeringen Sipilä fast åtgärder för hur digitaliseringen ska genomföras. Utifrån beredningsarbete som letts av finansministeriet drog det finanspolitiska ministerutskottet den 4 april 2017 upp riktlinjerna för

bättre förvaltning och uppföljning av investeringar. Bland de viktigaste målen märks åtgärder för att förbättra hanteringen av investeringar och förbättra investeringarnas lönsamhet. Utifrån riktlinjerna utarbetade alla ministerier tillsammans en styr- och finansieringsmodell för utvecklingsinvesteringar som kommer att göras digitalt, inbegripet finansieringsbeslut och procedurer för kontroll av projektportföljen. Ett pilotprojekt för styr- och finansieringsmodellen startar 2018.

Lägesrapporten går igenom tre gånger om året av informationsförvaltningens utvecklings- och samordningsgrupp (TIETOKEKO). I januari 2018 var totalt 136 projekt med totalkostnader på över en miljon euro i fasen för genomförande och beslut. Uppföljningen såg i sin helt ut på följande sätt:

	Tidsplan	Kostnader	Resultat/ kvalitet	Resultat/ omfattning	Personal	Risker	Nytta
Enligt plan (grönt)	57 %	76 %	82 %	73 %	69 %	51 %	78 %
Avvikelse (gult)	31 %	14 %	7 %	16 %	18 %	36 %	10 %
Problem (rött eller okänt)	12 %	10 %	11 %	11 %	13 %	13 %	12 %

Utifrån från uppgifterna från uppföljningen kan det bedömas att den förväntade nyttan med projekten som regel uppfylls enligt planerna. År 2016 började nyttan med avslutade projekt rapporteras och hittills har uppföljningsöversikter gjorts för sammanlagt 25 projekt. Hur hög nivå och hur aktuell uppföljningen är varierar dock från projekt till projekt. Nyttan har inrapporterats i synnerhet vad gäller kvalitet och kunder, exempelvis beträffande användningsgrad eller kundfeedback för tjänsterna. Än så länge har uppföljningen inte visat på någon betydande produktivitetsnytta.

Fukt- och mögelproblem i byggnader

RSk 5/2013 – Ö 5/2013 – ReUB 1/2013 – TRO 1/2011

1. Översyn av styrningen och rådgivningen i byggfrågor för att få bukt med fuktproblemen

Riksdagen förutsätter att regeringen initierar en översyn av styrningen och rådgivningen i byggfrågor, eftersom det nuvarande styrsystemet inte fungerar. Resultatet bör vara ett centraliserat statligt styr- och rådgivningssystem för fukthantering under byggnadens livscykel och i byggfasen. Av de nuvarande myndigheterna kunde uppgiften lämpligen anförtros exempelvis Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet eller någon av närings-, trafik- och miljöcentralerna.

Med anledning av anmärkningarna under denna punkt har miljöministeriet konstaterat följande:

Statsminister Sipiläs regering har inlett en omfattande reform av regionförvaltningen och landskapsförvaltningen, som också gäller styrningen av byggandet. Reformen av regionförvaltningen och landskapsförvaltningen fortsatte 2017. Det aktuella förslaget till landskapslag utgår från att landskapen kan ha hand om den del av byggnadstillsy-

nen som förs över från kommunerna, om och när alla kommuner i ett landskap enhälligt beslutar om en överföring och om verksamheten finansieras med de medel för byggnadstillsynen som avsätts för landskapen. För närvarande inväntar man vad som kommer att vara det slutliga innehållet i landskapslagen. Också i fortsättningen kommer det att vara möjligt att bedriva frivilligt samarbete inom byggnadstillsynen.

Vad som kommer att vidareutvecklas inom byggnadstillsynen beror på hur landskapsreformen kommer att utformas. Det funktionella innehållet i byggnadstillsynen kan också behandlas i den kommande övergripande revideringen av markanvändnings- och bygglagen.

Hur fukthanteringen inom byggnadstillsynen kan vidareutvecklas inom ramen för den nuvarande verksamheten har utretts i ett gemensamt utvecklingsprojekt av miljöministeriet och Uleåborgs stads byggnadstillsyn. I det så kallade Kuivaketju10-projektet har det skapats rutiner för att genom styrning och rådgivning säkerställa fukthanteringen under byggnationen, som byggnadstillsynen kan ta efter. Projektet har tagit fram tydliga modeller för styrning och samverkan till stöd för fukthanteringen under varje byggetapp och för alla delar. Närmare information om projektet finns (på finska) på adressen www.kuivaketju10.fi.

Handlingsmodellen Kuivaketju10 lanserades på ett evenemang som Rakenustarkastusyhdistys RTY ry ordnade den 15 mars 2017. Byggnadstillsynen i de största kommunerna införde modellen varen 2017. I takt med att erfarenheterna ökar, sprids modellen också till mindre kommuner. I vilken takt modellen kan införas beror på vilka resurser och vilken kompetens det finns. Också Byggnadsindustrin RT rf, RAKLI ry och Suunnittelu- ja konsultointiyritykset SKOL ry åtog sig att medverka och de kommer i fortsättningen att rekommendera sina företag att införa Kuivaketju10.

Miljöministeriet konstaterar att ställningstagandet i hög grad är kopplat till den omfattande förvaltningsreform som är under beredning. Hur det ska fullföljas beror på hur byggnadstillsynen i fortsättningen utformas i kommunerna, det vill säga som samarbete mellan kommuner eller som landskapets byggnadstillsyn.

3. Byggnaders sundhet och kompetenskraven inom byggbranschen

Riksdagen förutsätter att regeringen tar större hänsyn till byggnaders inomhusmiljö redan i den pågående beredningen av ändringar i markanvändnings- och bygglagen och byggbestämmelsesamlingen. Beredningen bör även inkludera tydliga kompetenskrav för byggbranschen, eftersom dessa tillför branschen större kunskap och ökar antalet kvalificerade experter. Kraven bör dessutom samstämma med lagstiftningen om hälsoskydd och arbetarskydd.

Med anledning av anmärkningarna under denna punkt har miljöministeriet konstaterat följande:

Kraven på sunda byggnader beaktades i de ändringar i markanvändnings- och bygglagen som trädde i kraft 2013, 2014 och 2015 och i de nya författningar som har utfärdats med stöd av dem. Miljöministeriets förordningar om byggnaders fukttekniska funktion (782/2017), om byggnaders vatten- och avloppsinstallationer (1047/2017) och om

inomhusklimat och ventilation i nya byggnader (1009/2017) trädde i kraft den 1 januari 2018.

Med anledning av anmärkningarna under denna punkt har undervisnings- och kulturministeriet konstaterat följande:

Tack vare finansiella bidrag och strukturella reformer har universiteten och yrkeshögskolorna fått bättre möjligheter att profilera sig inom sina fokusområden. I samband med kampanjen mot fukt och mögel finansierade undervisnings- och kulturministeriet ett planerings- och utvecklingsprojekt inom utbildningen för byggnadsarkitekter. Projektet kartlade hur omfattande undervisningen inom området sunda byggnader är i utbildningen för examen inom byggbranschen på fjorton yrkeshögskolor och två vetenskapshögskolor. Samtidigt skapades ett samarbetsnätverk för läroanstalter och andra som ger utbildning inom området. Dessutom säkerställdes det att kompetens inom området sunda byggnader är ett viktigt element i hela den examensinriktade utbildningen inom byggbranschen.

Raksa Erko är ett utvecklingsprojekt för specialiseringsutbildning inom byggbranschen som inrättades 2015. Utbildningen innehåller studier bland annat byggnadsfysik, sanering av byggnader, reparation av fuktskador och problem med inomhusluften och fastighetsunderhåll. Utbildningen tar sikte på att förebygga fuktskador och mögelproblem i nybyggnation och att minska skadorna och problemen i det befintliga byggnadsbeståndet.

Tillsammans med Byggmästarna och -ingenjörerna YH RKL rf och Rakennusteollisuuden Koulutuskeskus RATEKO utarbetade yrkeshögskolorna en vägledande läroplan utbildning av byggmästare. Den innehåller bland annat en rekommendation om omfattningen av undervisningen i byggnadsfysik. Läroplanen kommer att utnyttjas i reformen av byggmästarutbildningen vid yrkeshögskolorna.

I slutet av 2016 gjorde utbildningskommissionen för husteknik- och byggnadsbranschen en enkät bland lärarna inom yrkesutbildningen och på yrkeshögskolorna om utbildningen i byggnadsrenovering. Enkäten visade att hälften av läroanstalterna ordnar utbildning i renovering som enskilda kurser. Åtta procent av de som anordnar yrkesutbildning inom byggbranschen på andra stadiet har ingen utbildning alls i byggnadsrenovering.

Undervisnings- och kulturministeriet är med och bereder åtgärdsprogrammet Sunda lokaler 2028. Ett av åtgärdsförslagen är att utreda vilken kompetens det redan finns och vilken typ av kompetens som saknas.

Med anledning av anmärkningarna under denna punkt har social- och hälsovårdsministeriet konstaterat följande:

Bestämmelser om kompetenskrav inom hälsoskydd finns i en förordning från social- och hälsovårdsministeriets (545/2015). En hälsoskyddsmyndighet måste anlita en expert som har den kompetens som krävs enligt förordningen, när den behöver stöd från en utomstående sakkunnig för att utreda problem med inomhusluften i bostäder eller andra vistelseutrymmen. I dag är det normal praxis att anlita kompetent fackfolk. Det finns drygt 200 experter med föreskriven kompetens och ett flertal läroanstalter runtom i landet utbildar nya sakkunniga. Sakkunniga med föreskriven kompetens finns

intagna i ett offentligt register och registret kan också utnyttjas av andra än hälso- skyddsmyndigheter, exempelvis när inomhusluften ska undersökas på arbetsplatser eller när ägaren till en fastighet på eget initiativ vill lösa problem med inomhusluften.

4. Tillsynen över byggnaders sundhet

Riksdagen förutsätter att regeringen kommer på reella metoder att få människor att iaktta författningarna och bestämmelserna om friska hus. Det måste gå att övervaka byggen bättre och övervakningen måste ske vid rätt tidpunkt. Dokumentationen av varje byggfas måste förbättras på det sätt som föreslås i betänkandet, likaså förfarandet med inspektionsprotokoll, för att man ska kunna verifiera vem som har gjort vad, när och hur. Dessutom bör det t.ex. finnas en skylt som visar vem som varit huvudplanerare, huvudentreprenör och övervakare.

Med anledning av anmärkningarna under denna punkt har miljöministeriet konstaterat följande:

Byggnadstillsynen har i hög grad utvecklat och effektiviserat sina åtgärder i styrningen av och rådgivningen om fukthantering (jfr punkt 1).

I en ändring (41/2014) i markanvändnings- och bygglagen som trädde i kraft den 1 september 2014 stärktes kvalitetskontrollen för byggprojekt och inspektionsprotokollets roll i kvalitetssäkringen. Inspektionsprotokollet stöder också dokumentationen av projektetapperna eftersom genomförandet av etapperna följs upp i ett särskilt dokument. Den ansvarige arbetsledaren ska se till att en anmälan om påbörjande av byggnadsarbete görs till byggnadstillsynsmyndigheten och att inspektionsprotokollet för bygget är uppdaterat på byggplatsen.

5. Bättre fukthantering på byggarbetsplatser

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att fukthanteringen på byggen ska bli bättre. En ansvarig fukt- och sundhetsexpert bör utses för krävande byggen. På andra byggen bör den ansvarige arbetsledaren ha större ansvar för fukthanteringen. Regeringen bör dra upp riktlinjer för en byggspecifik fukthanteringsplan. Den naturliga och vedertagna praxisen skulle sedan vara att inkludera denna plan i anbudsförfrågan för byggprojektet.

Med anledning av anmärkningarna under denna punkt har miljöministeriet konstaterat följande:

Miljöministeriets förordning (782/2017) om byggnaders fukttekniska funktion förtydligar skyldigheterna beträffande fuktsäkerhet vid byggande. Förordningen kräver att det upprättas en fuktsäkerhetsplan för byggplatsen vid alla tillståndspliktiga projekt. Vad beträffar innehållet i planen följs miljöministeriets förordning om planer och utredningar som gäller byggande (216/2015).

Vidare förpliktar förordningen alla som startar ett byggprojekt att se till att det upprättas en fuktsäkerhetsplan för hela byggprojektet. Båda skyldigheterna är ägnade att förbättra fuktsäkerheten vid byggande. Arbetet med planen startar redan vid byggprojekteringen och den kan således fogas till förfrågningsunderlaget.

När det till exempel i bygglovet, vid det inledande mötet eller av särskilda skäl under byggtiden har bestämts att en särskild beskrivning som behövs på grund av byggprojektets art eller omfattning ska utarbetas och lämnas in, är det den ansvarige arbetsledarens skyldighet att se till att det görs. För att säkra kvaliteten kan den ansvarige arbetsledaren enligt gällande bestämmelser utnämna en expert som ska ansvara för fukthantering och renlighet.

7. Förfaringssätt och metoder för att utreda fukt- och mögelskador

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att tillvägagångssätten och metoderna för att klarlägga fukt- och mögelskador ska bli tillförlitligare. Det har visat sig att fukt och mögelsaneringar ofta misslyckas. I samband med den pågående översynen av hälsoskyddslagen och anvisningarna om boendehälsa bör man gå in för att förbättra metoderna för att upptäcka orsakerna till hälsoproblem och tydliggöra användningen av riktvärden. Dessutom bör allmänheten informeras om vad som fortsatt är oklart om fukt- och mögelproblemet trots alla forskningsrön.

Med anledning av anmärkningarna under denna punkt har miljöministeriet konstaterat följande:

Miljöministeriet håller på att uppdatera handboken Kosteus- ja homevaurioituneen rakennuksen korjaus. Ett utkast skickas ut på remiss i februari 2018. Den reviderade handboken är tänkt att vara en vägledning för planerare och projektörer vid renoveringar av fukt- och mögelskadade hus. Förhoppningsvis kommer den att hjälpa fackfolk att planera lyckade renoveringar med lång livstid.

Med anledning av anmärkningarna under denna punkt har social- och hälsovårdsministeriet konstaterat följande:

En ändring (1237/2014) av paragraferna om boendehälsa i hälsoskyddslagen trädde i kraft den 3 januari 2015. Samtidigt omarbetades anvisningarna om boendehälsa till en förordning av social- och hälsovårdsministeriet (545/2015). Den innehåller närmare bestämmelser om fysikaliska, kemiska och biologiska agenser i bostäder och andra vistelseutrymmen och om kompetenskrav för hälsoskyddsmyndigheternas utomstående sakkunniga. Denna förordning om sanitära förhållanden i bostäder, så kallad boendehälsa, trädde i kraft den 15 maj 2015. Valvira har utarbetat tillämpningsanvisningar, som belyser förordningen mer ingående. Dessutom publicerade Valvira den 27 mars 2017 anvisningar om processen för att utreda sanitära olägenheter, där hälsoskyddsmyndigheterna ges anvisningar för tekniskt sett effektiva och administrativt sett rätt inspektioner av bostäder. Liknande anvisningar offentliga lokaler blir klara våren 2018. Tidskriften Ympäristö- ja terveystehti publicerar 2018 en laboratoriehandbok om undersökningsmetoder som är tillförlitliga enligt förordningen om sanitära förhållanden i bostäder. Arbetshälsoinstitutet utarbetade 2017 anvisningar om övervakningen av inomhusluften med arbetsplatser som målgrupp. Den innehåller

samordnade anvisningar om tillsynen över de sanitära förhållandena i bostäder, i övriga vistelseutrymmen och på arbetsplatser.

Genom ändringen av hälsoskyddslagen (1237/2014) fick hälsoskyddsmyndigheterna bättre möjligheter att kräva grundligare utredningar av fastighetsägaren, till exempel besiktning av riskutsatta konstruktioner är. Lagändringen och informationen om den betonar vikten av ett helhetsgrepp när sanitära olägenheter utreds, inte enskilda resultat av mätningar. Lagen innehåller bestämmelser om användning av utomstående sakkunniga och hur deras kompetens ska påvisas. Kompetensbedömningen ändrades från att ha varit ett kommunalt förfarande till ett rikstäckande personcertifieringssystem. Det underlättar och förenhetligar bedömningen av sakkunnigas kompetens och gör att sakkunniga i större utsträckning kommer att anlitas i hälsoskyddstillsynen, vilket i sin tur bidrar till att sanitära olägenheter kan utredas högkvalitativt och undanröjas.

Förordningen om sanitära förhållanden i bostäder föreskriver om åtgärdsgränser för de sanitära förhållandena i bostäder och övriga vistelseutrymmen. Den innehåller allmänna principer för bedömningen av förhållandena så att bedömningen av olägenheter ska vara övergripande och osäkerhetsfaktorer i tolkningen av mätresultaten beaktas. Avsikten är att bedömningen av sanitära olägenheter ska grunda sig på fakta och vara proportionerlig. Bedömning av förhållandena enligt förordningen kan göras endast genom att metoder med säkerställd tillförlitlighet tillämpas. Detta motsvarar tidigare myndighetsanvisningar. När nya metoder tillämpas i myndigheternas arbete krävs det att deras tillförlitlighet och reproducerbarhet vid utredning av sanitära olägenheter kan bevisas av en kompetent och oberoende aktör som är godkänd av social- och hälsovårdsministeriet.

Arbetshälsoinstitutet har tagit fram en anvisning avsedd för arbetsplatserna för identifiering och hantering av problem med inomhusklimatet. Anvisningen innehåller de viktigaste tillvägagångssätten i utredning av problem med inomhusklimatet på arbetsplatser och den vänder sig till arbetarskyddspersonal, chefer, ansvariga för fastighetsförvaltning och experter på inomhusklimat. Med hjälp av anvisningen blir det lättare och klarare att identifiera och hantera problem med inomhusklimatet på arbetsplatser.

Institutet för hälsa och välfärd och Arbetshälsoinstitutet har testat ett flertal metoder för att analysera skadliga mikrobförekomster. När tillförlitligheten för de nya metoderna har verifierats, kan förekomsten av skadliga mikrober upptäckas snabbare och mer diversifierat.

Vidare har Institutet för hälsa och välfärd ett flertal projekt som utreder fukt- och mögelproblemets inverkan på människors hälsa (bl.a. Hotes, Sisu, Sisu-home, Hitea, Lukas/Lukas 2).

Institutet för hälsa och välfärd har tagit fram en symtomenkät som riktar sig till skolelever med tillhörande jämförelsematerial och tolkningsanvisningar. Enkäten kan utnyttjas som ett led i utredningen av problem med inomhusklimatet i skolor och i jämförelser av objekt. Det finns också en enkät om symtom och förhållanden som vänder sig till anställda.

Dessutom har Institutet för hälsa och välfärd i samarbete med Arbetshälsoinstitutet samlat in forskningsresultat om biocid- och ozonbehandling vid fukt- och mögelska-

dor och om fördelarna och nackdelarna med sådana behandlingar. Utifrån denna kunskap har institutet utarbetat anvisningar för och ett ställningstagande om användningen av biocider och ozon för att åtgärda fukt- och mögelskador.

Institutet för hälsa och välfärd har genomfört ett projekt för sunda och säkra byggnader (Avaimet terveelliseen ja turvalliseen rakennukseen, Avater), som syftar till att producera och samla in information som saknas i fråga om sunda byggnader. Projektet har genomförts i samarbete med Tammerfors tekniska universitet och Finlands kommunförbund rf. Projektet har bland annat tagit fram koncept för ombyggnad och renowing och undersökt agenser som orsakar sanitära olägenheter i byggnader, åtgärder för att bekämpa olägenheter, styrning av aktörer när det gäller sunda och säkra byggnader och behovet av utbildning inom byggbranschen. Projektet har finansierats med medel från anslaget för utrednings- och forskningsverksamhet vid statsrådets kansli som stöder statsrådets beslutsfattande.

Läkarföreningen Suomalainen Lääkäri-seura Duodecim publicerade hösten 2016 en rekommendation om god medicinsk praxis för patienter med symtom orsakade av fukt- och mögelskador. Rekommendationen innehåller också en sammanfattning som grundar sig på tillförlitlig forskning om fukt- och mögelskadors inverkan på människors hälsa. Tack vare rekommendationen för god medicinsk praxis kan läkarna förmedla uppdaterad information till sina patienter om fukt- och mögelskadors inverkan på deras hälsa.

Regeringens åtgärdsprogram Ett decennium av sunda lokaler bereddes med hänsyn till behovet av att förmedla anvisningar och information om god praxis för att få kontroll över problem med inomhusluften. Dessutom började Institutet för hälsa och välfärd sommaren 2017 bereda ett nationellt program för problem med inomhusluften som tar sikte på att lösa frågorna kring hälsa och välfärd. Programmet kommer att genomföra de åtgärder i åtgärdsprogrammet Ett decennium av sunda lokaler som ingår i social- och hälsovårdsministeriets verksamhetsområde och det tar hänsyn till målen med detta åtgärdsförslag. Båda programmen startar i början av 2018 efter att intressenterna har hörts.

8. Information om fukt- och mögelskadade hus för att förkorta exponeringstiden

Riksdagen förutsätter att regeringen omedelbart reagerar och går ut bl.a. med anvisningar och information om god praxis för att den tid människor exponeras för fukt och mögelskador i hus ska bli så kort som möjligt.

Med anledning av anmärkningarna under denna punkt har social- och hälsovårdsministeriet konstaterat följande:

De mål som anges här kan främjas inte bara med hjälp av allmän information, utan också med hjälp av bland annat myndigheternas vägledning, rådgivning och tillsyn och genom samarbete mellan myndigheter. Social och hälsovårdsministeriet har betonat vikten av att myndighetstillsynen innefattar vägledning och rådgivning för allmänheten och även betydelsen av att samarbetet mellan myndigheterna löper smidigt för att allmänheten ska få korrekt information om fukt- och mögelskador och utredningsprocesserna vid sådana skador ska framskrida friktionsfritt. Dessa mål ingår också i Valviras anvisningar om processen för utredning av sanitära olägenheter bostäder.

Sanitära olägenheter som beror på problem med inomhusluften bör upptäckas så tidigt som möjligt så att allvarliga skador kan undvikas. Exponeringstiden för sanitära olägenheter i fukt- och mögelskadade hus kan förkortas genom att olägenheterna upptäcks och utreds genast på rätt sätt och med relevanta undersökningsmetoder. En stor del av de fukt- och mögelskador som orsakar sanitära olägenheter förekommer dolda inuti konstruktionerna, och därför är det viktigt att konstruktionernas skick utreds. I programmet Fukt- och mögeltalkot utarbetades anvisningar till hälsoskyddsmyndigheterna om utredning av dolda fukt- och mögelskador i samband med myndigheternas inspektioner av bostäder. Principerna i anvisningarna ska även ingå i de anvisningar om processen för utredning av sanitära olägenheter i bostäder som Valvira utarbetar.

I situationer där människor drabbas av problem med inomhusluften behöver de förutom en process som löper smidigt även korrekt information som presenteras på rätt sätt för att de ska kunna hantera situationen på rätt sätt och inte bekymra sig i onödan. Numera söker människor i stor utsträckning information på webben, där informationen är av mycket varierande kvalitet, delvis felaktig eller i vissa fall avsiktligt skrämmande. Oriktig information kan få mycket negativa följder. Tillförlitlig och korrekt information om fukt- och mögelskador baserad på forskningsrön förmedlas dels på Fukt- och mögeltalkots webbsida, dels av social- och hälsovårdsministeriet, miljöministeriet, Institutet för hälsa och välfärd och Arbetshälsoinstitutet på deras webbplatser. Dessutom har Läkarföreningen Suomalainen Lääkäri-seura Duodecim studiematerial om fukt- och mögelskadornas inverkan på människors hälsa på sin portal Oppiportti. Materialet är öppet för alla.

I sin egen information och kommunikation betonar social- och hälsovårdsministeriet experternas roll och vikten av tillräcklig kompetens när det gäller att utreda fukt- och mögelskador samt betydelsen av att allmänheten får korrekt och forskningsbaserad information. Med hjälp av kompetenta experter och sakkunniga kan sanitära olägenheter utredas effektivt och exponeringstiden minimeras, när en byggnad en gång för alla undersöks ordentligt med relevanta metoder. Dessutom minskar människors oro och kontroverser i frågan när riktig och samordnad information förmedlas till allmänheten.

Inom ramen för åtgärdsprogrammet Ett decennium av sunda lokaler kommer myndigheterna att förmedla anvisningar och information om god praxis för att få kontroll över problem med inomhusluften. Dessutom började Institutet för hälsa och välfärd sommaren 2017 bereda ett nationellt program för problem med inomhusluften som tar sikte på att lösa frågorna kring hälsa och välfärd. Programmet kommer att genomföra de åtgärder i åtgärdsprogrammet Ett decennium av sunda lokaler som ingår i social- och hälsovårdsministeriets verksamhetsområde och det tar hänsyn till målen med detta åtgärdsförslag. Båda programmen startar i början av 2018 efter att intressenterna har hörts.

11. Tillgång till vård för personer med besvär eller sjukdom på grund av inomhusluften

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att de som fått symptom eller insjuknat på grund av dåligt inomhusklimat ska få bättre undersökningar, vård och myndighetsstöd så som föreslås i betänkandet. Alla som lider av ohälsa måste få komma till behövliga undersökningar och bli hjälpta, oavsett om de jobbar eller inte och var i Finland de än bor. Även i

det fall att osäkerhet råder om den medicinska orsaken till symtomen eller sjukdomen gäller det att på alla tänkbara sätt försäkra sig om att patienten får så god vård som möjligt.

Med anledning av anmärkningarna under denna punkt har social- och hälsovårdsministeriet konstaterat följande:

Läkarföreningen Suomalainen Lääkäri-seura Duodecim publicerade hösten 2016 en rekommendation för god medicinsk praxis för patienter med symtom orsakade av fukt- och mögelskador. Med hjälp av rekommendationen förbättras och samordnas läkarnas verksamhet i fråga om inomhusklimat. Rekommendationerna för god medicinsk praxis är oberoende, nationella behandlingsrekommendationer som grundar sig på forskningsrön. I den aktuella rekommendationen betonas det att diagnostik av symtom och sjukdomar, differentialdiagnostik och behandling inleds i enlighet med behandlingsrekommendationerna oberoende av om man kan eller inte kan påvisa eller anta att fuktskador i en konstruktion kan ligga bakom besvären. Vidare betonas det i rekommendationen att den inte tar ställning till vilken roll inomhusluften i en byggnad spelar för en patients besvär eller sjukdom utan att det finns en rapport om den aktuella byggnaden från en kompetent sakkunnig. På så sätt hänvisar läkarna genast patienterna till samarbete med hälsoskyddsmyndigheterna eller med kompetenta sakkunniga som det föreskrivs om i hälsoskyddslagen. Därmed kan en byggnad som misstänks ha problem med inomhusklimatet genast undersöks på rätt sätt och med relevanta metoder.

Våren 2017 publicerade Arbetshälsoinstitutet anvisningar om god praxis i fråga om bedömning av fukt- och mögelskadors inverkan på hälsan. Anvisningarna vänder sig särskilt till företagshälsovården och de grundar sig på dagens kunskaper. De hjälper företagshälsovården att ta hänsyn till sambandet mellan symtom och förhållanden på arbetsplatsen när patienter undersöks och behandlas.

Vid social- och hälsovårdsministeriet finns ett nätverk för miljö känslighet. Med miljö känslighet avses att en person får betydande symtom vid så kallade vanliga förhållanden. Miljö känslighet kan ha samband med dels fukt- och mögelskador, dels andra faktorer. Nätverket för miljö känslighet föreslog 2014 att det införs en ICD-kod för miljö känslighet: R68.81, "Kontinuerlig eller upprepad mottaglighet för symptom eller tecken på sjukdom från vanliga miljö faktorer som inte klassificerats på annat håll". ICD-koden har lagts till i den finländska sjukdomsklassificeringen och trädde i kraft den 1 januari 2015. Den kommer att ge statistiska uppgifter om hur många miljö känsliga personer det finns i Finland och vilken typ av hälso- och sjukvård de anlitar. Dessutom har nätverket granskat bland annat social trygghet och vårdpraxis i anknytning till miljö känslighet.

I ett projekt på Arbetshälsoinstitutet producerades kriterier och anvisningar för hur miljö känslighet ska upptäckas för att koden för symtom på miljö känslighet ska användas samordnat. Arbetshälsoinstitutet har också genomfört flera projekt för att klarlägga effekterna av olika metoder för att behandla funktionella symtom på problem med inomhusklimatet. Vidare har institutet inlett arbete för att ta fram praxis för undersökning och behandling av personer som exceptionellt lätt får symtom från fukt- och mögelskador och för utredning om möjligheterna till rehabilitering.

I början av 2017 lade miljönätverket ett förslag till en rehabiliteringsmetod vid miljö känslighet. Rehabiliteringen är baserad på en kanadensisk och en dansk rehabiliteringsmetod och den har utvecklats i samråd med en rad patientorganisationer.

Utkastet till verksamhetsplan för programmet Ett decennium av sunda lokaler innehåller ett flertal åtgärder som kommer att genomföra målen med det här åtgärdsförslaget. Programmet börjar genomföras i början av 2018 efter att intressenterna har hörts.

Marginalisering av unga

RSk 12/2014 rd – Ö 3/2014 rd – ReUB 1/2014 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen i samband med reformeringen av systemet för social- och hälsovårdstjänster flyttar tyngdpunkten från korrigerande till förebyggande arbete och ingriper i problem hos barn, unga och familjer på ett så tidigt stadium som möjligt. Med tanke på såväl de mänskliga aspekterna som hållbarheten i de offentliga finanserna är det nödvändigt med en omfördelning av de tillgängliga resurserna. Befintlig god praxis bör i samband med reformen spridas och förädlas systematiskt och nya förfaringssätt bör testas.

Med anledning av anmärkningarna under denna punkt har social- och hälsovårdsministeriet konstaterat följande:

Genom programmet för utveckling av barn- och familjetjänster (LAPE, regeringens spetsprojekt 2016–2020) ses hela servicesystemet för barn, unga och familjer över. Verksamheten ska bli mer klientorienterad och integreras i landskapens och den nya kommunens verksamhetsmiljö. I programmet flyttas fokus i servicesystemet på förebyggande verksamhet som är gemensam för alla och på tidigt stöd och tidig vård. Målet är att skapa en gynnsam uppväxtmiljö för barn och unga, stödja barnens och familjens välbefinnande och stärka det multimodala stödet till föräldraskapet. Insatserna kommer i allt högre grad att sättas in i barnens vardagsmiljö, bland annat på daghem och i skolan. Utvecklingsprogrammet lyfter fram vikten att skapa nätverk för lågtröskelverksamhet för barn och familjer i överensstämmelse med modellen för familjecentraler. Vidare betonas vikten av att insatser på specialiserad nivå integreras klientorienterat och att servicen förankras för att stödja de som arbetar på grundnivå. Förändringsarbete pågår både på nationell och på regional nivå i hela landet och i nära samarbete med social- och hälsovården och bildningsväsendet.

2. Riksdagen förutsätter att regeringen skrider till åtgärder för att i första hand de som löper den största risken för att marginaliseras och lider av psykisk ohälsa eller drogproblem ska få den hjälp de behöver.

Med anledning av anmärkningarna under denna punkt har social- och hälsovårdsministeriet konstaterat följande:

Regeringen har beslutat permanenta de multiprofessionella serviceställena för lågtröskelverksamhet för unga, det vill säga konceptet navigatorn, där det kommer att tas fram modeller för psykosocialt stöd inom ramen för specialprojekt. Socialvårdslagen har fått en ny 29 a § om samarbete mellan socialjouren och hälso- och sjukvården. Målet är att säkerställa att de personer med psykiska ohälsa och drogproblem som löper störst risk att bli marginaliserade vid behov får experthjälp både från socialvården och från hälso- och sjukvården redan när de kommer till en akutmottagning. Dessutom kommer det som ett led i arbetet med lagstiftningen om självbestämmanderätten och den anknytande ändringen av barnskyddslagen att i lag läggas fast åtgärder som

avser att stödja självbestämmanderätten för bland annat barn och unga med psykisk ohälsa och drogproblem.

I arbetet med en revidering av mentalvårdslagstiftningen har målet varit att service och insatser ska vara tillgängliga på likvärdiga villkor och att det skapas kontinuitet i servicen. Ett utkast till en genomgripande revidering av drogslagstiftningen kommer att skickas ut på remiss våren 2018, och målet är att propositionen ska lämnas till riksdagen 2018. Social- och hälsovårdsministeriets projekt för verkningsfulla interventioner i mentalvården för unga startar 2018. Projektet kommer att ta fram anvisningar och modeller för vilken service som ska tillhandahållas 1) inom skolhälsovården och 2) för unga som står utanför studie- och arbetslivet. Modeller och arbetsmetoder som involverar unga i marginalen och motiverar dem att delta i vård och insatser kommer att stå i fokus.

4. Riksdagen förutsätter att regeringen skrider till åtgärder när det gäller dataskydd och tystnadsplikt i anslutning till tjänsterna för barn, unga och familjer. Beredningen bör anförtros ett enda ministerium. Ministeriet bör ges förutsättningar och befogenhet att samla och förenhetliga bestämmelserna om dataskydd och tystnadsplikt vid myndigheterna till den del de gäller de nämnda tjänsterna. Ministeriet ska vidta behövliga lagstiftningsåtgärder för att undanröja hindren för elektronisk dokumenthantering och multiprofessionellt samarbete i arbetet för att förebygga marginalisering av unga och hjälpa marginaliserade unga.

Med anledning av anmärkningarna under denna punkt har social- och hälsovårdsministeriet konstaterat följande:

Som ett led i programmet för utveckling av barn- och familjetjänster (LAPE) har social- och hälsovårdsministeriet gjort en multidisciplinär utredning, där uppdraget var att utreda vilka möjligheterna det finns att med klientplaner som är gemensamma för flera aktörer att främja och stödja samordnade insatser för barn, unga och familjer som utgår från barnens och familjernas behov och ordna servicen till dem. I sin slutrapport (3.10.2017, Social- och hälsovårdsministeriets rapporter och promemorior 2017:36; på finska) föreslog arbetsgruppen att det utarbetas en gemensam handlingsmodell och att de lagstiftningsmässiga förutsättningarna och behovet av ändrad lagstiftning samtidigt utreds. Vidare föreslog arbetsgruppen att det först görs en preliminär utredning av vilka krav det ställs på informationssystemet om en gemensam plan införs och av vilka som kommer i fråga som systemansvariga. Dessutom underströk arbetsgruppen vikten av att stärka den multiprofessionella kompetensen inom informationshantering och föreslog att det i förekommande fall utreds om lagstiftningen om myndigheternas rätt att få information behöver förtydligas med avseende på multiprofessionellt samarbete. Utvecklingsprogrammet LAPE har redan gjort en del ändringar för att förbättra kompetensen inom multiprofessionell informationshantering. Ett led i detta är handboken Luo luottamusta, suojele lasta och nätutbildning inom området.

5. Riksdagen förutsätter med hänvisning till punkt 4 i ställningstagandet att regeringen genom föreskrifter, anvisningar och utbildning säkerställer informationsutbytet och att enhetlig praxis för dataskydd och tystnadsplikt tillämpas i samarbetet mellan myndigheter. Lagstiftningen, det praktiska chefsarbetet och ledningsarbetet måste betona myndighetens skyldighet att ta ansvar för barnets eller den ungas problem och söka lösningar på dem i samarbete med familjen och de övriga aktörerna. Insatserna ska alltid utgå från barnets bästa och från barnets rätt att få hjälp. I osäkra fall får rädsla

för att bryta mot bestämmelserna om dataskydd och tystnadsplikt eller för följderna av detta inte utgöra ett hinder för ett ansvarsfullt agerande.

Med anledning av anmärkningarna under denna punkt har social- och hälsovårdsministeriet konstaterat följande:

I överensstämmelse med regeringsprogrammet tar utvecklingsprogrammet LAPE fram service till barn och unga och syftet är att insatserna i fortsättningen ska vara sammanhållna för att barnen och familjerna ska känna att de får samordnad och fungerande service. Samordnade, klientorienterade integrerade insatser ska följas av multiprofessionella och sektorsövergripande planer inklusive information som stöder barnen, de unga och familjerna. Arbetsgruppen Yksi lapsi, yhteinen suunnitelma (Ett barn, gemensam plan) inom utvecklingsprogrammet LAPE har utrett möjligheterna för att införa en gemensam klientplan för alla beröra aktörer, som läggs ut på en gemensam plattform (3.10.2017, Social- och hälsovårdsministeriets rapporter och promemorior 2017:36; på finska). Se också punkt 4 ovan. Utvecklingsarbetet styrs av principerna om barnets rättigheter och barnets bästa, bättre resurstilldelning och ett barn- och familjeorienterat grepp. Utvecklingsprogrammet LAPE har redan gjort en del ändringar för att förbättra kompetensen inom multiprofessionell informationshantering. Ett led i detta är handboken Luo luottamusta, suojele lasta och nätutbildning inom området.

6. Riksdagen förutsätter att regeringen i samband med översynen av social- och hälsovårdens finansieringssystem, som bygger på ett flerkanalssystem, ser till att finansieringen i fortsättningen styr ordnandet av de förebyggande och korrigerande tjänster som krävs för att motverka marginaliseringen av unga på så sätt att tjänsterna erbjuds på ett enda ställe och i form av en lätt-tillgänglig helhet som utnyttjar multiprofessionellt samarbete.

Med anledning av anmärkningarna under denna punkt har social- och hälsovårdsministeriet konstaterat följande:

En förenkling av finansieringssystemet med många olika kanaler inom social- och hälsovården har beretts som ett led i social- och hälsovårdsreformen. Social- och hälsovårdsministeriets kommitté för en reform av rehabiliteringen har lagt fram förslag till en reform (Social- och hälsovårdsministeriets rapporter och promemorior 2017:41²). Kommittén lägger också fram förslag till rehabiliteringsprocess för ungdomar, medicinsk, social och yrkesinriktad rehabilitering, förbättringar i informationssystemen och satsningar på incitament.

7. Riksdagen förutsätter att regeringen skrider till åtgärder och inför en förvaltningsövergripande, enhetlig praxis genom vilken man i det praktiska arbetet kan ingripa tidigt och effektivt när barn och unga har problem, sköta informationsutbytet och följa upp åtgärderna samt förhindra att problemen förvärras.

² Förslag till reform av rehabiliteringssystemet från kommittén som dryftar rehabiliteringsreformen. Social- och hälsovårdsministeriets rapporter och promemorior 2017:41. (på finska) <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/160273>

Med anledning av anmärkningarna under denna punkt har social- och hälsovårdsministeriet konstaterat följande:

Som ett led i programmet för utveckling av barn- och familjetjänster (LAPE) sammanförs lågtröskelverksamheten för barn och familjer till nätverk i överensstämmelse med modellen för familjecentraler. Familjecentralerna kommer att integreras i kommunernas, de kommande landskapens, den tredje sektorns och församlingarnas verksamhet i hela landet. Familjecentralerna ger familjerna hjälp och stöd där de finns tack vare klientorienterat samarbete mellan aktörerna. I modellen med familjecentraler ingår det öppna träffpunkter som erbjuder familjerna ett forum för möten, verksamhet och stöd tillsammans med andra i samma situation. I sitt utvecklingsarbete förbättrar familjecentralerna det multimodala stödet till föräldraskapet där det också ingår skilsmässorådgivning. Insatserna för barn och unga ges i allt större utsträckning i deras vardagsmiljö, bland annat på daghem och i skolan. Vidare får personalen på grundnivå hjälp med att förbättra sin kompetens i och med att insatser på specialiserad nivå i större utsträckning bättre integreras i insatserna på grundnivå. Utvecklingsarbetet inom ramen för LAPE utförs i nära samarbete mellan social- och hälsovården och utbildningsväsendet.

Sammantaget sett utvecklas servicesystemet i den riktningen att personer som behöver många insatser får sammanhållen hjälp, vilket betyder att service på specialiserad nivå integreras i servicen på grundnivå och att de insatser som aktörer inom olika sektorer tillhandahåller sammanlänkas bättre. Arbetet är ett led i vård- och landskapsreformen och ingår i regeringens spetsprojekt (bl.a. ungdomsgarantin och konceptet navigator).

Statens revisionsverks separata berättelse till riksdagen om revision av statens bokslut och regeringens årsberättelse för 2015

RSk 14/2016 rd – B 10/2016 rd, B 15/2016 rd

1. Spetsprojekt för bekämpning av svart ekonomi

Riksdagen förutsätter att regeringen tar in de spetsprojekt i åtgärdsprogrammet som har betydande effekter med tanke på bekämpningen av svart ekonomi och säkerställer tillräckliga resurser för att projekten ska kunna förverkligas och verkställas.

Med anledning av anmärkningarna under denna punkt har finansministeriet, justitieministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, arbets- och näringsministeriet och inrikesministeriet konstaterat följande:

Statsrådet meddelade den 28 april 2016 ett principbeslut om en nationell strategi för bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet för 2016–2020³.

Åtgärdsprogrammet för bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet blev klart den 7 juni 2016⁴.

³ Statsrådets principbeslut om en strategi för bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet 2016–2020. (på finska) <http://intermin.fi/documents/1410869/3723676/VN+periaalep%C3%A4%C3%A4%C3%B6s+harmaan+talouden+torjunta/4c2e9795-9d6f-4fe4-9be7-b96dedd48635>

⁴ Åtgärdsprogram för bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet 2016–2020. (på finska)

Ledningsgruppen för bekämpning av ekonomisk brottslighet följer hur åtgärdsprogrammet framskrider, bedömer behoven att ändra det och rapporterar årligen till finanspolitiska ministerutskottet hur projekten framskrider. Åtgärdsprogrammet kan uppdateras under giltighetstiden i samband med granskningen av hur det verkställts samt enligt beslut av regeringen.

Statsrådet tillsatte dessutom den 28 april 2016 en parlamentarisk uppföljningsgrupp för bekämpningen av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet för mandatperioden 1 maj 2016–31 mars 2019. Uppföljningsgruppens uppdrag är att följa hur strategin för bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet 2016–2020 genomförs.

Åtgärdsprogrammet innehåller 20 projekt som är grupperade efter spetsprojekten i strategin. I åtgärdsprogrammet behandlas de åtgärder som bedöms ha de största effekterna med avseende på målen i strategin för den nationella bekämpningen av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet har de viktigaste effekterna.

Ett av de viktigaste projekten i programmet är projektet för att ta fram lägesbilder för svart ekonomi och ekonomisk brottslighet. Ledningsgruppen för ekonomisk brottslighet godkände de viktigaste riktlinjerna för att ta fram lägesbilder för grå ekonomi den 7 februari 2017. Kommissionen för lägesbilder inledde sin verksamhet den 3 april 2017. Den består av 21 myndigheter och ministerier. Webbssidan www.gra-ekonomi-brottslighet.fi med lägesbilder startade den 12 december 2017. Inledningsvis beskriver sidan aktuella fenomen inom grå ekonomi och ekonomisk brottslighet. Nästa fas av webbsidan är under arbete.

2. Konsekvenserna för hyresgästerna av statens nya hyressystem och användning av lokaler

Riksdagen förutsätter att regeringen låter en utomstående aktör utreda konsekvenserna av det nya hyressystemet och åtgärderna som gäller användning av lokaler för hyresgästernas ställning, behov av lokaler och kundnöjdhet.

Med anledning av anmärkningarna under denna punkt har statsrådets kansli och finansministeriet konstaterat följande:

Hösten 2017 startade statsrådets kansli en utredning som ett led i statsrådets forsknings- och utredningsverksamhet. Deloitte Oy fick i uppdrag att göra utredningen och den blev klar i februari 2018. (Valtioneuvoston kanslia, Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 21/2018, Valtion vuokrajärjestelmän toimivuuden arviointi -raportti. <http://tietokayttoon.fi/julkaisu?pubid=25001>; Statsrådets kansli, Publikationsserie för statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet 21/2018, Utvärdering av funktionaliteten i statens uthyrningsmodell, på finska).

3. Bedömningar av regionstädernas och regionernas ekonomiska utveckling

Riksdagen förutsätter att regeringen utreder i synnerhet regionstädernas ekonomiska livskraft och hur de klarar sig samt placeringen av de offentliga uppgifterna och deras konsekvenser för hushållen i regionen antingen som en separat utredning eller som en del av en mer omfattande bedömning av regionernas utveckling och rapporterar till riksdagen före utgången av 2017.

Med anledning av anmärkningarna under denna punkt har arbets- och näringsministeriet konstaterat följande:

Med anledning av uttalandet gjordes 2017 en regionstadsutredning (Seutukaupunkiselvitys) med Antti Rantakokko som utredningsperson. I sekretariatet ingick företrädare för arbets- och näringsministeriet, finansministeriet och miljöministeriet.

Utredningen gick närmare in på regionstädernas ekonomiska livskraft och utveckling på 2010-talet och utgick då från vissa kvantitativa och kvalitativa material. I undersökningen ingick dels "andrastäderna" i respektive landskap, dels städer med etableringar av tjänster och näringar.

Det visade sig att regionstäderna är mycket olika. Gemensamma nämnare är att de har varit den förlorande parten i omstruktureringarna de senaste decennierna, att de lider brist på kvalificerad arbetskraft trots den strukturella arbetslösheten och att de små och medelstora företagen saknar riskfinansiering. Å andra sidan har regionstäderna relativt bra kommunal ekonomi och i vissa kommuner växer ekonomin snabbt. En annan iakttagelse var att utbildningen på andra stadiet och yrkeshögskolorna och tillgången till utbildning spelar en stor roll för regionstäderna. Den planerade vårdreformen kommer att medföra förändringar i verksamheten vid kretssjukhusen i regionstäderna. Den reform av tillväxttjänster som ingår i landskapsreformen och arbets- och näringsbyråernas roll är ett samtalsämne inom ramen för positiv omstrukturering. Om en regionstad är framgångsrik eller inte beror på många faktorer, men stadens egna insatser intar en framträdande roll.

Utredningspersonen föreslår följande: 1) Finland behöver en diversifierad stadspolitik och som ett led i stadspolitiken 2) behöver vi ett regionstadsprogram som tar sikte på att förbättra livskraften. Vidare 3) måste verksamheten vid kretssjukhusen bygga på hållbara lösningar. 4) Regionstäderna behöver modiga satsningar på förnyelse och 5) fortfarande en aktiv politik för omstruktureringar. 6) Regionstäderna måste vidareutveckla sitt nätverkande och 7) de måste dra nytta av att entreprenadkedjorna blivit längre. Dessutom 8) gäller det att säkerställa goda förutsättningar för företagande i regionstäderna.

Länk till publikationen: <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/80805>

Riksdagens skrivelse om regeringens årsberättelse 2016 och Statens revisionsverks särskilda berättelse till riksdagen om revisionen av statsbokslutet och regeringens årsberättelse för år 2016

RSk 36/2017 rd – B 14/2017 rd, B 9/2017 rd

Statsfinansiella exponeringar och risker förknippande med stabiliteten i euroområdet

1. Riksdagen förutsätter att regeringen bekräftar och förtydligar målsättningen om euroområdets framtid och skapar större klarhet i hur riksdagen ska få en samlad bild. Finska statens ansvarsförbindelser och de tillhörande riskerna bör rapporteras i regeringens årsberättelse i alla avseenden i uppdaterad form och heltäckande.

Med anledning av anmärkningarna under denna punkt har finansministeriet konstaterat följande:

I samband med årsberättelsen rapporterar finansministeriet om de statsfinansiella exponeringar och risker som är förknippade med stabiliteten i euroområdet.

Vidare ger finansministeriet halvårsvis ut en rapport om de av finska statens exponeringar, ansvarsförbindelser och fordringar som beror på de finansiella stödprogrammen i euroområdet. Finlands risker i anslutning till exponeringar har huvudsakligen minskat.

I augusti 2017 lämnade statsrådet en utredning till riksdagen om Europeiska stabilitetsmekanismens (ESM) årsrapport för 2016 och revisionsnämndens rapport och Europeiska finansiella stabiliseringsfacilitetens (EFSF) bokslut för 2016, ledningens rapport och revisorns rapport (E 61/2017 rd). I utredningen beskrivs läget i euroområdet och de ekonomiska exponeringarna i anslutning till krishanteringen, inbegripet de exponeringar som uppkommer via det europeiska centralbankssystemet. Utredningen behandlades av riksdagens revisionsutskott i september.

Projektet Sunda lokaler 2018

2. Riksdagen förutsätter att regeringen rapporterar om framstegen och resultaten i projektet Sunda lokaler 2028 första gången i samband med regeringens årsberättelse för 2017.

Med anledning av anmärkningarna under denna punkt har statsrådets kansli, miljöministeriet, social- och hälsovårdsministeriet och undervisnings- och kulturministeriet konstaterat följande:

I september tillsatte statsministern en projektgrupp för att förbereda åtgärdsprogrammet Ett decennium av sunda lokaler. I gruppen var miljöministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, undervisnings- och kulturministeriet och statsrådets kansli företrädare. Programmet lägger upp samarbetet för tio år framåt för att hjälpa människor som får besvär eller blir sjuka av inomhusluften. Samtidigt permanentats arbetssättet att åtgärder för att förebygga problem med inomhusluften i offentliga byggnader ingår i fastighetsskötselns vardag. Då kan man snabbt ta tag i problemen och söka lösningar.

Bostads-, energi- och miljöminister Kimmo Tiilikainen lämnade statsministerns upplysning om frågan till riksdagen den 28 november 2017 (SU 5/2017 rd). Ett förslag till åtgärdsprogram offentliggjordes den 13 december 2017 och samtidigt startade ett omfattande samråd. Samtidigt ordnades möten med intressenter på fyra orter (Uleåborg, Helsingfors, Joensuu och Åbo), öppnades en idé sida på nätet för alla intresserade som var öppen till och med den 15 februari 2018 och inrättades möjlighet att lämna feedback via e-post eller twitter. Samrådet avslutades den 15 februari 2018 och efter det startade arbetet med att finslipa förslaget utifrån feedback och kommentarer. Senare inleddes genomförandet.

Åtgärdsförslagen innebär att arbetet kommer att fortsätta inom ett flertal förvaltningsområden, på alla förvaltningsnivåer, särskilt i kommunerna och inom social- och hälsovården. Programmet innehåller följande åtgärdsområden: 1) övergripande bedömning av byggnader och deras kondition och hänsyn till användarna, 2) växelverkan och kommunikation, 3) åtgärder för att främja hälsa och välbefinnande, 4) insatser för att stärka processerna inom byggande och användning och underhåll av fastigheter, 5) upphandlings- och ägandetjänster, 6) kompetensutvärdering och nödvändiga uppdateringar och 7) uppföljning av hur programmet har genomförts och vilka effekter det får. Resultaten måste ge utslag senast 2028 i att det kommunala byggnadsbeståndet förbättrats och att färre människor får symtom av inomhusluften.

Klarläggande av ansvarsfrågorna beträffande fukt- och mögelskador i offentliga byggnader

3. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder och genom lagstiftning klarlägger ansvarsfrågorna i de situationer där fukt- och mögelskador i offentliga byggnader orsakar ohälsa bland annat på grund av dröjsmål eller brister i undersökningar, reparationer eller information.

Med anledning av anmärkningarna under denna punkt har statsrådets kansli konstaterat följande:

Med hänvisning till betänkande ReUB 8/2017 rd framhåller statsrådets kansli dessutom beträffande punkt 3 att de utredningar genom lagstiftning av ansvarsfrågorna som nämns där kan göras under åtgärdsprogrammet Sunda lokaler 2028 i samarbete med ett flertal förvaltningsområden. För närvarande är statsrådets kansli, miljöministeriet, social- och hälsovårdsministeriet och undervisnings- och kulturministeriet med och genomför åtgärdsprogrammet.

Med anledning av anmärkningarna under denna punkt har finansministeriet, justitieministeriet, social- och hälsovårdsministeriet och miljöministeriet konstaterat följande:

Enligt vår gällande lagstiftning är arbetsgivaren och den som arrangerar en verksamhet som ansvarar för sanitära olägenheter som drabbar de anställda och användarna av lokalerna. Fastighetsägarens ansvar beror på lagen om hyra av bostadslägenhet eftersom principerna i den också tillämpas inom offentlig förvaltning, exempelvis vid interna hyror inom stat eller kommun. Hyresvärden måste se till att lokalerna är i användbart skick. Om det inte är så, har hyresgästen rätt att säga upp hyresavtalet. Många lokaler som används inom offentlig förvaltning har privata ägare. Offentligt byggande och offentlig fastighetsförvaltning bör inte skiljas åt från övrigt byggande.

Det måste följas upp hur byggnadernas skick utvecklas och korrigerande åtgärder måste vidtas innan det hinner uppstå problem.

En stor fråga som behöver klargöras är hur sanitära olägenheter ska bevisas. Hur omfattande undersökningar av inomhusluften det gör beror på hur många klagomål det kommer, av vilken typ de är och vilka resultat en byggnadsbesiktning har gett. Fastighetsägaren är skyldig att göra så omfattande och grundliga undersökningar av inomhusluften att alla dolda problem uppdagas. Ofta kan ett tekniskt problem med inomhusluften vara mycket lokalt och ha att göra med att lokalerna är dåligt städade eller bero på hemmen och fritidslokaler. Även om en byggnad kan renoveras tekniskt sett, kan alla personer som får besvär inte alltid börja arbeta i byggnaden på nytt.

Skadeståndslagstiftningen är tydlig vad gäller ansvarsfrågorna och det behövs inga ändringar när det gäller sanitära olägenheter som beror på byggnader. I övrigt kan de lagstiftningsmässiga och andra utredningar som nämns i punkten gör inom ramen för åtgärdsprogrammet Sunda lokaler 2028 i samarbete med ett flertal förvaltningsområden.

Erfarenheterna av det nuvarande utkomststödssystemet

4. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder och utvärderar erfarenheterna av det nuvarande systemet där FPA ansvarar för det grundläggande utkomststödet och kommunerna för det kompletterande och förebyggande utkomststödet samt socialarbetet och att regeringen avger rapport till riksdagen före utgången av 2020.

Med anledning av anmärkningarna under denna punkt har statsrådets kansli och finansministeriet konstaterat följande:

Regeringen kommer att utreda frågan och rapporterar till riksdagen senast 2020.

Svar på riksdagens uttalanden och ställningstaganden

5. Riksdagen förutsätter att regeringen på behörigt sätt beaktar de ställningstaganden om tidigare uttalanden från riksdagen och andra omständigheter som ingår i detta betänkande och i de bifogade utlåtandena från fackutskotten.

Med anledning av anmärkningarna under denna punkt har statsrådets kansli och finansministeriet konstaterat följande:

Regeringen har beaktat uttalandena och ställningstagandena från riksdagens utskott.

Finavia och riskhantering i statsbolag

EÄ 72/2016 rd – RSk 4/2017 rd

Allmänna anvisningar om riskhanteringen i statsägda bolag

1. Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder och utfärdar allmänna anvisningar om riskhanteringen i statsägda bolag.

Med anledning av anmärkningarna under denna punkt har statsrådets kansli konstaterat följande:

Avdelningen för ägarstyrning vid statsrådets kansli för en ständig dialog med ledningen för statsägda bolag och styrelseordförandena. Målet med ägarstyrningen är att utveckla bolagens verksamhet och att få ägarvärdet att växa långsiktigt. En viktig del av verksamheten och informationsutbytet är lyfta fram betydande risker med bolagen och riskhanteringen. Styrelseordförandena är skyldiga att hålla kontakten med bolagen i frågor som gäller riskhantering och svarar för att frågorna lyfts fram.

Riskhantering ingår i förvaltningen och övervakningen av bolagens affärsverksamhet. Dessutom är riskhantering en viktig del av de uppgifter och det ansvar som styrelsen och ledningen har enligt aktiebolagslagen och god förvaltnings sed. En ansvarsfull styrelse ska minst en gång om året gå igenom bolagets risker och eventuella åtgärder för att kontrollera och reducera riskerna.

Våren 2017 begärde avdelningen för ägarstyrning vid statsrådets kansli information av alla statsbolag om hur de har ordnat riskhanteringen. Utifrån den information som kom in hade avdelningen ingenting att invända mot bolagens processer för riskhantering.

Avdelningen för ägarstyrning vid statsrådets kansli kommer i år att göra en samlad utvärdering av riskhanteringen vid statsägda bolag och utreda eventuella utvecklingsbehov. Under arbetets gång kommer avdelningen att höra olika typer av experter på riskhantering, också företrädare för bolagen.

Utifrån resultaten kan allmänna anvisningar eller handlingsdirektiv utarbetas för bolagen, om det visar sig nödvändigt. Resultaten för utvärderingen kommer att beaktas i bredningen av nästa principbeslut om ägarstyrningen.

Precisering av verksamhetsprinciperna för statens ägarstyrning

2. Riksdagen förutsätter att regeringen före utgången av 2017 preciserar principerna för statens ägarstyrning, särskilt i fråga om bolag som helt ägs av staten.

Med anledning av anmärkningarna under denna punkt har statsrådets kansli konstaterat följande:

Åtgärder för att utveckla och precisera verksamhetsprinciperna för statens ägarstyrning följer principen om fortlöpande förbättringar. I arbetet beaktas omvärldsförändringar, krav och behov som beror på ändrad lagstiftning och ägarpolitiska prioriteringar. Åtgärder för att utveckla verksamhetsprinciperna är ett viktigt led i arbetet på

avdelningen för ägarstyrning vid statsrådets kansli och de viddas inom ramen för avdelningens fortlöpande och sedvanliga verksamhet.

Verksamhetsprinciperna för ägarstyrningen är ett stort regelverk som gäller hela principbeslutet om ägarstyrningen och som har långtgående verkningar. När det kommer en ny regeringsperiod ses principbeslutet över, och det är lämpligast att verksamhetsprinciperna preciseras i det sammanhanget.

Riksdagens budget- och tillsynsbefogenheter

RSk 37/2017 ed – EÄ 21/2016 rd

Sakkunnigas roll i riksdagens utskott

1. Riksdagen förutsätter i syfte att säkerställa riksdagens budget- och tillsynsbefogenheter att regeringen utreder behovet av och möjligheterna att genom lagstiftningen stärka revisionsutskottets och de övriga utskottens tillsyn så att utskotten kan kräva att sakkunniga infinner sig för hörande och så att det kan förordnas att deras yttranden ges med samma skyldigheter som gäller för vittnen.

Med anledning av anmärkningarna under denna punkt har justitieministeriet konstaterat följande:

Uttalandet och betänkandet från revisionsutskottet, som ligger i bakgrunden, förefaller att innehålla tanken att det går att tillämpa processrättsliga förfaranden på utfrågningsförfarandet i riksdagens utskott. Det går dock inte att genomföra utan problem. I processförfarandena ingår det exempelvis en skyldighet att infinna sig vid domstolsbehandling och en skyldighet att vara vittne med vissa rättsliga följder, i sista hand med hot om straff. I rättegångsförfarandet jämföras sakkunnigrollen inte med vittnesrollen och sakkunniga har inte samma rättsliga skyldigheter som vittnen. I rättegångsförfarandet bygger sakkunnigrollen på samtycke. I en lagändring (732/2015, RP 46/2014 rd) som trädde i kraft den 1 januari 2016 reviderades de bestämmelser om bevisupptagning som tillämpas på allmänna domstolar. I allmänna domstolar avses med sakkunnig en person som domstolen hör på grundval av personens expertis i frågor som är väsentliga för rättegången och som gäller vetenskapliga eller empiriska lagbundenheter eller orsakssamband. Sakkunniga skiljer sig från vittnen bland annat i att sakkunniga kan bytas ut mot andra med samma yrke eller expertis. Vittnen är däremot inte utbytbara på samma sätt eftersom ett vittnesmål hänger samman med direkta iakttagelser. I och med att en vittnesutsaga inte är bunden till en viss person har det inte ansetts vara motiverat att införa bestämmelser om en allmän skyldighet att vara sakkunnig. En sakkunnig måste alltså ge sitt samtycke till uppdraget. Däremot betraktas det som en allmän medborgerlig skyldighet att ställa upp som vittne, och man får och ska neka till det bara på lagstadgade villkor. Delvis tillämpas olika villkor på hörande av vittnen och hörande av sakkunniga, bland annat beträffande bevisningsförfarande, tvångsmedel vid bevisning och ersättningar och arvoden.

Följaktligen förefaller det att krävas en helt ny typ av bestämmelser, om den rättsliga ställningen för sakkunniga som hörs av riksdagens utskott ska ordnas på det sätt som sägs i uttalandet. Dessutom krävs det en del överväganden kring vilken typ av sanktioner som i riksdagens arbete kunde kopplas till skyldigheten att infinna sig i ett ut-

skott för att bli hörd eller till skyldigheten att hålla sig till sanningen. Om inga sanktioner införs, kan man fråga sig om en sådan lagstiftning skiljer sig särskilt mycket från den nuvarande. Riksdagens status som det högsta statsorganet garanterar redan i sig att en inbjudan att bli hörd i ett utskott vanligen hörsammas. Också offentligheten i riksdagens verksamhet, särskilt sakkunnigyttrandena till utskotten, säkerställer att riksdagen får riktig och behörig information när den lägger ut de sakkunnigas uppfattningar för offentlig bedömning.

Sammanfattningsvis kan det sägas att uttalandet skulle ge upphov till en ny typ av sakkunnigroll i utskotten. Den frågan kräver i sin tur närmare granskning.

Beslut om ESM-finansierade stödprogram

2. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder behovet av lagändringar enligt vilka beslut om nya stödprogram som finansieras genom ESM fattas av hela riksdagen, i det fall att ESM:s nuvarande roll inte förändras och medlemsländernas ståndpunkter beaktas i dess beslutsfattande.

Med anledning av anmärkningarna under denna punkt har finansministeriet konstaterat följande:

Den 6 december 2017 lade Europeiska kommissionen fram ett förslag till rådets förordning om att inrätta Europeiska valutafonden. Kommissionen föreslår att Europeiska stabilitetsmekanismen, som inrättades 2012, omvandlas till Europeiska valutafonden genom ett avtal mellan regeringarna i euroländerna. Valutafonden föreslås vara en juridisk person underställd unionslagstiftningen och en efterföljare till Europeiska stabilitetsmekanismen, vilket innebär att stabilitetsmekanismens nuvarande ekonomiska och institutionella strukturer bibehålls i allt väsentligt. I rättsligt hänseende skulle valutafonden ha samma status som en EU-myndighet. De beslut som fondens råd och styrelse fattar inom ramen för sina befogenheter måste godkännas av unionens råd.

Förhandlingarna om att vidareutveckla Europeiska stabilitetsmekanismen och omvandla den till Europeiska valutafonden startade i januari 2018.

Beredning av EU-ärenden i god tid

3. Riksdagen förutsätter att regeringen sörjer för att beredningen av EU-ärenden sker i god tid, så att riksdagen har faktisk möjlighet att påverka i ärendena innan de går vidare i EU-organen.

Med anledning av anmärkningarna under denna punkt har statsrådets kansli konstaterat följande:

I sitt arbete lägger statsrådet särskilt avseende vid att riksdagen skyndsamt ska få adekvat information om lagberedning som pågår i EU och i ett större perspektiv om den politiska beredningen för att säkerställa att riksdagen har faktiska möjligheter att på-

verka. I detta syfte lämnar statsrådet skrivelser och utredningar till riksdagen i överensstämmelse med 96 och 97 § i grundlagen. Dessutom lämnar statsministern i förväg upplysningar till riksdagen om de frågor som Europeiska rådet behandlar på sina möten samt också skyndsamt efter mötena. Statsrådet lämnade exempelvis i snabb takt en horisontell E-skrivelse om kommissionens EMU-förslag i december 2017 till riksdagen för att maximera riksdagens möjligheter att få information och påverka.

Riksdagens permanenta anslagsökningar

4. Riksdagen förutsätter att regeringen i budgetpropositionen ger en motivering i det fall att anslagsökningar som riksdagen gjort i föregående budget och som avsetts vara permanenta inte har tagits in i påföljande års budgetproposition.

Med anledning av anmärkningarna under denna punkt har finansministeriet konstaterat följande:

De anslagsökningar som riksdagen föreslår behandlas vanligen som permanenta i budgetpropositionen om riksdagen har sagt ut särskilt att det ska vara det. Om riksdagen inte yttrar sig om varaktigheten, behandlas anslagsökningar vanligen som engångsföreteelser. Det finns dock ingen absolut regel utan regeringen överväger från fall till fall.

1.5 Förvaltningsutskottet

Biometriska kännetecken

RP 25/2005 rd – RSv 92/2006 rd

Förvaltningsutskottet

Riksdagen förutsatte den 19 juni 2006 att regeringen inleder beredningen av en allmän lagstiftning om skydd för personuppgifter i fråga om biometriska kännetecken och användningen av dem.

EU:s allmänna uppgiftsskyddsförordning, som börjar tillämpas den 25 maj 2018, innehåller de grundläggande bestämmelserna om särskilda kategorier av personuppgifter och hanteringen av personuppgifter av det här slaget. Biometriska kännetecken hör till dylika personuppgifter. Artikel 9 i uppgiftsskyddsförordningen om särskilda kategorier av personuppgifter gäller biometriska kännetecken i situationer som handlar om entydig identifiering av en person. Vidare definierar förordningen i artikel 4 vad som avses med biometrisk uppgift. Den nationella lagstiftningen är avsedd att komplettera förordningens reglering om särskilda kategorier av personuppgifter och hanteringen av dem. Regeringen avser att lämna sin proposition med förslag till allmän lagstiftning som kompletterar den allmänna uppgiftsskyddsförordningen till riksdagen i början av vårsessionen 2018.

Tuula Majuri, lagstiftningsdirektör, justitieministeriet

Utveckling av verksamheten på tillnyktringsstationerna och annan akut missbrukarvård

RP 90/2005 rd – RSv 94/2006 rd

Förvaltningsutskottet

Riksdagen förutsatte den 5 september 2006 att regeringen utreder möjligheterna att tillsammans med social- och hälsovården och polisen driva på en utveckling av verksamheten på tillnyktringsstationerna och annan akut missbrukarvård.

Frågor som anknyter till berusningsmedel och nykterhetsarbete, bland annat lagstiftning och styrning, hör till social- och hälsovårdsministeriets ansvarsområde. Inrikesministeriet har i samarbete med social- och hälsovårdsministeriet arbetat för att utveckla de här frågorna. Ministeriernas gemensamma arbetsgrupp som utredde gripande, transport, behandling och vård av berusade var verksam 2009–2011 och arbetet med ärendet fortsatte i programmet för den inre säkerheten. Såväl arbetsgruppen som ministerarbetsgruppen för den inre säkerheten kom till samma slutsatser: Det är motiverat att minska polisens roll i gripandet, transporten och tagandet i förvar av berusade och att stärka den roll som aktörerna inom social- och hälsovården spelar. Det är inte motiverat att bygga upp ett nätverk av separata tillnyktringsstationer, utan man bör fortsätta med den utveckling av servicesystemet som redan är i gång.

Utvecklandet av servicesystemet är i gång. Med stöd i regeringsprogrammet är det meningen att från och med början av 2020 överföra de social- och hälsovårdstjänster som kommunerna nu har ansvar för att ordna till de autonoma landskapen som kommer

att grundas. Man utreder som bäst hur tillgången till tillnyktringstjänster ska organiseras i de nya strukturerna för att säkerställa medborgarnas likvärdighet.

Jari Pajunen, polisinspektör, inrikesministeriet

Ändringar i lagen om hemkommun och socialvårdslagen

RP 101/2010 rd – RSv 261/2010 rd

Förvaltningsutskottet

Riksdagen förutsatte 13.12.2010 att regeringen

1. noga bevakar hur reformen påverkar bland annat kostnadsfördelningen mellan kommunerna och
2. utreder alla aspekter kring hemkommunen för personer som bor självständigt och omfattas av öppenvården och i förekommande fall tar itu med att bereda ändringar i lagstiftningen.

I enlighet med det resultatavtal som social- och hälsovårdsministeriet och Institutet för hälsa och välfärd har ingått genomförde institutet i maj 2013 en enkät som riktade sig till kommunerna, och resultaten av enkäten offentliggjordes hösten 2013 (Ulla Lehtonen, Eeva Nykänen och Marja Pajukoski: Kotikuntalain ja sosiaalihuoltolain 1.1.2011 voimaan tulleiden muutosten vaikutukset kunnissa. Terveys ja hyvinvoinnin laitos, Työpaperi 35/2013). Enkäten besvarades av 129 kommuner och samarbetsområden. Enligt undersökningen hade 207 personer utnyttjat rätten enligt 16 a § i socialvårdslagen av 1982 att ansöka om service i en annan kommun och 84 personer rätten enligt 3 a § i lagen om hemkommun att som hemkommun välja den faktiska boendekommunen där personen är placerad, alltså totalt 291 personer.

När en person byter hemkommun med stöd av bestämmelserna ovan ska personens tidigare hemkommun ha fortsatt ansvar för kostnaderna för familjevård, institutionsvård eller boendeservice som ordnas för personen. Kommunernas svar på Institutet för hälsa och välfärds enkät visade att byte av hemkommun inte har gjorts i någon större utsträckning och att lagändringarna som trätt i kraft 1.1.2011 med några få undantag inte har haft några betydande ekonomiska eller andra följder för kommunerna. I Institutet för hälsa och välfärds enkät fanns också en fråga om huruvida lagstiftningen bör ändras så att även de som omfattas av öppenvård skulle kunna ansöka om service i en annan kommun och bli invånare i kommunen i fråga. Av de 112 kommuner eller samarbetsområden som besvarat frågan ansåg 88 att det inte fanns något behov av lagändringar. Som orsak angavs ofta att de som omfattas av öppenvård har möjlighet att byta hemkommun också utan särskild lagstiftning. En del av dem som hade besvarat frågan uttryckte oro för att kostnaderna, det administrativa arbetet och tvisterna mellan kommunerna skulle öka. En annan uttalad farhåga var att en utvidgning av möjligheten att byta hemkommun kan göra det svårare att förutse servicebehovet i kommunen i fråga.

Bland dem som besvarat frågan ansåg 24 en ändring behövdes, och motiverade sin ståndpunkt med valfrihet, rättvisa och behovet av att tillförsäkra alla samma möjligheter.

Regeringen lämnade propositionen om vård- och landskapsreformen till riksdagen (15/2017 rd) i mars 2017. I den ingår ett lagförslag om ordnandet av social- och hälsovården. I motiveringarna till 55 § i lagförslaget konstateras att byte av hemkommun och påföljande överföring av ansvaret för att ordna tjänster inte har skett i så stor omfattning och att ändringarnas inverkan på den kommunala ekonomin inte har varit särskilt märkbar. I motiveringarna till lagförslaget sägs vidare att överföringen av kostnadsansvaret dessutom kommer att få mindre betydelse när ansvaret för att ordna tjänster och kostnadsansvaret efter reformen övergår till ett större befolkningsunderlag än i dagsläget. Det har också visat sig vara administrativt betungande att kostnadsansvaret blir kvar hos den tidigare hemkommunen. Att fördela kostnadsansvaret mellan kommunerna på det sätt som avses i 42 b § i socialvårdslagen av 1982 har därmed visat sig vara en oändamålsenlig lösning. Därför föreslås att 42 b § i socialvårdslagen upphävs i samband med att den nya lagen om ordnandet stiftas. I den nya lagen föreslås ingen bestämmelse om att kostnadsansvaret kvarstår hos det landskap där den tidigare hemkommunen finns. Den som vill flytta till en annan kommun men som på grund av ålder, funktionsnedsättning eller någon annan liknande orsak inte kan bo där utan familjevård, institutionsvård eller boendeservice, skulle enligt 56 § i lagpropositionen ha rätt att på samma grunder som invånare i den nya hemkommunen anhålla om tjänster hos det landskap som kommunen tillhör. Bestämmelsen motsvarar i huvuddrag 16 a § i socialvårdslagen av 1982. Lagen avses innehålla bestämmelser om hur landskapet ska gå till väga i flyttningssituationer. Inte heller i fortsättningen anses det behövas särskild lagstiftning för att vid en flyttning trygga tjänsterna för dem som omfattas av öppenvård.

Anne-Mari Raassina, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

En långsiktig uppgifts-, resurs-, och finansieringsplan för polisen och bestämmelserna om en polismans rätt till nödvärn

RP 224/2010 rd – RSv 371/2010 rd

Förvaltningsutskottet

1. Riksdagen förutsatte att regeringen utarbetar en uppdaterad långsiktig uppgifts-, resurs- och finansieringsplan för polisen och att det också görs ett åtagande att efterleva den.
2. Riksdagen förutsatte att regeringen noga ger akt på hur bestämmelserna om en polismans rätt till nödvärn fungerar och i förekommande fall vidtar åtgärder för att ändra lagstiftningen.

En långsiktig uppgifts-, resurs- och finansieringsplan för polisen har varit under beredning sedan 2011 bland annat i den arbetsgrupp som hade i uppdrag att utreda polisens resultatstyrning och resursallokering. Efter detta beviljade regeringen i sitt rambeslut 4.4.2012 polisen extra resurser i form av en nivåhöjning för att balansera upp ekonomin och säkerställa funktionsförmågan. Som ett led i balanseringen av ekonomin skulle polisen dessutom vidta åtgärder som innebär att utgifterna minskar med sammanlagt 35 miljoner euro fram till 2016. Med detta som utgångspunkt tillsatte inrikesministern 12.4.2012 ett projekt som skulle bereda en utveckling av polisens förvaltningsstruktur (Pora III).

Verkställigheten av de beslut som fattats i projektet Pora III överläts på Polisstyrelsen. Genomförandefasen för projektet Pora III inföll 2014–2016. Polisstyrelsen gjorde en utredning i anslutning till den praktiska verkställigheten av reformen: ”Projektet för utveckling av polisens förvaltningsstruktur (PORA III) – Slutrapport om verkställandet” (Polisstyrelsens publikationsserie 4/2014).

Inrikesministeriet överlämnade 19.12.2014 till riksdagen en utredning enligt 47 § 2 mom. i grundlagen om polisens förvaltningsstrukturereform (SM022:00/2012) (http://www.intermin.fi/download/57375_pora_III_selvitys_eduskunnalle_19122014.pdf?c0ae968eabe9d188). Förvaltningsutskottet har gett utlåtande i ärendet (FvUU 42/2014 rd –MINU 5/2014 rd).

Inrikesministeriet tillsatte 13.11.2014 en arbetsgrupp med uppgift att göra upp en långsiktig resursplan fram till 2019 för polisen. Det var närmast fråga om en uppdatering och översyn av de kalkyler som gjorts upp av den arbetsgrupp som tillsattes 2011 primärt med anledning av de anslagsnedskärningar som gjorts i polisens anslagsramar efter rambeslutet våren 2012. Arbetsgruppens rapport publicerades 5.2.2015 <http://intermin.fi/julkaisut/julkaisu?pubid=URN:ISBN:978-952-491-888-4>.

Inrikesminister Räsänen och justitieminister Henriksson tillsatte 7.11.2014 en parlamentarisk arbetsgrupp för den inre säkerheten och rättsvården, vars primära uppgift var att för riksdagen producera information om behoven av strategiska resurser inom den inre säkerheten och rättsvården i Finland under nästa ramperiod 2016–2019 (SM37:00/2014, SMDno/2014-2398). Den parlamentariska arbetsgruppens mandat gick ut 28.2.2015

Inrikesministeriet tillsatte 18.9.2015 ett projekt för att utarbeta en redogörelse för den inre säkerheten i överensstämmelse med Sipiläs regeringsprogram. Enligt regeringsprogrammet skulle läget i fråga om den inre säkerheten beskrivas i redogörelsen, de mål och mätkriterier som lämpar sig för uppföljning av den inre säkerheten skulle fastställas och polisens uppgifter och målen för polisverksamheten skulle ses över. Statsrådet gav sin redogörelse för den inre säkerheten i maj 2016 och utgående från den inleddes beredningen av en strategi för den inre säkerheten.

Strategin för den inre säkerheten godkändes i statsrådet 5.10.2017. Strategin och dess åtgärdsprogram ersätter inrikesförvaltningens koncernstrategi och det tidigare förvaltningsövergripande programmet för den inre säkerheten.

Ett av målen för återgärdsprogrammet i strategin för den inre säkerheten är att säkerställa myndigheternas kärnfunktioner och servicenivå bland annat genom att uppdatera handlingsmodeller och utveckla prestationsförmågan. Inrikesministeriet har beslutat att under 2018 göra en samlad utredning av förvaltningsområdets (inkl. polisväsendet) resursbehov på lång sikt samt utveckla metoder och verktyg för att bättre integrera en kontinuerlig resursplanering i den strategiska och operativa verksamhetsplaneringen.

Tiina Ranta-Lassila, ledande sakkunnig, inrikesministeriet

2. ”Den nya polislagen (872/2011) trädde i kraft 1.1.2014. Statsrådet har sedan lagen trädde i kraft bevakat hur bestämmelserna om en polismans rätt till nödvärn fungerar och vidtar vid behov åtgärder för att ändra lagstiftningen. Polislagen har varit i kraft endast tre år och det har inte hunnit uppstå rättspraxis för polismäns rätt till nödvärn i en sådan utsträckning att man utifrån den skulle kunna bedöma hur bestämmelserna

fungerar. Det är ändamålsenligt att fortsättningsvis följa upp ärendet, eftersom det kan anses möjligt att rättspraxis i den uppstår inom en rimlig tid.”

Marko Meriniemi, lagstiftningsråd, inrikesministeriet

Totalrevideringen av lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet

RP 66/2012 rd – RSv 216/2013 rd

Förvaltningsutskottet

Riksdagen förutsatte 16.12.2013 att regeringen snarast möjligt påbörjar en totalrevidering av lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet och att man i samband därmed vid sidan av andra faktorer också beaktar det slutliga innehållet i den nya dataskyddslagstiftning som är under beredning i EU och vilka krav den ställer på den nationella lagstiftningen. Avseende ska dessutom fästas vid de anmärkningar beträffande lagens struktur och innehåll som framgår av förvaltningsutskottets betänkande FvUB 26/2013 rd och vid behovet att utveckla tillsynen över polisens register. På samma gång ska även bestämmelserna i lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet justeras.

Inrikesministeriet tillsatte 28.1.2016 ett projekt för att bereda förslag till en totalrevidering av lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet. EU:s dataskyddsförordning och dataskyddsdirektiv gavs 27.4.2016. I lagstiftningsprojektet beaktas förutom genomförandet av EU:s dataskyddslagstiftning även de anmärkningar som förvaltningsutskottet framfört i betänkandet FvUB 26/2013 rd samt vissa av de viktigaste behoven inom brottsbekämpningen. Utöver inrikesministeriets förvaltningsområde har nu också justitieministeriet, försvarsministeriet och finansministeriet samt myndigheter inom deras förvaltningsområden involverats i arbetet.

Inrikesministeriet tillsatte 28.10.2016 ett projekt för en översyn av lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet. Under projektets gång genomförs de ändringar i lagen som reformen av EU:s dataskyddslagstiftning kräver och görs en bedömning av andra behov av att ändra lagen. Projektet genomförs i nära samarbete med totalrevideringen av lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet.

Målet är att bereda regeringens propositioner så att de kan lämnas till behandling i riksdagen mot slutet av vårsessionen 2018.

Suvi Pato-Oja, överinspektör, inrikesministeriet

Behandling av personuppgifter i polisens verksamhet

RP 57/2013 rd – RSv 79/2014 rd

Förvaltningsutskottet

Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att förvaltningsutskottet före utgången av 2015 får en heltäckande utredning 1) om vilka åtgärder som har vidtagits i synnerhet i fråga om informationssystemet för misstänkta men

också i fråga om polisens andra personregister, för att säkerställa att informationssystemen inte innehåller felaktigheter och att behandlingen av personuppgifter i alla avseenden sker i enlighet med lag och även i övrigt på ett korrekt sätt samt 2) om vilka åtgärder som har vidtagits för att utveckla styrningen och övervakningen av personregistren och av behandlingen av personuppgifter och utbildningen i anslutning till dem.

Inrikesministeriet gav förvaltningsutskottet utredningen 26.10.2016.

Polisstyrelsen publicerade den 30.3.2016 en anvisning: "Tietojen käsittely epäiltyjen tietojärjestelmässä" (hantering av information i informationssystemet för misstänkta). Anvisningen syftar till att på riksnivå styra bruket av informationssystemet, förenhetliga tillvägagångssätten samt ge användarna tolkningsanvisningar om de tillvägagångssätt som rör systemets informationsinnehåll samt grunderna för inmatning av uppgifter. Målet är dessutom att göra övervakningen av systemets informationsinnehåll klarare. Anvisningen uppdaterades 22.3.2017.

Marko Viitanen, polisdirektör, inrikesministeriet

Ändring av lagen om penninginsamlingar

RP 6/2014 rd – RSv 69/2014 rd

Förvaltningsutskottet

Riksdagen förutsätter att en utredning av behovet att se över lagstiftningen om penninginsamlingar görs skyndsamt och att utredningen tar ställning till olika möjligheter att anordna penninginsamlingar, inbegripet ett system med anmälan, och behandlar lagreformen även med avseende på behovet att utveckla och reglera gräsrotsfinansiering. Utredningen ska också beakta behovet av effektiv övervakning av penninginsamlingar och gå in på frågan hur det ska garanteras att en penninginsamling är tillförlitlig och att pengarna går till laglig verksamhet.

Med stöd av en skrivning i regeringsprogrammet för statsminister Stubbs regering inledde inrikesministeriet sommaren 2014 ett projekt för en totalrevidering av lagen om penninginsamlingar. Samtidigt lades det utredningsprojekt för alternativa lösningsmodeller i fråga om lagstiftningen om penninginsamlingar som tidigare hade inletts vid inrikesministeriet ner. Vid inrikesministeriet bereddes det i slutet av 2014 en regeringsproposition med förslag till ny lag om penninginsamlingar. Regeringen överlämnade inte propositionen till riksdagen. För att främja avvecklingen av normer och göra författningarna smidigare gav regeringsgrupperna 19.2.2016 ett preliminärt förslag till revidering av lagen om penninginsamlingar så att det vore möjligt att samla in pengar snabbare och med mindre byråkrati genom att för registrerade föreningar ersätta plikten att söka tillstånd hos polisen med ett anmälningsförfarande. Inrikesministeriet tillsatte i augusti 2016 ett projekt för att reformera lagen om penninginsamlingar. Dess uppgift var att kartlägga penninginsamlingsverksamhetens nuläge och utvecklingsobjekt samt utreda alternativa genomförandemodeller för att göra insamlingsverksamheten smidigare. Avsikten var att hålla fast vid målet för den gällande penninginsamlingslagen, det vill säga att förhindra oredlig verksamhet i samband med penninginsamlingar. I projektet såg man också i en större omfattning än vad som görs i den nuvarande lagstiftningen över ställningen hos offentliga samfund när de bedriver

penninginsamlingar. Förstudieprojektets mandatperiod avslutades 31.12.2017. Arbetsgruppen för penninginsamlingslagen utarbetade sitt betänkande i form av en regeringsproposition som skickades på remiss 17.1.2018. Regeringen avser att lämna propositionen med förslag till lag om penninginsamlingar till riksdagen i början av höstsessionen 2018. Inrikesministeriet anser att riksdagens ovannämnda uttalande inte längre ger anledning till åtgärder.

Sini Lahdenperä, överinspektör, inrikesministeriet

Lagstiftningen om vittnesskyddsprogram

RP 65/2014 vp – RSv 248/2014 rd

Förvaltningsutskottet

Riksdagen förutsätter att regeringen snabbt skrider till åtgärder för att revidera lagstiftningen om vittnesskyddsprogram så att information som med hjälp av tekniska anordningar, metoder eller programvaror inhämtats under övervakning av den skyddades bostad och dess närområde i så stor utsträckning som möjligt ska kunna utnyttjas för förhindrande också av andra brott än sådana som riktar sig mot den skyddade och vid förundersökningen av sådana brott samt under hela straffprocessen.

Vid inrikesministeriet pågår ett lagstiftningsprojekt för en totalrevidering av lagstiftningen om behandlingen av personuppgifter i polisens verksamhet. Samtidigt är det ändamålsenligt att utvärdera användningen av uppgifter i det register som gäller vittnesskyddsprogram för förhindrande också av andra brott än sådana som riktar sig mot den skyddade och vid förundersökningen av sådana brott samt under hela straffprocessen.

I ärendet finns inget nytt att rapportera till riksdagen.

Katriina Laitinen, lagstiftningsdirektör, inrikesministeriet

Beredningen av reformprojekt som berör kommuner

RP 268/2014 rd – RSv 348/2014 rd

Förvaltningsutskottet

Riksdagen förutsätter att stora och vittgående reformprojekt som berör kommunerna i fortsättningen blir föremål för en parlamentarisk beredning i genuint samarbete.

Egna parlamentariska uppföljningsgrupper har tillsatts för såväl landskapsreformens som social- och hälsovårdsreformens första och andra skeden (övriga uppgifter som överförs från staten och kommunerna). Dessutom har det för beredningen av projektet Framtidens kommun tillsatts en parlamentarisk grupp som har i uppgift att bereda riktlinjer om kommunernas roll och ställning i framtiden och på det här sättet skapa en grund för statens kommunpolitik på lång sikt.

Uttalandet har därmed beaktats i beredningen och föranleder inga åtgärder för nuvarande.

Auli Valli-Lintu, regeringsråd, finansministeriet

Samarbete mellan myndigheterna för bedömningen av hot eller förhindrande av hotfull gärning

RP 333/2014 rd – RSv 268/2014 rd

Förvaltningsutskottet

Riksdagen förutsätter att regeringen före utgången av 2007 till lämnar förvaltningsutskottet av sådan skriftlig utredning som avses i 47 §:n 2 mom. i grundlagen om

1. hur myndigheter och andra aktörer med stöd av den nya lagstiftningen och oberoende av bestämmelserna om sekretess på eget initiativ till polisen har anmält uppgifter som är nödvändiga för bedömning av ett hot mot liv eller hälsa eller för förhindrande av en hotande gärning,
2. hur de anmälda uppgifterna har utnyttjats och verksamhetens effektivitet har förbättrats tack vare dem och
3. på vilket sätt olika former av samarbete mellan myndigheterna och dess effektivitet har utvecklats i och med reformen.

Social- och hälsovårdsministeriet konstaterar att uppgifter om anmälningar som gjorts till polisen endast finns samlade hos polisen. Inrikesministeriet och social- och hälsovårdsministeriet strävar efter att i samarbete utveckla ett hotbedömningsverktyg för polisen för bedömning av hur farlig en person är. Utvecklingsarbetet är inte färdigt.

När utredningen i samarbete med inrikesministeriet och undervisnings- och kulturministeriet är klar lämnas den till riksdagen.

Pia-Liisa Heiliö, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Behovet av revidering av lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen

RP 348/2014 rd – RSv 334/2014 rd

Förvaltningsutskottet

Riksdagen förutsätter att regeringen skyndsamt bereder en totalrevidering av lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen.

Inrikesministeriet tillsatte 30.3.2015 en arbetsgrupp med uppgift att göra en förutredning om behovet att revidera lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen (841/2006). Projektets mandattid förlängdes till 31.1.2018.

Jarkko Nieminen, överinspektör, specialsakkunnig, inrikesministeriet

Statsrådets redogörelse för den inre säkerheten

SRR 5/2016 rd – RSk 8/2017 rd

Förvaltningsutskottet

Riksdagen förutsätter att regeringen

1. bättre än för närvarande säkerställer kapaciteten för de för den inre säkerheten centrala myndigheterna, dvs. polisen, gränsbevakningsväsendet, räddningsväsendet, Nödcentralsverket, tullen och Migrationsverket, och genom att bland annat väsentligt stärka dessa myndigheters finansiella bas ser till att de har de förutsättningar som krävs för att sköta sina lagfästa uppgifter,
2. säkerställer att också åklagarväsendet, domstolarna och Brottspåföljdsmyndigheten ges väsentligt bättre möjligheter att realisera straffansvar,
3. rättar till de brister och missförhållanden i anknytning till den inre säkerheten som framgår av förvaltningsutskottets betänkande FvUB 5/2017 rd och bygger upp beredskap för de hotfaktorer som nämns i betänkandet, satsar på utvecklingsobjekten och vidtar de andra åtgärder som tas upp i betänkandet,
4. tar förvaltningsutskottets betänkande FvUB 5/2017 rd till grund för riktlinjerna och åtgärderna i anknytning till den inre säkerheten och följer riktlinjerna i betänkandet också i arbetet med strategin för den inre säkerheten,
5. före utgången av 2020 ger förvaltningsutskottet en skriftlig rapport om de åtgärder som vidtagits med anledning av utskottets betänkande FvUB 5/2017 rd, och
6. före utgången av 2021 till riksdagen lämnar en ny övergripande redogörelse för den inre säkerheten och då redogör för lägesbilden för, hot mot och tillståndet för den inre säkerheten, medborgarnas upplevelse av säkerhet och kapaciteten och verksamhetsresultaten hos de myndigheter som har hand om den inre säkerheten, utvecklingsbehov och utmaningar i fråga om verksamheterna, utvecklingsåtgärder som krävs för att olika uppgifter ska kunna skötas ändamålsenligt samt för de mer långsiktiga ekonomiska resurserna och andra resurser som behövs för olika uppgifter.

Beredningen av redogörelsen för den inre säkerheten som inleddes 2015 blev färdig våren därpå och lämnades till riksdagen i maj 2016. Redogörelsen för den inre säkerheten bereddes i nära växelverkan med beredningen av den utrikes- och säkerhetspolitiska redogörelsen och försvarsredogörelsen. I enlighet med riktlinjerna i redogörelsen bereds bland annat ett system för att slå fast tyngdpunkterna och prioriteringarna för den allmänna ordningen och säkerheten samt förebyggande, avslöjande och utredning av brott. Man bedömer vilka ändringar som behövs i lagstiftningen och utreder i samarbete med justitieministeriet behovet av ändring av de bestämmelser som gäller polisens utredningsplikt och andra åtgärder för att göra brottsbekämpningen mer effektiv. Som ytterligare ett led i genomförandet av redogörelsen styr inrikesministeriet utvecklingen av polisverksamheten för att göra polistjänsterna bättre tillgängliga genom att kombinera traditionell synlig övervakning, närpolisverksamhet och virtuell polisverksamhet.

Beredningen av strategin för den inre säkerheten kom igång hösten 2016. I arbetet deltog ett hundratal sakkunniga från olika instanser, bland annat myndigheter, organisationer och näringslivet. Åtgärderna i strategin bereddes i tre sakkunnigrupper. Strategin för den inre säkerheten bereddes på det sätt som förvaltningsutskottet förutsatte i sitt betänkande. Statsrådet godkände ett principbeslut om strategin för den inre säkerheten i oktober 2017. Strategins åtgärdsprogram omfattar åtta åtgärdshelheter och sammanlagt 39 åtgärder för att hantera de förändringskrafter som kan påverka den inre säkerheten, så att målet för strategin kan nås. Strategin genomförs i statsförvaltningen som ett led i verksamheten, den ekonomiska planeringen och resultatstyrningen på de olika förvaltningsområdena. I fråga om de andra ansvarsinstanserna genomförs strategin på partnerskapsbas i nätverkssamarbete. Genomförandet av strategin för den inre säkerheten underlättas med kontinuerlig kommunikation.

Ett av målen med åtgärdsprogrammet för strategin är att på ett övergripande sätt säkerställa myndigheternas behörighets- och resursplanering på lång sikt (Åtgärdshelhet 2: Behörighet och kapacitet, också egen verkställighetsplan). På grund av den förändring i säkerhetsmiljön som ligger i bakgrunden till åtgärdshelheten tilldelades polisen, skyddspolisen, gränsbevakningsväsendet och Nödcentralverket mera finansiering för att göra sin verksamhet effektivare våren och hösten 2017.

Vid inrikesministeriet görs som bäst en samlad utredning av förvaltningsområdets resursbehov på lång sikt, samtidigt som man utvecklar metoder och verktyg för att bättre integrera en kontinuerlig resursplanering i den strategiska och operativa verksamhetsplaneringen. Långsiktsperspektivet kan anses omfatta två ramperioder (4+4 år) eller tidsspännet för förvaltningsområdets strategiska planering (cirka 10 år). För utvecklingsarbetet och eventuella fortsatta åtgärder har det tillsatts ett projekt inom förvaltningen för tiden 1.2–31.12.2018 och dess sammansättning och mandatperiod förlängs vid behov (SMDno-2018-190). Utvecklingsarbetet är en del av den normala planeringen av verksamheten och ekonomin vid ministeriet, men på grund av att ärendet är viktigt och tidskrävande har det varit motiverat att utföra arbetet som ett separat projekt och utse de aktörer som deltar i projektgruppen. Arbetet är uppdelat i tre skeden: 1) tidsplan för beredningen av planen och ramen för de offentliga finanserna 2019–2022 (våren 2018); 2) utveckling av verktyg och metoder, bl.a. genom att utnyttja analys- och prognosfunktionen (2018) samt 3) eventuellt fortsättningskedje för förberedelse inför nästa regeringsperiod.

Statsrådet beslutade i principbeslutet om strategin för den inre säkerheten att det 2011 publicerade säkerhetsprogrammet för äldre ska uppdateras. Programmet är fortfarande aktuellt, men för att förändringarna i samhället ska beaktas krävs en uppdatering av det. Till följd av att befolkningen åldras kommer säkerheten för äldre snart att gälla säkerheten för mer än var fjärde finländare. Programmet var på remiss i november–december 2017. Uppdateringen av det görs i nära samarbete med olika förvaltningsområden och aktörer och organisationer som arbetar med säkerheten för äldre.

Ari Evwaraye, strategichef, inrikesministeriet

Ändring av penningtvättsdirektivet och tillräcklig nivå på registrerings- tröskeln för uppgifter om verkliga förmänstagare

RP 228/2016 rd – RSv 57 /2017 rd

Förvaltningsutskottet

Riksdagen förutsätter att regeringen i samband med genomförandet av ändringarna i det fjärde penningtvättsdirektivet bedömer om tröskeln för att registrera uppgifter om verkliga förmänstagare ligger på en nivå som, också med beaktande av syftet med dessa uppgifter, säkerställer att bestämmelserna inte lätt kan kringgås.

Riksdagens uttalande hör samman med 5 § i 1 kapitlet i lagen om förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism (444/2017), som anger definitionen av verkliga förmänstagare i sammanslutningar. En sammanslutning ska registrera omfattningen av sina verkliga förmänstagares ägarandelar i handelsregistret i enlighet med tröskelvärdet i definitionen. I samband med riksdagsbehandlingen av regeringens proposition (RP 228/2016 rd) ansåg inrikesministeriet efter att ha hört de andra behöriga ministerierna att det fanns anledning att införa en tröskel för registrering i enlighet med den miniminivå som krävs i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/849 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 648/2012 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/60/EG och kommissionens direktiv 2006/70/EG (fjärde penningtvättsdirektivet).

Den slutliga kompromisstexten om direktivförslaget som rör en revidering av fjärde penningtvättsdirektivet godkändes i Coreper 20.12.2017. Medlemsstaterna ska verkställa direktivet inom 18 månader efter att det har trätt i kraft. I samband med att direktivändringarna verkställs har inrikesministeriet för avsikt att i samarbete med finansministeriet och i enlighet med riksdagens uttalande bedöma om den nationella registreringströskeln för uppgifter om verkliga förmänstagare är tillräcklig.

Virpi Koivu, överinspektör, inrikesministeriet

1.6 Lagutskottet

Missbruk av inflytande

RP 79/2010 rd – RSv 373/2010 rd

Laagutskottet

Riksdagen förutsatte den 15 mars 2011 att regeringen skyndsamt börjar bereda ett förslag till lagstiftning om kriminalisering av missbruk av inflytande.

Justitieministeriet tillsatte den 25 april 2014 en arbetsgrupp för att utreda bland annat denna fråga (arbetsgruppen för utredning av vissa behov av ändringar i bestämmelserna om mutbrott, JM 7/41/2014). Arbetsgruppens betänkande blev färdigt i februari 2015 och det sändes ut på remiss. Vid den fortsatta beredningen skapades ett utkast till lagstiftning som sändes ut på remiss den 31 maj 2016. Den fortsatta beredningen av förslaget till lagstiftning pågår vid justitieministeriet.

Lahjusrikoksia koskevien säännösten eräät muutostarpeet

<http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/76577>

Lahjusrikoksia koskevien säännösten eräät muutostarpeet. Lausuntotiivistelmä

<http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/76612>

Vaikutusvallan kauppaamisrikos. Lausuntotiivistelmä

<http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/79800>

Jussi Matikkala, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Övervakning av förundersökningsmyndigheternas verksamhet och beslut om hemliga metoder för att inhämta information

RP 222/2010 rd – RSv 374/2010 rd

Lagutskottet

2. Riksdagen förutsatte att regeringen utreder och överväger om besluten om hemliga metoder för att inhämta information bör ingå i domstolarnas behörighet.

I ärendet finns inget nytt att rapportera:

”Utskottshandlingarna om den nya tvångsmedelslagen (806/2011) som trädde i kraft i början av år 2014 visar att noteringen gäller beslutsfattande om täckoperationer, bevisprovokation genom köp och skydd av hemligt inhämtande av information. När man fått tillräcklig erfarenhet av tillämpningspraxis för den nya lagen övervägs behoven av att ändra lagstiftningen inom den närmaste åren. Detta gäller också beslutet om användning av hemliga metoder för inhämtande av information.”

Janne Kanerva, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Uppföljning av systemet med åtalsuppgörelse

RP 58/2013 rd – RSv 68/2014 rd

Lagutskottet

Riksdagen förutsatte den 18 juni 2014 att justitieministeriet med avseende på de principiella problem som konstaterats ovan följer och utvärderar hur lagstiftningen om det nya förfarandet med åtalsuppgörelse tillämpas och verkställs och före utgången av 2017 lämnar en utredning till lagutskottet om hur lagstiftningen fungerar.

Justitieministeriet överlämnade en utredning om hur lagstiftningen om åtalsuppgörelse fungerar till lagutskottet den 27 oktober 2017.

Kirsi Pulkkinen, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Avgörande i ärenden där ledamöterna i försäkringsdomstolen är eniga

RP 104/2014 rd – RSv 330/2014 rd

Lagutskottet

1. Riksdagen förutsätter att justitieministeriet följer hur bestämmelserna om avgörande utan formellt sammanträde i ärenden där ledamöterna är eniga fungerar och vilka konsekvenser bestämmelserna leder till samt att justitieministeriet före utgången av 2018 lämnar lagutskottet en utredning om i vilka sammansättningar och i hur stor andel av de olika sammansättningarna det aktuella förfarandet har tillämpats, hur det har fungerat och vilka konsekvenser det haft för försäkringsdomstolens verksamhet och parternas rättsskydd.

2. Riksdagen förutsätter att regeringen utvärderar möjligheterna att ändra förfarandet för utnämning av ledamöter vid försäkringsdomstolen som är förtrogna med arbetsförhållanden, företagsverksamhet och militärskadeärenden så att förfarandet bli öppnare och att det i förekommande fall ställs upp behörighetskrav för dessa ledamöter.

1. I ärendet finns inget nytt att rapportera:

”Justitieministeriet följer hur bestämmelserna om avgörande utan formellt sammanträde i ärenden där ledamöterna är eniga fungerar vid försäkringsdomstolen och vilka konsekvenser det haft för försäkringsdomstolens verksamhet och parternas rättsskydd. Det uppföljs även i hordana och i en hur stor andel av ärenden som avgörs i olika sammansättningar förfarandet har tillämpats. Justitieministeriet lämnar över en utredning till lagutskottet senast den 31 december 2018.”

2. I ärendet finns inget nytt att rapportera:

”2. Justitieministeriet har utarbetat ett PM om det nuvarande utnämning förfarandet av ledamöter vid försäkringsdomstolen som är förtrogna med arbetsförhållanden, företagsverksamhet och militärskadeärenden. Minister Lindströms riktlinje är att justitieministeriet utreder möjligheterna att ändra på försäkringsdomstolens arbetsförhållanden, företagsverksamhet och militärskadesärenden så att förfarandet bli öppnare

och att det ställs upp behörighetskrav för dessa ledamöter. Justitieministeriet lämnar över en utredning till lagutskottet senast den 31 december 2018.”

Tuula Pääkkönen, utvecklingschef, justitieministeriet

Hur stiftelselagen fungerar och verkställs

RP 166/2014 rd – RSv 276/2014 rd

Lagutskottet

Riksdagen förutsätter att regeringen följer och utvärderar genomförandet av den nya stiftelselagen och hur den fungerar samt ger lagutskottet en utredning i ärendet före utgången av 2018.

I ärendet finns inget nytt att rapportera.

”Tillämpningen av den nya stiftelselagen följs upp och den i uttalandet avsedda utredningen kommer att ges till riksdagen inom den tidsram som uttalandet förutsätter.”

Antti Leinonen, lagstiftningsdirektör, justitieministeriet

Identitetsstöld

RP 232/2014 rd – RSv 335/2014 rd

Lagutskottet

Riksdagen förutsätter att regeringen följer upp om metoderna och befogenheterna för att utreda identitetsstöld som förekommer som självständiga brott är tillräckliga och vidtar åtgärder för att effektivisera bekämpningen och utredningen av dessa brott, om det visar sig vara befogat.

I ärendet finns inget nytt att rapportera.

”Den nya 9 b § i kapitel 38 i strafflagen (368/2015) har trätt i kraft den 4 september 2015. Det har inte än samlats in särskilt mycket erfarenheter om avvärjande och utredning av det nya brottet. Den nödvändiga informationen om tillämpningspraxis kan anskaffas samt funktionen och tillräckligheten av utredningsmetoderna och befogenheterna bedömas när ändrings- och kompletteringsbehoven av tvångsmedelslagen (806/2011), som trädde i kraft i början av 2014, ska övervägas.

Ärendet ger inte anledning till andra åtgärder.”

Janne Kanerva, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Totalrevidering av förvaltningsprocesslagen

RP 245/2014 rd – RSv 296/2014 rd

Lagutskottet

Riksdagen förutsätter att regeringen i rask takt slutför den utdragna totalrevideringen av förvaltningsprocesslagen och lämnar en proposition om saken till riksdagen.

Utkastet till regeringsproposition var ute på remiss våren 2017. Regeringen har för avsikt att lämna sin proposition till riksdagen i februari 2018.

Arja Manner, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Reformprogrammet för rättsvården

RP 246/2014 rd – RSv 308/2014 rd

Lagutskottet

Riksdagen förutsätter att regeringen snabbt utreder behovet av och möjligheterna att införa ett system där fullföljdsdomstolen tar emot muntlig bevisning med hjälp av ljud- och bildupptagningar som gjorts i tingsrätten.

I ärendet finns inget nytt att rapportera.

”Ett mål i reformprogrammet för rättsvården för åren 2013–2015 (JMs betänkanden och utlåtanden 16/2013) på medellång sikt är att utreda förutsättningarna och tidtabellen för införandet av ett system där fullföljdsdomstolen tar emot muntlig bevisning med hjälp av ljud- och bildupptagningar som gjorts i tingsrätten. Där är det frågan om en betydande ändring i rättegångspraxis, både principiellt och på teknisk nivå. Genomförandet av ändringen förutsätter i praktiken att även andra reformer i reformprogrammet för rättsvården, till exempel nedskärningen av tingsrättsnätverket, kommer att verkställas. På grund av detta har utredningsarbetet inte än kommit igång.”

Maarit Leppänen, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Bekämpningen av organiserad brottslighet

RP 263/2014 rd – RSv 345/2014 rd

Lagutskottet

Riksdagen förutsätter att regeringen följer hur de förenhetligade bestämmelserna i strafflagen om organiserad brottslighet tillämpas och fungerar och att den, i förekommande fall, skyndsamt vidtar åtgärder för en effektivisering av bekämpningen av organiserad brottslighet och för en effektivare fullföljd av straffansvaret.

I ärendet finns inget nytt att rapportera.

”De förenhetligade bestämmelserna om organiserade kriminella sammanslutningar har trätt i kraft den 1 oktober 2015. Därför behövs det erfarenheter om hur de nya bestämmelserna tillämpas och fungerar. Regeringen följer med ärendet och vidtar i

förekommande fall åtgärder för en effektivisering av bekämpningen av organiserad brottslighet och för en effektivare fullföljd av straffansvaret.”

Jussi Matikkala, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Straffpraxis i fråga om rattfylleri

Ö 5/2014 rd – RSk 56/2014 rd

Lagutskottet

Riksdagen har förkastat medborgarinitiativet gällande rattfylleri.

Riksdagen har i sin skrivelse meddelat att den har godkänt följande uttalanden:

2. Riksdagen förutsätter att regeringen bereder förslag till lagstiftning om att tillsynsmyndigheterna ges behörighet att avbryta körningen för en person som kör ett fordon påverkad av alkohol eller annat berusningsmedel trots att gärningen inte i sig skulle uppfylla brottsrekvisitet för rattfylleri.

3. Riksdagen förutsätter att regeringen utarbetar en utredning där ändamålsenligheten i fråga om promillegränsen både för rattfylleri enligt det grundläggande brottsrekvisitet och grovt rattfylleri bedöms i ett helhetsperspektiv med beaktande av olika aspekter.

4. Riksdagen förutsätter att regeringen utarbetar en utredning om straffpraxis i fråga om rattfylleri. Utredningen ska särskilt fästa uppmärksamhet vid straffpraxis och minimi- och maximistraff i fråga om rattfylleri som lett till dödsfall.

5. Riksdagen förutsätter att regeringen effektiviserar kartläggningen av rusmedelssituationen för unga rattfyllerimisstänkta jämte relaterade vidare åtgärder.

2. Regeringen har lämnat riksdagen en proposition 180/2017 rd till vägtrafiklag och vissa andra lagar som har samband med den. Enligt förslaget har polisen befogenheter att avbryta körningen, om en förare är påverkad av alkohol, tills personen inte längre har alkohol i blodet.

3. Justitieministeriet bereder för närvarande en utredning enligt uttalandet, där ändamålsenligheten i fråga om promillegränsen både för rattfylleri enligt det grundläggande brottsrekvisitet och grovt rattfylleri bedöms i ett helhetsperspektiv.

4. Justitieministeriet har beställt en utredning av Helsingfors universitet, där straffpraxisen för rattfylleri granskas i allmänhet och i synnerhet i fråga om rattfylleri som lett till dödsfall (dödsvällande och grovt dödsvällande). I utredningen beskrivs straffpraxisen i olika kombinationer av brott, de straffskalor som ansluter sig till dem och hur ofta brotten förekommer.

5. Regeringen genomför social- och hälsovårdsreformen, där ansvaret för ordnandet av social- och hälsovårdstjänster år 2020 överförs till landskapen. Regeringsprogram-

met ställer sig mycket kritiskt till tilläggsuppgifter för kommunerna. I den här situationen kan man inte, och det är inte heller ändamålsenligt att anvisa kommuner separata tilläggsuppgifter gällande kartläggningen av eller debatten om rusmedelssituationen. Riksdagens uttalande genomförs genom att fortsätta att genomföra de nuvarande modellerna, sträva efter samarbete med andra motsvarande modeller och framför allt genom att se till att modellen Tie selväksi ska genomföras i samband med styrningen av social- och hälsovården.

Ville Hinkkanen, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Lättare och enklare förfarande för förvandlingsstraff för böter

RP 291/2014 rd – Rsv 363/2014 rd

Lagutskottet

Riksdagen förutsätter att regeringen utan dröjsmål utreder möjligheterna att införa ett lättare och enklare förfarande för förvandlingsstraff för böter och de faser som föregår detta och att regeringen ger riksdagen de behövliga förslagen samtidigt som den lämnar förslaget till lag om införande av lagen om föreläggande av böter och ordningsbot.

Möjligheterna att göra förvandlingsstraffförfarandet för böter lättare och enklare har utretts vid justitieministeriet enligt riksdagens uttalande. Under lagberedningen har det ansetts att det inte är ändamålsenligt att regeringen lämnar sin proposition i samband med förslaget om ikraftträdandet av lagen om föreläggande av böter och ordningsbot, eftersom förslaget inte har några nämnvärda beröringspunkter med ikraftträdandet av lagen om föreläggande av böter och ordningsbot. Däremot har det ansetts motiverat att sammanföra beredningen av lagändringar som gäller förenklandet av förvandlingsstraffförfarandet med det pågående, mer omfattande projektet för förenkling av rättsprocesser. En dylik lösning är motiverad, eftersom man då undviker överlappande arbete och garanterar en innehållsmässig samstämmighet hos förslagen. Båda förslagen handlar om att bland annat öka användningen av videoförhandlingar.

Avsikten är att regeringens proposition om projektet för förenkling ska överlämnas till riksdagen i januari 2018. Propositionen omfattar ändringar av bestämmelser vad gäller förenklandet av förvandlingsstraffförfarandet för böter. I propositionen föreslås ibruktagande av videoförhandlingar vid förvandlingsstraffförfarandet samt ändringar gällande i vilket skede av förfarandet en betalningsfrist för botten kan beviljas.

Överföringen av uppgifter vid inledande av verkställighet av förvandlingsstraff för böter till Brottsförhållningsmyndigheten bereds separat, så att ändringen kan genomföras parallellt med ibruktagandet av ROTI-datasystemet vid Brottsförhållningsmyndigheten. I samband med datasystemsprojektet AIPA har man för avsikt att förbättra förutsättningarna för att behandla ärenden gällande förvandlingsstraff för böter med hjälp av datasystem.

Den lagstiftning som nämns i uttalandets rubrik har upphävts genom lag 1695/2015, eftersom den finansiering på 12,4 miljoner euro som reformen förutsatte har slopats från planen för de offentliga finanserna för åren 2016–2019. Detta har dock ingen inverkan på det i uttalandet nämnda syftet att förenkla förfarandet.

Juho Martikainen, regeringssekreterare, justitieministeriet

Reformen av domarutbildning

RP 7/2016 rd – RSv 99/2016 rd

Laguskottet

Riksdagen förutsätter att regeringen följer hur reformen av domarutbildningen fungerar och vilka konsekvenser den har och fäster då särskild uppmärksamhet vid bland annat kostnaderna för reformen, domarutbildningsnämndens resurser, ansöknings- och utnämningsförfarandet i fråga om assessorer och reformens konsekvenser för öppenheten inom domarkarriären, och lämnar en utredning om saken till laguskottet före utgången av såväl 2020 som 2023.

I ärendet finns inget nytt att rapportera:

”Domarutbildningsnämnden tillsattes den 15 december 2016. Justitieministeriet har som syfte att följa hur reformen av domarutbildningen fungerar och vilka konsekvenser den har i samarbete med nämnden.”

Anne Hallavainio, regeringsråd, justitieministeriet

Konsekvenserna av decentraliseringen av besvärärenden som gäller internationellt skydd

RP 234/2016 rd – RSv 218/2016 rd

Laguskottet

Riksdagen förutsätter att konsekvenserna av decentraliseringen av besvärärenden som gäller asyl och annat internationellt skydd följs och utvärderas inte bara allmänt men också med fokus på om de berörda förvaltningsdomstolarna i och med propositionen har kunnat rekrytera tillräckligt med sakkunnig personal och att laguskottet tillställs en utredning i ärendet före utgången av augusti 2018.

Behandlingen av besvärärenden som gäller asyl och annat internationellt skydd decentraliserades från den 1 februari 2017 till Östra Finlands förvaltningsdomstol, Norra Finlands förvaltningsdomstol och Åbo förvaltningsdomstol, utöver Helsingfors förvaltningsdomstol. Då överfördes 1 007 besvär till Östra Finlands förvaltningsdomstol, 1 622 besvär till Norra Finlands förvaltningsdomstol och 951 besvär till Åbo förvaltningsdomstol, medan 4 456 besvär förblev anhängiga vid Helsingfors förvaltningsdomstol. Under tiden 1.2–31.12.2017 mottog Helsingfors förvaltningsdomstol 1 778, Östra Finlands förvaltningsdomstol 1 002, Norra Finlands förvaltningsdomstol 779 och Åbo förvaltningsdomstol 756 nya ansökningar.

De genomsnittliga behandlingstiderna för asylärenden vid förvaltningsdomstolarna varierar något. Vid utgången av 2017 varierade de genomsnittliga behandlingstiderna vid olika förvaltningsdomstolar mellan 8,0 och 10,2 månader. Norra Finlands förvaltningsdomstol hade de längsta behandlingstiderna. Den genomsnittliga behandlingstiden vid förvaltningsdomstolarna har förlängts sedan den 1 februari 2017 med 3,0 månader (situationen 31.12.2017). Enligt justitieministeriets synpunkt beror den förlängda behandlingstiden på en anhopning av ärenden i allmänhet och inte på decentraliseringen av ärenden. Om asylärendena inte hade decentraliserats, skulle behandlingstiden för närvarande vara längre än den ovan nämnda.

Rekryteringarna inleddes redan innan ärendena decentraliserades och fortgick i praktiken under hela året 2017. Justitieministeriet har beviljat tilläggsresurser på totalt 169 årsverken för de förvaltningsdomstolar som behandlar asylärenden (situationen 31.12.2017). Man har lyckats rekrytera tillräckligt med sakkunnig personal till alla förvaltningsdomstolar som behandlar asylärenden. Rekryteringen av domare har varit mer krävande än rekryteringen av annan personal. Rekryteringen av personal är fortsättningsvis mest krävande i Helsingfors, där personalens omsättning är klart högre än vid de övriga domstolarna. Informationen om resurserna för 2018 gavs i god tid i september 2017, vilket väntas underlätta personalplaneringen och minska personalomsättningen.

Tack vare decentraliseringen av behandlingen av asylärenden, andra ändringar i lagstiftningen och interna utvecklingsåtgärder samt de beviljade tilläggsresurserna och de lyckade rekryteringarna uppskattar justitieministeriet att anhopningen av asylärenden kommer att kunna åtgärdas och den genomsnittliga behandlingstiden förkortas till sex månader före utgången av 2018.

Arja Manner, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Uppföljning av konsekvenserna av projektet för utvecklingen av tingsrättsnätverket

RP 270/2016 rd – RSv 126/2017 rd

Lagutskottet

Riksdagen förutsätter att regeringen bevakar effekterna av omstruktureringen av tingsrätterna och den eventuella reformen av behandlingen av summariska tvistemål med särskilt fokus på den regionala tillgången till rättssäkerhet, fullföljandet av de språkliga rättigheterna, de ekonomiska konsekvenserna och utbudet av juridiska tjänster samt att regeringen lämnar lagutskottet en utredning i de här frågorna senast 2022.

Republikens president stadfäste den 14 december 2017 lagstiftningen om omstruktureringen av tingsrätterna och lagen träder i kraft den 1 januari 2019. De statsrådets förordningar (1021-1026/2017) och justitieministeriets förordningar (1031-1035/2017) som genomförandet av reformen förutsätter antogs den 19 december 2017. Verkställigheten av reformen pågår ännu.

Jenni Huovinen, regeringssekreterare, justitieministeriet

1.7 Kommunikationsutskottet

System med körkortspåföljder utifrån poäng

RP 212/2010 rd – RSv 269/2010 rd

Kommunikationsutskottet

Riksdagen förutsatte att ett system med körkortspåföljder utifrån poäng genomförs.

Regeringens proposition med förslag till ny vägtrafiklag lämnades till riksdagen för behandling den 23 november 2017. Syftet är att samordna reglerna om trafikbeteendet i vägtrafiklagen. Samtidigt föreskrivs det bland annat om den avgift för trafikförseelse som kan påföras vid överträdelse av lagen samt om avgiftssystemet. Avgiften påförs vid lindriga trafikförseelser genom ett administrativt förfarande som är smidigare än det straffrättsliga. Statsrådet har dragit upp riktlinjerna för reformen av påföljdssystemet i sitt principbeslut om förbättrande av trafiksäkerheten som godkändes den 15 december 2016.

Vid sidan av vägtrafiklagen föreslås en ändring av körkortslagen så att förövaren kan förlora körrätten som tilläggspåföljd för vissa återkommande trafikförseelser som påförs avgiften för trafikförseelse. Samtidigt minskas tillämpningsområdet för återkommande förseelser som leder till körförbud. Ringa överträdelser av hastighetsbegränsningarna i vägtrafiklagen, fordonsförseelser enligt fordonslagen och handlingsförseelser enligt körkortslagen och lagen om transportservice föreslås som återkommande förseelser inte alls påverka körrätten längre.

Genom att i körkortslagen minska på antalet förseelser som påverkar körrätten ställer man de ringa trafikförseelserna i proportion till deras betydelse för trafiksäkerheten och förhindrar en kumulering av påföljderna för de lindrigaste förseelserna.

Kimmo Kiiski, trafikråd, kommunikationsministeriet

Totalrevidering av lagstiftningen om farledsavgifter

RP 65/2011 rd – RSv 53/2011 rd

Kommunikationsutskottet

Riksdagen förutsatte den 30 november 2011 att regeringen inleder en totalrevidering av lagstiftningen om farledsavgifterna, som också beaktar fartygens miljöegenskaper och den faktiska användningen av isbryartjänster.

Lagen om farledsavgift ändrades i början av 2015 så att farledsavgifterna halverades för 2015–2017. Sänkningen syftade till att lindra kostnadsbelastningen på näringslivet, i synnerhet industrin. Farledsavgiftens enhetspriser sänktes med betoning på lastfartyg och de bästa isklasserna. I detta sammanhang gjordes också vissa strukturella ändringar, som att befria isbryartjänsterna från farledsavgift och halvera farledsavgiftens maximibelopp per fartygsanlop. I enlighet med det strategiska programmet för statsminister Juha Sipiläs regering fortsätter halveringen av farledsavgifterna till slutet av 2018.

Kommunikationsministeriet har utrett erfarenheterna från 2015–2016 av den sänkta farledsavgiften och tillsatt en arbetsgrupp för att utreda en revidering av avgifterna. Arbetsgruppens mandatperiod är 2017–31.3.2018. Arbetsgruppens mål är att utarbeta en rapport om huruvida det finns behov för att revidera lagstiftningen om farledsavgifter och hur en eventuell revidering ska göras. Arbetsgruppen ska också uppdatera uppföljningsutredningen om konsekvenserna av sänkningen av farledsavgiften.

Tatu Giordani, översinspektör, kommunikationsministeriet
Johanna Särkijärvi, konsultativ tjänsteman, kommunikationsministeriet

Trafikpolitisk redogörelse

SRR 2/2012 rd – RSk 17/2012 rd

Kommunikationsutskottet

Riksdagen godkände den 21 juni 2012 följande ställningstagande enligt betänkandet:

2. Tillsammans med kommuner och väglag är det viktigt att ta fram en övergripande lösning av frågan om finansieringen av och lagstiftningen om underhåll och utveckling av det sekundära vägnätet och enskilda vägar, så att bättre finansiella resurser garanteras för det sekundära vägnätet och enskilda vägar och så att de olika aktörernas ansvar tydliggörs.

3. Konkurrenskraften i vårt näringsliv måste förbättras i relation till konkurrerande länder genom att logistikkostnaderna sänks. Framför allt bör möjligheten att införa ett system för återbäring av förhöjd dieselskatt till yrkesmässig trafik utredas.

5. Trafik- och transportsektorn måste nå de mål som ställts för Finland i fråga om reduktion av utsläppen från trafiken bland annat genom att användning och utveckling av ny fordonsteknik och hållbara drivmedel främjas. Dessutom bör användningen av hybrid- och elbilar främjas till exempel genom bättre infrastruktur för laddning och satsningar på inhemska innovationer och produktutveckling.

6. Den nationella intressebevakningen av trafikpolitiska beslut måste effektiviseras och skärpas i samråd med berörda intresseorganisationer, både i EU och internationellt inom olika forum med beslutanderätt.

2. Under regeringsperioden kommer det att anslås en tilläggsfinansiering på cirka en miljard euro för bastrafikledshållningen för att bromsa upp tillväxten av reparationskulden och få den att vända neråt. Under 2016–2019 kommer 35 miljoner euro av summan att inriktas på understöd för enskilda vägar. Därutöver har den parlamentariska arbetsgrupp för översyn av finansieringen av trafikinätet som tillsattes 2017 i uppdrag att fastslå vilka medel som behövs för underhåll och utveckling av trafikinätet, med beaktande av minskningen av reparationskulden, utvecklingsinvesteringarna, digitaliseringsutvecklingen och målen för utsläppminskningarna.

Totalrevideringen av lagen om enskilda vägar inleddes 2015 och regeringspropositionen avläts till riksdagen den 19 oktober 2017. Lagreformen har som syfte att skapa förutsättningar för utveckling och underhåll av vägnätet och tydliggöra olika aktörers ansvar för att bygga, underhålla och finansiera enskilda vägar samt att också i övrigt

modernisera och tydliggöra lagen. Understödkriterierna, finansieringen och förvaltningen ska revideras. I samband med landskapsreformen överförs statsunderstödsuppgifter som gäller enskilda vägar till landskapen. Understödsvillkor som föreslås stå kvar är att det har bildats ett vägslag för skötseln av vägangelägenheterna och att det finns tillgång till uppdaterad och öppen information om den enskilda vägen. Lagen kommer inte att begränsa de objekt som beviljas understöd och understödsnivån bestäms enligt kommunernas och landskapens egen prövning. I fortsättningen blir det också möjligt för landskapen, kommunerna eller staten att vara vägdelägare. Bestämmelserna om utomståendes användning av enskild väg görs tydligare, med betoning på principen att den som drar nytta ska betala, dock utan att ingripa i allemansrätten.

Som en del av reformen föreslås att kommunernas vägnämnder läggs ner och att deras uppgifter överförs till enskilda vägförrättningar, som handhas av Lantmäteriverket och i vissa fall av kommunens fastighetsregisterförare, och till tingsrätterna och statens tillstånds- och tillsynsmyndighet. Samtidigt ska förfarandena förenklas; det ska också bli möjligt att bilda, dela, slå samman och upplösa vägslag utan förrättning.

I syfte att lätta upp och förtydliga tillståndsförfarandena ges vägdelägarna rätt att besluta om placeringen av markbundna ledningar som betjänar en fastighet eller samhället samt tillhörande mindre anordningar på en enskild vägs område.

3. Fungerande nationella och internationella förbindelser är ett livsvillkor för det finska näringslivets och följaktligen hela samhällets konkurrenskraft. Sjöfarten står för merparten av godstransporterna i Finland. För att trygga konkurrenskraften har farledavgifterna halverats och banavgifterna slopats under 2015–2017. Halveringen av farledsavgifterna fortsätter ännu under 2018. Dessutom har näringslivets konkurrenskraft underlättats genom projekt som förbättrar och utvecklar väg-, ban- och vattenvägsnäten.

5. Enligt den nationella energi- och klimatstrategin (2008/2013) får utsläppen av växthusgaser från den inhemska trafiken uppgå till sammanlagt högst 11,4 miljoner ton CO₂ ekvivalenter 2020. År 2015 var mängden utsläpp lägre än de uppställda målen: utsläppen från den inhemska trafiken uppgick då enligt Statistikcentralens förhandsuppgift till omkring 11,1 miljoner CO₂ ekvivalenter men ökade 2016 igen; då uppgick de till 12,6 miljoner ton CO₂ ekvivalenter enligt förhandsuppgiften från Statistikcentralen. Skälen till ökningen var i synnerhet den ekonomiska återhämtningen, den rätt snabba tillväxten av trafikprestationer och den minskade förbrukningen av biobränslen.

Som mål för den nya energi- och klimatstrategin, som blev klar i november 2016, ställdes att utsläppen från trafiken ska ha minskar med upp till 50 procent vid utgången av 2030 jämfört med nivån 2005. Enligt strategin ska den fysiska andelen av biodrivmedlens energiinnehåll i trafiken höjas till 30 procent fram till 2030. Målet för antalet elbilar 2030 sattes till 250 000 och för antalet gasbilar till 50 000. I augusti 2017 drog en parlamentarisk trafikarbetsgrupp upp riktlinjer för konkreta åtgärder i syfte att främja bruket av alternativa drivmedel i trafiken. Arbetsgruppen föreslog att anskaffningen av renodlade elbilar och efterkonvertering av gamla bilar för drift med gas eller etanol E85 subventioneras med sammanlagt 6 miljoner euro per år under 2018–2021. För samma period föreslog arbetsgruppen också ett understöd på 4,5 miljoner euro per år för bygget av infrastruktur för laddning av elbilar och distribution av gas för gasbilar samt elektrifiering av tätorter. För det här ändamålet reserverades för 2018 i arbets- och näringsministeriets budget sammanlagt 3 miljoner och i miljöministeriets budget 1,5 miljoner euro. Detaljerna i stödsystemen specificeras under början av 2018.

I budgetförhandlingarna 2017 kom man också överens om ett anslag på 8 miljoner euro för en skrotningspremiekampanj som genomförs 2018. Skrotningspremien kan också användas för anskaffning av en laddhybrid eller annan elbil under kampanjperioden (1.1–31.8.2018).

6. Utvecklingen av samarbetet mellan ministerierna och med intressegrupperna har fortsatt och förutsättningarna för en bättre förebyggande intressebevakning har stärkts. Under 2017 har beredningen av centrala trafikpolitiska beslut på såväl EU-nivå som internationellt påverkats på ett föregripande och framgångsrikt sätt.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Eeva Ovaska, överinspektör, kommunikationsministeriet
Saara Jääskeläinen, trafikråd, kommunikationsministeriet

Informationssamhällsbalken

RP 221/2013 rd – RSv 106/2014 rd

Kommunikationsutskottet

3. Riksdagen förutsatte att den centrala prioriteringen vid regleringen av kommunikationsmarknaden och verkställigheten av informationssamhällsbalken syftar till att minska regleringen och den administrativa bördan, utveckla tjänsterna och främja investeringarna i branschen.

4. Riksdagen förutsatte att användarnas rättigheter, såsom integritetsskyddet och skyddet för konfidentiella meddelanden tillgodoses med alla medel i fråga om elektroniska tjänster och i nätmiljön och att säkerställandet av i synnerhet dessa rättigheter beaktas vid bland annat utvecklingen av cybersäkerheten.

5. Riksdagen förutsatte att det tillsätts en arbetsgrupp på bred bas för att utvärdera regleringen av lagringen av förmedlingsuppgifter för myndigheternas behov. Arbetsgruppen ska göra en heltäckande utredning av myndighetsbehoven, lagringen av uppgifterna och frågor som hänför sig till integritetsskyddet i samband med lagringen. Utifrån utredningen ska behovet av eventuella ändringar av bestämmelserna bedömas och vid behov ändringsförslag utformas utan onödigt dröjsmål.

6. Riksdagen förutsatte att kommunikationsministeriet lämnar kommunikationsutskottet en utredning som utgår från dessa synpunkter på nätneutralitet, minskad reglering och branschinvesteringar samt skyddet för konfidentiella meddelanden senast den 1 september 2017.

Kommunikationsministeriet lämnade den 30 augusti 2017 riksdagen en utredning om hur informationssamhällsbalken (917/2014) fungerar och vilka konsekvenser den har haft (EÄ 42/2017 rd). Det centrala innehållet i utredningen kan konkluderas enligt följande:

Situationen för nätneutraliteten är fortsatt god i Finland. EU:s förordning om den inre marknaden för elektronisk kommunikation (EU 2015/2120) har tillämpats direkt i medlemsländerna från och med den 30 april 2016. På grund av förordningen ändrades § 110 om nätneutralitet i informationssamhällsbalken till hänvisningsstadgande och

bemyndigande sommaren 2016 (lag 456/2016). Principen i EU-förordningen är en strikt nätneutralitet, det vill säga likvärdig behandling av trafiken, som tillåter endast vissa motiverade och definierade undantag. I Finland har EU-förordningen haft en viss inverkan på produktifieringen av anslutningar och tjänster och på avtalsfriheten. Konsekvenserna av regleringen följs upp och det är meningen att föra fram eventuella missförhållanden och ändringsbehov i översynen på EU-nivå senast i april 2019.

I informationssäkerhetsstrategin, som kommunikationsministeriet godkände våren 2016 i enlighet med verkställighetsplanen för regeringsprogrammet, fastställs målen och åtgärderna för att öka förtroendet för internet och digitala verksamhetsätt. Genomförandet och uppföljningen av de strategienliga åtgärderna är i gång vid kommunikationsministeriet.

Integritetsskyddet ska säkerställas med alla medel i elektroniska tjänster och i nätmiljön. En arbetsgrupp har på det sätt riksdagen förutsatte sett över lagringsskyldigheten gällande förmedlingsuppgifter för elektronisk kommunikation. Utgående från slutresultaten av det här arbetet har ministeriet inte funnit några omedelbara behov att ändra de nuvarande bestämmelserna.

Efter att den ursprungliga informationssamhällsbalken trädde i kraft har kommunikationsministeriet sett över dess bestämmelser och hittat vissa normer som inte längre behövs och som kan slopas. I fråga om viktiga bestämmelser om marknadskraften och slutanvändarnas rättigheter främjas målen att luckra upp normer och göra dem smidigare också på EU-nivå, eftersom informationssamhällsbalkens bestämmelser i betydande grad bygger på EU-direktiven om elektronisk kommunikation som revideras som bäst.

Teleföretagens investeringar har inte ökat enligt statistiken men regleringens direkta inverkan på utvecklingen är svår att bedöma.

Utöver detta avlät regeringen som en av de mest centrala åtgärderna i informationssäkerhetsstrategin den 19 december 2017 en proposition till riksdagen om det nationella genomförandet av Europeiska unionens direktiv om nät- och informationssäkerhet (RP 192/2017 rd).

Johanna Tuohino, konsultativ tjänsteman, kommunikationsministeriet
Maija Rönkä, överinspektör, kommunikationsministeriet
Sini Wirén, konsultativ tjänsteman, kommunikationsministeriet

Nya förflyttningshjälpmedel RP 24/2015 rd – RSv 110/2015 rd *Kommunikationsutskottet*

Riksdagen förutsätter att regeringen följer hur gränsdragningen mellan fotgängare och cyklister i bestämmelserna om användningen av förflyttningshjälpmedel, som stöder eller ersätter förflyttning till fots, och lätta elfordon fungerar och påverkar trafiksäkerheten och att regeringen vid behov vidtar åtgärder för att trygga trafiksäkerheten.

I fråga om de nya förflyttningshjälpmedlen är situationen till stor del densamma som redogjordes för i årsberättelsen för 2016, det vill säga att bruket av dem fortfarande är begränsat och att det inte har förekommit några problem i fråga om trafiksäkerheten.

Utgående från de erfarenheter man fått av tillämpningen av lagen har bestämmelserna om användningen av nya förflyttningshjälpmedel dock till behövliga delar specificerats i regeringens proposition med förslag till ny vägtrafiklag (RP 180/2017 rd) som avlätits till riksdagen.

Regeringen kommer även i fortsättningen att som ett led i bedömningen av hur den nya lagstiftningen fungerar följa upp användningen av de nya förflyttningshjälpmedlen, men några åtgärder som gäller uttryckligen dem är inte i sikte nu.

Erik Asplund, specialsakkunnig, kommunikationsministeriet

Inledande elektronisk identifiering

RP 74/2016 rd – RSV 103/2016 rd

Kommunikationsutskottet

Riksdagen förutsätter att statsrådet följer hur den inledande elektroniska identifieringen fungerar och om priset är skäligt, framför allt för att se till att marknaden för identifieringstjänster kommer i gång, och att statsrådet vid behov vidtar de åtgärder som krävs för att få i gång marknaden innan förtroendenätverket införs.

Kommunikationsministeriet har följt upp hur den inledande elektroniska identifieringen har fungerat och huruvida priset är skäligt, och anser att de höga priser som tagits ut för förmedling av uppgifter om inledande identifiering gör det svårare att dra nytta av befintliga elektroniska identifieringsverktyg vid anskaffningen av nya sådana. Detta försvårar konkurrensen och marknadsutvecklingen samt i fortsättningen sannolikt också förtroendenätverkets utveckling.

Med anledning av vad som anförts ovan beredde kommunikationsministeriet regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om stark autentisering och betrodda elektroniska tjänster (RP 83/2017 rd) som gavs till riksdagen i juni 2017. I 17 § i lagen föreslogs att det fastställs ett tillfälligt maximipris för fem år för att koppla samman informationen om den inledande identifieringen. Sammankoppling av informationen om den inledande elektroniska identifieringen behövs när man med hjälp av ett befintligt verktyg för stark autentisering ansöker om ett nytt verktyg för stark autentisering. Genom att reglera maximiprisen eftersträvar man en situation där det på marknaden tillhandahålls sinsemellan konkurrerande autentiseringsverktyg som lämpar sig för olika parter.

Den temporära lagändringen (816/2017) trädde i kraft den 15 december 2017. Kommunikationsverket fattar beslut om maximipris i enlighet med de gränser som anges i lagen.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Jenni Rantio, konsultativ tjänsteman, kommunikationsministeriet

Myndighetsövervakningen av tillståndspliktig trafik

RP 161/2016 rd – RSv 27/2017 rd

Kommunikationsutskottet

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet ser till att myndighetsövervakningen av tillståndspliktig trafik förblir effektiv och att det inte i och med att tillståndsregleringen lindras uppstår fenomen som kan kopplas till svart ekonomi eller marknadsstörningar.

2. Riksdagen förutsätter att statsrådet bedömer definitionen av yrkesmässig transport på väg särskilt med avseende på bekämpning av svart ekonomi och vid behov vidtar åtgärder för att garantera sunda och rättvisa villkor på transportmarknaden.

3. Riksdagen förutsätter att statsrådet uppmärksammat följer konsekvenserna av de aktuella lagarna och vid behov utan dröjsmål vidtar åtgärder för att ändra regleringen. Statsrådet ska lämna kommunikationsutskottet en skriftlig utredning om lagens konsekvenser och eventuella ändringsbehov före utgången av 2018. En utredning om uppföljning och konsekvenser på längre sikt ska lämnas till utskottet före utgången av 2022.

1. Trafiksäkerhetsverket ska som den i lagen föreskrivna tillsynsmyndigheten förbereda sig på de nya tillstånds- och tillsynsuppgifter som den övertar den 1 juli 2018. Representanter för personalen, som kommer att flytta med sina uppgifter vid närings-, trafik- och miljöcentralerna, deltar intensivt i förberedelserna. Trafiksäkerhetsverket har gjort upp en tillsynsplan för 2018 och 2019, som kommer att uppdateras smidigt. Lagen kräver inte längre separat att förutsättningarna för ett tillstånd årligen kontrolleras hos tillståndsinnehavarna men praxis har upplevts som ett effektivt sätt att bevaka aktörerna, bekämpa svart ekonomi och garantera rättvisa villkor för verksamhetsutövningen. Trafiksäkerhetsverket siktar på att göra tillsynen mer effektiv genom att införa element av riskbaserad tillsyn och bedriva ett allt närmare samarbete med andra myndigheter.

2. Riksdagen förutsatte dessutom att statsrådet bedömer definitionen av yrkesmässig transport och konsekvenserna av den som en del av konsekvensbedömningen av lagen. Riksdagen förutsatte också att statsrådet uppmärksammat följer upp konsekvenserna av laghelheten. Laghelhetens första delområden, som handlar om att öppna upp data, trädde i kraft den 1 januari 2018. Huvuddelen av reformerna träder dock i kraft först den 1 juli 2018. Trafiksäkerhetsverket har för sin del berett sig på att göra upp den första konsekvensbedömningen av lagens verkningar redan hösten 2018 och därefter regelbundet. Trafiksäkerhetsverket bedömer givetvis konsekvenserna med hjälp av beräkningsmässigt verifierbara förändringar, men verket följer också upp företagets och kundernas erfarenheter genom en utredning. Den inleddes med en kartläggning av nuläget sommaren 2017 och den första konsekvensbedömningsdelen om erfarenheter av förändringen genomförs på förhösten 2018.

3. Kommunikationsministeriet följer konsekvenserna av de nu aktuella lagarna och lämnar kommunikationsutskottet begärda skriftliga utredningar om lagens konsekvenser till kommunikationsutskottet inom utsatt tid.

Elina Immonen, konsultativ tjänsteman, kommunikationsministeriet

Fordonslagen, lagen om fordonsbesiktningsverksamhet och lagen om ordnande av enskilt godkännande av fordon

RP 9/2017 vp – RSv 51/2017

Kommunikationsutskottet

Riksdagen förutsätter att statsrådet följer hur lagstiftningen fungerar, särskilt i fråga om trafiksäkerheten.

Lagändringarna träder i kraft våren 2018, och i det här skedet går det inte att dra några slutsatser om deras verkningar eller om hur de fungerar. Kommunikationsministeriet kommer att följa lagändringarnas verkningar och hur de fungerar efter att de har trätt i kraft.

Joel Karjalainen, överinspektör, kommunikationsministeriet

Förvaltningsrådets berättelse till riksdagen om Rundradions verksamhet 2016

RSk 19/ 2017 rd – B 7/2017 rd

Kommunikationsutskottet

Riksdagen förutsätter att förvaltningsrådet också i fortsättningen bevakar och främjar Rundradion AB:s oberoende, opartiskhet och tillförlitlighet.

I sitt betänkande KOuB 12/2017 rd den 8 juni 2017 föreslog kommunikationsutskottet att riksdagen godkänner förvaltningsrådets berättelse B 7/2017 rd till riksdagen om Rundradions verksamhet 2016. Riksdagen godkände berättelsen den 15 juni 2017 och förutsatte att förvaltningsrådet också i fortsättningen bevakar och främjar Rundradion Ab:s oberoende, opartiskhet och tillförlitlighet.

Förvaltningsrådet är Rundradions högsta beslutande organ. Det har 21 medlemmar som väljs av riksdagen vid det första riksmötet under mandatperioden. Till medlemmar i förvaltningsrådet ska väljas personer som är förtrogna med vetenskap, konst, kulturarbete samt näringslivet och ekonomiska frågor samt personer som företräder olika samhälls- och språkgrupper. Förvaltningsrådet bestämmer om bolagets värden. Beslut om värden fattades senast i samband med beslutet om bolagets strategi hösten 2017. De värden som slagits fast av förvaltningsrådet är trovärdighet, oberoende och respekt för människan.

Rundradions beslutssystem är ägnat att främja programmets och det övriga innehållets oberoende och tillförlitlighet, eftersom besluten om publicering fattas av ansvariga redaktörer som tillsatts av styrelsen i enlighet med lagen om yttrandefrihet. De ansvariga redaktörernas arbete styrs av lagar och etiska anvisningar för programinnehåll, som förutsätter att Rundradion verkar oberoende och att ingen utomstående instans styr journalistiken.

Förvaltningsrådet erhåller också regelbundet forskningsresultat om Rundradions oberoende. I bolagets berättelse till riksdagen 2016 konstaterades bland annat att en undersökning som gjordes i början av 2017 visade att 86 procent litade på Yles nyheter. Andelen var densamma som i tidigare undersökningar från 2015–2016. Även finländarnas uppfattning om Yles oberoende låg kvar på nästan samma nivå som tidigare:

47 procent ansåg att Yle är oberoende, då motsvarande andel året innan var 48 procent.

Förvaltningsrådet drog också upp bland annat följande riktlinjer hösten 2017: Rundradioverksamhetens trovärdighet är en viktig förutsättning för de medietjänster som samhället tillhandahåller. Trovärdigheten kräver att programverksamheten är oberoende av politiska och ekonomiska intressen. De ansvariga redaktörerna som utnämns av styrelsen ansvarar självständigt för innehållet och publiceringen av det. Alla journalistiska beslut och beslut som rör innehåll fattas självständigt i programverksamheten.

Emil Asp, överinspektör, kommunikationsministeriet

1.8 Jord- och skogsbruksutskottet

Konsekvenserna av viltskadelagen

RP 90/2008 rd – RSV 198/2008 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

Riksdagen förutsatte 12.12.2008 att viltskadelagens konsekvenser följs och att en utredning om iakttagelserna lämnas till jord och skogsbruksutskottet före utgången av 2010.

Jord och skogsbruksministeriet lämnade före utgången av 2010 en utredning till jord- och skogsbruksutskottet.

Enligt utredningen har man i viltskadelagen och förordningen om viltskador särskilt beaktat ersättandet av synnerligen betydande skador som orsakats av stora rovdjur. De strukturella förändringar som viltskadelagen innebär, såsom systemet för ersättning för försvunna kalvar och exceptionellt stora skador på ren, skapades för att säkerställa en mer täckande ersättning för i synnerhet skador som orsakats av stora rovdjur och för att trygga förutsättningarna för renhushållningen.

Det har emellertid kommit fram frågor som inte var möjliga att konstatera i 2010 års utredning. I viltskadelagen ska relativt snabbt göras de ändringar som är nödvändigast. Vidare ska man precisera paragrafer och förfaranden samt försöka minska alla myndigheters (särskilt kommunernas landsbygdsnäringsmyndigheters) administrativa belastning. Avsikten är att en förordning om detta ges till riksdagen 2018. I samband med beredningen behandlas också ändringen eller avskaffandet av elementet gällande ersättning för exceptionellt stora skador på ren (s.k. Lex Halla). Dessutom har jord- och skogsbruksministeriet inlett ett projekt för att göra anmälningar och ansökningar i anslutning till rovdjursskador elektroniska. Den del av projektet som gäller elektroniska anmälningar och ansökningar om rovdjursskador på renar har färdigställts under år 2017. Det är meningen att den del av projektet som gäller elektronisk skadeanmälan och -ersättning för skador på husdjur, odlingar och bin och gränssnitt för dessa ska färdigställas i samband med förnyandet av Landsbygdsverkets Stödtillämpning åren 2018–2019. Målet är att göra registreringen av skadeanmälningar i viltskaderegistret snabbare och underlätta registreringsarbetet för de kommunala landsbygdsnäringsmyndigheterna.

Jussi Laanikari, överinspektör, jord- och skogsbruksministeriet

Landsbygden och ett välmående Finland, statsrådets redogörelse

RP 5/2009 rd – RSV 7/2010 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

Riksdagen godkände 28.4.2010 följande ställningstagande med anledning av redogörelsen, där det förutsätts att:

1. Regeringen ser till att utveckla infrastrukturen och tjänsterna på landsbygden utifrån invånarnas och näringarnas behov och så att landsbygden behandlas på lika villkor som resten av landet

2. Regeringen bidrar till att näringslivet på landsbygden utvecklas så att det vid sidan av traditionella näringar satsas framför allt på sektorer med särskilda starkheter tack vare globala förändringar, såsom decentraliserad förnybar energi och rena livsmedel.

3. Regeringen ser till att såväl den landsbygdsinriktade grundforskningen och den tillämpade forskningen som utbildningen läggs upp så att de kan ge ett svar på de nya utmaningar som bland annat globala förändringar ställer oss inför.

4. Regeringen i planeringen av statsfinanserna beaktar de resursbehov som utvecklandet av landsbygden förutsätter och vidtar åtgärder för att förbättra samarbetet mellan myndigheterna inom olika förvaltningsområden och inför konsekvensutvärderingar för landsbygden som ett föregripande element i allt sådant nationellt beslutsfattande som har regionala konsekvenser.

1.–4. Jord- och skogsbruksministeriet har berett ett principbeslut om utveckling av landsbygden tillsammans med arbets- och näringsministeriet (ANM). Principbeslutet godkändes den 24 februari 2011 av statsrådet på föredragning från ANM. De centrala utmaningarna med tanke på landsbygdens framtid som principbeslutet ska ge svar på är följande:

1. Beredskap inför att andelen äldre i befolkningen växer snabbare på landsbygden än i städerna

2. Tryggande av tillgången till service på landsbygden

3. Säkerställande av att landsbygdens transport- och telekommunikationsinfrastruktur är tillräckligt täckande och att den hålls i skick

4. Främjande av livskraften hos näringarna på landsbygden.

I enlighet med Katainens regeringsprogram överfördes skötseln av de nationella landsbygdspolitiska uppgifterna i början av år 2012 från jord- och skogsbruksministeriet till arbets- och näringsministeriet. Enligt en gemensam överenskommelse mellan de ovan nämnda ministerierna överflyttades de nationella landsbygdspolitiska uppgifterna (bl.a. landsbygdpolitiska rådet MANE, tidigare den landsbygdpolitiska samarbetsgruppen YTR) och skärgårdsdelegationens uppgifter samt de tillhörande resurserna från början av år 2016 till jord- och skogsbruksministeriet. Samtidigt har även ansvaret för uppföljningen av statsrådets redogörelse överflyttats.

Regeringen främjar de åtgärder för att förbättra landsbygdens infrastruktur och näringsliv och förverkliga behovet av forskning, utveckling och innovationer vilka förutsätts enligt utlåtandet, framför allt med stöd av landsbygds- och kohesionspolitiska program som genomförs regionalt och lokalt. Programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland 2014–2020 innehåller resurser och möjligheter för att genomföra regionala och lokala strategier för förbättring av landsbygdsområdenas livskvalitet, miljö och näringsliv. Regionalt sett är målet att framför allt främja näringslivet och sysselsättningen på landsbygden.

Också en betydande del av finansieringen ur strukturfonderna (EJFLU och ESF) riktas till åtgärder för utveckling av framför allt landsbygdsområdena i östra och norra Finland.

Bemyndigandet för användningen av och beslutsfattandet om de ovannämnda fonderna och den nationella utvecklingsfinansieringen har i huvudsak delegerats till regionerna och till lokal nivå. Verksamheten sker enligt regionala strategier och mål och genomförs som samarbete mellan olika förvaltningsområden och landskapsförbund. Regionalt samarbete mellan förvaltningsområden har en nyckelställning i alla landsbygdsutvecklingsåtgärder vilket också betonas i styrningen av regionförvaltningen.

Statsrådet inrättade hösten 2017 för perioden 1.11.2017–30.9.2019 en parlamentarisk arbetsgrupp för glesbefolkade områden i syfte att förbättra förutsättningarna för Finlands glesbefolkade områden. Arbetsgruppens mål är att lägga fram konkreta åtgärder för att förbättra livskraften i de glesbefolkade områdena.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Christell Åström, konsultativ tjänsteman, jord- och skogsbruksministeriet

Jaktvårdsavgifter

RP 237/2010 rd – RSV 275/2010 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

Riksdagen förutsatte 25.1.2011 att en större del av de influtna medlen från jaktvårdsavgifterna anvisas för jaktvårdsföreningarnas utgifter.

I enlighet med riksdagens uttalande har jaktvårdsföreningarnas andel av jaktvårdsavgifterna gradvis höjts från 18,5 procent som gällde när lagen utfärdades.

I statsbudgeten för 2013 uppgick jaktvårdsföreningarnas andel av jaktvårdsavgifterna till 20 procent, i 2014 års budget till 22 procent och i 2015, 2016 och 2017 års budget till 23 procent.” I statsbudgeten för 2018 hölls statsbidraget till jaktvårdsföreningarna, 2340 mn euro, på 2017 års nivå. För utvecklingsprojekt vid jaktvårdsföreningarna uppskattas dessutom beviljas ca 1 mn euro av de ytterligare medel som inflyter till följd av höjningen av jaktvårdsavgiften.

Sami Niemi, konsultativ tjänsteman, jord- och skogsbruksministeriet

Köttbesiktning i små slakterier

RP 293/2010 rd – RSV 333/2010 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

Riksdagen förutsatte 1.3.2011 att sänkningen av de små slakteriernas kostnader för köttbesiktning och tillsyn genomförs så att nyttan av kostnads-sänkningen till fullt belopp tillkommer de små slakterierna och att jord- och skogsbruksutskottet senast i september 2012 lämnas en utredning om kostnads-sänkningen och uppföljningen av den.

Köttbesiktningen och tillsynen över den vid små slakterier och inrättningar för vilt-hantering övergick 1.9.2011 till staten. Institutionen för livsmedels- och miljöhygien vid Helsingfors universitet har gjort en utredning om vilka konsekvenser överföringen har medfört. En utvärderingsrapport samt Livsmedelssäkerhetsverkets utredning om

små slakteriers kostnader för köttbesiktning och tillsyn över anläggningarna 2012 lämnades till riksdagens jord- och skogsbruksutskott 27.9.2012.

På jord och skogsbruksministeriets begäran har Livsmedelssäkerhetsverket 2013 lämnat en ytterligare utredning enligt vilken statens subvention enligt 70 § i livsmedelslagen (23/2006) använts enbart för att sänka köttbesiktningens kostnader i små slakterier. Vidare har man ändrat jord och skogsbruksministeriets förordning om Livsmedelssäkerhetsverkets avgiftsbelagda prestationer (1056/2012) genom förordning (694/2014) så att statligt stöd också används för att sänka avgifterna för hygienkontrollbesök i små slakterier. Det statliga stödet för köttbesiktningens avgifterna har fortsatt genom jord- och skogsbruksministeriets nya förordning om Livsmedelssäkerhetsverkets avgiftsbelagda prestationer (1161/2014). Genom en ändring av förordningen (488/2016) har man beaktat att det antal klöv- och hovdjur som små slakterier högst får slakta har höjts. Innehållet i jord- och skogsbruksministeriets förordning om Livsmedelssäkerhetsverkets avgiftsbelagda prestationer 2018 (1425/2016) har kvarstått oförändrat vad gäller små slakterier.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Anna-Maija Grönlund, veterinäröverinspektör, jord- och skogsbruksministeriet

Försäkringsstöd för kommersiellt fiske

RP 129/2012 rd – RSV 151/2012 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

2. Riksdagen förutsatte att förvaltningsplanen för sälstammar uppdateras.

2. Jord- och skogsbruksministeriet har via resultatstyrning anvisat uppdateringen av förvaltningsplanen för Östersjöns sälstammar till Finlands viltcentral 2018. Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Maija Mela, äldre regeringssekreterare, jord- och skogsbruksministeriet

Janne Pitkänen, överinspektör, jord- och skogsbruksministeriet

Godkända arealer för jordbruksskiften

RP 156/2012 rd – RSV 7/2013 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

1. Riksdagen förutsatte 12.2.2013 att Finland, i syfte att förhindra de orättvisa konsekvenserna av att godkända arealer för jordbruksskiften förändras när stödansökan behandlas eller efter behandlingen, i samband med EU:s jordbruksreform arbetar för att de förhandsifyllda (digitaliserade) skiftesuppgifterna i stödansökningarna ska få officiell ställning som den areal som myndigheterna godkänner.

2. Riksdagen förutsatte att regeringen vidtar alla de nationella åtgärder som är möjliga för att jordbruksproducenternas rättssäkerhet garanteras vid uppdatering av arealerna och att producenternas ställning också i övrigt tryggas vid tillämpningen av bestämmelserna.

1.–2. Jord- och skogsbruksministeriet har på många olika sätt försökt bidra till att bestämmelserna om arealer som myndigheterna har godkänt ska återinföras i EU-förordningarna. Med kommissionen har man i flera sammanhang tagit upp problemen kring digitalisering och arealändringar.

Jord- och skogsbruksministeriet har också sänt brev till kommissionen, bl.a. i samband med jordbrukskommissionär Phil Hogans begäran om förslag till förenkling av den gemensamma jordbrukspolitiken (CAP) och i sina kommentarer i samband med de förslag till förenkling av de jordbrukspolitiska grundförordningarna (den s.k. Omnibus-förordningen) i samband med reformen av budgetförordningen redogjort för problemen samt föreslagit bland annat att bestämmelserna om arealer som administrationen har godkänt ska återinföras i EU-författningarna. Jord och skogsbruksministeriets ledning har lyft upp frågan också i samband med annan brevväxling om behovet att minska den administrativa bördan samt på möten med kommissionens tjänstemannaledning.

Det utredningsprojekt för åkerskiftesregistret som landsbygdsförvaltningen har tillsatt (MMM031:00/2014) lyfter i sina slutsatser fram utvecklingsverktyg i processerna i anslutning till arealerna och många åtgärder har också redan vidtagits.

Enligt slutsatserna i utredningen är utvecklandet av Europeiska unionens lagstiftning av central betydelse när det gäller att minska arealändringarna, eftersom det inte kan fastställas absolut en enda rätt areal för åkerskiftet. På mätningen inverkar alltid många olika faktorer, bl.a. jordbrukarens odlingsåtgärder, olika mätredskap och metoder, hur den som mäter tolkar odlingsarealens omfattning o.dyl. Den marginal på 2 procent som man i samband med CAP tagit in i EU-författningarna i syfte att minska behovet av att ändra arealerna i uppdateringen av registret, bör vara högre med beaktande av storleken på åkerskiftena i Finland. Å andra sidan måste man komma ihåg att uppenbara fel fortfarande måste korrigeras utan toleranser. Synliga icke stödberättigade områden ska slopas ur åkerskiftesregistret, eftersom kvaliteten på registret annars försämras med tiden.

Åkerskiftesregistret är ett centralt redskap utifrån vilket kommissionen bedömer tillförlitligheten i medlemsstatens administrations- och tillsynssystem och förmåga att skydda EU:s fonder för risker. Enligt utredningen finns det därför ingen anledning att pruta på åkerskiftesregistrets kvalitet och tillförlitlighet. Flera medlemsländer har fått finansieringskorrigeringar på upp till flera tiotals miljoner euro på grund av brister i registret i fråga. Det innebär att kommissionen kan låta bli att betala ut ett stort belopp av EU-finansieringen till ett medlemsland till följd av brister och fel i registret. Utgångspunkten i EU-författningarna är att jordbrukarna själva ansvarar för de arealer som har anmälts och författningarna känner inte till arealer som godkänts av administrationen.

I den senaste CAP-reformen har man i EU-förordningarna infört en gemensam gräns för återkrav på 100 euro i alla stöd- och ersättningsformer. Också detta är till hjälp för administrationen av små arealförändringar så att också jordbrukarnas arbetsbörda i återkravsutredningarna kan lättas. I utredningen ansågs utbildningen för aktörerna vara ett viktigt element för att höja och förenhetliga kompetensnivån samt förbättra kvaliteten. Det är nödvändigt att fortsätta och effektivisera utbildningen för dem som är delaktiga i arealtillsyns- och digitaliseringsprocesserna.

Samarbetet mellan jordbruksförvaltningen och lantmäteriverket i frågor som rör anskaffningen av bilder, mätning och mättekniken har haft en central roll och dess betydelse är viktigt även i framtiden. Lantmäteriverket utvecklar bland annat en mera noggrann höjdmodell som baserar sig på laserskannat material. Kartläggningen av åkerskiftenas yttre gränser i samband med uppdateringen av terrängdata har inletts vid lantmäteriverket och möjligheterna att utnyttja detta arbete i fråga om åkerskiftesregistret utreds som bäst.

Påverkansarbetet gällande riktlinjerna för den finansieringsperiod som börjar 2021 pågår. Som alternativ övervakningsmetod föreslår kommissionen redan för den innevarande finansieringsperioden att åkerövervakningarna kunde förenklas med hjälp av ny teknik. I övervakningen skulle man använda sig av material som levereras av Sentinelsatelliter eller annat motsvarande material och av maskinell analys och kategorisering av detta material. Man hoppas att denna övervakningsmetod också kunde öppna upp för en mer helhetsbetonad och riskbaserad analys av huruvida stödvillkoren uppfylls, i stället för observation av små brister i fråga om bland annat arealer.

Mirja Kiviranta, konsultativ tjänsteman, jord- och skogsbruksministeriet

Ändring av skogslagen

RP 75/2013 rd – RSV 175/2013 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

1. Riksdagen förutsatte 10.12.2013 att det genom bestämmelser på lägre nivå säkerställs att inte rotskott och frösådda lövträd får uppnå den genomsnittliga planthöjden i barrträdsdominerade plantbestånd, till exempel i granbestånd.

2. Riksdagen förutsatte att man utreder konsekvenserna av en övergång från en kommunvis granskning till en granskning baserad på skogsfastighet vid bedömningen enligt 11 § i skogslagen av det ekonomiska bortfallet för markägaren eller den som innehar besittningsrätten eller någon annan sådan särskild rättighet.

1. I 9 § i statsrådets förordning om hållbar skötsel och användning av skog togs in ett nytt 2 mom. som föreskriver om röjning av träd och buskar som hindrar anläggandet av plantbestånd. Som träd eller buskar som hindrar anläggandet av plantbestånd enligt skogslagens 8 § 2 mom. betraktas i barrträ

Skördsdominerade plantbestånd enligt förordningens 9 § 2 mom. frö- och skottplanter av lövträd som stör plantbeståndets vidareutveckling.

Skogsbrukets utvecklingscentral Tapio gjorde år 2014 en bedömning av hur skogslagens krav på skogsförnyelse förverkligats när det gäller vidareutveckling av plantbestånd. Enligt sammanfattningen av bedömningen är det möjligt att genom skogslagen och bestämmelser på lägre nivå samt skogsvårdsrekommendationer och skogsbrukets främjandeåtgärder säkra tidig vård av plantbestånden och på det sättet trygga utvecklingen av trädbeståndet så att lövsly inte kväver plantorna. Den temporära lagen om finansiering av hållbart skogsbruk (34/2015) trädde i kraft i juni 2015. Den temporära

lagen innehåller ett nytt arbetslag, det vill säga tidig vård av plantbestånd, som stödjer plantbeståndets vidareutveckling. År 2017 beviljades stöd för tidig vård av plantbestånd för 49 086 hektar.

Kvaliteten på plantbestånden med avseende på skogsvård och kvalitetsutvecklingen följs upp som en del av den nationella inventeringen av skogarna. På basis av inventeringarna kan konstateras, att andelen plantbestånd med som har god eller tillfredsställande kvalitet ut skogsvårdshänseende har ökat i förhållande till plantbeståndens totalyta efter att ändringen av skogslagen trätt i kraft. Jord- och skogsbruksministeriet anser att ärendet inte förutsätter åtgärder, såvida uppföljningen framöver inte visar att plantbeståndets kvalitet försämras avsevärt.

2."Skogsbrukets utvecklingscentral Tapio bedömde 2014 effekterna av övergången från kommunvisa analyser till skogsbruksföretagsspecifika analyser när det gäller att värdera ekonomiska förluster. I sammanfattningen konstaterar Tapio att obetydliga skador fördubblas då ägaren har flera skogslägenheter, där det finns objekt som avses i 10 §, i en och samma kommuns område. Enligt en statistikgrundad uppskattning är andelen sådana under 10 procent av skogsägarna. Enligt bedömningen är dock den ändring som riksdagen gjorde i skogslagen och som sänkte den övre gränsen för obetydlig skada från 4 000 euro till 3 000 euro av betydelse när man tänker på helheten. En ändring av värderingen av ekonomiska förluster innebär således inte några negativa ekonomiska konsekvenser för de flesta skogsägarna: gränsen för obetydlig skada hålls på samma nivå eller minskar."

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Matti Mäkelä, överinspektör, jord- och skogsbruksministeriet

Skördeskadeförsäkringarnas försäkringspremieskatt

RP 143/2013 rd – RSV 196/2013 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

Riksdagen förutsatte 17.12.2013 att det med det snaraste görs en utredning om möjligheterna att undgå skatt på försäkringspremier eller få skatteåterbäring i det nya ersättningssystemet med hänsyn till skattens påverkan på jordbrukets lönsamhet och producenternas intresse att teckna en försäkring.

Försäkringspremieskatten utgör 24 % av försäkringspremien för jordbrukets skadeförsäkringar. Forskningsprojektet AtRisk som jord och skogsbruksministeriet finansierar (2012–2015) har studerat eventuella intäkter som försäkringspremieskatten ger till staten och skattens inverkan på efterfrågan på skördeskadeförsäkringar. Om skatten medför större försäkringspremier minskar den enligt studien efterfrågan på försäkringar. Efter att det av staten finansierade skördeskadeersättningssystemet upphört från och med år 2016 har försäkringsbolagen erbjudit jordbrukarna skördeskadeförsäkringar med tanke på skador på grund av väder som är ogynnsamma för växtligheten. Enligt uppgifter från försäkringsbolagen var endast 1–2 procent av Finlands odlade åkerareal försäkrad år 2017.

Jord- och skogsbruksministeriet har förnyat sitt förslag till finansministeriet om att slopa eller minska försäkringspremieskatten år 2016 när det gäller försäkringar mot

skördeskadorna, växtskadegörare och djursjukdomar så fort som möjligt, men senast i det skede när EU:s nya fondperiod börjar efter år 2020. Regeringen har i samband med den tredje propositionen med förslag till tilläggsbudget för 20127 beslutat, att regeringen före ramförhandlingarna våren 2018 utreder möjligheten att införa en ändring av lagen om skatt på vissa försäkringspremier (664/1966), enligt vilken skördeskadeförsäkringar skulle befrias från försäkringspremieskatt, antingen genom en direkt befrielse eller via ett återbetalningssystem. I utredningen beaktas den kommande reformen av EU:s jordbrukspolitik samt behovet av att förverkliga systemet på ett sätt som är kostnadsneutralt för statsfinanserna.

Anne Vainio, jordbruksöverinspektör, jord- och skogsbruksministeriet

Skogspolitisk redogörelse

RP 1/2014 rd. – RSV 13/2014 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

Riksdagen godkände 20.5.2014 följande ställningstagande med anledning av redogörelsen:

1. Finlands ställning som världsledande skogsnation stärks genom att vi effektivare utnyttjar våra naturliga förutsättningar och vår kompetens inom skogssektorn.
2. Genom hållbar vård och användning av våra skogar ökas virkesanvändningen och vi anpassar oss till klimatförändringen, och samtidigt motverkas de negativa effekterna av klimatförändringen vård och användning av skog måste vara ett godtagbart och eftersträvanvärt mål.
3. Aktivt företagande med utgångspunkt i diversifierad användning av skogen främjas bland annat genom underlättad generationsväxling och fler samfälliga skogar. Dessa åtgärder ska samtidigt förhindra att skogsfastigheter splittras.
4. Förutsättningar för nya investeringar och ökad virkesanvändning skapas genom att vi förbättrar konkurrenskraften inom skogssektorn.
5. Den multidisciplinära forskningen måste stärkas för att stödja förnyelse och diversifiering inom skogssektorn.
6. Finland ska mer kraftfullt och målmedvetet satsa på initiativtagande, samordning, konsekvens och omfattande påverkansarbete, när skogsfrågor förbereds inom skogs- och miljöpolitiken i EU och på det internationella planet. Det behövs för att garantera diversifierad användning av skogarna.

1–6. Statsrådet godkände i februari 2015 den nationella skogsstrategin 2025, som tar upp de viktigaste målen och projekten inom skogsbranschen för att främja skogsbranschens tillväxt, konkurrenskraft och förnyelse. Riktlinjerna i skogsstrategin grundar sig på den skogspolitiska redogörelsen och riksdagens ställningstaganden till redogörelsen. Strategin innehåller en vision, strategiska mål, mål med indikatorer och en projektportfölj med strategiskt viktiga projekt.

Projekt som ingår i skogsstrategin har genomförts under ledning av jord- och skogsbruksministeriet som ett led i genomförandet av regeringsprogrammet. Skogsindustrin har som helhet utvecklats gynnsamt under år 2017. Skogsbranschens verksamhetsmiljö är relativt konkurrenskraftig, vilket tar sig uttryck i nya investeringar, förnyelse av skogsbranschen och ökad virkesanvändning. Man har arbetat målmedvetet och konsekvent bland annat för att påverka beredningens av EU:s klimatpolitik. Dessutom fungerar virkesmarknaden enligt prognoserna, antalet samfällighetsskogar ökar, ändringen av lagen om Finlands skogscentrals system för skoglig information möjliggör en effektivare användning av skogsresursdata och det har skapats incitament som främjar generationsväxlingen av skogsbrukslägenheter.

Marja Kokkonen, förstråd, jord- och skogsbruksministeriet

Register som omfattar alla stöd av mindre betydelse

RP 138/2014 rd – RSV 219/2014 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

Riksdagen förutsätter att ett stöd för förnyelse av underproduktiva skogar och skogar med glest trädbestånd i norra Finland tas upp till särskild beredning och därefter införs med det snaraste och att det i det sammanhanget också skapas ett register som omfattar alla de stöd av mindre betydelse som beviljats av olika myndigheter.

Inget nytt att rapportera.

”Med anledning av riksdagens uttalande har det utretts att det inte är ändamålsenligt att bereda ett register som omfattar alla de stöd av mindre betydelse som beviljas av olika myndigheter. Kostnaderna för ett sådant nationellt register skulle vara mycket stora i förhållande till nyttan av registret.

Varje stödtagare svarar även i framtiden för att meddela de stöd av mindre betydelse som han eller hon har tagit emot till den stödbeviljande myndigheten. På basis av anmälningarna följer myndigheten upp om stödtaket för stöd av mindre betydelse uppnåtts.

Med beaktande av omständigheter som rör likabehandlingen av stödtagarna, de begränsade anslagen för åtgärder inom skogsbruket och det ökade administrativa arbetet i anslutning till stöd av mindre betydelse har jord- och skogsbruksministeriet bedömt att det i den rådande ekonomiska situationen inte finns förutsättningar att bereda ett nytt separat stödsystem för skogsbruket för att bevilja stöd av mindre betydelse för skogsförnyelse i Norra Finland. Detta sker med hjälp av tillsynens statistikinformation och bedömningar av åtgärdernas effekter.”

Marja Hilska-Aaltonen, förstråd, jord- och skogsbruksministeriet

Uttalanden om den reformerade jordbrukspolitiken

RP 140/2014 rd – RSV 229/2014 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

1. Riksdagen förutsatte 16.12.2014 i anslutning till skyldigheten enligt stöd-systemet att bevara permanent gräsmark att det som konstaterats i jord- och skogsbruksutskottets betänkande om att avbryta permanent växtföljd iakt-tas vid tillämpningen av stödbestämmelserna.
2. Riksdagen förutsatte att regeringen tar initiativ för att förenkla EU:s jord-brukspolitik och för att gallra i byråkratin kring administrationen av stöden.
3. Riksdagen förutsatte att de direkta jordbruksstöden, de nationella stöden liksom också stöden enligt programmet för utveckling av landsbygden i Fast-landsfinland betalas i tid och enligt samma schema som nu om ingenting annat direkt föränleds av EU:s bestämmelser.
4. Riksdagen förutsatte att tolkningen av de lagar som stiftas på grundval av propositionen följs upp och att jord- och skogsbruksministeriet säkerställer att de statsrådsförordningar, ministerieförordningar, Landsbygdsverkets föreskrifter eller anvisningar om tillämpning som utfärdas på grundval av lagarna inte står i konflikt med riktlinjerna i utskottets betänkande och att jord och skogsbruksministeriet årligen lämnar en utredning om lagarnas tillämpning till utskottet.

Lagen om ändring av lagen om Europeiska unionens direktstöd till jordbruket (1356/2014) och lagen om ändring av lagen om verkställighet av jordbruksstöd (1358/2014) trädde i kraft 1.1.2015.

1. I anslutning till skyldigheten att bevara permanent gräsmark har Landsbygdsverket gett anvisningar kring ett uppenbart fel när det gäller tillämpningen av regler i de fall där man retroaktivt vill ändra gräsmarken till grönfodersäd.
2. Att förenkla EU:s jordbrukspolitik och minska byråkratin i anslutning till stödför-valtningen är prioriterade områden i jord- och skogsbruksministeriets EU-inflytande 2015 och 2016. Ett svar har getts på jordbrukskommissionär Hogans begäran om för-enklingsförslag med en omfattande sammanställning där konkreta förordningsänd-ringar med motiveringar ingår. Ett centralt mål i EU-påverkan under år 2017 var att på olika nivåer arbeta för att dessa förslag skulle framskrida.

Kommissionen har våren och sommaren 2015 utarbetat och satt i kraft de första kon-kreta förenklingsförslagen. Ändringarna genomfördes med förordningarna (EU) 2015/747 och (EU) 2015/1383 samt genom en ändring av fyra arbetsdokument från kommissionen. Förenklingsarbetet fortsatte genom en ändring av genomförandeför-ordningen (EU) nr 809/2014 genom förordning (EU) 2015/2333 och genom en änd-ring av den delegerade förordningen (EU) nr 639/2014 med förordning (EU) 2016/141 bland annat för att förenkla bestämmelserna om produktionsbundna stöd från och med år 2016.

För att förenkla övervakningspåföljderna utfärdades år 2016 kommissionens delege-rade förordning (EU) 2016/1393. Ändringarna gör det bland annat möjligt att beräkna påföljderna enligt antalet utfodringsdagar samt att tillämpa en lindrigare påföljds-praxis med det s.k. gula kortet.

Kommissionen lade år 2016 fram förenklingsförslag gällande bestämmelserna om förgröningsstöd som hör till gruppen direktstöd, men deras betydelse är liten i Finland. I samband med den allmänna finansieringsförordningen och de grundförordningar som ändras i samband med den (Omnibus-förordningen) kunde vissa förenklande ändringar sättas i kraft. En ändring av grundförordningen om direkta stöd skulle möjliggöra vissa ändringar bland annat gällande tillämpningen av bestämmelserna om permanenta vallar, såsom möjligheten att beakta plöjning som en metod för att avbryta bildandet av en permanent vall. Ändringen motsvarar delvis Finlands förslag, men skiljer sig från dem genom att Finland i stället för plöjning hade förslagit begreppet bearbetning. Efter att också innehållet i bestämmelserna på lägre nivå står klart bedöms möjligheterna att genomföra ändringarna i Finland. Finlands förslag till undantag i bestämmelserna om permanenta vallar för gårdar som bytt produktionsriktning osv. var länge kvar bland förslagen till ändring av Omnibus-förordningen, men uteslöts i de sista skedena av förhandlingarna från den slutliga kompromisslösningen. Påverkansarbetet fortsätter i samband med beredningen av författningarna på lägre nivå.

3. Enligt kravet i Europeiska unionens lagstiftning sker utbetalningarna först när de administrativa kontrollerna och kontrollerna på plats är slutförda. Ett undantag är bara möjligheten till förskott på landsbygdsutvecklingsstöd när de administrativa kontrollerna är klara. Försummelse av bestämmelserna leder till att EU-återbetalningen avbryts och/eller går förlorad. För att undvika bortfallet har betalningstidtabellerna anpassats till gällande EU-författningar. Dessutom har reformen av den gemensamma jordbrukspolitik (CAP) år 2015 fört med sig nya element som ska införas i datasystemen. Detta gör att det inte är möjligt att följa exakt samma betalningstidtabell som tidigare år. Bland annat har uppbyggandet av datasystemen prioriterats så att man i ett så tidigt skede som möjligt kan betala ut de stöd som riktar sig till den största gruppen jordbrukare. Situationen har utvecklats när finansieringsperioden framskridit och av EU:s direktstöd för år 2017 betalades ca 95 procent av stödsumman i december 2017. Finland har initiativrikt föreslagit förenklningar och sökt samarbetspartner för att också kunna tidigarelägga stödutbetalningar. Finland har fortsättningsvis i sina förenklingsförslag, liksom även i det skede när förordningen bereddes, föreslagit bl.a. möjligheter att betala ut förskott på direktstöden på grundval av administrativa kontroller. Som resultat av det förenklararbete som gjorts i samband med Omnibus-förordningen är förhandsbetalning av programbaserade stöd fortfarande möjlig enligt tidigare tidtabeller.

Under inflytande av den ekonomiska situationen gjordes emellertid i likhet med de två föregående åren ett undantag i EU-lagstiftningen för 2017, men nu endast på basis av en motiverad begäran av medlemsstaten. Detta undantag gjorde det bl.a. möjligt att i början av oktober 2017 betala ut 85 procent av ersättningen som förskott på kompensationsbidraget i stället för 75 procent. Utfallet av övriga utbetalningar har redogjorts i den utredning som nämns i punkt 4.

4. Jord- och skogsbruksministeriets utgångspunkt i tillämpningen av lagar, utfärdandet av författningar på lägre nivå och anvisningarna till Landsbygdsverket har varit att tolkningarna ska överensstämma med Europeiska unionens lagstiftning. På så sätt säkerställer man att EU-finansieringen intäktsförs till fullt belopp. Jord- och skogsbruksministeriet har 20.12.2017 lämnat en utredning till jord- och skogsbruksutskottet om tillämpningen av de lagar som hör till RP 140/2014 rd i fråga om år 2017 (Dnr 2058/01.06.02/2017).

Arja-Leena Kirvesniemi, lantbruksråd, jord- och skogsbruksministeriet

Miljöersättningar i Programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland 2014–2020

RP 177/2014 rd – RSV 230/2014 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

Eftersom sänkningen av grundnivån på miljöersättningen redan i sig försämrar förutsättningarna för att jordbrukarna ska förbinda sig vid det nya miljöersättningssystemet förutsatte riksdagen 16.12.2014 att inga nya nationella tilläggsvillkor tas in i systemet.

Inget nytt att rapportera.

”Jordbrukets miljö-klimatåtgärd (miljöersättningar) i programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland 2014–2020 är ett nytt system som dock innehåller de goda element som ingick i det gamla systemet med miljöstödet och som upplevts som bra. Elementen har nu bara fokuserats mer exakt. En balanserad användning av näringar som gäller hela gården har inte samma innehåll som den tidigare basåtgärden, varför ersättningsnivån inte heller kan vara densamma som när det gäller de gamla basåtgärderna. Miljöersättningarna innehåller också flera insatser som kan väljas skiftesspecifikt. Kommissionen antog 12.12.2014 Programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland. Ansökningarna om miljöersättningar våren 2015 översteg prognoserna i fråga om både arealerna och antalet sökande.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.”

Tiina Malm, konsultativ tjänsteman, jord- och skogsbruksministeriet

Ändringsbehoven i lagen om samfälligheter

RP 192/2014 rd – RSV 353/2014 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

1. Riksdagen ser det som nödvändigt att bedöma ändringsbehoven i lagen om samfälligheter (758/1989) i fråga om att främja delägarnas inbördes likvärdighet och utveckla delägarlagens verksamhet.

2. Riksdagen förutsätter att det följs upp hur tillståndssystemet enligt 13 § i lagen om fiske fungerar i praktiken i fråga om de kommersiella fiskarnas tillgång till fiskevatten och utbudet av inhemsk fisk. En utvärdering av konsekvenserna ska lämnas till jord- och skogsbruksutskottet tre år efter det att lagen har trätt i kraft.

1. Lagen om samfälligheter och riksdagens utlåtande gällande denEn samfällighet är en till två eller flera enligt vissa rättsgrunder hörande registerenhet, som införs i fastighetsregistret som en s.k. annan registerenhet (fastighetsregisterlagen 2 §). De fastigheter som är delägare i samfälligheten dvs. de s.k. delägarfastigheternas ägare bildar av det gemensamma området en samfällighet, vars uppgift är att sköta det gemensamma områdets förvaltning och sköta andra ärenden som berör området. Den andel av det gemensamma området som tillhör delägarfastigheten är en del av delägarfastighetens areala dimension.

På samfälligheters användning och förvaltning tillämpas lagen om samfälligheter (758/1989). Lagen tillämpas på förvaltning av samfälligheter, om det inte i annan lagstiftning stadgas särskilt om verksamhet av en viss typ. Bland annat hör samfällda vattenområden till lagens tillämpningsområde till den del dess förvaltning inte är reglerad genom fiskelagen eller andra lagar.

Lagen om samfälligheter innehåller bestämmelser om det samfällda områdets styrande organ, beslutsfattande, förvaltning, fastställande av avgifter och sökande av ändring i organens beslut. Lagens uppgift är således att i praktiken skapa ett ramverk för förvaltningen av en viss typ av privategendom och säkerställa varje enskild fastighetsägares juridiska ställning i frågor som gäller förvaltning av områden som tillhör fastigheten gemensamt.

Riksdagen har i sitt svar på regeringens proposition till ny fiskelag (RP/2014) fäst uppmärksamhet vid att de lagstadgade målsättningar som ingår i den gällande lagen om samfälligheter ska fungera. Riksdagen förutsätter i sitt utlåtande som ingår i det ovan nämnda svaret, att det är ”nödvändigt att bedöma ändringsbehoven i lagen om samfälligheter (758/1989) i fråga om att främja delägarnas inbördes likvärdighet och utveckla delägarlagens verksamhet.”

Ändringsbehoven i lagen om samfälligheter

För att förverkliga den aspekt som riksdagen förutsätter i sitt svar begärde jord- och skogsbruksministeriet i ett brev av den 28 juni 2016 38 instanser som är centrala med tanke på samfällighetslagens tillämpningsområde skriftligt lägga fram sin syn på eventuella ändringsbehov i lagen om samfälligheter av den typ som avses i utlåtandet. Innehållet i begäran om utlåtande hade utformats för att noga motsvara de aspekter som riksdagen lyfte fram i sitt utlåtande, och de tillfrågade ombads uttryckligen bedöma ändringsbehoven i lagen om samfälligheter i fråga om att främja delägarnas inbördes likvärdighet och utveckla delägarlagens verksamhet.

Utlåtanden om förslaget begärdes av följande instanser: Lantmäteriverket, Lapplands fiskerihushållningscentral, Norra Savolax fiskerihushållningscentral, Forststyrelsen, NTM-centralen i Norra Savolax, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC, Finlands fritidsfiskarens centralorganisation, Centralförbundet för fiskerihushållning, Akujärven lohkokunnan vedet, Elimäen Vilppulan jakokunta, Haapaselän osakaskunta, Huttulan osakaskunta, Jurvan jakokunta, Kemijärven yhdistetty jakokunta, Korkalon osakaskunta, Korkeakosken osakaskunta, Laitilan Untamalan osakaskunta, Lappfjärds fiskelag, Lappfjärds skifteslag, Lautiosaaren yhteisalueen osakaskunta, Lipinlahden kalaveden osakaskunta, Marttisen-Siekkisen osakaskunta, Molpe bys skifteslag, Nämptäs Samfälligheter, Pietolansaaren osakaskunta, Pohjois-Sysmän osakaskunta, Pulkkilan jakokunta, Rantasalo 10 osakaskunta, Roineen osakaskunta, Salon osakaskunta, Sirkan-Könkään osakaskunta, Sotjalan osakaskunta, Sundom samfällighet, Tertunselän osakaskunta, Vesalan maaosakaskunta, Ylsöbäck samfällighet.

11 utlåtanden om ärendet inkom inom utsatt tid. Utlåtanden gavs av Regionförvaltningsverket i Södra Finland, Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland, Lantmäteriverket, Forststyrelsen, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK r.f., Centralförbundet för fiskerihushållning, Finlands fritidsfiskarens centralorganisation, Tenon kiinteistönömistajat r.y, Rantasalo 10 osakaskunta, Laitila-Untamalan osakaskunta samt Pietolansaaren osakaskunta.

Ett sammandrag av utlåtandenas innehåll

Jord- och skogsbruksministeriet har i sin bedömning av utlåtandena utgått från samfällighetslagens funktionalitet inom hela dess tillämpningsområde. Oavsett att det riksdagsutlåtande som nu är för handen har uppstått under beredningen av fiskelagen och i praktiken har att göra med vissa detaljfrågor som gäller fiske kan en bedömning av samfällighetslagens allmänna funktionalitet inte göras om endast detta ena delområde av lagens tillämpningsområde beaktas. Samfällighetslagens system har genom att det handlar om förvaltning av privata vattenområden en central betydelse för frågor som gäller fiske, men frågor som gäller egentligt anordnande av fiske och tillhörande specialfrågor kan inte avgöras via samfällighetslagen, utan för detta finns en egen speciallagstiftning (lagen om fiske 379/2015, förordningen om fiske 1360/2015). Med tanke på rättsordningens tydlighet är det väsentligt att frågor som gäller fiske regleras genom lagstiftningen om fiske.

Största delen av de instanser som lämnade ett utlåtande var av den åsikten att samfällighetslagen till sin grundstruktur är fungerande gällande det främjande av delägarnas inbördes likvärdighet och utvecklande av delägarlagens verksamhet som var det centrala i riksdagens utlåtande. De ändrings- och förbättringsförslag som ingick i utlåtandena gällde i många fall vissa bestämmelser och detaljfrågor, till exempel om delägarlagens mötesarrangemang och sammanträdespraxis. Ofta hade de inget direkt samband med delägarnas likvärdighet, eller med lagens allmänna funktionalitet i relation till dess mål gällande tryggheten av ägarnas rättigheter vid förvaltningen av ett gemensamt område. På basis av de förslag som lades fram i utlåtandena gällande vissa lagpunkter konstaterades att det eventuellt finns behov av att delvis justera vissa enskilda bestämmelser i lagen. Bland annat är bestämmelserna om ändringssökande och rättegång i paragraf 23 och 23 a i lagen enligt vad som sägs i utlåtandena i viss mån svårtolkade, och en förenkling av bestämmelserna kunde vara på sin plats.

Särskilt när det gäller delägarlagens mötespraxis förekommer det å ena sidan i stället för innehållsmässiga problem i lagens innehåll enligt utlåtandena också oklarheter och direkta missförstånd bland delägarlagens aktörer om lagens tolkning, riktiga tillämpning samt gällande vissa frågor behandling i annan, redan befintlig lagstiftning. I sådana fall verkade det oftast handla om att det finns behov av att instruera aktörerna om lagens tolkning och den praktiska organiseringen av delägarlagsverksamheten. På basis av utlåtandena verkar det i dessa fall inte finnas behov av att ändra själva laginnehållet, utan en del av de problem som tolkas som missförhållanden i lagen kunde elimineras genom bättre anvisningar och bättre utbildning om frågorna.

Som exempel på ovan nämnda anfördes ett utlåtande gällande 10 § i lagen, enligt vilken sammankallandet av ett icke konstituerat delägarlags stämma i stället för åt Lantmäteriverket kunde anförtros en instans som delägaren själv utser. Detta är enligt lagen möjligt att göra redan nu. Bestämmelsen i 10 § 2 mom. i lagen är avsett att vara förpliktigande för Lantmäteriverket och är inte till för att utesluta möjligheten att använda bistående instanser för sammankallandet. En delägare kan uppfylla sitt ansvar gällande arrangemangen genom ett avtal med en utomstående instans som hon eller han fritt väljer. Om man vill anlita hjälp med anordnandet och inte hittar en frivillig avtalspartner, garanterar 10 § 2 mom. i lagen, att delägaren kan få den hjälp hon eller han behöver. Lantmäteriverket är skyldigt att utföra uppgifter på delägarens begäran. Ett motsvarande problem finns enligt utlåtandena gällande användningen av röstningsakt som avses i 14 § i lagen. Man bör sträva efter att eliminera ovan nämnda typer av problem gällande lagens tillämpningar genom att ordna med utbildning och information till delägarlagen, inte genom att göra lagen mer detaljerad. Detta är väsentligt

särskilt med beaktande av regeringsprogrammet, vars mål är att minska regleringen och lätta den administrativa börda som gäller privat verksamhet.

I utlåtandena gavs, antagligen beroende på ärendets bakgrund, också en del förslag till ändringar och förbättringar av lagen om fiske. Trots att det utlåtande som legat som grund till begäran om utlåtande getts i samband med beredningen av lagen om fiske, så gäller utlåtandets innehåll delägarlagsverksamhet överlag och systemet med samfälligheter som helhet. Följaktligen tas i denna promemoria inte ställning till sådana synpunkter som framförts i utlåtandena och som uttryckligen gäller frågor som regleras eller föreslås regleras i lagen om fiske eller i annan lagstiftning eller frågor som i allmänhet gäller anordnande av fiske som en del av delägarlagens verksamhet.

Vid bedömningen av utlåtandena beaktades också, att under en tredjedel av de instanser som fått begäran om utlåtande inlämnade sina utlåtanden inom utsatt tid. I en situation där lagen allmänt inte fungerat eller där det förekommit ett utbrett missnöje med lagen skulle antalet utlåtandet kunna antas vara betydligt större.

Jord- och skogsbruksministeriets slutsatser

Med stöd av vad som anförts ovan konstaterar jord- och skogsbruksministeriet, att det vad gäller delägarnas inbördes likvärdighet och utvecklande av delägarlagens verksamhet finns några detaljfrågor i lagen om samfälligheter, för vars del den nuvarande lagens innehåll eller formuleringar eventuellt skulle behöva ändras. Det skulle vara möjligt att genomföra sådana ändringar genom att justera enskilda bestämmelser gällande dessa frågor i lagen. På basis av responsen i utlåtandena har det i detta skede inte ansetts finnas något särskilt behov eller några särskilda förutsättningar för en egentlig totalrevidering av lagen, en större delrevidering eller en ändring av lagens principinnehåll. Lagen om samfälligheter uppfyller allmänt taget sin uppgift bra. Lagens grundstruktur kan på basis av responsen i utlåtandena fortfarande bedömas förverkliga delägarnas likvärdighet på det sätt som förutsätts och för delägare med effektiv delägarlagsverksamhet ge möjlighet att utnyttja deras gemensamma egendom och trygga dess värde.

Pentti Lähteenoja, generaldirektör, jord- och skogsbruksministeriet.

2. Inget nytt att rapportera.

”Jord- och skogsbruksministeriet lämnar en utredning till jord- och skogsbruksutskottet före utgången av 2018. ”

Orian Bondestam, konsultativ tjänsteman, jord- och skogsbruksministeriet

Att minska byråkratin i anslutning till landsbygdsutvecklingsstöd

RP 195/2014 rd – RSV 200/2014 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

Riksdagen förutsatte 10.12.2014 att både det spelrum som EU-lagstiftningen medger och det nationella spelrummet utnyttjas fullt ut för att utmönstra onödig byråkrati för att göra stödförvaltningen lättare än under den förra programperioden.

I statsrådets förordning om stödjande av projektverksamhet på landsbygden (1174/2014) ingår så kallade förenklade kostnadsmodeller som är engångsersättning och procentuell ersättning. Engångsersättningen lättar i synnerhet behandlingen av ansökningar om utbetalning för små projekt och de procentuella ersättningarna handläggningen av indirekta kostnader för större projekt. Ibrukttagandet av dessa modeller kommer sannolikt att minska behandlingen av enstaka utgiftsverifikat avsevärt. En ny projektform är temaprojekt som siktar till att framför allt underlätta utvecklingsprojekt gällande små aktörer, men som också siktar till ett minskat administrativt arbete i närings-, trafik- och miljöcentralerna och de lokala aktionsgrupperna när många små åtgärder kan kombineras och behandlas administrativt som en ansökan.

I EU:s allmänna förordning (Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013) bestäms om förenklade kostnadsförfaranden och bestämmelserna gäller alla europeiska struktur- och investeringsfonder. Hösten 2015 utgavs kommissionens tolkning, enligt vilken ett förfarande med engångsersättning inte kan verkställas som en åtgärd inom landsbygdsprogrammet. Ibrukttagandet av ett förfarande med engångsersättning hade förutsatt utredningar som skulle krävt mycket tid och inte hade kunnat vara täckande. Enligt den externa bedömning som jord- och skogsbruksministeriet låtit göra är det inte möjligt att ta fram beräkningar som är lämpliga, kostnadseffektiva och rättvisa för alla sökande. I övriga fonder, dvs. i strukturfonderna och havs- och fiskerifonden, överensstämmer engångsersättningsförfarandet med EU:s allmänna förordning, det är enkelt och fungerar för administrationen och stödtagarna. I strukturfonderna har den sökande möjlighet att göra en kostnadsberäkning med motiveringar till sin ansökan och stödbeviljaren granskar att den är rimlig och realistisk i förhållande till projektets mål. Efter det, om projektets mål har uppfyllts, kan stödet betalas som engångsersättning till den sökande, vilket minskar både stödtagarens och administrationens arbete. Jord- och skogsbruksministeriet anser att förfarandena i landsbygdsfondens utvecklingsprojekt och företagsstöd bör vara samma som i motsvarande projekt i övriga europeiska struktur och investeringsfonder. Kommissionen gav 14.9.2016 en mellanrapport om den mångåriga finansieringsramen 2014–2020. Den består av kommissionens meddelande och förslag till ändring av budgetförordningen och den sektorvisa lagstiftningen. Förslaget stöder två av halvtidsutvärderingens centrala mål: förenkling och flexibilitet.

Finland har i flera repriser i sin EU-påverkan lyft fram, att det är mer komplicerat att använda förenklade kostnadsförfaranden vid finansiering ur landsbygdsfonden än i övriga europeiska struktur- och investeringsfonder.

Förfarandet med engångsersättning när det gäller landsbygdsfondens utvecklingsprojekt förenhetligades med motsvarande åtgärder inom andra fonder genom en ändring av den s.k. omnibus-förordningen. Förordningsändringarna trädde i kraft från och med början av 2018.

Vid den nationella beredningen av företagsstöd har målet varit att förenkla stödssystemet genom att samla ihop och minska stödåtgärder och slopa flera tidigare separata stödformer. Administrativt arbete minskas också genom att man tillämpar engångsersättningar när det gäller stöd för grundande av företag. Detta minskar antalet och förenklar behandlingen av utbetalningsansökningar i närings-, trafik- och miljöcentralerna samt förkortar behandlingstiderna. Att ha längre tidsfrister för understödda åtgärder minskar sannolikt också antalet ansökningar om förlängning av tidsfristerna.

Inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområden fortsätter arbetet med att göra ärendehantering och förvaltningen elektronisk. Via den elektroniska ärendehanteringstjänsten Hyrrä genomförs åtgärder enligt programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland 2014–2020 (landsbygdsprogrammet). Dessutom har Hyrrä tagits i bruk för genomförande av åtgärder enligt havs- och fiskerifonden och Ålands landsbygdsprogram. Ett centralt mål i utvecklandet av systemet har varit att göra hela ansöknings-, besluts- och betalningsprocessen för alla projekt-, företags- och strukturstöd samt för rådgivningsersättningen elektroniska liksom också andra myndighetsfunktioner, allt till återindrivning och projektuppföljning. Elektronifieringen av stödprocesserna har gjort arbetet smidigare för både stödsökanden och förvaltning. Man fortsätter tillsammans att vidareutveckla Hyrrä enligt en prioritering som överenskommit med jord- och skogsbruksministeriet.

Vid Landsbygdsverket pågår förberedelser för att verkställa ibruktagandet av engångsersättning. Målet är att ta i bruk engångsersättningen under våren 2018 efter att man ändrat datasystemen, utarbetat anvisningar och fortbildat personalen.

Sanna Sihvola, konsultativ tjänsteman, jord- och skogsbruksministeriet

Strukturella reformer inom regionförvaltningen och miljöhälsovården

RP 235/2014 rd – RSV 344/2014 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

Riksdagen förutsätter att finansministeriet och jord- och skogsbruksministeriet omedelbart ska genomföra strukturella reformer inom regionförvaltningen och miljöhälsovården som också ska innefatta ett system som genom ett enkelt och tydligt förfarande ersätter kommunerna av statens medel för de kostnader kommunalveterinärerna har för inspektionsarbetet.

I samband med behandlingen av regeringens proposition med förslag till lag om animaliska biprodukter förutsatte riksdagen att systemet för ersättning av de inspektionskostnader som staten ersätter kommunalveterinärerna utreds. Vid jord- och skogsbruksministeriets och regionförvaltningsverkens länsveterinärers möte 13.11.2015 utredde man hur det nuvarande ersättningssystemet fungerar och vilka behov av ändringar som finns. Enligt regionförvaltningsverken fungerar faktureringsystemet väl efter initialsvarigheterna och situationen har stabiliserats. På grund av den kommande regionförvaltningsreformen görs inga ändringar i systemet i detta skede. Uppgifter från regionförvaltningsverken och kommunerna överförs till de landskap som kommer att inrättas. Landskapen ansvarar för miljö- och hälsoskyddet från och med 1.1.2020. I samband med landskapsreformen är avsikten att som en del av den statliga övergripande finansieringen anvisa landskapsförvaltningen finansiering för att täcka kostnaderna för veterinärinspektioner. Då försvinner det nuvarande faktureringsförfarandet och landskapen svarar själva för faktureringen av avgiftsbelagda prestationer.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Pirjo Tomperi, lagstiftningsråd, jord- och skogsbruksministeriet

Lagstiftning om en omorganisering av Forststyrelsen

RP 132/2015 rd – RSV 25/2016 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

2. Riksdagen förutsätter att jord- och skogsbruksutskottet före utgången av 2017 tillställs en utredning om konsekvenserna av den lagstiftning som nu införs.

2. En av jord- och skogsbruksministeriet och miljöministeriet gemensamt utarbetad utredning om konsekvenserna av lagstiftningen om Forststyrelsen har lämnats till riksdagen i december 2017.

Forststyrelsens allmänna uppgift har inte förändrats genom den nya lagen, utan dess uppgift är fortfarande att fungera som förvaltare för statens mark- och vattenområden. Den största ändring som lagen inneburit är att skogsbrukets resultatområde ändrats till ett aktiebolag (Metsähallitus Skogsbruk Ab) som Forststyrelsen förvaltar och för vars ägarstyrning den ansvarar. Lagen förtydligade positionen för jakt- och fisketjänsternas direktör och skötseln av jakt- och fiskeärenden i de offentliga förvaltningsuppgifterna. De offentliga förvaltningsuppgifterna utvidgades också bl.a. gällande skyddet av kulturarvet. Målet är att få en mer enhetlig och samarbetsfärdig organisation än tidigare.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Leena Arpiainen, konsultativ tjänsteman, jord- och skogsbruksministeriet

Ändring av lagen om en marknadsordning för jordbruksprodukter

RP 142/2015 rd – RSv 32/2016 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

Riksdagen förutsätter att villkoren för primärproduktionen stärks på marknaden inom alla produktionssektorer.

Inget nytt att rapportera.

”Den på basis av den i utlåtandet nämnda regeringspropositionen (RP 142/2015) givna ändringen av lagen om en marknadsordning för jordbruksprodukter möjliggjorde godkännande av producentorganisationer inom vissa produktsektorer. Producentorganisationerna kan stärka producenternas ställning bland annat eftersom de tillåts vissa undantag från den allmänna konkurrenslagstiftningen. I samband med behandlingen av propositionen fäste riksdagen uppmärksam vid att möjligheten för godkännande borde utvidgas till alla produktsektorer. Jord- och skogsbruksministeriet beredde regeringens proposition (RP 144/2016) om ändring av lagen om en marknadsordning för jordbruksprodukter. Lagen (1074/2016) trädde i kraft 1.1.2017. Den möjliggör godkännande av producentorganisationer inom alla produktionssektorer. Dessutom möjliggör lagen grundande av gemensamma branschorganisationer för alla aktörer i livsmedelskedjan. Den åtgärd som förutsatts i utlåtandet har således förverkligats.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.”

Aku-Petteri Korhonen, lagstiftningsråd, jord- och skogsbruksministeriet

Granskning av hur väl avtalet gällande fiskeristadgan för Tana älv fungerar och främjande av ersättningsförrättningarna i fråga om fisket i Tana älv

RP 239/2016 rd – RSV 16/2017 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

Riksdagen har godkänt följande uttalanden:

1. Riksdagen förutsätter att det för Lantmäteriverket reserveras tillräckliga ekonomiska och personella resurser för att verket skyndsamt ska kunna slutföra de gamla ersättningsförrättningarna enligt lagen om ersättande av förluster på grund av vissa bestämmelser i överenskommelsen angående fiskeristadgan för Tana älv och i den därtill anslutna fiskeristadgan (501/1991).

2. Riksdagen förutsätter att jord- och skogsbruksministeriet i samråd med Norge senast tre år efter det att avtalet har trätt i kraft granskar hur avtalet fungerat i allmänhet och hur fiskbestånden utvecklats. Likaså ska omfattningen av och utnyttjandet av de fiskerättigheter som innehas av samer och av fastighetsägare som bor någon annanstans granskas. Samtidigt ska det utredas om det finns förutsättningar att övergå till dags- och säsongsspecifika fiskekvoter.

1. Lantmäteriverket har ökat resurserna för att påskynda slutförandet av ersättningsförrättningarna för fisket i Tana.

Genomförandet av ersättningsförrättningarna förutsätter att fiskerättigheterna i området har utretts på behörigt sätt. Detta är ett rättsligt krävande och långvarigt arbete. Fiskerättssystemet i Tana älv är betydligt mer komplicerat än systemen i andra delar av Finland, vilket lett till att man ofta tvingas söka prejudikat hos högsta domstolen om fiskerättssystemets detaljer. Förrättningar där dessa fiskerättigheter behandlas är fortfarande under domstolsbehandling på grund av talrika besvär. En del av förrättningarna har tagits upp till ny behandling. Ersättningsförrättningarna fortsätter i takt med att fiskerättigheterna avgjorts enligt lagen.

Jere Rajalin, konsultativ tjänsteman, jord- och skogsbruksministeriet

2. Ett avtal om fisket i Tana älv trädde i kraft 1.5.2017 och fiskesäsongen började 1.6.2017. Under den första fiskesäsongen låg tyngdpunkten i avtalets verkställighet i att skapa ett elektroniskt system för försäljning av fisketillstånd och ett system för anmälning av fångsterna samt av att utföra andra uppgifter som är nödvändiga för genomförande av avtalet.

Hösten 2017 har verkställigheten av fiskeavtalet gällande Tana älv fortsatt. NTM-centralen i Lappland har tillsatt en lokal uppföljningsgrupp för (fiske)avtalet som inlett sin verksamhet, en forskargrupp som ska arbeta med uppföljning och forskning med anknytning till fiskeavtalet för Tana älv har undertecknat ett samförståndsprotokoll med Norges klimat- och miljöministerium. Dessutom har NTM-centralen tillsammans med representanter för fiskerihushållningsförvaltningen och fiskerättigheternas innehavare tillsammans med Norge bildat en arbetsgrupp för vård av laxstammarna i Tana älv, som har som uppgift att utarbeta en förvaltningsplan för laxstammen på basis av arbete som utförts av en samnationell forskargrupp och utvärdera behovet av och förutsättningarna för att bevilja undantag från fiskestadgans bestämmelser enligt artik-

larna 6 och 7 i fiskeavtalet. De inrättade arbetsgrupperna tar för sin del fram information med vilken de bedömningar som riksdagen förutsätter kan göras inom utsatt tid, men för tillfället går det inte att göra en tillförlitlig bedömning av utvecklingstrenden.

Tapio Hakaste, konsultativ tjänsteman, jord- och skogsbruksministeriet

Statsrådets redogörelse om livsmedelspolitik Mat 2030 Finsk mat för oss och för världen

RP 2/2017 rd – RSV 21/2017 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

Riksdagen förutsätter att statsrådet:

1. effektivare främjar en genuint fungerande och konkurrensutsatt livsmedelsmarknad och genom behövliga lagstiftningsåtgärder ser till att konkurrensvillkoren är lika,
2. uppställer numeriska mål för ett minskat matsvinn i olika delar av livsmedelskedjan och utreder behoven av att se över datummärkningen av livsmedel för att bidra till ett minskat matsvinn,
3. systematiskt ökar och effektiviserar Finlands arbete för att i ett tidigt skede påverka beredningen av EU-lagstiftningen i frågor som rör livsmedelssektorn,
4. avsätter tillräckligt stora ekonomiska och operativa resurser för att exporten av livsmedel och vatten ska kunna främjas långsiktigt och systematiskt, och
5. underlättar småskalig förädling av inhemsk mat och närproducerad mat.

1. Jord- och skogsbruksministeriet tillsatte våren 2017 en utredningsman vars uppgift var att utarbeta åtgärdsförslag för att öka livsmedelskedjans mervärde och förbättra företagets samarbete inom livsmedellexporten. I arbetet kartlades också vilka behov det eventuellt finns att för att utveckla lagstiftningen och vidta andra åtgärder som krävs för att nå målen. Utredningen som blev klar i juni 2017 utnyttjades vid beredningen av redogörelsens verkställighetsplan, i planeringsarbetet deltog ett stort antal aktörer från livsmedelskedjan. Utredningens verkställighetsplan är klar och de åtgärder som föreslås i utredningen förverkligas som ett brett samarbete mellan livsmedelskedjans olika aktörer.

Jord- och skogsbruksministeriet tillsatte i september 2017 en arbetsgrupp för beredning av lagstiftningen om livsmedelsmarknaden. Arbetsgruppen har som uppgift att ta fram underlag för regeringens proposition med förslag till lag om livsmedelsmarknaden. I arbetsgruppens uppdrag ingår också att förbereda inrättandet av en särskild tjänst som livsmedelsombudsman. Arbetsgruppens arbete slutfördes i slutet av januari 2018. Det är meningen att lagen ska träda i kraft i början av 2019.

2. Jord- och skogsbruksministeriet föreslår att det numeriska målet för minskning av matsvinnet ska vara 50 procent av 2012 års nivå. Målet uppfyller målen för hållbar utveckling enligt FN:s Agenda 2030, som kommissionen och EU-parlamentet siktar

på att nå. Från år 2012 finns nationella uppgifter om svinnet från hela livsmedelskedjan. För hushållens och matservicens del har mät- och uppföljningsuppgifter om matsvinnet år 2017 insamlats inom projektet Wastestimator. Insamlingen av uppgifter om svinnet i hela matkedjan och minskningen av matsvinnet styrs av den nationella avfallsplanen (VALTSU). Arbetet fortsätter 2018 inom ett samarbetsprojekt mellan ministerierna. I samband med totalrevideringen av livsmedelslagen granskas livsmedlens datummärkning. År 2017 gjordes en konsumentenkät om datummärkning i samband med svinnveckan. Också kommissionen tar tag i datummärkningarnas roll som en del av arbetet inom Food waste and loss platform, där Finland deltar aktivt.

Statsrådets TEAS-projekt "Översyn av lagstiftningen kan minska matsvinnet – projekt Lexfoodwaste" granskade även det datummärkningarna och påminner om aktörens ansvar för att använda märkningens sista användningsdatum endast för produkter som lätt förskäms. Insatserna ska gälla invanda handlingsmönster, inte lagstiftningen.

3. Jord- och skogsbruksministeriet har aktivt deltagit i EU:s arbetsgrupp som på hög nivå arbetar för en mer fungerande livsmedelskedja (HLF) och deltagit i expertarbetsgruppsmötena under HLF. Rådet för jordbruk godkände i fjol i samband med den s.k. Omnibus-förordningen många åtgärder som ska förbättra producenternas ställning. Bland annat ändrades artikel 168 i den samlade marknadsordningen så, att ett avtal ska ingås skriftligt om en producent eller en producentgrupp kräver detta, utan att det krävs ett nationellt beslut om saken. Ändringarna trädde i kraft vid ingången av detta år.

Ministeriet utarbetade hösten 2017 Finlands ståndpunkt till kommissionens on-line-hörande gällande livsmedelskedjans verksamhet, där man frågade om det finns behov av åtgärder på EU-nivå för att ingripa i fråga om den praxis som strider mot god affärsed som förekommer inom livsmedelskedjan och även frågade om marknads öppenhet. Finland ansåg i sitt svar, att det behövs åtgärder för att få en mer fungerande jordbruksmarknad och en jämlikare konkurrenssituation på marknaden. Mervärdet bör fördelas jämnare över hela livsmedelskedjan och jordbruksproducenterna ska få en rättvis andel av detta. Det behövs också en mer genomskinlig produktionskedja till stöd för konsumenternas val än vad som nu finns. Vad gäller frågan om handelssätt är frivilliga åtgärder för att uppnå en mer fungerande jordbruksmarknad nyttiga, men de har visat sig vara otillräckliga som enda åtgärd. Finland är berett att överväga nationella fortsatta åtgärder och eventuella fortsatta åtgärder på EU-nivå för att få en bättre fungerande livsmedelsmarknad, också med betraktande av slutrapporten från Arbetsgruppen för jordbruksmarknader och de rekommendationer som läggs fram där. Kommissionen väntas ge sitt förslag till behövlig EU-lagstiftning eller andra åtgärder i mars 2018, varefter behandlingen av förslaget börjar i jordbruksrådet.

Den nationella beredningen inför nästa fondperiod har pågått på olika nivåer redan länge och det pågår ett fortsatt påverkansarbete på olika institutioner och medlemsstater inom EU. Man har i olika sammanhang mångsidigt lyft fram Finlands ståndpunkter (i framställningar, tal, skriftligt). Dessutom deltar man aktivt i det internationella samarbetet kring djur- och växthälsa, anordnandet av det internationella året för växtsundhet 2020 (Finlands initiativ) och i utvecklingen av internationella standarder och EU-bestämmelser.

4. Jord- och skogsbruksministeriet och arbets- och näringsministeriet finansierar Business Finlands tillväxtprogram Food from Finland, som fokuserar på att främja exporten av livsmedel och drycker. Regeringens spetsprojektfinansiering har riktats till

Livsmedelssäkerhetsverket för projekt om marknadsinträde som öppnar nya exportmöjligheter, utveckling av exportövervakningssystem, rådgivning till och förbättring av exportberedskapen hos små och medelstora företag samt utveckling av ett sådant elektroniskt system för djurläkemedelsintyg som Kinas myndigheter kräver. Jord- och skogsbruksministeriet har också gett resurser för anställning av en attaché som fokuserar på livsmedelsexport till Kina. Jord- och skogsbruksministeriet har avsatt finansiering för projekt inom exportfrämjande som börjar år 2018. De projekt som finansieras gäller förverkligande av utbildning om kunnande inom livsmedelsexport på yrkeshögskolenivå, samordning av livsmedelsexport, förbättrad exportberedskap för havre och en vässning av den inhemska produktionens särdrag i förhållande till konkurrentländernas produkter. Jord- och skogsbruksministeriet har även anvisat medel för internationalisering av vattenbranschen.

5. Jord- och skogsbruksministeriet har gjort talrika lagstiftningsändringar med vilka direktförsäljningen från gårdarna och marknadstillträdet för småskaligt förädlade livsmedel underlättats. Bestämmelserna kommer att göras ännu mer flexibla i samband med totalreformen av livsmedelslagstiftningen. Livsmedelssäkerhetsverket har tagit fram ett stort antal instruktioner inom spetsprojektet Rådgivning till små och medelstora företag i livsmedelsbranschen, och även anordnat kurser och gett rådgivning om ämnet samt effektiviserat framtagandet av enhetliga myndighetstolkningar och infört en ny servicemodell.

Anna-Leena Miettinen, enhetschef, jord- och skogsbruksministeriet

Ändring av lagen om jaktvårdsavgift och jaktlicensavgift, viltförvaltningslagen och 46 § i viltskadelagen

RP 117/2017 rd – RSV 142/2017 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

Riksdagen förutsätter att regeringen i samband med nästa budgetproposition lämnar en proposition om att sänka jaktvårdsavgiften för unga.

Statsrådet har 19.12.2017 beslutat att riksdagens uttalande ska antecknas i protokollet och beslutat att vidta de åtgärder som uttalandet förutsätter i samband med beredningen av statsbudgeten år 2019.

Sami Niemi, konsultativ tjänsteman, jord- och skogsbruksministeriet

Ändring av lagen om Finlands skogscentrals system för skoglig information

RP 170/2017 rd – RSV 173/2017 rd

Jord- och skogsbruksutskottet

Riksdagen förutsätter att jord- och skogsbruksutskottet före utgången av 2020 tillställs en utredning om konsekvenserna av den lagstiftning som nu införs.

Jord- och skogsbruksministeriet lämnar en utredning till jord- och skogsbruksutskottet före utgången av 2020.

Niina Rissanen, överinspektör, jord- och skogsbruksministeriet

1.9 Försvarsutskottet

Ekonomiska förmåner för värnpliktiga

RP 37/2007 rd – RSv 110/2007 rd

Försvarsutskottet

Riksdagen förutsatte den 11 december 2007 att regeringen vidtar åtgärder för att beväringstjänstgöringen ska beaktas i pensionen och hemförlovningspenning betalas till dem som hemförlovas. Vidare förutsatte riksdagen att de ekonomiska förmånerna för värnpliktiga förbättras.

I ärendet finns inget nytt att rapportera till riksdagen.

”Regeringen har strävat efter att långsiktigt och planmässigt förbättra de värnpliktigas ekonomiska och sociala villkor. Utvecklingen av de värnpliktigas förmåner samordnas av försvarsministeriets tväradministrativa samarbetsforum, som i sitt arbete systematiskt betonat vikten av att förbättra de värnpliktigas ekonomiska och sociala förmåner och uppskattningen av deras samhälleliga ställning (arbetsliv, studier).

Utifrån samarbetsforumets riktlinjer förbättrades de värnpliktigas ekonomiska förmåner senast den 1 januari 2015 genom en höjning av dagpenningen och de särskilda ersättningarna.

Grunderna för reservistlönen reviderades 2008, varigenom lönen bands till försvarsministeriets lönetabell. I enlighet med det höjdes reservistlönerna senast den 1 februari 2016.

”Beaktandet av beväringstiden vid fastställandet av pensionen och ett eventuellt återinförande av hemförlovningspenningen hör till social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde. Med beaktande av de ekonomiska förmånerna som helhet har social- och hälsovårdsministeriet inte ansett det vara nödvändigt att återinföra hemförlovningspenningen.”

Janne Torvinen, överinspektör, försvarsministeriet

Samlad bedömning av beredskapslagen

RP 3/2008 rd – RSv 71/2010 rd

VLF 1/2011 rd – RSk 28/2011 rd

Försvarsutskottet

Riksdagen förutsatte den 9 december 2011 att regeringen gör en samlad bedömning av hur beredskapslagen ställer sig till grundlagens nya 23 § och väger in grundlagsutskottets synpunkter.

Justitieministeriet inledde år 2017 en utredning av förhållandet mellan beredskapslagen och 23 § i grundlagen. Utredningen utgör ett projekt inom den gemensamma utrednings- och forskningsverksamheten (TEAS) som samordnas av statsrådets kansli. Avsikten är att göra en samlad bedömning av frågan och utreda dels till vilka delar de

bestämmelser i beredskapslagen som krävde att lagen stiftas i grundlagsordning fortfarande står i konflikt med grundlagens nya 23 §, dels huruvida dessa konflikter kan elimineras genom ändring av beredskapslagen. Avsikten är att utredningen ska bli klar i mars 2018.

Tuula Majuri, lagstiftningsdirektör, justitieministeriet

Statsrådets försvarspolitiska redogörelse

SRR 3/2017 rd – RSk 23/2017 rd

Försvarsutskottet

Riksdagen förutsätter att en parlamentarisk uppföljning som omfattar alla riksdagspartier ordnas också vid beredningen av framtida redogörelser om säkerhet.

I februari 2017 lämnade statsrådet riksdagen en försvarspolitisk redogörelse som behandlades under 2017. Statsrådets utrikes- och säkerhetspolitiska redogörelse behandlades av riksdagen under 2016 (SRR 6/2016 rd – RSk 29/2017 rd). Beredningen av dessa redogörelser har följts av den parlamentariska uppföljningsgrupp som tillsattes av riksdagens talmanskonferens i november 2015. Statsrådet gav i maj 2016 riksdagen en redogörelse för den inre säkerheten, vars behandling i riksdagen avslutade 2017 (SRR 5/2016 rd – RSk 8/2017 rd). Redogörelsen bereddes i nära växelverkan med beredningen av den utrikes- och säkerhetspolitiska redogörelsen och den försvarspolitiska redogörelsen.

Riksdagen informeras enligt 47 och 97 § i grundlagen om genomförandet av redogörelserna. Genomförandet rapporteras dessutom som en del av regeringens årsberättelse. Statsrådet ser det som angeläget att det i samband med redogörelser som berör säkerheten ordnas parlamentarisk uppföljning.

Pasi Rantakari, äldre avdelningsstabsofficer, försvarsministeriet

Timo Lankinen, understatssekreterare, statsrådets kansli

Arbetsfördelningen mellan försvarsmakten och polisen i skötseln av säkerhetsuppgifter

RP 187/2016 rd – RSv 3/2017 rd

Försvarsutskottet

Riksdagen förutsätter att försvarsministeriet och inrikesministeriet lämnar en utredning om arbetsfördelningen mellan försvarsmakten och polisen i skötseln av säkerhetsuppgifter före utgången av 2018.

Den utredning som riksdagen begärt kommer att lämnas i slutet av höstsessionen 2018, så att uppföljningsperioden är så täckande som möjligt.

Kosti Honkanen, regeringssekreterare, försvarsministeriet

1.10 Kulturutskottet

Yrkehögskolorna, finansieringssystemet

RP 206/2002 rd – Rsv 306/2002 rd

Kulturutskottet

3. Riksdagen förutsatte att regeringen ser till att de studerande vid yrkehögskolorna får hälso- och sjukvårdstjänster på studieorten.

3. Enligt 17 § i hälso- och sjukvårdslagen ska kommunerna ordna studerandehälsovård för de studerande vid läroanstalterna, även yrkehögskolorna, i kommunen. Innehållet i studerandehälsovården anges i lagen och innehållet är detsamma för alla studerande. Enligt en utredning från 2012 förekom det brister i studerandehälsovården bl.a. i fråga om tillgången till tjänster, resurserna och anordnandet av studerandehälsovården som en funktionell helhet. En arbetsgrupp tillsatt av social- och hälsovårdsministeriet (SHM 2014:10) föreslog flera åtgärder för att utveckla studerandehälsovården för alla studerande, även för studerande vid yrkehögskolorna. Utveckling av studerandehälsovården ingår i resultatavtalet för social- och hälsovårdsministeriet och Institutet för hälsa och välfärd.

I enlighet med regeringsprogrammet utreddes möjligheterna att ordna studerandehälsovården för yrkehögskolestuderande via Studenternas hälsovårdsstiftelse som ett treårigt försök enligt den s.k. SHVS-modellen åren 2011–2014. På basis av försöket konstaterades det att SHVS-modellen fungerar bra som ett sätt att ordna studerandehälsovården ur såväl de studerandes som serviceproducenternas synvinkel. Yrkehögskolestuderandena var nöjda med de tjänster som producerats enligt SHVS-försöksmodellen. De använde tjänsterna, och deras behov av hälsovård kunde tillgodoses.

Inom ramen för sitt uppdrag föreslog försökets planerings- och genomförandegrupp att följande saker beaktas vid beredningen av social- och hälsovårdsreformen: På grund av studerandehälsovårdens särskilda karaktär är det motiverat att produktionen av studerandehälsovårdens tjänster för högskolestuderande är riksomfattande och specialiserad på studerandehälsovård. För att studerandehälsovård ska kunna ordnas för alla högskolestuderande enligt nuvarande hälsovårdsmodell för universitetsstuderande måste rättsliga frågor som gäller statsunderstöd och upphandling samt frågor med anknytning till hälsovårdsavgiften lösas. Vid den fortsatta beredningen är det nödvändigt att utreda vilka lagstiftningsändringar som behövs för att alla högskolestuderande ska komma att omfattas av högklassiga, integrerade tjänster som främjar studieförmågan.

Som ett led i beredningen av landskaps- och social- och hälsovårdsreformen har social- och hälsovårdsministeriet initierat en lagberedning som gäller studerandehälsovård för högskolestuderande. Målet är att tjänster inom studerandehälsovården ska kunna ordnas som en helhet på riksplanet så att Folkpensionsanstalten ansvarar för att det ordnas studerandehälsovård för högskolestuderande och Studenternas hälsovårdsstiftelse är riksomfattande tjänsteproducent. I detta sammanhang föreslås det att SHVS:s tjänster ska utvidgas så att de förutom universitetsstuderande också omfattar yrkehögskolestuderande. I den regeringsproposition som bereds ingår bestämmelser som gäller bl.a. ordnande och produktion av studerandehälsovård, finansiering av verksamheten, hälsovårdsavgiften för studerande, hur ersättningarna till producenten bestäms och betalas till SHVS samt uppföljning av SHVS:s verksamhet.

Maire Kolimaa, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Universitetsreformen, uppföljning av genomförandet och effekterna

RP 7/2009 rd – RSv 103/2009 rd

Kulturutskottet

5. Riksdagen förutsatte att regeringen ser till att universitetscentren årligen tilldelas anslag som åtminstone ligger på samma nivå som för närvarande.

5. Undervisnings- och kulturministeriet anvisar under perioden 2017–2020 finansiering till de universitet som samordnar universitetscentren som en del av de riksomfattande uppgifterna. År 2018 anvisas 590 000 euro per universitetscenter. Förutom via de riksomfattande uppgifterna får universiteten även finansiering via basfinansieringens kalkylmässiga kriterier i fråga om insats/avkastning, av vilka en del även hänger samman med den verksamhet som bedrivs vid universitetscentren.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Jorma Karhu, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Stödjande av inläring

Specialundervisning

RP 109/2009 rd – RSv 90/2010 rd

Kulturutskottet

2. Riksdagen förutsatte att ramarna för statsfinanserna och de kommande statsbudgetarna väger in behoven av mer finansiering till följd av ändringarna i lagen om grundläggande utbildning i fråga om specialundervisning och annat särskilt stöd.

Inget nytt att rapportera.

Undervisnings- och kulturministeriet utarbetade en redogörelse till riksdagens kulturutskott för hur stödet i tre steg verkställdes våren 2013 (2014:2). Av redogörelsen framgick att verkställigheten av stödet i tre steg på det hela taget hade förlöpt väl. Det fanns dock stora skillnader mellan kommunerna. Av redogörelsen framgick att det finns stora utmaningar när det gäller att utveckla krävande specialundervisning.

I mars 2015 tillsatte undervisnings- och kulturministeriet en utvecklingsgrupp med sektioner visavi krävande särskilt stöd. Utvecklingsgruppens uppgiftsfält omfattade undervisning och skolgång vid sådana sjukhusundervisningsenheter, kommunala och samkommuners och privata skolor på institution och specialskolor som har tillstånd att ordna utbildning.

Slutrapporten av utvecklingsgruppen för krävande särskilt stöd publicerades i september 2017. Utvecklingsgruppen presenterade utvecklingsförslag med anknytning till informationsstyrning, ändringar av lagstiftningen och utveckling av det multiprofessionella samarbetet. Förslagen berör ungefär 10 000 elever i behov av krävande särskilt

stöd. Med hjälp av förslagen strävar man efter att trygga varje elevs rätt att få undervisning varje skoldag inom förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen alltid när det är möjligt med hänsyn till elevens hälsotillstånd.

Undervisnings- och kulturministeriet beviljar statligt specialunderstöd för utvecklande av specialundervisningens kvalitet och för anställning av skolgångsbiträden i anknytning till specialundervisning.

I budgetpropositionen för 2016 hade anvisats högst 7 645 000 euro till understöd för utvecklande av kvaliteten på specialundervisningen inom förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen och anställning av skolgångsbiträden i anknytning till detta samt högst 10 540 000 euro till åtgärder som främjar jämlikhet inom utbildningen. Finansutskottets tillägg till budgetpropositionen uppgick till 2 000 000 euro och gällde förbättring av kvaliteten på den grundläggande utbildningen. För att öka åtgärdernas genomslag förenades det särskilda understödet för att sammantaget täcka åtgärder för att främja jämlikhet inom förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen, utveckla kvaliteten på specialundervisningen, med anknytning till det att anställa skolgångsbiträden och att minska undervisningsgrupperna så att högst 20 185 000 euro kunde sökas för åren 2016–2017.

År 2017 anvisades högst 17 028 000 euro till understöd för åtgärder som främjar jämlikhet inom förskoleundervisningen och grundläggande utbildningen, för utvecklande av kvaliteten på specialundervisningen samt i anknytning till detta för anställning av skolgångsbiträden och minskande av undervisningsgruppernas storlek 2017–2018.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Jussi Pihkala, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Kulturens framtid

SRR 4/2010 rd – RSk 38/2010 rd

Kulturutskottet

Riksdagen godkände 20.1.2011 följande ställningstaganden med anledning av redogörelsen:

1. Att den sociala tryggheten för konstnärer förbättras så att allt fler konstnärer omfattas av social trygghet.
2. Att särfrågorna kring den sociala tryggheten, utkomstskyddet vid arbetslöshet och pensioner inom kulturområdet avgörs för att undanröja så många hinder för sysselsättning som möjligt.
5. Att principen En procent för konst främjas och att den binds upp vid bygg- och renoveringskostnader.

1 och 2. Social- och hälsovårdsministeriet tillsatte 5.9.2012 en arbetsgrupp för att utreda eventuella olägenheter i den sociala tryggheten för dem som arbetar inom kreativa branscher och andra som sysselsätter sig själva och deras beskattning som eventuellt påverkar den sociala tryggheten samt för att lägga fram behövliga förslag till ändringar för att avhjälpa olägenheterna. Arbetsgruppen överlämnade sitt förslag till

social- och hälsovårdsministeriet 7.10.2013. Flera organisationer för konst och kreativa branscher yttrade sig om arbetsgruppens förslag. Social- och hälsovårdsministeriet samordnar arbetsgruppens fortsatta arbete.

Vid social- och hälsovårdsministeriet bereddes en regeringsproposition (RP 226/2014 rd) där det föreslogs att en försäkring som tecknas för en stipendieperiod ska kunna avbrytas på grund av annat förvärvsarbete. Propositionen godkändes och lagen trädde i kraft 1.6.2015. Ändringen förbättrade stipendiaternas möjligheter att tacka ja till kortvariga anställningar.

Genom en regeringsproposition som föredrogs från social- och hälsovårdsministeriet ändrades 1 kap. 6 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa genom lag 1654/2015. Definitionen av företagare ändrades så att som företagare betraktas en person som betraktas som företagare i lagen om pension för företagare eller i lagen om pension för lantbruksföretagare. Därmed utvidgades definitionen av företagare i lagen om utkomstskydd för arbetslösa till att omfatta personer vars verksamhet tidigare hade betraktats som sysselsättning i eget arbete. Ändringen gäller i synnerhet enskilda näringsidkare, exempelvis aktörer inom de kreativa branscherna.

Genom en regeringsproposition som föredrogs från arbets- och näringsministeriet ändrades bl.a. 2 kap. 6, 9 och 11 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa genom lag 1374/2014. Paragraferna ändrades så att erhållande av arbetslöshetsförmåner inte villkoras av att utredningar om upphörande av arbete i företag, eget arbete eller studier läggs fram för arbets- och näringsbyrån och så att paragraferna inte heller förmedlar ett sådant intryck. Ändringarna gäller endast skyldigheten att visa utredningar och de påverkar inte de övriga förutsättningarna för att få arbetslöshetsförmåner.

Arbets- och näringsbyrån fattar beslut om upphörande av arbete i företag, sysselsättning i eget arbete och heltidsstudier utgående från de uppgifter som arbetssökanden lämnar, men byrån har fortfarande möjlighet att vid behov begära övriga utredningar med stöd av 11 kap. 2 §. Ändringen innebär inte att den som betalar ut arbetslöshetsförmåner blir skyldig att kontrollera det arbetskraftspolitiska utlåtandets riktighet.

Undervisnings- och kulturministeriet, arbets- och näringsministeriet och social- och hälsovårdsministeriet tillsatte 13.12.2016 en arbetsgrupp för att utarbeta förslag om att stärka de kreativa branscherna. Arbetsgruppens mandattid var 13.12.2016–31.3.2017. I arbetsgruppens uppgifter ingick bl.a. att lägga fram förslag om att utveckla den sociala tryggheten för professionella inom de kreativa branscherna och för konstnärer. Arbetsgruppen kom med flera förslag i anknytning till detta, och social- och hälsovårdsministeriet reserverade sig i fråga om en del av dem. Social- och hälsovårdsministeriet ansvarar för den fortsatta beredningen av arbetsgruppens förslag om den sociala tryggheten.

År 2017 inledde social- och hälsovårdsministeriet ett arbete för att utveckla pensionsförsäkringen för företagare. I det sammanhanget är avsikten att utreda hur pensionsförsäkringen för personer som sysselsätter sig själva och därmed även för aktörer inom konst- och kulturbranschen kan göras smidigare i fortsättningen.

5. Den förvaltningsövergripande styrgrupp som bostads- och kulturministern hade tillsatt för åren 2015–2017 för att stödja och styra främjandet av principen om en procent, dryfta incitament och styrmedel för användningen av principen i samband med offentligt byggande, kartlägga forskningsrön om principens konsekvenser samt samla erfarenheter och uppgifter om god praxis på basis av utländska projekt relaterade till

kombinationen av konst och byggande överlämnade sin slutrapport⁵ i december 2017. I rapporten gav styrgruppen sammanlagt tolv rekommendationer och förslag med anknytning till följande fem teman: 1) rekommendation på organisering av statens verksamhet gällande procentprincipen utifrån exempel från övriga Norden, 2) förslag till planläggning och stads- och byggnadsplanering, 3) förslag till den privata sektorn, byggnadsindustrin och byggföretag, 4) förslag till utbildning som sammanför expertis inom konst och byggnation, och 5) förslag till forskningsaktiviteter och kommunikation.

Under åren 2014–2018 har ett utvecklingsprogram för principen om en procent för konst pågått vid Centret för konstfrämjande. Inom programmet avsätts länskonstnärernas och tjänstemannapersonalens arbetsinsatser för att främja procentprincipen, år 2017 ungefär 3,5 årsverken. Sedan 2014 har Centret för konstfrämjande dessutom som medfinansiering av konstanskaffningar beviljat statsunderstöd för nya objekt enligt procentprincipen. År 2017 inleddes 26 objekt, där ungefär 60 konstnärer sysselsattes. Genom åtgärder från Centret för konstfrämjande har man sammantaget under programperioden på olika håll i Finland på ett övergripande sätt understött mer än hundra nya konstanskaffningar i samband med byggande och sysselsatt omkring 200 konstnärer inom den visuella branschen. Målet med centrets programarbete har varit att stärka byggherrarnas engagemang, att öka antalet nya konstanskaffningar och att främja konstanskaffningarnas kvalitet.

Statsrådets redogörelse i form av dokumentet *Kulturens framtid* upphörde att gälla 30.12.2015. Det här hänför sig till statsrådets beslut att minska antalet gällande separata strategier.

Petra Havu, kulturråd, undervisnings- och kulturministeriet (punkterna 1, 2 och 5)

Inka Hassinen, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet (punkterna 1 ja 2)

Lagen om elev- och studerandevård, uppföljning av reformens verkningar
RP 67/2013 rd – RSv 218/2013 rd

Kulturutskottet

Riksdagen förutsätter att undervisnings- och kulturministeriet följer hur reformen påverkar dels resultaten och effektiviteten inom elevvården, dels personalbemanningen och tillgången till tjänster i olika delar av landet och lämnar en utredning till kulturutskottet vårsessionen 2018.

Lagen om elev- och studerandevård trädde i kraft 1.8.2014. Våren 2014 ordnade undervisnings- och kulturministeriet tillsammans med social- och hälsovårdsministeriet och de lokala regionförvaltningsmyndigheterna åtta omfattande kurser i olika delar av landet för att främja verkställigheten av lagen. Antalet deltagare rörde sig kring 3 000. Dessutom har Utbildningsstyrelsen och Institutet för hälsa och välfärd gett ett stort antal aktörer utbildning om de reformer som den nya lagen för med sig. Under-

⁵ Förslag om främjande av procentprincipen; Styrgruppsrapport (på finska)
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-533-4>

visnings- och kulturministeriet har i samverkan med social- och hälsovårdsministeriet, Utbildningsstyrelsen och Institutet för hälsa och välfärd utarbetat och publicerat tillämpningsanvisningar för att stödja verkställigheten av lagen.

År 2016 inledde Nationella centret för utbildningsutvärdering ett arbete för utvärdering av elev- och studerandevården. Utgående från utvärderingsarbetet lämnar undervisnings- och kulturministeriet under vårsessionen 2018 kulturutskottet en utredning om resultaten och effektiviteten av lagen om elev- och studerandevård samt personalbemanningen och tillgången till tjänster.

Anne-Marie Brisson, regeringsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Utövande konstnärers rättigheter i audiovisuella verk

RP 73/2013 rd – RSv 120/2013 rd

Kulturutskottet

Riksdagen förutsatte 5.11.2013 att regeringen ser till att utövande konstnärer som uppträder i audiovisuella verk bemöts jämbördigt med andra konstnärer.

Vid undervisnings- och kulturministeriet har man börjat bereda en utredning om skydd för audiovisuella framträdanden inom Europeiska unionen. Utredningen skapar en grund för bedömning av behovet av nationell lagstiftning i samband med att man inom Europeiska unionen bereder unionens och dess medlemsstaters tillträde till det år 2012 ingångna Pekingfördraget om skydd för audiovisuella framträdanden. En delutredning färdigställdes 2016.

I rådets arbetsgrupp för upphovsrättsfrågor inleddes hösten 2014 diskussioner om processen för ikraftsättande av Pekingfördraget.

Förberedelserna inför Europeiska unionens och dess medlemsstaters tillträde till Pekingfördraget har pågått under ledning av kommissionen och har ännu inte slutförts. Tidtabellerna för de nationella förberedelserna och utredningsarbetet i Finland har av ändamålsenlighets skull samordnats med förberedelserna inom Europeiska unionen.

Inget nytt att rapportera.

Jorma Waldén, direktör, undervisnings- och kulturministeriet

Studiestöd

RP 116/2013 rd och RP 197/2013 rd – RSv 189/2013 rd

Kulturutskottet

Riksdagen förutsatte 30.12.2013 att regeringen vidtar snabba åtgärder för att revidera studiestödslagstiftningen så att myndiga studerande i samma situation inte längre särbehandlas på grund av ålder.

Föräldrarnas inkomster minskar inte högskolestuderandes studiestöd.

För andra än högskolestuderande inverkar föräldrarnas inkomster nedsättande på studiepenningen, om den studerande är yngre än 20 år, samt på bostadstillägget, om den studerande är yngre än 18 år. Avsikten har varit att successivt slopa förfarandet där föräldrarnas inkomster minskar studiepenningen för sådana 18–19-åriga studerande på andra stadiet som bor självständigt.

Inkomstgränserna för föräldrarna till sådana 18–19-åriga studerande på andra stadiet som bor självständigt har höjts 1.8.2014 och 1.1.2016, och i enlighet med regeringens proposition (229/2016) har den minskande verkan av inkomsterna slopats helt och hållet 1.1.2018 (lag 4/2017).

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Virpi Hiltunen, konsultativ tjänsteman, undervisnings- och kulturministeriet

Yrkeshögskolelagen och lagen om ändring av 49 § i universitetslagen

RP 26/2014 rd – RSv 134/2014 rd

Kulturutskottet

1. Riksdagen förutsätter att regeringen noga följer de sammantagna verkningarna av finansieringsreformen för yrkeshögskolorna och lämnar kulturutskottet en utredning om det under 2018.
2. Riksdagen förutsätter att yrkeshögskoleutbildningen ska vara arbetslivsorienterad och stödja den regionala utvecklingen. Regionalt och lokalt beslutsfattande ska vara yrkeshögskoleutbildningens styrka också i fortsättningen.
3. Riksdagen förutsätter att regeringen utan dröjsmål utarbetar ett förslag som uppfyller grundlagens krav och samtidigt möjliggör uttag av en obligatorisk hälsovårdsavgift av studerande vid yrkeshögskolorna för ordnande av studerandehälsovård.

Undervisnings- och kulturministeriet låter genomföra en bedömning av konsekvenserna av yrkeshögskolereformen så att resultaten av bedömningen står till förfogande 2018, enligt den tidsplan som riksdagen har krävt. Bedömningen, som genomförs av Owl Group Oy, inkluderar den utredning om finansieringsreformen som riksdagen har krävt.

”På basis av bedömningen av reformen av universitetslagen och den bedömning av reformen av yrkeshögskolelagen som pågår färdighetsställs en helhetsbild och en analys av båda högskolereformerna 2018.”

Maarit Palonen, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

2. ”Genom undervisnings- och kulturministeriets styrning främjas yrkeshögskolornas profil som arbetslivsnära högskolor som stöder den regionala utvecklingen. Yrkeshögskolornas profil har beaktats bl.a. i arbetet för att utveckla yrkeshögskolornas finansieringsmodell och i målen för högskolornas avtalsperiod 2017–2020.

Den finansieringsmodell som trätt i kraft vid ingången av 2017 tryggar möjligheterna till långsiktig utveckling av yrkeshögskolorna och sporrar till att profilera sig, utveckla kvaliteten och handla på ett produktivt och ekonomiskt sätt. Finansieringsmodellen stärker de nationella högskole- och vetenskapspolitiska målen samt yrkeshögskolesektorns profil i det finländska högskolesystemet. Ett annat syfte är att uppmuntra de nya yrkeshögskolorna till strategiskt utvecklingsarbete.

Så som tidigare poängteras utbildningen, forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamheten samt de utbildnings-, forsknings- och utvecklingspolitiska målen.

Beredningen av målen för yrkeshögskolorna för avtalsperioden 2017–2020 har grundat sig på utvecklingsriktlinjerna i regeringsprogrammet, behoven av att förnya högskoleväsendet och på yrkeshögskolornas strategiska riktlinjer och beslut. Yrkeshögskolorna och undervisnings- och kulturministeriet har avtalat om examensmålen utgående från arbetet med att prognostisera arbetslivets kompetensbehov.”

Som fortsatta åtgärder utifrån visionen för högskoleutbildningen och forskningen år 2030 inleds ett arbete för att förnya styrpraxis och finansieringsmodellerna.

Inom den pågående bedömningen av yrkeshögskolereformens effektivitet utreds också yrkeshögskolornas roll inom arbetslivsutvecklingen och den regionala utvecklingen och yrkeshögskolornas växelverkan med olika samhällsaktörer.

Maarit Palonen, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Beslut om finansierings- och lagstiftningsgrunden inom social- och hälsovården påverkar hälso- och sjukvården för de studerande.

Sanna Hirsivaara, överinspektör, undervisnings- och kulturministeriet

Elevhälsotjänster enligt lagen om elev- och studerandevård

RP 189/2014 rd – RSv 224/2014 rd

Kulturutskottet

Riksdagen förutsätter att regeringen i samband med servicestrukturreformen av social- och hälsovården ser till att elevhälsa enligt lagen om elev- och studerandevård också i fortsättningen kan ordnas som närservice i skolorna.

Elev- och studerandevården utgör en del av basservicen och ordnas i skolorna och läroanstalterna nära eleverna och de studerande. Generellt inriktad elevhälsa utgör en viktig del av elevhälsoverksamheten och insatserna genomförs enligt läroanstaltens elevhälsoplan, som utarbetas i samverkan med elevhälsopersonalen och läroanstaltens personal, de studerande och deras vårdnadshavare. Elev- och studerandevårdstjänster (psykolog- och kuratorstjänster, skol- och studerandehälsovårdstjänster) har genom lag föreskrivits som en skyldighet för de läroanstalter och studiegemenskaper där de studerande studerar och tillbringar en stor del av dagen. Inom elev- och studerandevårdsservicen samordnas social- och hälsovårdstjänsterna med de övriga tjänsterna i kommunerna. Yrkesutbildade personer inom social- och hälsovården bedriver nära samarbete med andra anställda i skolan. Kundinriktningen konkretiseras som en verksamhet som styr tjänsterna. Målet är att de tjänster som behövs ska koncentreras kring de studerande.

De lagutkast som gäller landskaps- och social- och hälsovårdsreformen och som riksdagen behandlar våren 2018 innebär att sättet att ordna elevhälsotjänster kommer att förändras (landskapet ska ordna skol- och studerandehälsovårdstjänsterna och kommunen ska alltjämt ordna elevhälsans psykolog- och kuratorstjänster), men inte det sätt på vilket de tillhandahålls. Avsikten är att elevhälsotjänsterna även i fortsättningen ska tillhandahållas i skolorna och läroanstalterna nära eleverna och de studerande.

Det bereds sådana ändringar av hälso- och sjukvårdslagen som innebär att det preciseras att skol- och studerandehälsovårdstjänsterna ska tillhandahållas som en del av skolan och läroanstalten. Vidare bereds anvisningar för studerandehälsovården på andra stadiet. Enligt anvisningarna kommer studerandehälsovården att bilda en funktionell helhet antingen vid läroanstalten eller så att den koncentreras till ett verksamhetsställe nära läroanstalten.

Elevhälsotjänsterna vidareutvecklas också som ett led i programmet för utveckling av barn- och familjetjänster (2016–2018). Inom helheten för småbarnspedagogisk verksamhet, skolan och läroanstalten som stöd för barns och ungas välbefinnande utvecklas elevhälsotjänsterna med barnen och de unga som utgångspunkt och på ett sektorsövergripande sätt för att tjänsterna ska kvarstå som en helhet för barnen och de unga i skol- och läroanstaltsmiljön oavsett vem som är tjänsteanordnare.

Marjaana Pelkonen, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet
Maire Kolimaa, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Revidering av lagstiftningen om studiestöd

RP 210/2014 rd – RSv 360/2014 rd

Kulturutskottet

Riksdagen förutsätter att det under nästa valperiod görs en totalrevidering av lagstiftningen om studiestöd. Revideringen ska säkerställa de ekonomiska möjligheterna för heltidsstudier och även beakta aspekter som gör systemet tydligare, genomskinligare, smidigare och mer sporrande samt förbättrar likabehandlingen av de studerande.

Studiestödet har utvecklats i den riktning som riksdagen förutsätter.

Utifrån utredaren professor Roope Uusitalos förslag verkställdes den studiestödsreform som förutsatts i regeringsprogrammet i huvudsak genom lag 4/2017 om ändring av studiestödslagen, vilken trädde i kraft 1.8.2017, så att stödtiden för högskolestuderande förkortades, nivåerna på studiepenningen för olika utbildningsstadier förenhetligades och beloppet av statsborgen för studielånet steg. I samband med reformen har också den studerandes egna inkomstgränser justerats på basis av det ändrade inkomstnivåindexet och har förhöjningen av det belopp av studiestödet som återkrävs sänkts från 1.1.2018. Från den 1.1.2018 minskar inte heller föräldrarnas inkomster längre studiepenningen för 18–19-åringar som studerar på andra stadiet och bor självständigt.

Stödets nivå blev betydligt bättre när statsborgen höjdes. Villkoren för studielånskompensationen och studielånsvdraget bevaras på nuvarande nivå, vilket sporrar till att avlägga examen inom den målsatta tiden. Dessutom har lånets användbarhet förbättrats genom att anteckningar om betalningsanmärkningar inte längre utgör ett hinder

för att bevilja statsborgern, och på andra stadiet kan lånet för en termin lyftas på en gång.

De studerande överfördes i huvudsak till det allmänna bostadsbidraget 1.8.2017, och det innebär att deras boende stöds på samma grunder som boendet för alla andra med små inkomster. Ändringen förbättrade den ekonomiska situationen för i synnerhet ensamstående studerande som har de minsta inkomsterna och höga boendeutgifter. Reformen innebär att studiestödet och bostadsbidraget tillsammans tryggar förutsättningarna för heltidsstudier på ett bättre sätt än tidigare.

Dessutom kan den som är vårdnadshavare för ett barn under 18 år få studiepenningens försörjningsförhöjning (75 euro per månad) från 1.1.2018, varvid beloppet av studiepenning uppgår till 325,28 euro per månad.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Virpi Hiltunen, konsultativ tjänsteman, undervisnings- och kulturministeriet

Reformen inom den handledande yrkesutbildningen

RP 211/2014 rd, RP 357/2014 rd – RSv 311/2014 rd

Kulturutskottet

Riksdagen förutsätter att regeringen målmedvetet följer verkningarna av reformen inom den handledande yrkesutbildningen med avseende på samtliga persongrupper som deltar i utbildningen. Regeringen ska våren 2017 lämna kulturutskottet en utredning om genomförandet och verkningarna av reformen.

Genom lag 246/2015 om ändring av lagen om grundläggande yrkesutbildning kompletterades lagstiftningen med bestämmelser om handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning och om utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv. Lagen antogs i mars 2015 och de nya utbildningarna inleddes 1.8.2015.

De förberedande och handledande utbildningar (orienterande och förberedande utbildning före den grundläggande yrkesutbildningen, förberedande utbildning för grundläggande yrkesutbildning för invandrare, undervisning och handledning i tränings- och rehabiliteringssyfte för handikappade studerande samt undervisning i huslig ekonomi) som beviljats tillstånd före ikraftträdandet av den nya lagen slogs enligt regeringens proposition samman till en ny utbildningshelhet med benämningen handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning. Den handledande utbildningen för grundläggande yrkesutbildning är främst avsedd för ungdomar som har slutfört den grundläggande utbildningen och som av olika orsaker behöver förbättra sina studiefärdigheter och behöver få handledning och stöd i valet av utbildning och yrke. Även sådana ungdomar och vuxna utan en examen som behöver färdigheter för att kunna delta i grundläggande yrkesutbildning kan delta i utbildningen. Utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv motsvarar den undervisning och handledning för handikappade i tränings- och rehabiliteringssyfte som tillhandahölls innan ändringslagen trädde i kraft.

Undervisnings- och kulturministeriet har i samarbete med Utbildningsstyrelsen gjort en utredning om effekten av den handledande utbildningen för den grundläggande yrkesutbildningen i fråga om alla persongrupper som deltar i utbildningen⁶.

Våren 2016 gjorde ministeriet dessutom en utredning om behovet av specialundervisning och tillgången på utbildning inom den grundläggande yrkesutbildningen för personer med de svåraste funktionsnedsättningarna⁷. På basis av dessa utredningsarbeten lämnade ministeriet våren 2017 kulturutskottet en utredning om verkställigheten av reformen och om dess verkningar.

Enligt utredningarna har de handledande utbildningarna för yrkesutbildning nått upp till målen för utbildningarna och svarat mot kompetensbehoven hos olika persongrupper av deltagare. Utbildningarna har stött de studerandes individuella studievägar vid övergången till fortsatta studier och andra tjänster samt främjat genomströmningen inom yrkesutbildningen.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Anne Mårtensson, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Insamling av uppgifter om specialiseringsutbildning

RP 241/2014 rd – RSv 210/2014 rd

Kulturutskottet

Riksdagen förutsätter att regeringen följer utfallet av högskolornas utbud på fortbildning med beaktande av behovet av utbildning i olika områden, utbildningens tillräcklighet och andra tillhandahållare av utbildning, samt breddningen av finansieringsbasen för fortbildningen och bestämningen av nivån på avgifter för enskilda studerande. Regeringen ska komma med en utredning om saken till kulturutskottet före utgången av 2018.

Utvecklingsprojekt som gäller specialiseringsutbildning genomförs inom flera olika utbildningsområden och branscher. Undervisnings- och kulturministeriet följer med utvecklingsprojekten och helheten av specialiseringsutbildningar. Prestationerna för specialiseringsutbildningarna följs som ett led i den allmänna insamlingen av information om studierna och att studera vid högskolorna.

Sanna Hirsivaara, överinspektör, undervisnings- och kulturministeriet

⁶ Valmasta vauhtia. Tilannekatsaus ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavan koulutuksen (Valma) toimeenpanosta ja vaikuttavuudesta syksyllä 2016 (på finska). Opetushallitus. Raportit ja selvitykset 2017: 8.

⁷ Selvitys vaikeimmin vammaisten erityisopetuksen tarpeesta ja koulutuksen saatavuudesta ammatillisessa peruskoulutuksessa (på finska). Opetus- ja kulttuuriministeriö, 19.5.2016 OwlGroup

Beredskap att differentiera finansieringen av kompensationsavgiften

RP 249/2014 rd – RSv 239/2014 rd

Kulturutskottet

Riksdagen förutsatte 10.12.2014 att regeringen har beredskap att differentiera finansieringen av kompensationsavgiften exempelvis genom att vid sidan av budgetfinansiering också ta i bruk ett täckande anordningsbundet avgiftssystem, om det inte med statlig finansiering är möjligt att betala en rimlig ersättning (fair compensation) för privatkopiering i överensstämmelse med EU:s informations samhälls direktiv 2001/29/EG. Regeringen ska lämna en rapport om saken till kulturutskottet före utgången av 2018.

Statsrådet beslutade 18.12.2014 att vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till.

I statsbudgeten för 2016 har ersättning för privatkopiering tagits in i enlighet med regeringens förslag. År 2016 uppgick kompensationen till 11 miljoner euro och omfattade även mervärdesskattens andel. År 2017 uppgick kompensationen till 15 648 000 miljoner euro och omfattade även mervärdesskattens andel.

Jorma Waldén, direktör, undervisnings- och kulturministeriet

Tillgodoseende av de kulturella rättigheterna

RP 258/2014 rd – RSv 213/2014 rd

Kulturutskottet

Riksdagen förutsätter att regeringen noga följer upp vilka verkliga konsekvenser sparbesluten under den pågående valperioden har för de kulturella rättigheterna inom undervisnings- och kulturverksamheten och genast vidtar åtgärder, om framför allt unga människors faktiska och lika möjligheter att få utbildning försämras. Regeringen ska komma med en utredning om saken till kulturutskottet före utgången av 2017.

Lagen om ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (1410/2014) och lagarna om ändring av vissa lagar som har samband med den (1411/2014, 1412/2014, 1413/2014, 1414/2014, 1415/2014, 1416/2014, 1417/2014 och 1418/2014) trädde i kraft 1.1.2015. De konsekvenser sparbesluten har för de kulturella rättigheterna inom undervisnings- och kulturverksamheten i olika delar av landet kan bedömas när de sparåtgärder som lagen kräver har genomförts och deras konsekvenser följs upp.

Undervisnings- och kulturministeriet gav Nationella centret för utbildningsvärdering (NCU) i uppdrag att genomföra en utvärdering som på det sätt som riksdagen förutsätter klarlägger vilka konsekvenser de statsfinansiella sparåtgärderna under regeringsperioden 2011–2015 har för de kulturella rättigheterna inom den småbarnspedagogiska verksamheten och den allmänbildande utbildningen. Utvärderingen utgör ett led i den nationella planen för utbildningsutvärdering 2016–2019. Konsekvenserna inom yrkesutbildningen har klarlagts genom en separat utredning som genomförts av Owl Group. Den utvärdering och den separata utredning som nämns ovan har inkluderats i den utredning som regeringen lämnade riksdagen i december 2017.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Jari Rajanen, direktör, undervisnings- och kulturministeriet

Svenskan som valfritt läroämne på alla utbildningsstadiet

Ö 2/2014 rd – RSk 54/2014 rd

Kulturutskottet

1. Riksdagen förutsätter att regeringen gör en övergripande kartläggning av den allmänna politiken för språkstudier i Finland och av hur den bör utvecklas inför kommande utmaningar i fråga om språkkunskaper och med beaktande av det allt större och mångsidigare behovet av kunskaper i främmande språk i samhället och inom näringslivet.

2. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder de lagstiftningsmässiga förutsättningarna för regionala försök för att utvidga språkutbudet utan att det andra nationalspråket är obligatoriskt.

Undervisnings- och kulturministeriet beställde en utredning om läget för och utvecklingsbehovet beträffande språkreserven i Finland. Utredaren, prorektorn professor Ritita Pyykkö, överlämnade sin utredning till undervisningsministern 13.12.2017. I utredningen granskas den allmänna språkutbildningspolitiken i vårt land inkl. alla utbildningsstadiet. Utredningen innehåller förslag till hur språkutbildningen kan utvecklas med tanke på framtida språkkunskapsutmaningar i vårt land, med beaktande av samhällets och näringslivets behov. Utredningen har sänts på remiss, och tiden för remissförfarandet går ut 28.2.2018.

2. Det är meningen att riksdagens kläm om språkförsök (Ö 2/2014 rd – RSk 54/2014 rd) ska genomföras inom ramen för ett spetsprojekt, och i årsberättelsen tas detta upp i samband med spetsprojekten för kompetens och utbildning.

I avsnitt 2.2.2 som gäller spetsprojekten på sidan 20 i regeringens årsberättelse 2015 sägs det att spetsprojektet för att utöka och bredda språkstudierna har beretts i två delar. Man har berett ett förslag om ett regionalt försök där eleverna börjar studera ett främmande språk redan i årskurs 1. Beredningen har också inletts av ett regionalt försök i enlighet med den kläm som riksdagen antagit.

Den 14 april 2016 preciserade regeringen sin plan för spetsprojekten (Handlingsplan för genomförande av spetsprojekten och reformerna i det strategiska regeringsprogrammet 2015–2019 – Uppdatering 2016) så att den fick följande lydelse:

”Regionala försök med att utvidga språkurvalet i enlighet med den kläm som riksdagen har antagit möjliggörs. De lagstiftningsmässiga förutsättningarna för regionala försök med att utvidga språkurvalet utan obligatoriska studier i det andra nationalspråket utreds. För undervisnings- och kulturministeriets del har det utretts vilka lagstiftningssändringar som krävs i verksamhetslagstiftningen. Hit hör dessutom frågor i anknytning till tillgodoseendet av de grundläggande fri- och rättigheterna, som undervisnings- och kulturministeriet utreder i samarbete med justitieministeriet. 9/2016 de lagstiftningsmässiga förutsättningarna har utretts, avslutas 12/2018.”

Ett försök där det andra inhemska språket slopas i den för alla gemensamma grundläggande utbildningens lärokurs kräver en ändring av lagen om grundläggande utbildning. För att försöket ska kunna genomföras har det stiftats en separat försökslag, som har trätt i kraft vid ingången av 2018. I samarbete med undervisnings- och kulturministeriet har Utbildningsstyrelsen initierat ett regionalt försök med att utvidga språkutbudet utan obligatoriska studier i det andra nationalspråket. Försöket öppnades för ansökan 18.12.2017 och ansökningstiden går ut 23.2.2018. Försöket inriktas på de elever i årskurs 5 eller 6 som det läsår som börjar 1.8.2018 skulle inleda studier i det andra inhemska språket. Högst 2 200 elever inom den grundläggande utbildningen erbjuds möjlighet att delta i försöket. Undervisning enligt försöket inleds i augusti 2018.

Janne Öberg, regeringsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Bedömning av museilagens tidsenlighet och behovet av en totalreform av lagen

RP 303/2014 rd – RSv 275/2014 rd

Kulturutskottet

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder en totalöversyn av museilagen så att lagen kan antas under valperioden 2015–2018.

Undervisnings- och kulturministeriet tillsatte 29.6.2015 en arbetsgrupp för att bereda ett museipolitiskt program. Arbetsgruppen ska bl.a. bedöma museilagens tidsenlighet och behovet av en totalreform av lagen. Arbetsgruppens förslag till museipolitiskt program (undervisnings- och kulturministeriets publikationer 2017:9, på finska) färdigställdes 2.2.2017. Arbetsgruppen konstaterade att avsikten är att museilagen ska revideras som ett led i arbetet för att reformera systemet för finansiering av museer, teatrar (inkl. dans och cirkus) och orkestrar. Arbetsgruppen föreslog att man i totalreformen av museilagen beaktar att museilagen och museiförordningen även i fortsättningen ska stödja utvecklingen av museibranschen. Målen och uppgifterna för yrkesmässig museiverksamhet samt förutsättningarna för verksamheten bör anges i lagen. Museernas uppgifter och verksamhetens syfte bör ajourföras. Förutsättningarna för statsandel bör anges tydligt, och uppgifterna för museer som får förhöjd statsandel bör fastställas i lag.

En totalreform av museilagen ingår i det arbetsgruppsförslag till reform av det statliga finansieringssystemet för utövande konst och museer som överlämnades till undervisnings- och kulturministeriet 17.1.2018. När det gäller museer har arbetsgruppen i sitt arbete beaktat den museipolitiska arbetsgruppens riktlinjer. Syftet med lagen, målen för verksamheten och statsandelsvillkoren har förnyats. Statsandelen ska enligt förslaget bestå av en s.k. basfinansiering och en uppgiftsspecifik finansiering för museer med regionalt respektive riksomfattande ansvar. Enligt förslaget ska de här museerna ersätta det nuvarande systemet med landskaps- och regionmuseer och det särskilda systemet med riksomfattande specialmuseer. Dessutom föreslås att man genom lag föreskriver om uppgifter och villkor för de nya ansvariga museerna och att de ska förhandla med Museiverket om treåriga verksamhetsplaner. Beräkningen av basfinansieringen för respektive museum ska grunda sig på årsverken och priset per enhet; statsandelsprocenten ska enligt förslaget uppgå till 37. För museer med regionalt ansvar föreslås den uppgiftsbaserade andelen av statsandelen uppgå till 85 %. Den uppgiftsbaserade finansieringen för museer med riksomfattande ansvar ska enligt förslaget beviljas i form av en höjning med ett visst belopp. Beviljandet av finansieringen för

alla museer ska enligt förslaget grunda sig på en treårig finansieringsplan. Utöver statssandelen ska museerna kunna beviljas behovsprövad projektfinansiering. Arbetsgruppen har föreslagit att reformen ska träda i kraft vid ingång av 2020 så att de åtgärder som krävs för verkställigheten kan vidtas redan under 2019.

Päivi Salonen, kulturråd, undervisnings- och kulturministeriet

Utvecklingsplan för undervisnings- och forskningsfinansieringen

RP 304/2014 rd – RSv 297/2014 rd

Kulturutskottet

Riksdagen förutsätter att regeringen under valperioden 2015–2018 helt omvärderar undervisningens och forskningens betydelse för den samhällsutveckling som eftersträvas enligt bl.a. regeringsprogrammen och utarbetar en tydlig utvecklingsplan för undervisnings- och forskningsfinansieringen där dess omfattning på ett realistiskt sätt kopplas till de centrala målsättningarna för undervisningen och forskningen.

De sparåtgärder inom undervisnings- och kulturverksamhet som det fattats beslut om under den tidigare och den nuvarande regeringsperioden genomförs genom ökad produktivitet och effektivitet inom utbildningen och forskningen och genom strukturella reformer. De viktigaste reformerna utgörs av reformerna inom småbarnspedagogik, reformen av yrkesutbildning på andra stadiet samt utvecklingen av högskoleutbildning och forskning. Avsikten är att reformerna ska genomföras så att utbudet av högkvalitativa utbildnings- och kulturtjänster kan tryggas. Det är meningen att systemet ska utvecklas i synnerhet genom spetsprojekt för kompetens och utbildning. I tre års tid satsar man 90 miljoner euro på främjande av införandet av nya inlärningsmiljöer och digitala läromedel samt på lärarnas kompetenssprång. Det viktigaste verkställighetsåret är 2017.

Som ett led i det beredningsarbete som gäller styrningen av och anslagsnivån inom förvaltningsområdet för undervisning och kultur utreder regeringen undervisningens och forskningens betydelse för möjligheterna att nå en samhällsutveckling enligt regeringsprogrammet. Regeringen anser det vara viktigt att man i samband med beredningen av planen för de offentliga finanserna och statsbudgeten fastställer anslagsnivån så att den motsvarar den nivå som lagstiftningen och målsättningarna i övrigt förutsätter. Regeringen har inlett beredningen av en utvecklingsplan, och i samband med detta bedöms det om finansieringen är tillräcklig för målsättningarna på längre sikt. I det sammanhanget beaktar man den nya rollen för kommunerna med ansvar för förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen.

Pasi Rentola, ekonomichef, undervisnings- och kulturministeriet

Lagen om småbarnspedagogik

RP 341/2014 rd – Rsv 357/2014 rd

Kulturutskottet

Riksdagen förutsätter att regeringen följer de samlade konsekvenserna av den nya lagen om småbarnspedagogik och dess konsekvenser för kvaliteten och gruppstorlekarna och att den i samband med det andra steget av reformeringen av lagen om småbarnspedagogik vidtar åtgärder för att de centrala definitioner som nu saknas i lagen blir exakta, så att barnen kan tryggas en helhetsmässig omsorg, uppväxt och utveckling. Regeringen ska lämna kulturutskottet en utredning om saken våren 2017.

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om barndagvård och av vissa lagar som har samband med den (RP 341/2014 rd) överlämnades 18.12.2014. Rubriken på lagen om barndagvård (36/1973) ändrades till lagen om småbarnspedagogik genom den lag (580/2015) om ändring av lagen om barndagvård som trädde i kraft 1.8.2015. I lagen om småbarnspedagogik ersattes begreppet dagvård med småbarnspedagogik, som definieras som en systematisk och målinriktad helhet som består av fostran, undervisning och vård av barn och i vilken i synnerhet pedagogiken betonas. Även syftena med småbarnspedagogiken moderniserades. Barnets bästa betonas vid anordnandet av småbarnspedagogik, och rätten till småbarnspedagogik fastställs som barnets rättighet. I lagen föreskrivs det också om maximistorleken på en barngrupp. I lagen om småbarnspedagogik understryks även vikten av att stärka barns och föräldrars delaktighet och inflytande samt betydelsen av mångprofessionellt samarbete.

År 2016 genomfördes nya ändringar av lagen om småbarnspedagogik i syfte att uppnå inbesparingar i statsfinanserna. I enlighet med programmet för statsminister Juha Sipiläs regering fastställdes ändringarna i lagen om småbarnspedagogik (108/2016) och lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn (109/2016) 29.1.2016. Enligt dem ska varje barn ha rätt till 20 timmar av småbarnspedagogik per vecka i stället för den tidigare rätten på heltid. Ändringen trädde i kraft 1.8.2016. Samtidigt trädde en ändring (1282/2015) av förordningen om barndagvård i kraft, genom vilken dimensioneringen på daghem mellan barn som fyllt 3 år och personer i vård- och fostringsuppgifter ändrades så att det på daghem ska finnas en person i vård- och fostringsuppgifter per åtta barn i stället för per sju barn.

För att genomföra riksdagens uttalande som ett led i statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet klarlade Uleåborgs universitet de övergripande verkningarna av de ändringar i lagstiftningen om småbarnspedagogik som gjordes åren 2015 och 2016⁸. I detta s.k. VakaVai-projekt genomfördes en mångsidig utvärdering som grundade sig på fyra enkäter där direktörer för småbarnspedagogiken i kommuner, föreståndare för privata daghem, arbetstagare vid daghem och föräldrar besvarade frågor om verkningarna av lagstiftningsändringarna. Enligt resultaten bedömde direktörerna för småbarnspedagogiken att utgångspunkterna och de reviderade syftena för lagen om småbarnspedagogik var ett steg i rätt riktning.

⁸ Utredning om verkningarna av ändringarna i lagstiftningen om småbarnspedagogik (på finska)
<http://tietokayttoon.fi/julkaisu?pubid=23203>

I utredningen gav arbetstagarna och föräldrarna en kritisk bedömning av 2016 års lagstiftningsändringar där barnets subjektiva rätt till småbarnspedagogik begränsades och relationstalet mellan vuxna och barn höjdes i daghemsgrupper för barn över 3 år.

Hälften av direktörerna för småbarnspedagogik (103 kommuner) uppgav att relationstalet mellan vuxna och barn inte hade höjts i kommunen.

Riksdagen förutsatte i sitt uttalande att regeringen ska lämna kulturutskottet en utredning om saken våren 2017. Undervisnings- och kulturministeriet har gett in den begärda utredningen till kulturutskottet 30.6.2017. I utredningen till kulturutskottet har man förutom information utifrån det projekt vid Uleåborgs universitet som nämns ovan också använt information som producerats inom projektet CHILDCARE⁹.

Undervisnings- och kulturministeriet bereder som bäst en reform av lagstiftningen om småbarnspedagogik. Avsikten är att regeringens proposition med förslag till lag om småbarnspedagogik ska lämnas till riksdagen under vårsessionen 2018.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Tarja Kahiluoto, konsultativ tjänsteman, undervisnings- och kulturministeriet

Ändringarna i universitetens finansieringsnivå och finansieringssystem RP 38/2015 rd – RSv 75/2015 rd *Kulturutskottet*

Riksdagen förutsätter att regeringen grundligt ger akt på hur högskolornas medel räcker till i förhållande till de uppgifter högskolorna påförts. Det är särskilt viktigt att vara uppmärksam på hur nedskärningarna i universitetens basfinansiering valperioden 2011–2015 och denna valperiod de facto påverkar universitetens verksamhet och hur den kännbart minskade basfinansieringen påverkar forskningens kvalitet och villkor samt nivån på och tillgången till forskningsbaserad undervisning. Regeringen ska lämna kulturutskottet en utredning om detta våren 2018.

Genom uppföljning av universitetens verksamhet och ekonomi beaktar undervisnings- och kulturministeriet behovet av att utreda hur sparåtgärderna påverkar universitetens verksamhet.

En infallsvinkel inom den pågående bedömningen av universitetsreformens konsekvenser har utgjorts av hur ändringarna av universitetens finansieringsnivå och finansieringssystem påverkar universitetens verksamhet. En utredning om konsekvenserna av reformen av universitetslagen lämnades till riksdagens kulturutskott i december 2016. I samband med universitetsreformen inrättades universiteten som solventa, solida och kreditvärdiga. Till följd av den försvagade ekonomin har universitetens finan-

⁹ Projektet CHILDCARE <https://www.jyu.fi/edupsy/fi/tutkimus/tutkimushankkeet/kotisivut/childcare>.

siella ställning inte stärkts på det sätt som eftersträvades när reformen bereddes. Universiteten har inte heller fullt ut utnyttjat den autonomi som universitetslagen befäster när det gäller att rikta resurserna enligt universitetets strategi.

Statsrådet har tillfört universiteten medel till ett belopp av 150 miljoner euro år 2017 och berett sig på att tillföra medel till ett belopp av 46 miljoner euro år 2018. Dessutom har statsrådet fattat beslut om ett stort antal extra satsningar på att förbättra utbildningens och forskningens kvalitet, trygga en tillräcklig tillgång på kunnig arbetskraft och stödja ekonomisk tillväxt. På basis av bedömningen av reformen av universitetslagen och den bedömning av reformen av yrkeshögskolelagen som inlets färdighetsställs en helhetsbild och en analys av båda högskolereformerna 2018.

Jorma Karhu, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Reella utvecklingen i fråga om studiestödet

RP 40/2015 rd – RSv 39/2015 rd

Kulturutskottet

Riksdagen förutsätter att regeringen i fortsättningen under valperioden 2015–2019 utvärderar den reella utvecklingen i fråga om studiestödet på lika villkor som i fråga om andra former av basinkomst.

Studiestöd enligt lagen om studiestöd (65/1994) består av studiepenning, bostadstillägg och statsborgern för studielån. Från och med 1.8.2016 höjs inte studiepenningen längre enligt folkpensionsindex. I enlighet med regeringsprogrammet reviderades studiestödets struktur 1.8.2017 så att stödtiden för högskolestuderande förkortades och studiepenningarna sänktes till samma nivå som studiepenningarna för studerande på andra stadiet. Samtidigt höjdes statsborgern för studielånet så att det maximala stödbeloppet steg markant. Bostadstillägget som en del av studiestödet slopades med undantag för studerande som studerar utomlands och studerande som studerar på en avgiftsbelagd linje och bor i läroanstaltens elevhem, och de studerande började till övervägande del omfattas av det allmänna bostadsbidraget.

Den reella utvecklingen i fråga om studiestödet följs årligen. År 2018 garanterar studiepenningen, statsborgern för studielån och bostadsbidraget vanligen tillsammans ett högre utkomstskydd än utkomststödet, sjukdagpenningens minimibelopp, grunddagpenningen inom utkomstskyddet för arbetslösa, arbetsmarknadsstödet eller garanti-pensionen tillsammans med bostadsbidraget.

Virpi Hiltunen, konsultativ tjänsteman, undervisnings- och kulturministeriet

Konsekvenser av reformen av lagen om småbarnspedagogik

RP 80/2015 rd – RSv 112/2015 rd

Kulturutskottet

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet gör en samlad bedömning av de olika reformernas konsekvenser för barnen, jämlikheten mellan olika familjer och jämställdheten mellan könen och att denna bedömning beaktas när lagen om småbarnspedagogik ses över.

2. Riksdagen förutsätter att statsrådet som ett led i översynen av lagen om småbarnspedagogik gör en genomgripande granskning av lagens bemyndiganden att utfärda förordning och då också överväger möjligheten att i lag föreskriva hur många anställda i vård- och fostringsuppgifter det ska finnas i daghem eller inom familjedagvården i relation till antalet barn.

I fråga om den första delen av uttalandet konstaterar undervisnings- och kulturministeriet att det är ytterst nödvändigt att det görs en samlad bedömning av de olika reformernas konsekvenser för barnen, jämlikheten mellan olika familjer och jämställdheten mellan könen. Exempelvis statsrådets kansli eller finansministeriet kan åläggas ansvar för att en sådan samlad bedömning görs, och den kan genomföras exempelvis som statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet. I utredningen bör hänsyn tas till de genomförda reformer inom alla förvaltningsområden som har konsekvenser för barnen, de unga och familjerna. Undervisnings- och kulturministeriet konstaterar att enligt vad ministeriet vet har ingen sådan samlad bedömning gjorts. När det gäller småbarnspedagogik genomför Uleåborgs universitet åren 2016–2017 som statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet en utredning om de samlade konsekvenserna av lagen om småbarnspedagogik¹⁰. Nationella centret för utbildningsutvärdering (NCU) utredde hur de statsfinansiella sparåtgärderna påverkar de kulturella rättigheterna¹¹. I rapporten bedömdes vilka konsekvenser de statsfinansiella sparbesluten under regeringsperioden 2011–2015 har för de kulturella rättigheterna med anknytning till undervisnings- och kulturverksamhet inom den småbarnspedagogiska verksamheten och den allmänbildande utbildningen.

När det gäller den andra delen av uttalandet bereder undervisnings- och kulturministeriet en reform av lagstiftningen om småbarnspedagogik. I samband med beredningen bedöms de bemyndiganden att utfärda förordning som ingår i gällande lag samt de bestämmelser som ingår i den gällande förordningen om barndagvård.

Tarja Kahiluoto, konsultativ tjänsteman, undervisnings- och kulturministeriet

Konsekvenserna av att studieavgifter införs och handläggningsavgiften för ansökan slopas

RP 36/2016 rd – RSv 61/2016 rd

Kulturutskottet

Riksdagen förutsätter att man noggrant följer och bedömer vilka konsekvenser det har för antalet sökande till högskolorna, de sökandes genomsnittliga utbildnings- och kompetensnivå och högskolornas internationalisering att handläggningsavgiften för ansökan slopas och att studieavgifter införs. När handläggningsavgiften slopas måste utbildningsstyrelsen få tillräcklig tilläggsfinansiering för att utveckla högskolornas ansöknings- och antagnings-tjänster. Undervisnings- och kulturministeriet ska lägga fram en utredning om saken för kulturutskottet senast hösten 2018.

¹⁰ Utredning om verkningarna av ändringarna i lagstiftningen om småbarnspedagogik (på finska)
<http://tietokayttoon.fi/julkaisu?pubid=23203>

¹¹ https://karvi.fi/app/uploads/2017/11/KARVL_2717.pdf

Universiteten och yrkeshögskolorna är skyldiga att ta ut studieavgifter av studerande från länder utanför Europeiska unionen och Europeiska ekonomiska samarbetsområdet som inleder sina studier 1.8.2017 eller därefter i utbildning på främmande språk som leder till lägre eller högre högskoleexamen. År 2017 tillsatte undervisnings- och kulturministeriet en arbetsgrupp för att följa och bedöma konsekvenserna av att studieavgifter införs vid högskolorna och handläggningsavgiften för ansökan slopas. För genomförandet av sitt arbete utarbetade arbetsgruppen en uppföljnings- och utvärderingsplan, som undervisnings- och kulturministeriet fastställde. Arbetsgruppen bedömer vilka konsekvenser det har för högskolornas internationalisering och tillströmningen av studerande att studieavgifter införs och handläggningsavgiften för ansökan slopas, följer hur högskolornas stipendiepraxis fungerar och vilket genomslag den har samt rapporterar regelbundet till undervisnings- och kulturministeriet om införandet av studieavgifter och om utvecklingen av stipendiepraxis.

I resultatförhandlingarna mellan undervisnings- och kulturministeriet och Utbildningsstyrelsen har man för 2017 kommit överens om ett tilläggsanslag på 1 miljon euro för utveckling av informationssystemens funktion som högskolorna behöver.

Maija Innola, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Förverkligande av syftena med ungdomslagen

RP 111/2016 rd – RSv 175/2016 rd

Kulturutskottet

Riksdagen förutsätter att undervisnings- och kulturministeriet utreder vilka konsekvenser de omfattande landskaps- samt social- och hälsovårdsreformerna har för ungdomsarbetet i stort och också i fortsättningen säkerställer att syftena med ungdomslagen kan nås både i kommunerna och på landskapsnivå. Undervisnings- och kulturministeriet ska lägga fram en utredning om saken för kulturutskottet senast i början av nästa valperiod.

Efter att landskapsreformen har börjat verkställas kartlägger undervisnings- och kulturministeriet de åtgärder som krävs för en utredning.

Undervisnings- och kulturministeriet tillsätter en separat arbetsgrupp för att utreda de konsekvenser som landskapsreformen samt social- och hälsovårdsreformen medför för ansvarsområdet, och i det sammanhanget beaktas även konsekvenserna för ungdomsarbetet.

Arbetsgruppen har ännu inte tillsatts. Det har nämligen ännu inte varit ändamålsenligt att göra en utredning eftersom landskapsreformen och reformen av social- och hälsovårdstjänsterna håller på att beredas.

Georg Henrik Wrede, direktör, undervisnings- och kulturministeriet

Privata arkiv

RP 191/2016 rd – RSv 181/2016 rd

Kulturutskottet

Riksdagen förutsätter att regeringen följer vilka konsekvenser lagändringen har för de privata arkivens självständiga ställning och för mångfalden inom arkivverksamheten och utifrån detta och de slutsatser som dras bedömer möjligheterna att stärka och utveckla ställningen för delegationen för privata arkiv, som består av företrädare för de privata arkiven.

Den lag som uttalandet hänför sig till har trätt i kraft 1.1.2017. Undervisnings- och kulturministeriet har tillsatt den delegation för privata arkiv som avses i 5 § 2 mom. i lagen. Mångfalden inom den arkivverksamhet som gäller privata arkiv har beaktats i delegationens sammansättning så att den förutom av företrädare för s.k. arkiv med statsbidrag också består av företrädare för andra arkiv (Arkistoyhdistys - Arkivföreningen ry), museisektorn (Finlands museiförbund rf och Finlands Hembygdsförbund rf) samt museernas viktigaste användargrupper (universiteten/Finlands universitetsrektorers råd UNIFI rf, Finska Historiska Samfundet rf och Historiska föreningen rf). Den reglering som gäller privat arkivmaterial som förvaras vid Nationalarkivet kommer att granskas under våren 2018 i samband med det arbete för en informationshanteringslag som leds av finansministeriet. Avsikten är att den nya lagen ska ersätta bl.a. de bestämmelser om myndighetshandlingar som finns i arkivlagen (831/1994), vilket innebär att endast 5 kap. med bestämmelser om privat arkivmaterial blir kvar i den lagen.

Immo Aakkula, regeringsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Förebyggande av mobbning samt skolfreden

RP 206/2016 rd – RSv 259/2016 rd

Kulturutskottet

Riksdagen förutsätter att undervisnings- och kulturministeriet före utgången av vårsessionen 2018 bereder klarare och effektivare åtgärder i anknytning till disciplinen i den grundläggande utbildningen. Ministeriet bör bl.a. överväga att införa kvarsittning som en del av läroplikten och att ge en rektor i den grundläggande utbildningen rätt att besluta om avstängning av elever för en kort tid.

Undervisnings- och kulturministeriet tillsatte 24.11.2016 en arbetsgrupp för att dryfta möjligheterna att förebygga mobbning och främja skolfreden. I arbetsgruppens uppgifter ingår att lägga fram ett förslag om lagstiftningsmässiga möjligheter att utöka förpliktelserna att ingripa i mobbning. Arbetsgruppen är tillsatt fram till 16.2.2018. Grundlagsaspekterna beaktas noggrant vid beredningen.

Kirsi Lamberg, överinspektör, undervisnings- och kulturministeriet

Vårdnadshavarförhöjning till studiestödet

RP 229/2016 rd – RSv 238/2016 rd

Kulturutskottet

Riksdagen förutsätter att statsrådet överväger en vårdnadshavarförhöjning till studiestödet.

Genom lag 960/2017 har regeringen verkställt den vårdnadshavarförhöjning som riksdagen har förutsatt. Enligt lagändringen kan en mottagare av studiepenning som är vårdnadshavare till ett minderårigt barn, från 1.1.2018 beviljas studiepenningens försörjarförhöjning (75 euro per månad), varvid beloppet av studiepenning uppgår till 325, 28 euro per månad. Försörjarförhöjningen beaktas inte som inkomst när bostadsbidrag eller militärunderstöd beviljas och inte heller när avgifterna för småbarnspedagogisk verksamhet eller vårdtillägget till stödet för hemvård eller för privat vård av barn bestäms.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Virpi Hiltunen, konsultativ tjänsteman, undervisnings- och kulturministeriet

Konsekvenser av omorganisering

RP 31/2017 rd – RSv 49/2017 rd

Kulturutskottet

Riksdagen förutsätter att undervisnings- och kulturministeriet utredervilka konsekvenser omorganiseringen har för Nationella centret för utbildningsutvärderings och studentexamensnämndens självständighet, oberoende och internationellt erkända status och att ministeriet lämnar en utredning till kulturutskottet 2019.

Undervisnings- och kulturministeriet kommer att låta utföra en extern utredning om saken.

Kirsi Kangaspunta, planeringschef, undervisnings- och kulturministeriet

Studiestödsrådgivning i Folkpensionsanstaltens verksamhet

RP 36/2017 rd – RSv 77/2017 rd

Kulturutskottet

Riksdagen förutsätter att Folkpensionsanstalten ordnar sin verksamhet så att studerande kan få den sakkunniga studierådgivning de personligen behöver tillräckligt enkelt och utan extra kostnader. Folkpensionsanstalten måste ha beredskap för den arbetsmängd och sakkunskap som det nuvarande systemet med studiestödsnämnder kräver.

Folkpensionsanstaltens övertagande av ansvaret för det arbete som utförts vid högskolorna har beaktats i prognosen för Folkpensionsanstaltens behov av personal. Enligt Folkpensionsanstaltens bedömning kommer ändringen att öka arbetsmängden vid

Folkpensionsanstalten en aning. Ändringen ökar dock inte behovet att nyanställa, eftersom försäkringsdistriktens personalresurser kan tas till vara på ett smidigt sätt och eftersom även andra ändringar inverkar på den totala arbetsmängden i anknytning till studiestödet. Dessutom kan en del av högskolestuderandenas studiestödsbeslut fattas automatiskt från och med maj 2018, vilket minskar arbetet för att verkställa studiestödet från det som gällt tidigare. Folkpensionsanstalten har förberett sig inför arbetet med beslut och rådgivning om studiestöd genom övergripande anvisningar och utbildning.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Virpi Hiltunen, konsultativ tjänsteman, undervisnings- och kulturministeriet

Reformen av yrkesutbildningen, verkställighet och uppföljning av konsekvenserna

RP 39/2017 rd – RSv 86/2017 rd

Kulturutskottet

1. Riksdagen förutsätter att regeringen skyndsamt lämnar ett lagförslag till riksdagen om ändringar i arbetsavtalslagen och lagstiftningen om tjänsteförhållanden som behövs för att tillåta arbete med läroavtal på lika villkor inom alla branscher trots bestämmelsen om skyldighet att erbjuda mera arbete.
2. Riksdagen förutsätter att undervisnings- och kulturministeriet under övergångsperioden för finansieringsreformen följer upp vilka konsekvenser finansieringssystemet inom yrkesutbildningen har på villkoren för att ordna yrkesutbildning och lämnar en rapport till kulturutskottet för kännedom årligen i början av höstsessionen. Samtidigt ska ministeriet också bedöma om basfinansieringen är tillräcklig.
3. Riksdagen förutsätter att undervisnings- och kulturministeriet bereder en utredning om hur sammanhängande utbildningsvägarna för studerande som behöver särskilt stöd är och om vilka utbildningsmöjligheter dessa studerande har.
4. Riksdagen förutsätter att undervisnings- och kulturministeriet stöder och följer upp och utifrån det bedömer hur reformen av yrkesutbildningen har utfallit. Ministeriet ska bl.a. bedöma konsekvenserna för tillgången till utbildning i regionalt och språkligt hänseende, för en nedgång i antalet studerande som avbryter studierna, för utbildningsgarantin och för en ökning av antalet läroavtals- och utbildningsavtalsplatser inom respektive branscher i överensstämmelse med målen för reformen. Om det kommer fram ändringsbehov som kräver att bestämmelserna preciseras eller ändras, ska regeringen skyndsamt vidta åtgärder, bereda behövliga ändringar och lägga fram dem för riksdagen.

Regeringen bör noga följa vilka faktiska konsekvenser bestämmelserna får för de grundlagsfästa kulturella rättigheterna.

1. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av 13 kap. 6 § i arbetsavtalslagen, 22 § i lagen om kommunala tjänsteinnehavare och 32 § i statstjänstemannalagen (RP 189/2017 rd) bereddes vid arbets- och näringsministeriet och överlämnades till riksdagen i december 2017. Enligt propositionen ska arbetsgivaren i fortsättningen kunna anställa läroavtalsstuderande i arbetsavtals- eller tjänsteförhållande för viss tid oberoende av den i lagen för arbetsgivare föreskrivna skyldigheten att erbjuda mera arbete och skyldigheten att återanställa. Enligt förslaget ska statstjänstemannalagen ändras så att arbetsgivaren kan anställa läroavtalsstuderande i tjänsteförhållande för viss tid oberoende av den skyldighet att återanställa som anges i den lagen. Propositionen syftar till att möjliggöra yrkesutbildning med hjälp av läroavtal inom alla branscher, även hos sådana arbetsgivare som har deltidsanställda eller omfattas av skyldigheten att återanställa arbetstagare. Syftet är att öka möjligheterna för studerande i yrkesinriktad utbildning att få en arbetsplats för läroavtalsutbildning. På så vis främjas de studerandes inträde i arbetslivet och möjligheter att skaffa sig sådant kunnande som krävs på arbetsmarknaden. Lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt. Propositionen är inte slutbehandlad.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

2. Yrkesutbildningens nya finansieringsmodell införs i sin slutliga form vid ingången av finansåret 2022, varvid 50 % av den kalkylerade finansieringen är basfinansiering, 35 % är prestationsbaserad finansiering och 15 % är genomslagsfinansiering. Under finansåren 2018 och 2019 utgör basfinansieringen ett starkt inslag i finansieringen. Av den kalkylerade finansieringen allokeras 95 % till anordnarna som basfinansiering utifrån det målinriktade antalet studerande och 5 % som prestationsbaserad finansiering utifrån antalet avlagda examina. Den prestationsbaserade finansieringens andel är således bara en aning högre än vad den resultatbaserade finansieringens andel (3 %) var i det gamla systemet. Finansåret 2020 sjunker basfinansieringens andel till 70 % och stiger den prestationsbaserade finansieringens andel till 20 %, och då kommer genomslagsfinansieringen in med en vikt på 10 %. Inom den prestationsbaserade finansieringen införs kompetenspoängen för examensdelar som prestationer för finansieringen vid sidan av antalet examina, och kompetenspoängen för examensdelar utgör största delen av prestationerna för den prestationsbaserade finansieringen. Inom genomslagsfinansieringen utgörs prestationerna av sysselsättning och fortsatta studier i fråga om dem som avlagt examen (med 7,5 procentenheters vikt) och studeranderepons (med 2,5 procentenheters vikt). Finansåret 2021 sjunker basfinansieringens andel till 60 % och stiger den prestationsbaserade finansieringens andel på motsvarande sätt till 30 %.

Den 21 november godkände riksdagen lagen om nationella studie- och examensregister. Lagen trädde i kraft 1.1.2018. Samtidigt infördes den nationella tjänsten för utlämnande av uppgifter om studieprestationer och examina (Koski). I fortsättningen kommer Koski att producera en betydande del av de uppgifter som behövs för att bestämma finansieringen, likaså av uppgifterna för styrning och uppföljning. Uppgifterna i Koski-systemet kan utnyttjas första gången 2019, då uppgifterna för 2018 är tillgängliga. Systemet kan användas på ett mer övergripande sätt när dess informationsinnehåll breddas och uppgifter för flera år har samlats.

Konsekvenserna av det nya finansieringssystemet kan preliminärt bedömas 2019 utifrån uppgifterna för finansåret 2018. De första bedömningarna av om basfinansieringen är tillräcklig kan dock utifrån de uppgifter som samlats göras först 2021, då uppgifterna för finansåret 2020 är tillgängliga. Då kan man bedöma hur minskningen

av basfinansieringens andel och ökningen av den prestationsbaserade finansieringens andel samt inträdet för genomslagsfinansieringen har börjat få verkningar.

3. Enligt lagen om yrkesutbildning (531/2017), som trädde i kraft vid ingången av 2018, har en studerande rätt till särskilt stöd om han eller hon på grund av inlärnings-svårigheter, funktionsnedsättning eller sjukdom eller av någon annan orsak behöver långvarigt eller regelbundet särskilt stöd i sitt lärande och sina studier för att uppfylla kraven på yrkesskicklighet och nå målen för kunnandet enligt examens- eller utbildningsgrunderna. Målet för särskilt stöd är att den studerande ska nå den yrkesskicklighet och det kunnande som anges i examens- eller utbildningsgrunderna. En utbildningsanordnare som har fått till uppgift att ordna krävande särskilt stöd ska ordna utbildning för studerande som har stora inlärnings-svårigheter eller en svår funktionsnedsättning eller sjukdom som gör att de behöver individuellt, omfattande och mångsidigt särskilt stöd. Den reviderade lagstiftningen innebär att studerande kan få särskilt och krävande särskilt stöd i fråga om alla utbildningsformer inom yrkesutbildningen; i utbildningar som handleder för yrkesutbildning och i samband med yrkesinriktade grundexamina samt yrkesexamina och specialyrkesexamina.

I början av 2018 inleder undervisnings- och kulturministeriet ett utredningsarbete om hur sammanhängande utbildningsvägarna för studerande som behöver krävande särskilt stöd är och om vilka utbildningsmöjligheter dessa studerande har. Under utredningsarbetets gång hör ministeriet olika intressentgrupper, myndigheter och personer med funktionsnedsättningar i vida kretsar. Slutsatserna och utvecklingsförslagen bör vara klara före utgången av 2018.

4. På beställning av statsrådets kansli genomförde Nationella centret för utbildningsutvärdering (NCU) åren 2016–2017 utvärderingen "Kompetensbaserad, kundorienterad och effektiv yrkesutbildning" (ett s.k. VN TEAS-projekt). Syftet med projektet var att producera information om hur den kompetensbaserade modellen förverkligas samt vilka faktorer som bidrar till och bromsar detta förverkligande med tanke på framtiden. Syftet med utvärderingen var också att säkerställa att rätta och ändamålsenliga val gjorts i fråga om tyngdpunkterna i reformen av yrkesutbildningen med tanke på hur yrkesutbildningen och yrkesutbildningssystemet fungerar och kan utvecklas samt med tanke på den dragningskraft som utbildningen har och hur den värdesätts.

Resultaten av utvärderingen visar att utbildningsanordnarna har avancerat mot målen med reformen när det gäller att genomföra den kompetensbaserade modellen, men det finns fortfarande sådant som bör utvecklas. Reformen för yrkesutbildningen närmare arbetslivet, fördjupar samarbetet mellan arbetslivet och yrkesutbildningsanordnarna och utökar de studerandes möjligheter att bedriva mer individuella studier än förut. Samtidigt höjs kraven på arbetslivet och utbildningsanordnarna att erbjuda allt fler platser för inlärnin g i arbetet, göra verksamheten mer flexibel och förnya och utveckla undervisningspersonalens arbete och kompetens. Genomförandet av kompetensinriktning har dock i någon mån försvärats av de sparåtgärder som samtidigt genomförts inom yrkesutbildningen. Finansieringssystemets förmåga att trygga den kompetensbaserade utbildningens kvalitet och förhindra negativa följder, såsom snärvare kunnande, sänkta krav på kunnandet och framspottande av prestationer, ses som en kritisk faktor för att reformen ska bli framgångsrik. Ur arbets- och näringslivets samt medborgarnas synvinkel är det viktigt att både på kort och på lång sikt lyckas förutse de regionala utbildningsbehoven och trygga jämlika utbildningsmöjligheter för befolkningen. Utvärderingsprojektets resultat ger en god grund för att långsiktigt utveckla uppföljningen och bedömningen av reformens konsekvenser.

Insamlingen av uppgifter om yrkesutbildningen, statistikföringen och uppföljningsindikatorerna bör förnyas i sin helhet för att reformens och den nya lagstiftningens konsekvenser ska kunna följas och bedömas. Genomförandet av reformen av yrkesutbildningen kommer att följas i huvudsak utgående från årliga uppgifter med anknytning till finansiering, kostnader för anordnande av utbildning, studerande och studier. Hur de studerande svarar på arbets- och näringslivets kompetensbehov följs genom insamling av information om bl.a. sysselsättning, studietider, studieavbrott och studerande- och arbetslivsrespons. Utfallen för läroavtalsutbildning och för utbildning som grundar sig på utbildningsavtal kommer att följas upp också som en del av den nationella tjänsten för utlämnande av uppgifter om studieprestationer och examina (Koski). I fortsättningen kommer Koski att producera en betydande del av de uppgifter som behövs för att bestämma finansieringen, likaså av uppgifterna för styrning och uppföljning. Uppgifterna i Koski-systemet kan utnyttjas första gången 2019, då uppgifterna för 2018 är tillgängliga. Systemet kan användas på ett mer övergripande sätt när dess informationsinnehåll breddas och uppgifter för flera år har samlats. I enlighet med övergångsbestämmelserna i lagen om yrkesutbildning kommer exempelvis de ändringar som gäller finansieringen att träda i kraft fullt ut först 2022, då de uppgifter som samlas in som grund för finansieringen kan utvärderas i sin helhet.

Mari Pastila-Eklund, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet
(punkt 1)

Kari Korhonen, utvecklingschef, undervisnings- och kulturministeriet (punkt 2)

Anne Mårtensson, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet (punkt 3)

Jukka Lehtinen, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet (punkt 4)

1.11 Social- och hälsovårdsutskottet

Klientavgifter inom social- och hälsovården

RP 49/2002 rd – RSv 299/2002 rd

Stora utskottet och social- och hälsovårdsutskottet

Riksdagen förutsatte den 17 februari 2003 att en övergripande reform av bestämmelserna om klientavgifter inom social- och hälsovården görs så snart som möjligt både när det gäller slutenvård och öppenvård och att inkomstbegreppet vid öppenvård och slutenvård samordnas samtidigt som klienter i långvarig öppenvård tillförsäkras disponibla medel. Dessutom förutsatte riksdagen att reformen tryggar hela familjens försörjning under den tid som någon familjemedlem är i öppen- eller slutenvård.

Regeringen inledde en total översyn av lagstiftningen om klientavgifterna inom social- och hälsovården under våren 2017. För beredningen av lagstiftningen om klientavgifter tillsattes en arbetsgrupp, vars mandatperiod varade 15.2.2017–31.12.2017. Enligt regeringens linje kommer lagstiftningen om klientavgifter att förnyas så att den tar hänsyn till målen om social- och hälsovårdstjänsternas integration och förebyggande. I reformen och den därmed sammanhängande lagstiftningen beaktas att klientavgifterna inte får höjas orimligt mycket. I den nya lagstiftningen föreskrivs om avgifter som är i balans i förhållande till de mottagna tjänsterna och klientens betalningsförmåga samt om rimlighet inom de integrerade social- och hälsovårdstjänsterna. Den nya lagstiftningen om klientavgifter innehåller också bestämmelser om klientavgifter för boendetjänster. Avsikten är att en regeringsproposition lämnas till riksdagen hösten 2018 och att den nya lagstiftningen träder i kraft den 1 januari 2020.

Marjo Kekki, specialsakkunnig, social- och hälsovårdsministeriet

En förtydligad gränsdragning gällande kostnaderna för läkemedelsbehandling mellan den kommunala hälso- och sjukvården och sjukförsäkringen

RP 50/2004, 164/2004 rd – RSv 160/2004 rd

Social- och hälsovårdsutskottet

Riksdagen förutsatte den 24 november 2004 att regeringen för att förhindra en omotiverad överföring av kostnader utreder hur gränsen mellan den kommunala hälso- och sjukvården och sjukförsäkringen kan göras tydligare när det gäller kostnaderna för läkemedelsbehandling.

Utredningar i frågan har gjorts under flera regeringsperioder. I överensstämmelse med statsminister Sipiläs regeringsprogram bereds en social- och hälsovårdsreform, en förenkling av flerkanalsfinansieringen och ett genomförandeprogram för rationell läkemedelsbehandling. Läkemedlen utgör en väsentlig del av hälso- och sjukvården, och läkemedelsförsörjning är en del av social- och hälsoservicesystemet. Därför ska frågor som gäller kostnadsansvaret, till vilket även gränsdragningen mellan den kommunala hälso- och sjukvården och sjukförsäkringen hör, utredas som en del av de ovan nämnda reformpaketen.

Kirsi Päivänsalo, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Barnskydd

RP 252/2006 rd – RSv 309/2006 rd

Social- och hälsovårdsutskottet

4. Riksdagen förutsatte att regeringen följer hur beslutsfattandet i ärenden som gäller omhändertagande av barn fungerar och att regeringen vid behov och så snabbt som möjligt bereder ett förslag till beslutsförfarande som effektiviserar barnskyddet och som innebär att besluten om tvångsomhändertagande fattas av ett multiprofessionellt organ som inrättas exempelvis i anknäytning till samkommunerna enligt 6 § i lagen om en kommun- och servicestrukturreform.

I ärendet finns inget nytt att rapportera till riksdagen

”4. Social- och hälsovårdsministeriet anser att det nuvarande beslutssystemet bör bevaras. I den barnskyddslag som trädde i kraft 2008 förnyades beslutsprocessen vid tvångsomhändertaganden så att förvaltningsdomstolen på ansökan av tjänsteinnehavaren som första instans avgör ärenden som gäller omhändertaganden eller anknytande vård utom hemmet i stället för det organ som svarar för den kommunala socialvården. Enligt motiveringen i regeringspropositionen kan man på detta sätt säkerställa tillgången till den sakkunskap och objektivitet som behövs när besluten fattas samt förbättra parternas rättssäkerhet. Enligt en undersökning som Rättspolitiska forskningsinstitutet offentliggjorde 2012 har antalet besvär till högsta förvaltningsdomstolen över beslut som gäller omhändertaganden ökat, men det finns också andra faktorer som ligger bakom ökningen än revideringen av barnskyddslagen. Med tanke på barnets välbefinnande och rättssäkerhet är det av största vikt att vården utom hemmet granskas objektivt. Kommunen kan i liknande fall vara jävig som beslutsfattare. I samband med den pågående reformen av social- och hälsovårdens servicestruktur kommer man dock att fastställa ansvaret när det gäller omhändertagandet av barn och i det sammanhanget kan det vara lägligt att försöka hitta metoder också för hur beslutsprocessen ska kunna förbättras.”

Social- och hälsovårdsministeriet lämnade en separat utredning om ärendet till riksdagens social- och hälsovårdsutskott i december 2017. Social- och hälsovårdsministeriet har följt upp hur beslutsfattandet i fråga om omhändertagande av barn fungerar. Med hänvisning till ovan nämnda har ministeriet berett reformen av social- och hälsovården, med vilken lagstiftningsarbetet fortgår alltjämt. Reformarbetet avancerar från en allmän nivå mot en mer detaljerad speciallagstiftning. För tillfället bereds också lagstiftningen om självbestämmanderätt, som torde föranleda behov av justeringar också i barnskyddslagen. Dessutom pågår regeringens arbete med ett omlägningsprogram för barn- och familjetjänster inom ramen för vilket barnskyddets innehåll utvecklas i omfattande grad. Av alla dessa uppstår ett behov av att förnya lagstiftningen om barnskydd. Social- och hälsovårdsministeriet för vidare dessa ändringsbehov och beaktar fortsättningsvis smidigheten i beslutsfattandet för omhändertagande av barn då barnskyddslagen förnyas.

Marjo Malja, socialråd, social- och hälsovårdsministeriet

Annika Parsons, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Ersättning för dosdispensering av läkemedel

RP 134/2008 rd – RSv 106/2008 rd

Social- och hälsovårdsutskottet

Riksdagen förutsatte den 4 november 2008 att den utredning som gäller regleringen av dosdispenseringen av läkemedel innefattar en utvärdering av hur ändamålsenliga och totalt sett lönsamma de begränsningar är som gäller ersättningen för dosdispensering, såsom kravet på minst sex ersättningsgilla läkemedel, och att behövliga förslag för ändring av lagstiftningen läggs fram.

Enligt 5 kap. 10 § i sjukförsäkringslagen (1224/2004) har en försäkrad som fyllt 75 år rätt till ersättning för kostnaderna för dosdispensering om han eller hon när dosdispenseringen inleds har minst sex läkemedel som ska ersättas enligt sjukförsäkringslagen och som lämpar sig för dosdispensering. Dessutom ska hans eller hennes medicinering ha kontrollerats i syfte att eliminera onödig medicinering och dubbel medicinering med oönskade interaktioner, och en övergång till dosdispensering vid långvarig läkemedelsbehandling ska vara medicinskt motiverad.

Under social- och hälsovårdsministeriets ledning verkade 2010–2011 en arbetsgrupp som utredde utvecklingsbehoven för apoteksverksamheten inom öppenvården. I arbetsgruppens promemoria som blev färdig den 24 mars 2011 (Social- och hälsovårdsministeriets utredningar 2011:16), fanns det flera förslag till utveckling av den maskinella dosdispenseringen. Ett förslag var att ersättningskriterierna för doseringsarvodet ska justeras för att stödja en ändamålsenlig läkemedelsbehandling av långtids sjuka.

I syfte att utveckla apoteksverksamheten och den övriga läkemedelsförsörjningen tillsatte social- och hälsovårdsministeriet den 18 november 2013 en arbetsgrupp med uppgift att förbereda hur apotekssystemet och den övriga läkemedelsförsörjningen ska utvecklas för att tillgodose befolkningens behov av läkemedel när social- och hälsovårdsstrukturerna förändras. Arbetsgruppens mandat gick ut vid utgången av 2014. Arbetsgruppen bedömde behovet att utveckla dosdispenseringen, men behandlade inte eventuella utvecklingsbehov när det gäller rätten till sjukförsäkringsersättning för dispenseringen.

I överensstämmelse med statsminister Sipiläs regeringsprogram bereds en social- och hälsovårdsreform, en förenkling av flerkanalsfinansieringen och ett genomförande-program för rationell läkemedelsbehandling. Dessa påverkar också utvecklingen av dosdispensering och frågor gällande dosdispensering utreds i samband med ovan nämnda reformhelheter.

Kirsi Päivänsalo, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Totalreform av pensionsfonderna

RP 152/2008 rd – RSv 8/2009 rd

Social- och hälsovårdsutskottet

Riksdagen förutsatte den 25 februari 2009 att regeringen omedelbart bereder en totalreform av pensionsfonderna vilket innefattar nya tilläggs-pensionsarrangemang, tillgodoser de försäkrades och arbetsgivarnas rättigheter

och skyldigheter och tryggar pensionsstiftelsernas och pensionskassornas villkor på lämpligt sätt.

Bakom uttalandet ligger riksdagens tidigare uttalande RP 156/2005 rd – RSv 34/2006 rd med nästan samma innehåll och med anledning av vilket social- och hälsovårdsministeriet i februari/mars 2008 beslutade att i första hand bereda en internationellt konkurrenskraftig reform om tilläggs pensioner som skulle gälla premiebaserade tilläggs pensionsarrangemang vid de nuvarande pensionsstiftelserna och pensionskassorna. Behövliga bestämmelser skulle tas in i en särskild lag, och gällande lag om pensionsstiftelser (1774/1995) och lag om försäkringskassor (1164/1992) skulle fungera som bakgrundslagar för den särskilda lagen.

De lagar som ingick i reformen, det vill säga lagarna 173/2009, 174/2009 och 175/2009, antogs den 27 mars 2009 och trädde i kraft den 1 april 2009.

En bedömningspromemoria som utarbetats av ministeriet var ute på remiss våren 2013. Ministeriet tillsatte den 30 maj 2013 en brett upplagd arbetsgrupp med uppgift att förbereda en total revidering av lagen om pensionsstiftelser och lagen om försäkringskassor. Arbetsgruppens mandatperiod löpte ut den 31 januari 2016, varefter slutrapporten var ute på remiss. Rapporten sändes till rådet för bedömning av lagstiftningen. Rådets utlåtande från den 8 mars 2017 förorsakade ett behov av att komplettera propositionen. Ministeriet har inte haft möjlighet att fortsätta beredningen av totalrevideringen under berättelseåret på grund av Europaparlamentets och rådets direktiv 2016/2341 (IORP II-direktivet) om verksamhet i och tillsyn över tjänstepensionsinstitut, vilket tillämpas på pensionsfonder och pensionskassor med tilläggs pensionsverksamhet. Direktivet ska genomföras nationellt före den 13 januari 2019. Avsikten är att en regeringsproposition lämnas till riksdagen efter att IORP-direktivet har genomförts. När det gäller förslagen om pensionsstiftelser och pensionskassor bör det anses vara avgörande att socialskyddet verkställs effektivt och säkert. Dessutom kommer skillnaderna mellan arbetspensionsanstalterna och de pensionsanstalter som har hand om tilläggs pensioner i en konkurrenssituation att beaktas vid beredningen av lagstiftningen.

Riitta Kokko-Herrala, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Servicesedlar

RP 20/2009 rd – RSv 67/2009 rd

Social- och hälsovårdsutskottet

2. Riksdagen förutsatte att det i samband med en reform av avgiftstaket utreds på vilket sätt självriskan för servicesedlar beaktas i avgiftstaket.

Det är meningen att den nuvarande lagen om servicesedlar ska upphävas och ersättas med en lag om valfrihet som läggs fram för riksdagen i en proposition under vårsessionen 2018. Servicesedeln ersätts med en klientsedel med vilken klienten kan välja tjänster. Klienten ska betala avgifter för dessa tjänster enligt lagen om klientavgifter, och avgiften räknas med i ett avgiftstak. Regeringen inledde en total omarbetning av lagen om klientavgifter våren 2017. För beredningen av lagreformen grundades en arbetsgrupp, vars mandatperiod varade 15.2.2017–31.12.2017. Avsikten är att regerings-

propositionen om lagen om klientavgifter lämnas till riksdagen hösten 2018. Reformen träder i kraft från den 1 januari 2020. Beredningen omfattar bestämmelserna om avgiftstaket.

Marjo Kekki, specialsakkunnig, social- och hälsovårdsministeriet

Biobankslagstiftningen

RP 86/2011 rd – RSv 78/2012 rd

Social- och hälsovårdsutskottet

Riksdagen förutsatte den 2 oktober 2012 att regeringen följer upp och utvärderar hur biobankslagstiftningen fungerar och i förekommande fall vidtar åtgärder för att se över lagstiftningen.

Statsrådet beslutade den 29 november 2012 att vidta de åtgärder som uttalandet ger anledning till. Biobankslagen fastställdes den 30 november 2012, och den trädde i kraft den 1 september 2013. Social- och hälsovårdsministeriet har meddelat allmänna anvisningar för genomförandet av lagen. Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira) har ansvaret för att biobankslagstiftningen genomförs i praktiken. Valvira fäster avseende vid bland annat ett tillräckligt personuppgiftsskydd, registerförarnas rättigheter och skyldigheter, genomförandet av självbestämmanderätten och stödet av forskningen. Det är utomordentligt viktigt att informationen är öppen och att medborgarna har förtroende för biobanksverksamheten. Därför fäster biobankerna särskild vikt vid att medborgarnas positiva inställning till forskningen inte ska gå förlorad. Varje biobank har en kommunikationsplan och utbildad personal. Valvira går igenom biobankernas kvalitetssystem och riskhantering i samband med registreringsprocessen.

I det nationella biobanksregistret registrerades ursprungligen alla elva biobanker, varav två fusionerades under 2016. För närvarande verkar tio registrerade biobanker i Finland. Dessutom har alla sex biobanker i sjukvårdsdistrikten inrättat ett andelslag (Finska Biobanksandelslaget) för att harmonisera sina operativa funktioner.

Social- och hälsovårdsministeriet tillsatte den 27 november 2012 en styrgrupp och en tjänstemannaarbetsgrupp för lagstiftningen om biobanker. Tjänstemannaarbetsgruppen har förberett följande författningar på lägre nivå som utfärdas med stöd av biobankslagen: SHM:s förordning om avgifter för utlåtanden av de regionala etiska kommittéerna och den nationella kommittén för medicinsk forskningsetik 650/2013, SHM:s förordning om biobanksmeddelande 649/2013 samt statsrådets förordning om biobankssamtyckeshandling 643/2013.

Styrgruppen för biobankslagstiftningen har som uppgift att följa upp och bedöma hur lagstiftningen fungerar när det gäller forskning som använder prover från människa samt leda uppbyggnaden av den infrastruktur som behövs för biobanksverksamheten i Finland i samarbete med forskare, finansiärer, hälso- och sjukvårdens servicesystem, expertinstitut och andra intressentgrupper. Styrgruppens mandatperiod är 3.12.2012–31.12.2017. Det har beslutats att styrgruppen fortsätter sitt arbete under perioden 1.1.2018–31.12.2019.

Styrgruppen lämnade en mellanrapport den 2 juni 2015 (Social- och hälsovårdsministeriets rapporter och promemorior 2015:26). Rapporten kan läsas här:

Rapportens syfte är att ge en helhetsbild av den biobanksverksamhet som kommit i gång ur lagstiftningens, myndigheternas och biobankernas synvinkel. Den behandlar följande områden:

http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/74513/URN_ISBN_978-952-00-3588-4.pdf.

- Verkställigheten av biobankslagen och myndigheternas verksamhet
- Grundande av biobanker och inledning av verksamheten
- Infrastruktur för biobanksverksamheten
- Genomförande av provgivarnas rättigheter
- Samhälleliga konsekvenser, konsekvenser för verksamhetsmiljön samt internationellt samarbete
- Hur väl lagstiftningen fungerar
- Attityderna till biobanksforskningen och förändringar i dessa

Styrgruppens mellanrapport visar att det behövs ändringar i biobankslagen. I en bilaga till rapporten har de nödvändiga lagändringar som hittills framkommit sammanställts översiktligt. En del av förslagen handlar om att skapa en klarare lagstiftning och precisera terminologin och en del utgörs av intressentgruppernas önskemål om vad lagen ska möjliggöra i framtiden.

Styrgruppen har också diskuterat bland annat följande frågor:

- konsekvenserna av reformen av EU:s dataskyddsförordning för biobanksverksamheten
- användningen av uppgifter från biobanker i praktiskt hälsovårdsarbete
- sammanläggning av biobankers verksamhet
- hanteringen av biobankssamtycke i tjänsten Mina Kanta-sidor
- samarbetet mellan biobankerna och genomcentrumet

Social- och hälsovårdsministeriet har utgående från styrgruppens mellanrapport börjat bereda ändringar i biobankslagen som tjänstemannaarbete. Avsikten är att regeringen ska lägga fram en proposition för riksdagen våren 2018. Det har ansetts ändamålsenligt att genomföra lagändringarna i samband med arbetet med att sammanlägga biobankerna och upprätta genomcentrumet.

Lagändringarna hör nära samman med det nationella genomförandet av EU:s allmänna dataskyddsförordning och ikraftträdandet av lagförslaget om sekundär användning av social- och hälsovårdsuppgifter som för närvarande bereds. Styrgruppen lämnar sin slutrapport före utgången av 2019.

Konsortiet för forskningsinfrastruktur, BBMRI-ERIC, med inriktning på europeiska

biobanker och biologiskt material är ett nytt konsortium för europeisk forskningsinfrastruktur som inrättats med stöd av kommissionen. Konsortiet har grundats av 12 medlemsländer och värdland är Österrike. Finland anslöt sig till BBMRI-ERIC som stiftande medlem den 31 oktober 2013. Social- och hälsovårdsministeriet samordnar verksamheten i BBMRI:s nationella samarbetsnätverk.

Sandra Liede, specialsakkunnig, social- och hälsovårdsministeriet

Äldreomsorgslagen

RP 160/2012 rd – Rsv 162/2012 rd

Social- och hälsovårdsutskottet

1. Riksdagen förutsatte den 18 december 2012 att regeringen under 2014 undersöker om personaldimensioneringen realiserats i enlighet med äldreomsorgslagen, och lämnar en proposition till riksdagen om precisering av lagen i det fall att den rekommenderade personalmängden (minst 0,5) inte uppnåtts i heldygnsvård.

2. Riksdagen förutsätter att regeringen följer och kontrollerar om syftet med lagen nåtts och vilka effekter lagen haft på den äldre befolkningens välbefinnande, hälsa och funktionsförmåga och tillgång till social- och hälsovårdstjänster samt på kommunernas kostnader.

För uppföljningen och utvärderingen av äldreomsorgslagen samlade Institutet för hälsa och välfärd in ett omfattande material från kommuner, samkommuner och samarbetsområden och från verksamhetsenheter för hemvård och heldygnsvård på våren 2013, hösten 2014 och hösten 2016. I enkäten som genomfördes hösten 2016 underskred 92 av 1350 enheter dimensioneringen på 0,5 (7 %), av vilka 56 var offentliga och 36 privata. Nästa uppföljningsenkät genomförs hösten 2018.

I regeringsprogrammet står att SHM:s och Kommunförbundets publikation Kvalitetsrekommendation för att trygga ett bra åldrande och förbättra servicen från 2013 ska uppdateras så att rekommendationen om det absoluta minimiantalet anställda vid effektiviserade serviceboenden och ålderdomshem sätts till 0,4–0,5 vårdarbetare per klient (i dag 0,5). För hälsovårdscentralernas bäddavdelningar för långvarig vård behålls rekommendationen 0,6–0,7 vårdarbetare per klient. De övriga reglerna i kvalitetsrekommendationen enligt vilka anställda som utbildas genom läroavtal, studerande inom social- och hälsovård samt personal utan yrkesutbildning inom social- och hälsovård räknas med i vårdpersonalen preciseras så att personer i dessa grupper kommer att räknas med i vårdpersonalen enligt liberalare grunder än i dag. Den nya kvalitetsrekommendationen¹² gavs ut den 26 juni 2017. Under beredningen av rekommendationen tog regeringen allvarigt på utlåtandena från flera aktörer om att en sänkning av antalet anställda äventyrar god vård för klienterna. Enligt regeringens riktlinjer måste minimiantalet anställda som deltar i vården inom serviceboende med heldygnsvård även i fortsättningen vara minst 0,5 vårdare per boende. Till denna del har situationen motsvarat den nuvarande kvalitetsrekommendationen. Minimidimensioneringsnivån som anges i rekommendationen bidrar till att 20 § i äldreomsorgslagen uppfylls. Enligt denna ska det alla tider på dygnet finnas tillräckligt med personal i förhållande till klienternas servicebehov. Lagen har högre prioritet än rekommendationen.

Kvalitetsrekommendationen har utvidgats med tanke på de som räknas med i personaldimensioneringen för effektivt serviceboende på så sätt att arbetstiden för omsorgsassisterer ingår i sin helhet i dimensioneringen och personal som genomför stimulerande verksamhet ingår till den del deras arbetstid gäller direkt klientarbete. I

¹² Laatusuositus hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi 2017-2019
Sosiaali- ja terveysministeriö Julkaisuja 2017:6
Kvalitetsrekommendation för att trygga ett bra åldrande och förbättra servicen 2017-2019,
Social- och hälsovårdsministeriet, Publikation 2017:7

rekommendationen rekommenderas också att offentliga och privata tjänsteprocenter handleds, övervakas och följs upp i fråga om personaldimensioneringen, eftersom dimensioneringarna på grund av olika tillståndsförfaranden avviker från varandra i privata och offentliga enheter.

Regeringen följer principen att servicestrukturen ska ändras så att de tjänster som erbjuds i hemmen prioriteras. Regeringen utgår ifrån att såväl strukturen i servicen för äldre som innehållet i de tjänster som tillhandahålls i hemmen utvecklas, så att en större del av de äldre får de tjänster som de behöver i sitt eget hem och inte vid enheter för heldygnsvård.

Satu Karppanen, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Förebyggande tjänster och hemtjänster i totalrevideringen av socialvårdslagen

RP 164/2014 rd – RSv 195/2014 rd

Social- och hälsovårdsutskottet

Riksdagen förutsätter att regeringen följer upp hur fokus i verkställigheten av socialvårdslagen flyttas till förebyggande service och att den i synnerhet bevakar kvaliteten på och tillgången till hemservice samt reformens kostnadseffekter och genomslag.

Totalrevideringen av socialvårdslagen förutsätter att kommunerna utvecklar och förnyrar servicestrukturen på flera olika sätt. Förändringsarbetet har stötts genom omfattande utbildningsrundor, tematisk information och handbok för tillämpningen av lagen. Man har fortsatt stödja verkställigheten 2016 bland annat genom att i samarbete med regionförvaltningsverken och Valvira ordna två regionala utbildningsdagar om tjänster som kan ges i hemmet. Tillgången till förebyggande tjänster och kvaliteten på dem samt kostnadseffekterna och genomslaget av reformen följs upp i samråd med Institutet för hälsa och välfärd, regionförvaltningsverken och Valvira. Sedan 2015 följs tillgången på hemtjänsten upp med hjälp av en enkät som genomförs av Institutet för hälsa och välfärd. Stödet till och säkrandet av egenkontrollens genomförande ingår i Valviras tillsynsprogram för 2016–2019. Vid tillsynen under 2016 fästes särskild vikt också vid tidsfristerna och antalet klienter inom barnskyddet och smidigheten när det gäller förebyggande tjänster för barn och unga. Som en del av Programmet för utveckling av barn- och familjetjänsterna som genomförs under regeringsperioden 2015–2019 främjas och sprids god praxis för hemtjänster, familjearbete och stöd för föräldraskap som tillhandahålls vid rådgivningsbyråerna och i samband med småbarnsfostern och skolorna. Detta sker inom ramen för familjecentermodellen. I statsbudgeten för 2016 anvisades att anslag på 10 miljoner euro för att säkerställa tillgången på hemtjänster för barnfamiljer.

Under 2017 inleddes landskapsvisa projekt som en del av regeringens program för utveckling av barn- och familjetjänster. Projekten främjar också verkställigheten av socialvårdslagen på ovan nämnda sätt.

Annika Juurikko, regeringssekreterare, social- och hälsovårdsministeriet

Marjo Malja, socialråd, social- och hälsovårdsministeriet

Lagen om finansiering av skyddshemverksamheten

RP 186/2014 rd – RSv 208/2014 rd

Social- och hälsovårdsutskottet

Riksdagen förutsätter att regeringen följer lagens verkställande och bedömer hur ansvaret för anordnande och finansieringen av skyddshemverksamheten fungerar liksom också hur väl krishjälpen fungerar i förhållande till systemet med social- och hälsovårdstjänster.

Inom social- och hälsovårdsministeriet verkade 20.10.2015—31.12.2016 en förvaltningsövergripande uppföljnings- och utvärderingsgrupp (SHM048:00/2015) för genomförandet av lagen om ersättning som betalas av statens medel till producenter av skyddshemstjänster. Denna grupp har haft som uppgift att 1) följa upp och utvärdera hur väl den nya lagen fungerar och lägga fram eventuella ändringsförslag, 2) bedöma hur väl det ansvar för att anordna skyddshemstjänster som anges i lagen fungerar, 3) bedöma hur väl finansieringsförfarandet fungerar och finansieringens tillräcklighet, 4) bedöma hur väl den akuta krishjälp som finansieras med statliga medel fungerar i jämförelse med social- och hälsovårdssystemet och 5) lämna utvecklingsförslag.

Utgående från utvärderingsgruppens arbete färdigställdes regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om ersättning som betalas av statens medel till producenter av skyddshemstjänster (RP 166/2017 rd). I propositionens motiveringar bedöms hur ansvaret för anordnandet och finansieringen av skyddshemverksamheten fungerar liksom också hur väl krishjälpen fungerar i förhållande till systemet med social- och hälsovårdstjänster.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Laura Terho, jurist, social- och hälsovårdministeriet

Konsekvenserna av familjevårdslagen

RP 256/2014 rd – RSv 313/2014 rd

Social- och hälsovårdsutskottet

Riksdagen förutsätter att regeringen följer upp vilka konsekvenser familjevårdslagen har dels för olika befolkningsgrupper och olika former av familjevård, dels för kostnadsutvecklingen i kommunerna.

Familjevårdslagen har ändrats från den 1 juli 2016 i enlighet med bilaga 6 till regeringsprogrammet för statsminister Juha Sipiläs regering. Genom lagändringen höjdes bland annat minimiarvodet inom familjevården, utökades familjevårdarnas rätt till ledighet från en vardag till två dygn per månad och lyftes kraven på undersökningar av välmående och hälsa för familjevårdare upp på lagnivå. Dessutom ändrades det maximala antalet personer som får vårdas i familjevård, medan de bestämmelser som gäller vårdnad vid sidan om preciseras. Syftet med ändringarna var att förbättra förutsättningarna för familjevårdare att orka med arbetet och att göra familjevården till en bestående del av servicesystemet i vården av äldre.

Från 2017 har kommunernas statsandelar sett en ökning på 20 miljoner euro för familjevårdens del. Utöver ändringarna i familjevårdslagen har familjevården utvecklats

även inom ramen för spetsprojektet Hemvården för äldre utvecklas och närstående-vården för alla ålderskategorier förbättras, som bland annat skapat nya verksamhetsmodeller för familjevård. I samband med utvecklingsprogrammet för barn- och familjetjänster samt som en del av utvecklingen av barnskyddet skapas nya service- och verksamhetsmodeller. Detta gäller också familjevården.

Social- och hälsovårdsministeriet har tillsammans med finansministeriet berett en uppföljning av närstående- och familjevård för år 2018. Syftet är att utreda hur närstående- och familjevårdslagar verkställts i olika landskap. Därför görs utredningar av utvecklingen och kostnaderna för närstående- och familjevård samt av närstående- och familjevårdarnas erfarenheter. Dessutom utreds utvecklingen av stödet för närstående- och familjevårdare samt antalet vårdare och klienter inom familjevården. De första resultaten av uppföljningen finns tillgängliga våren 2018, och dylika enkäter har genomförts bland annat i samarbete med landskapens förändringsagenter.

Som underlag vid beredningen av ändringen av familjevårdslagen har man använt den enkät om läget inom familjevården i kommunerna som genomfördes sommaren 2015. Dessutom kartlades läget inom familjevården samt kommunernas syn på effekterna av de föreslagna lagändringarna under början av 2016 genom en enkät till kommunerna. Regeringen fortsätter att följa upp konsekvenserna av familjevårdslagen under regeringsperioden, och skrider vid behov till åtgärder för att ändra lagen. Uppföljningen grundar sig i huvudsak på det statistiska material som Institutet för hälsa och välfärd samlat in samt annat uppföljningsmaterial som samlas in under regeringsperioden.

Erkki Papunen, regeringssekreterare, social- och hälsovårdsministeriet

Kirsi-Maria Malmlund, jurist, social- och hälsovårdsministeriet

Reformen av lagen om utkomststöd

RP 358/2014 rd – RSv 374/2014 rd

Social- och hälsovårdsutskottet

1. Riksdagen förutsätter att det följs upp vilka konsekvenser reformen har för antalet personer som får utkomststöd, stödperiodernas längd och kostnaderna för stödet och att det också bedöms om reformen befrämjar utkomststödet karaktär av temporär ekonomisk förmån som hjälper stödtagarna att klara sig på egen hand och motverkar marginalisering.
2. Riksdagen förutsätter att lagen om utkomststöd ses över i sin helhet. Översynen bör fokuseras på att stärka utkomststödet karaktär av förmån i sista hand och för temporära behov. Målet bör vara att FPA och kommunerna bedriver multidisciplinärt samarbete och inför arbetssätt som hjälper stödtagarna att klara sig på egen hand och motverkar marginalisering.

Vid ingången av år 2017 överfördes uppgiften att bevilja och betala ut grundläggande utkomststöd till Folkpensionsanstalten. Regeringen har följt och utvärderat konsekvenserna av reformen i samarbete med Folkpensionsanstalten och Finlands Kommunförbund. Dessutom pågår flera forskningsprojekt som utvärderar konsekvenserna av överföringen.

Bedömningen av konsekvenserna av att hanteringen av det grundläggande utkomststödet överförs ska i fortsättningen utnyttjas när utkomststödet utvecklas. Utvecklingsarbetet påverkas också av andra utvecklingsprojekt som startats av regeringen, däribland ojämlikhetsarbetsgruppens arbete, försöksprojektet för aktiverande social trygghet samt det så kallade TOIMI-projektet som har till uppgift att begrunda en reform av grundskyddet. Även reformen av servicestrukturen inom social- och hälsovården ska beaktas när utkomststödet utvecklas.

Susanna Rahkonen, regeringssekreterare, social- och hälsovårdsministeriet

Utkomstskyddet för sysselsatta i eget arbete och företagare

RP 94/2015 rd – RSv 106/2015 rd

Social- och hälsovårdsutskottet

1. Riksdagen förutsatte att arbets- och näringsbyråernas kompetens, anvisningar och rutiner snabbt preciseras när det gäller utkomstskyddet för sysselsatta i eget arbete och företagare och att arbetskraftsförvaltningens beslutspraxis följs i syfte att säkerställa enhetlig praxis och rättssäkerheten för dem som ansöker om utkomstskydd för arbetslösa. Preciseringarna ska i synnerhet gälla skillnaden mellan verksamheten på heltid och på deltid samt när verksamheten ska anses vara avslutad.

2. Riksdagen förutsatte att det görs en utredning av hur den sociala tryggheten för dem som har atypiska anställningar och uppdrag behöver utvecklas och att förslag till ändrad lagstiftning vid behov tas fram på grundval av utredningen.

1. Arbets- och näringsministeriet gav i början av 2016 arbets- och näringsbyråerna en anvisning som beaktade de ändringar i bestämmelser i lagen om utkomstskydd för arbetslösa som gäller företagare och som trädde i kraft vid ingången av 2016. Dessutom precisades anvisningen. Utredningen av företagares rätt till arbetslöshetsskydd blev smidigare i juni 2016 när man införde elektroniska blanketter där den arbetssökande informerar arbets- och näringsbyrån om sin företagsverksamhet. Arbets- och näringsministeriet bad dessutom i maj 2016 arbets- och näringsbyråerna att lägga fram sina synpunkter på de arbetskraftspolitiska förutsättningarna för arbetslöshetsskydd för företagare och eventuella utvecklingsbehov när det gäller att utreda dem. Flera av de arbets- och näringsbyråer som gav sina synpunkter ansåg att det är krävande att hitta en lösning i synnerhet i fråga om företagsverksamhet som huvud- och bisyssla.

Justitie- och arbetsminister Jari Lindström tillsatte i juni 2016 utredningspersoner med uppdrag att kartlägga behovet av ändringar i utkomstskyddet för dem som sysselsätter sig själva. Utredningsarbetet avslutades i december 2016. De ändringar i bestämmelserna om företagsverksamhet som huvud- och bisyssla som utredningspersonerna föreslog utvärderades i samarbete med de centrala arbetslivsorganisationerna. Utgående från utredningspersonernas förslag ändrades lagen om utkomstskydd för arbetslösa från början av år 2018 genom lagen om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa (906/2017), så att det under de fyra första månaderna från att den arbetslösa inlett företagsverksamhet inte bedöms om verksamheten utgör heltidssysselsättning eller bisyssla. I praktiken innebär det här att den arbetssökande under de

första fyra månaderna får arbetslöshetsförmåner trots företagsverksamheten, så att inkomsten från verksamheten beaktas i beloppet av utbetald arbetslöshetsförmån.

Regeringen har lämnat en proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om förbättring av arbetstagarens ställning vid varierande arbetstid (RP 188/2017 rd). Lagen om utkomstskydd för arbetslösa skulle enligt förslaget ändras så att det i bestämmelserna om lämnande av arbetet och vägran att ta emot arbete under vissa förutsättningar beaktas situationer där det de facto inte har funnits arbete att erbjuda eller där den lön som betalas för arbetet blir låg. Ändringarna gäller bland annat arbetstagare som jobbar enligt sk. nollavtal.

Esko Salo, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet
Marjaana Maisonlahti, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Lagen om ändring av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda

RP 96/2015 rd – RSv 57/2016 rd

Social- och hälsovårdsutskottet

Riksdagen förutsätter att regeringen noga följer hur utvecklingsstördas rättigheter påverkas av lagstiftningen och fortsätter att förbättra regleringen av självbestämmanderätten.

Lagen om ändring av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda trädde i kraft den 10 juni 2016. Social- och hälsovårdsministeriet inledde hösten 2016 den fortsatta beredningen av lagstiftningen om självbestämmanderätt som tjänstemannaarbete.

Ministeriet tillsatte den 20 april 2017 en arbetsgrupp med uppgift att utarbeta ett förslag till en regeringsproposition om bestämmelser gällande en förstärkning av självbestämmanderätten för patienter och klienter inom social- och hälsovården samt om bestämmelser för missbruks- och mentalvårdstjänster. Arbetsgruppens mandatperiod löper ut den 28 februari 2018. Regeringen har för avsikt att överlämna propositionen om den nya lagstiftningen till riksdagen under hösten 2018.

Personkretsen som den nya lagstiftningen ska tillämpas på är stor. Målet är att bestämmelserna om självbestämmanderätten och en begränsning av den gäller alla klienter och patienter inom social- och hälsovården.

I den fortsatta beredningen av lagstiftningen om självbestämmanderätt utnyttjas erfarenheter från omarbetningen av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda. Det anses särskilt viktigt att klienterna och deras anhöriga liksom även de som arbetar i branschen blir hörda.

Riitta Burrell, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Skyldigheten för yrkesutbildade personer från andra EU- och EES-stater att visa sina språkkunskaper

RP 107/2015 rd – RSv 103/2015 rd

Social- och hälsovårdsutskottet

Riksdagen förutsätter att det vid verkställigheten av lagen följs upp hur kravet på språkkunskaper fungerar och om det finns ett behov av att utvidga skyldigheten för yrkesutbildade personer från EU- och EES-stater att visa sina språkkunskaper. Samtidigt bör det utredas hur direktivet genomförts i andra medlemsstater.

En preliminär utredning om genomförandet av direktivet i en del andra medlemsländer har gjorts.

Social- och hälsovårdsministeriet har startat ett lagstiftningsprojekt med syfte att utveckla lagstiftningen om yrkesutövning inom hälso- och sjukvården. I samband med detta utreds också hur kraven på språkkunskaper uppfylls och hur direktivet genomförts i andra medlemsländer. Samtidigt utreds också om de gällande bestämmelserna om språkkunskaper är tillräckliga eller om det finns behov av att precisera dem.

Eila Mustonen, regeringssekreterare, social- och hälsovårdsministeriet

Avbytar-service för lantbruksföretagare och pälsdjursuppfödare

RP 112/2015 rd – RSv 108/2015 rd

Social- och hälsovårdsutskottet

1. Riksdagen förutsätter att befogenhetsfrågorna i tillsynen över arbetarskyddet utreds inom ramen för den genomgripande reformen av avbytar-service och att bestämmelserna om avbytarens säkerhet på arbetsplatsen och tillsynen över säkerheten revideras för att motsvara nivån enligt arbetarskyddslagstiftningen. Dessutom bör en samordning av lantbruksföretagarnas behov och avbytarens arbetstider tas upp i reformen med målet att färre avbytare ska ha deltidsanställning.

2. Riksdagen förutsätter att det följs upp vilka konsekvenser avgiftsbeläggningen av beredskap har för hur avbytar-service anlitas och tillämpas och att behovet av ändringar behandlas i den genomgripande reformen av avbytar-service.

3. Riksdagen förutsätter att det följs upp hur timantalet för subventionerad avgiftsbelagd avbytar-service räcker till och vilka konsekvenser inskränkingen har för lantbruksföretagarnas möjligheter att orka med sitt arbete och att behovet av ändringar behandlas i den genomgripande reformen av avbytar-service.

Lagen om avbytar-service för lantbruksföretagare och lagen om avbytar-service för pälsdjursuppfödare har, när det gäller den avbytar-tjänst som den lokala enheten ordnar, kompletterats med bestämmelser om arbetsledning samt säkerheten i arbetet och övervakningen av den i fråga om avbytare. Dessa ändringar trädde i kraft den 1 januari 2017.

Social- och hälsovårdsministeriet tillsatte dessutom en arbetsgrupp för att reformera genomförandet av lantbrukets avbytarsystem för tiden 15.8.2016–31.3.2017. Arbetsgruppen beredde en total omarbetning av avbytarsystemet med hänsyn särskilt till landskapsreformen och de faktorer som avses i ovan nämnda uttalanden. Arbetsgruppens slutrapport, som utarbetades i form av en regeringsproposition, offentliggjordes den 21 april 2017 och var ute på remiss sommaren 2017. Därefter har beredningen av regeringspropositionen fortsatt i social- och hälsovårdsministeriet med beaktande av bland annat inlämnade utlåtanden och framskridandet av landskapsreformen. Arbetet fortsätter fortfarande under vårsessionen 2018. För närvarande avser regeringen att överlämna sin proposition till riksdagen under våren 2018. Arbetsgruppen utreder hur väl timantalet för subventionerad avgiftsbelagd avbytarservice räcker till och vilka konsekvenser en inskränkning har för lantbruksföretagarnas möjlighet att orka med sitt arbete. Den utreder också behovet att ändra detta timantal.

Anne Vänskä, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet

Effekter av lagen om smittsamma sjukdomar på benägenheten att söka vård

RP 13/2016 rd – RSv 168/2016 rd

Social- och hälsovårdsutskottet

1. Riksdagen förutsätter att regeringen senast under 2018 utreder hur lagen påverkar utlänningars benägenhet att söka sig till Finland för behandling av smittsamma sjukdomar och vilka kostnader detta medför samt hur den regionala enhetligheten i fråga om behandling av smittsamma sjukdomar utfallit. Utifrån uppföljningen ska regeringen vid behov utan dröjsmål lämna riksdagen en proposition om ändring av lagstiftningen.

2. Riksdagen förutsätter att regeringen senast under 2018 utreder behovet av att mer heltäckande än i dag registrera utlänningar som behandlats för smittsamma sjukdomar.

I detta skede finns det ännu inget nytt att meddela riksdagen i ärendet. Lagen om smittsamma sjukdomar träder i kraft den 1 mars 2017.

Institutet för hälsa och välfärd följer upp antalet fall av vissa allmänfarliga och anmälningspliktiga smittsamma sjukdomar, såsom hiv, hos utlänningar och personer utan formell personbeteckning på nationell nivå och per sjukvårdsdistrikt. Det har inte skett några sådana förändringar i antalet fall under 2017 som skulle förutsätta noggrannare uppföljning än tidigare.

Finansministeriet har tillsatt en arbetsgrupp för mandatperioden 1.9.2017–31.12.2019 med uppgift att utreda bland annat hur man kunde tilldela en allmänt användbar identifieringskod åt utländska medborgare som använder sig av det finländska samhällets tjänster men som inte bor i Finland. Arbetsgruppen har som mål att göra en framställning om ett förslag till en nationell verksamhetsmodell för identifiering av personer i Finland och att beskriva olika myndigheters roll vid hanteringen av grundläggande personuppgifter. Det här kan möjliggöra bland annat en mer flexibel registrering och, i anknytning till denna, att man skapar identifieringskoder för ifrågavarande personer.

Tillämpningen av den nya identifieringen förutsätter dessutom ändringar i de informationssystem som behandlar personuppgifter, såsom patientdatasystem och system som används för registrering, uppföljning och statistikföring av sjukdomar.

Liisa Katajamäki, regeringsråd, social- och hälsovårdsutskottet

Effekter av ändringen gällande specialersättningsklassen för diabetesläkemedel

RP 184/2016 rd – RSv 187/2016 rd

Social- och hälsovårdsutskottet

Riksdagen förutsätter att regeringen direkt när lagstiftningen har trätt i kraft följer upp hur användningen av diabetesläkemedel och utkomststöd påverkas av ändringen i ersättningsklassen för diabetesläkemedel och vidtar de åtgärder som uppföljningen eventuellt ger anledning till.

Statsrådets förordning om sjukdomar som på medicinska grunder bedöms som svåra och långvariga och i fråga om vilka kostnader för behandling med läkemedel ersätts med 65 eller 100 procent (25/2013) har ändrats genom en förordning (1149/2016) som utfärdades den 21 december 2016. Ändringen trädde i kraft den 1 januari 2017. Vid ingången av 2017 överfördes andra diabetesläkemedel än insulin till den lägre specialersättningsklassen och nivån på ersättningarna för dem sjönk. Social- och hälsovårdsministeriet har sedan lagen trädde i kraft i samarbete med FPA följt med de ändringar som skett i användningen av diabetesläkemedel och de ersättningar som betalts för dem samt ändringar i användningen av utkomststöd som beviljats för läkemedelsutgifter med den noggrannhet som statistiken medger. Det finns dock ännu inte tillräckliga uppgifter för att genomföra utredningar eller forskning, eftersom ändringen gällande ersättning av diabetesläkemedel trädde i kraft från början av 2017. Först då man har tillgång till en tillräcklig datamängd kan effekterna av ändringen utvärderas mer ingående.

Kirsi Päiväsalo, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Uppföljning av reformen av arbetsfördelningen inom den specialiserade sjukvården och de språkliga rättigheter som anges i hälso- och sjukvårdslagen

RP 224/2016 rd – RSv 244/2016 rd

Social- och hälsovårdsutskottet

1. Riksdagen förutsätter att översynen av arbetsfördelningen inom den specialiserade sjukvården bevakas noggrant. Om det visar sig att det uppstår funktionella problem eller att patientsäkerheten försämras eller att den eftersträvade kostnadseffektiviteten inte nås i någon region, måste regeringen omedelbart vidta korrigerande åtgärder.

2. Riksdagen förutsätter att regeringen bevakar att de språkliga rättigheter som avses i 50 § 3 mom. i hälso- och sjukvårdslagen tillgodoses i Syd-Österbottens sjukvårdsdistrikts jourtjänster så att patienterna blir betjänade på

finska eller svenska enligt det språk de väljer och att regeringen vid behov vidtar behövliga åtgärder.

1. Bestämmelserna om arbetsfördelning och centralisering av vissa uppgifter inom den specialiserade sjukvården tillämpas från den 1 januari 2018.

2. De nya jourbestämmelserna tillämpas från den 1 januari 2018.

Övergångstiden för ikraftträdandet av 50 § 3 mom. i hälso- och sjukvårdslagen gick ut vid utgången av 2017 och bestämmelserna tillämpas från början av 2018. Social- och hälsovårdsministeriet har följt med arbetsfördelningen inom den specialiserade sjukvården och verkställigheten av jourreformen. Som en del av reformen utfärdades i augusti 2017 statsrådets förordning om arbetsfördelning och centralisering av vissa uppgifter inom den specialiserade sjukvården samt statsrådets förordning om grunderna för brådskande vård och förutsättningarna för jour inom olika medicinska verksamhetsområden. Enligt förordningarna ska sjukvårdsdistrikt där det finns ett universitetssjukhus utarbeta och två gånger per år lämna in en utredning av hur man har genomfört arbetsfördelningen inom juren och den specialiserade sjukvården, de eftersträfvade ekonomiska effekterna och förbindelsen till enhetliga grunder för vården. I enlighet med förordningen har social- och hälsovårdsministeriet grundat en nationell koordineringsgrupp för att följa upp och stöda reformens famskridande.

I förslaget till statsbudgeten för 2018 beviljades Syd-Österbottens sjukvårdsdistrikt ett anslag på 220 000 euro för att trygga de språkliga rättigheterna (moment 28.70.05 Stöd och handledning i samband med beredningen och genomförandet av landskapsreformen och social- och hälsovårdsreformen).

År 2016 kom 1,4 procent av efterfrågan på tjänster i Syd-Österbottens sjukvårdsdistrikt från medlemskommunerna i Vasa sjukvårdsdistrikt. Av totalt 306 jourpatienter inom Vasa sjukvårdsdistrikt var 19 svenskspråkiga under 2016. Inom Syd-Österbottens sjukvårdsdistrikt kom 115 av jourbesöken från Vasa sjukvårdsdistrikts medlemskommuner under första hälften av år 2017 (1.1.2017–30.6.2017), av vilka 17 besök gjordes av svenskspråkiga patienter.

Från juren vid Vasa centralsjukhus hänvisades totalt 71 patienter till fortsatt vård till ett annat sjukhus under 2016. Av dessa hänvisades 40 patienter (56 %) till Tammerfors universitetssjukhus, 18 patienter (25 %) till Åbo universitetssjukhus, 5 patienter (7%) till Seinäjoki centralsjukhus, 3 patienter till Helsingfors universitetssjukhus och 5 patienter till andra sjukhus. Sedan ingången av 2013 då Vasa sjukvårdsdistrikt övergick till specialupptagningsområdet för Åbo universitetssjukhus har anskaffningen av de vårdtjänster som används av Vasa centralsjukhus överförts till Åbo universitetssjukhus, men användningen av Satakunta sjukvårdsdistrikt har också ökat.

Syd-Österbottens sjukvårdsdistrikt har under de senaste åren inte mottagit några anmärkningar eller klagomål över att en patient inte fått service på svenska. Seinäjoki centralsjukhus kan leverera handlingar på svenska till patienten under nästa dag. Sjukhusets informationsskyltar står på finska och svenska och nästan alla patientanvisningar finns att få också på svenska.

Syd-Österbottens sjukvårdsdistrikt har kartlagt personalens svensk-kunskaper och det har ordnats språkundervisning i svenska för personalen. Läkarkåren vid Seinäjoki centralsjukhus behärskar det svenska språket väl. Av centralsjukhusets läkare har cirka 80 procent ett officiellt intyg över sina kunskaper i svenska enligt statsrådets

förordning om bedömning av kunskaper i finska och svenska inom statsförvaltningen. Även vårdpersonalens kunskaper i svenska har utretts och en betydande del behärskar svenska och har erhållit ett språkintyg över kunskaperna till exempel via sin yrkeshögskoleexamen.

Syd-Österbottens sjukvårdsdistrikt har utarbetat planer för att ändra jourverksamheten så att den motsvarar lagens skyldigheter från början av 2018. Genom arrangemang av arbetsskiftet går det att se till att minst två svensktalande personer finns på plats vid jourheten under dygnets alla tider.

Social- och hälsovårdsministeriet följer upp hur verkställigheten av reformen, patient-säkerheten och kostnadseffektiviteten genomförs samt omfattningen av de språkliga tjänsterna och hur Seinäjoki centralsjukhus klarar av att förverkliga de språkliga rättigheterna.

Anne Koskela, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet

Den nya lagstiftningen om olycksfall i militärtjänst, funktion och effekter

RP 225/2016 rd – RSv 241/2016 rd

Social- och hälsovårdsutskottet

Riksdagen förutsätter att social- och hälsovårdsministeriet utreder hur lagen om ersättning för olycksfall i militärtjänst och tjänstgöringsrelaterad sjukdom och lagen om ersättning för olycksfall och tjänstgöringsrelaterad sjukdom i krishanteringsuppdrag fungerar och lämnar en rapport inklusive förslag till eventuella lagändringar till riksdagen före utgången av 2018.

I ärendet finns inget nytt att rapportera.

”Social- och hälsovårdsministeriet följer verkställigheten av den nya lagstiftningen om olycksfall i militärtjänst och lämnar riksdagen en utredning om hur väl lagarna fungerar och om eventuella ändringsbehov senast under höstsessionen 2018. Hur väl den nya lagstiftningen fungerar och vilka dess effekter är utreds i samarbete med statskontoret och delegationen för olycksfall i militärtjänst som verkar i anslutning till statskontoret.”

Mika Mänttari, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet

Familjeledigheter på lika villkor

HE 232/2016 vp – EV 242/2016

Social- och hälsovårdsutskottet

Riksdagen förutsätter att regeringen utifrån utredningsarbetet i social- och hälsovårdsministeriet fortsätter att utveckla familjeledigheterna för olika typer av familjer och den tillhörande lagstiftningen för att varierande livssituationer i familjerna ska kunna beaktas på lika villkor.

En arbetsgrupp tillsatt av social- och hälsovårdsministeriet har utrett stjärnfamiljernas lika rätt till föräldraledigheter (Social- och hälsovårdsministeriets rapporter

2015:4513). Ändringar i sjukförsäkringslagen (1224/2004) som gäller rättigheterna till föräldrapenning för barnets moders kvinnliga maka eller sambo, registrerade partner, adoptivföräldrar av samma kön samt en far som ansvarar för vården av barnet trädde i kraft den 1 mars 2017. Regeringen följer effekterna av lagen på olika slags familjer och deras ställning.

Bestämmelserna om föräldradagpenning i sjukförsäkringslagen utgör för närvarande en lagtekniskt och terminologiskt inkonsekvent helhet som är svårtolkad och svårbegriplig. Med hänsyn till vidareutvecklingen av jämlika familjeledigheter är det därför ändamålsenligt att som en helhet utreda och utvärdera lagstiftningen om familjeledigheter och behoven att utveckla den.

Regeringen har inlett en totalreform av lagstiftningen om familjeledigheter. I beredningen av regeringspropositionen gällande reformen beaktas olika familjer på lika villkor.

Milja Tiainen, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Förtäring av alkoholdrycker i allmänna platser och begränsning av distansförsäljning av alkoholdrycker

RP 100/2017 rd – RSv 186/2017 rd

Social- och hälsovårdsutskottet

1. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder möjligheten att ge kommunerna rätt att på särskilda grunder begränsa förtäring av alkoholdrycker i parker och jämförbara allmänna platser, såsom lekparkar, daghemmens och skolornas gårdsområden och begravningsplatser.

2. Riksdagen förutsätter att regeringen klarlägger bestämmelserna om distansförsäljning med beaktande av kraven enligt EU-rätten och högsta domstolens kommande avgörande i fallet Visnapuu. Det är social- och hälsovårdsministeriet som ansvarar för beredningen och i den ska de EU-rättsliga villkoren beaktas och särskilt också att lösningarna i fråga om distansförsäljning inte får utgöra en risk för att detaljhandelmonopolet för alkoholdrycker med en alkoholhalt över den föreskrivna gränsen försvinner eller för att det finländska näringslivet inte längre kan fungera på lika villkor som sina utländska konkurrenter. Beredningen ska också beakta de krav som ställs på flexibelt uttag av punktskatter.

1. Social- och hälsovårdsministeriet har utrett en begränsning av förtäringen av alkoholdrycker på allmän nivå.

2. Social- och hälsovårdsministeriet tillsatte den 20 december 2017 en arbetsgrupp för att utreda en begränsning av regleringen av gränsöverskridande distansförsäljning av alkoholdrycker. Arbetsgruppens mandatperiod löper ut den 31 mars 2018.

Ismo Tuominen, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet

¹³ Monimuotoiset perheet. Työryhmän loppuraportti. STM Raportteja ja muistioita 2015:45. <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/74725>

Aktiveringsmodell med självriskdagar inom utkomstskyddet för arbetslösa

RP 124/2017 rd – RSv 184/2017

Social- och hälsovårdsutskottet

Riksdagen förutsätter att konsekvenserna av reformen bevakas noggrant och att det vid behov görs möjligt att uppfylla aktivitetskravet också på andra sätt, i det fall att det visar sig att de nu föreslagna sätten inte räcker till för att hindra att en arbetssökande som aktivt sökt jobb eller försökt bli delaktig av en tjänst utsätts för en minskning av förmånen.

Lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) ändrades med en lag (1138/2017) som stadfästes 28 december 2017 och trädde i kraft den 1 januari 2018. Från ingången av 2018 förkortades självrisktiden från sju dagar till fem dagar, och samtidigt ökades självrisken i det fall att arbetslösheten fortgår. Självrisken påverkas av personens aktivitet under den 65 dagar långa utbetalningsperioden för arbetslöshetsförmån, och om förmånstagaren inte har varit tillräckligt aktiv i enlighet med vad som föreskrivs i lagen, sänks förmånen med 4,65 procent för de följande 65 utbetalningsdagarna.

Förmånstagaren kan uppnå den förutsatta aktiviteten genom att bli sysselsatt i lönearbete eller genom att förtjäna inkomster från företagsverksamhet, så att personen har varit i arbete sammanlagt så mycket att arbetet utfört under en kalendervecka uppfyller arbetsvillkoret. Därtill kan villkoret uppfyllas genom att personen deltar i sysselsättningsfrämjande service eller någon annan av Arbetskraftsmyndigheten anordnad service eller verksamhet som förbättrar förutsättningarna för sysselsättning, eller genom att delta i rekryteringsstödande verksamhet som ordnas på en arbetsplats eller i sysselsättnings syfte under den tid som han eller hon får arbetslöshetsförmån.

Regeringen följer i första skedet efter att ändringen trätt i kraft upp dess inverkan på lösningar gällande arbetslöshetsförmånens storlek med den noggrannhet som statistiken och utredningar som stöder den statistiska informationen medger.

Marjaana Maisonlahti, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

1.12 Ekonomiutskottet

Straffbestämmelserna vid manipulering av energimarknaden

RP 50/2014 rd – RSv 75/2014 rd

Ekonomiutskottet

Riksdagen förutsatte 23.6.2014 att statsrådet vidtar åtgärder för nödvändiga ändringar i lagstiftningen för att straffbestämmelser som gäller manipulering av energimarknaden ska bringas i överensstämmelse med motsvarande bestämmelser om finansmarknaden.

Det finns inget nytt att konstatera om ärendet.

”Arbets- och näringsministeriet och justitieministeriet har börjat diskutera vilka åtgärder riksdagens uttalande ger anledning till.”

Arto Rajala, regeringsråd, arbets- och näringsministeriet

El producerad med skogsflis

RP 360/2014 rd – RSv 331/2014 rd

Ekonomiutskottet

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet följer upp hur bestämmelserna påverkar inmatningsordningen för bränsletyperna och vidtar behövliga åtgärder om användningen av stenkol ökar eller om ändringarna i övrigt riskerar att äventyra målen för användningen av förnybar energi.
2. Riksdagen förutsätter att statsrådet följer upp den administrativa bördan av propositionen och den anknytande kostnadsutvecklingen och vidtar behövliga åtgärder om bördan riskerar att äventyra uppfyllelsen av de grundläggande målen med bestämmelserna.
3. Riksdagen förutsätter att statsrådet följer upp vilka effekter det nya stödsystemet har för virkesmarknaden och vidtar behövliga åtgärder om konkurrensen på marknaden riskerar att snedvridas.

I Statsrådets redogörelse om nationell energi- och klimatstrategi fram till 2030 (SRR 7/2016 rd) har träbaserad energi och främjande av användning av energiformen behandlats. Inmatningsordningen för torv, stenkol, naturgas och biomassa (skogsindustrins biprodukter, skogsflis, sågspån och bark samt annan biomassa) inom energiproduktionen påverkas av priset på bränslet i fråga, beskattningen av fossila bränslen och torv samt priset på en utsläppsrätt. Skogsflisens konkurrenskraft jämfört med torv inom kraftvärmeproduktionen säkerställs genom systemet för stöd till produktion av el som produceras med skogsflis. Genom en sänkning av stödet för elektricitet producerad med skogsflis från virke med stor diameter till 60 % från och med 2019 sänks energianläggningarnas förmåga att betala sådan skogsflis till en nivå som är lägre än de nuvarande fabrikspriserna. Utan begränsningar i stödet kan skogsindustrins kostnad för träupphandling stiga och ur ett nationalekonomiskt perspektiv bör förädlingen av trä ha företräde framom energiproduktionen. I Finland kommer användningen av

trä att öka betydligt under de närmaste åren till följd av nyinvesteringar inom skogsindustrin. Det är möjligt att öka virkesdrivningen för energivirke vid övriga objekt än för virke med stor diameter. Enligt uppskattningar finns det ingen risk för att de målsättningar som uppställts för användningen av förnybar energi kommer att äventyras.

Energimyndigheten bereder anvisningar för användningen av skogsflis från virke med stor diameter. Dessa kommer att tillämpas på elektricitet producerad med skogsflis från och med 2019. Under beredningen har intressenterna hörts på bred front och uppmärksamhet speciellt fästs vid att företagen inte ska få en onödigt stor administrativ börda.

Arbets- och näringsministeriet har dessutom sedan 2011 haft ett uppföljningssystem för trä- och energimarknaderna. Med systemet följer man upp hur stöden och ändringarna i dessa påverkar bland annat virkesmarknaden och inmatningsordningen för bränslen

Ärendet kräver inte ytterligare åtgärder.

Anja Liukko, förvaltningsråd, arbets- och näringsministeriet

Ändring av bokföringslagen

RP 89/2015 rd – RSv 95/2015 rd

Ekonomiutskottet

Riksdagen förutsätter att regeringen i en proposition med förslag till lag om ändring av revisionslagen gör nödvändiga ändringar för att löpande revision uteslutande ska kunna gälla bokslut medan verksamhetsberättelser enbart behandlas i enlighet med vad direktiven föreskriver.

Det finns inget nytt att konstatera om ärendet.

”De av riksdagen förutsatta ändringar i bokföringslagen har satts i kraft med en ändring i bokföringslagen 1376/2016, som trädde i kraft 31.12.2016.”

Mika Björklund, konsultativ tjänsteman, arbets- och näringsministeriet

Helhetsbedömning av regleringen av investerarnas ersättningsfond

RP 46/2016 rd – RSv 98/2016 rd

Ekonomiutskottet

Riksdagen förutsätter att statsrådet omgående vidtar de nödvändiga åtgärderna för beredning av en ändring av lagstiftningen där bestämmelserna om investerarnas ersättningsfond motsvarar behoven i den förändrade verksamhetsomgivningen på ett sätt som tryggar investerarskyddet särskilt med beaktande den juridiska strukturen på dem som bjuder ut tjänsten, typen av, omfattningen på och riskerna med verksamheten.

Regeringens proposition till lag om gräsrotsfinansiering (RP 46/2016 rd) gavs till riksdagen 7.4.2016. Lagen trädde i kraft 1.9.2016. I sitt utlåtande om lagförslaget fäste

riksdagens ekonomiutskott uppmärksamhet vid det krav i lagen om gräsrotsfinansiering som anger att de som bjuder ut tjänster som omfattas av lagen om gräs- 163 rotsfinansiering är skyldiga att höra till investerarnas ersättningsfond, investerarens behov av skydd och behovet att likställa olika aktörer.

Kravet på medlemskap i ersättningsfonden gäller dock inte ett värdepappersföretag, vars investeringstjänster endast består av förmedling av order eller investeringsrådgivning eller ordnande av multilateral handel och som inte innehar eller förvaltar kundmedel. Såvida ett värdepappersföretag även har annan verksamhet utsträcker sig skyldigheten att tillhöra investerarnas ersättningsfond dock till all verksamhet utövad av det aktuella värdepappersbolaget.

Finansministeriet har inlett en utredning om behovet av ändringar i regleringen av investerarnas ersättningsfond med beaktande av de ändrade verksamhets- och lagstiftningsförhållandena. I samband med detta är avsikten att även i övrigt göra en heltäckande kartläggning av grunderna för ersättningsfondens betalningsgrunder och belopp. Kartläggningen har gjorts i samarbete med Investerarnas ersättningsfond och Finansinspektionen. Utredningen kartlägger även bästa internationella praxis gällande betalningsgrunderna för investerarnas ersättningsfond. Genomgången av resultaten av utredningsarbetet kommer att kunna inledas under 2018.

Paula Kirppu, lagstiftningsråd, finansministeriet

Effekter av ändringarna i revisionslagen

Ekonomiutskottet

RP 70/2016 rd – RSv 85/2016 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet omgående vidtar inleder en beredning av ändringar i bokföringslagen för harmonisering av begreppet rättvisande bild med revisionslagstiftningen.

Det finns inget nytt att konstatera i ärendet.

”De ändringar i bokföringslagen som riksdagens uttalande förutsätter har införts i lagstiftningen med en ändring av bokföringslagen 1376/2016, som trädde i kraft 31.12.2016.”

Liisa Huhtala, regeringsråd, arbets- och näringsministeriet

Lagstiftning om upphandlingsförfarandet

RP 108/2016 rd – RSv 239/2016 rd

Ekonomiutskottet

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet försäkras sig om att de anknutna enheter som ägs eller där bestämmande inflytande utövas av offentliga samfund har möjlighet att fullgöra sina skyldigheter på ett sätt som överensstämmer med upphandlingslagstiftningens syften.

2. Riksdagen förutsätter att regeringen följer upp konsekvenserna av lagstiftningen och i förekommande fall börjar bereda ändringar i den för att ge små och medelstora företag mer jämlika möjligheter att delta i offentlig upphandling

3. Riksdagen förutsätter att statsrådet vid behov vidtar åtgärder för att precisera lagstiftningen inom de olika sektorerna och då särskilt beaktar verksamhetsförutsättningarna för avfallshanteringsbranschen och social- och hälsovården.

4. Riksdagen förutsätter att regeringen i lagstiftningen om social- och hälsovårdstjänster ser till att boendeservice för äldre och för personer med funktionsnedsättning ordnas på ett mänskligt och kundorienterat sätt.

1. Det finns inget nytt att informera riksdagen om i detta ärende. Det noggrannare tidsschemat för beredning av lagstiftningen framgår av punkt 3 i uttalandet.

”Syftet med flera projekt som är under beredning vid statsrådet är att försäkra sig om att de anknutna enheter där bestämmande inflytande utövas av offentliga samfund har möjlighet att fullgöra sina skyldigheter. Miljöministeriet tillsatte på hösten 2016 en arbetsgrupp för beredning av en ändring av avfallslagen i fråga om ansvaret för hanteringen av kommunalt avfall samt för utredning av möjligheterna till samordning av avfallslagen och upphandlingslagen. Statsrådet bereder en regeringsproposition med förslag till landskapsreform och reform av ordnandet av social- och hälsovården samt till lagar som har samband med dem. När det gäller avfallslagen är det miljöministeriet som är det ansvariga ministeriet och i fråga om landskapslagen är det finansministeriet och social- och hälsovårdsministeriet.”

Tarja Sinivuori-Boldt, specialsakkunnig, arbets- och näringsministeriet

2. Statsrådet har uppdaterat annonseringssystemet för offentlig upphandling så att det blir möjligt att effektivt följa upp och statistikföra hur små och medelstora företag beaktas i praktiken. Uppdateringen gjordes i mitten av 2017 och har använts endast i en knapp tredjedel av upphandlingarna. Enligt uppföljningen hade redan nu i över hälften av upphandlingarna de små och medelstora företagens möjligheter att delta i upphandlingen särskilt beaktats. Enligt Företagarna i Finland rf:s erfarenheter har SMF-företagen beaktats betydligt bättre än tidigare i upphandlingarna. Dessutom utarbetade arbets- och näringsministeriet i början av år 2017 tillsammans med organisationer som företräder SMF-företag praktiska modeller för rådgivning till företag och med hjälp av dessa kan man stödja beaktandet av SMF-företagens perspektiv redan vid planeringen av upphandlingarna och genomförandet av marknadsundersökningar.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Tarja Sinivuori-Boldt, specialsakkunnig, arbets- och näringsministeriet

3. I de sektorspecifika lagstiftningsprojekt som det hänvisas till i svaret på det första uttalandet beaktas verksamhetsförutsättningarna för tjänsterna i samband med offentlig upphandling. När det gäller avfallslagen är det miljöministeriet som är det ansvariga ministeriet och i fråga om landskapslagen och valfrihetslagen bär finansministeriet och social- och hälsovårdsministeriet ansvaret.

Tarja Sinivuori-Boldt, specialsakkunnig, arbets- och näringsministeriet

I det lagförslag om ordnandet av social- och hälsovården som ligger hos riksdagen för behandling (RP 15/2017 rd) föreslås det att det föreskrivs att det är landskapet som i sin servicestrategi ska fatta beslut om de långsiktiga målen för social- och hälsovården, som hör till landskapets organiseringsansvar. Landskapet beslutar i servicestrategin också om målen för den minimimängd tjänster som ska upphandlas av privata tjänsteproducenter inom social- och hälsovården. För att nya innovativa metoder att utföra tjänster ska kunna tas i bruk utan onödiga fördröjningar, ska det dessutom i servicestrategin fastställas vilken del av upphandlingarna som konkurrensutsätts i syfte att utveckla nya lösningar som förbättrar den innovativa verksamheten och kostnadseffektiviteten i fråga om tjänsterna.

Dessutom utgår den lagstiftning om valfriheten som är under beredning från att kundernas möjligheter att välja tjänsteproducent ska utökas betydligt. Inom så kallade direktvalstjänster kan kunden själv direkt välja tjänsteproducent utan en anvisning eller en bedömning av servicebehovet från landskapet. Landskapet skulle vara skyldigt att ta i bruk en betalsedel och en personlig budget med vilken kunden kan välja tjänsteproducent. Betalsedeln bör användas åtminstone för de tjänster inom socialvården som stadgas i lagstiftningen samt för de tjänster inom specialistsjukvården som landskapet fattar beslut om. Den personliga budgeten tas i bruk för de tjänster inom social- och hälsovården som inte faller under tjänster med direkt valfrihet och som hör under äldreomsorgslagen (980/2012), handikappservicelagen (380/1987) och lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda (519/1977). Utifrån den personliga budgeten väljer kunden tjänsteinnehåll och tjänsteproducenter. Som ett resultat av de här reformerna kommer ordnandet av tjänster genom konkurrensutsättning enligt upphandlingslagen att minska väsentligt. Dock är det nödvändigt att följa upp effekterna av den nya upphandlingslagen för att man i övrigt ska kunna bedöma eventuella preciseringsbehov som den medför för lagstiftningen om verksamhetsförutsättningarna för tjänsterna inom social- och hälsovården.

Pekka Järvinen, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet

Hösten 2016 grundade miljöministeriet en arbetsgrupp för beredning av reformen av ansvarsfördelningen för samhällenas avfallshantering samt utredning av sammanjämkning av avfallslagen och upphandlingslagen. Utgående från arbetsgruppens slutrapport gjordes en beredning av regeringens proposition med förslag till ändring av avfallslagen (RP 195/2017 rd). Regeringens proposition godkändes 19.12.2017 och riksdagsbehandlingen av propositionen inleddes inom kort.

I propositionen föreslås det att med avvikelse från lagen om offentlig upphandling och koncession att den andel försäljning till utomstående som begränsar verksamhet som bedrivs på marknadsvillkor och som tillämpas på anknutna enheter och upphandlande enheter inom den kommunala avfallshanteringen ska vara tio procent till och med den 31 december 2029 och från och med den 1 januari 2030 en fast andel på fem procent.

Syftet med propositionen är att främja konkurrensen och utvecklingen av företagsverksamheten och samtidigt säkerställa en fungerande hantering av kommunalt avfall som tryggar hälso- och miljöskydds målen samt garantera förverkligandet av prioriteringsordningen för avfallshanteringen och uppnåendet av de allt striktare återvinningsmålen. Den långa övergångsperioden för tillämpning av femprocentsregeln för försälj-

ning till utomstående har ansetts vara nödvändig för att de nödvändiga anpassningsåtgärderna ska kunna vidtas kontrollerat på ett sätt som tryggar en fungerande avfallshanteringsverksamhet.

Anna-Maija Pajukallio, miljöråd, miljöministeriet

4. Avsikten är att beakta ordnandet av boendeservicen för personer med funktionsnedsättning och äldre i den strukturreform av social- och hälsovården som är under beredning vid statsrådet på det sätt som riksdagen förutsätter, bland annat genom att betona kvaliteten och genom att möjliggöra en så kallad modell för ordnandet genom personlig budgetering. Social- och hälsovårdsministeriet är det ansvariga ministeriet i ärendet.

Tarja Sinivuori-Boldt, specialsakkunnig, arbets- och näringsministeriet

Socialvårdslagstiftningen innehåller ett flertal lagar som betonar en tjänsteprocess där kundens individuella behov beaktas, det vill säga en ändamålsenlig utredning och bedömning av behovet av tjänster, upprättandet av en tjänsteplan utgående från denna bedömning samt ordnade och praktiskt förverkligande av tjänster enligt det beslut som fattats utgående från bedömningen. De centrala bestämmelserna om dessa skyldigheter finns i socialvårdslagen, lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården, äldreomsorgslagen och lagen om service och stöd på grund av handikapp. Genom de nämnda lagarna tryggas förutsättningarna för ett människovärdigt liv och lika deltagande som grundar sig på 19 § i grundlagen också i situationer där någon av olika orsaker har krävande behov av hjälp och stöd. Då beslut och avgöranden som gäller socialvården fattas och socialvården tillhandahålls måste man i första hand ta hänsyn till klientens intresse på det sätt som föreskrivs i 4 och 5 § i socialvårdslagen. Denna skyldighet gäller också beslut och avgöranden som gäller upphandlingen av boendeservicen för personer med funktionsnedsättning och äldre, inklusive beslut om längden på upphandlingsavtalen. Enligt upphandlingslagen 108 § ska upphandlingsenheten beakta lagstiftningen om den aktuella tjänsten vid upphandling av social- och hälsovårdstjänster.

Lagstiftningen för tryggande av kvaliteten på social- och hälsovårdstjänster ingår i regeringens förslag om en reform av ordnandet av social- och hälsovården (RP 15/2017 rd) och lag om produktion av social- och hälsotjänster (RP 52/2017), som riksdagen har för behandling, samt den lag om specialtjänster till personer med handikapp som är under beredning. Det centrala målet med den nya handikapplagen är att trygga ändamålsenliga och högklassiga tjänster för personer med handikapp. Den personliga budget som ingår som ett sätt att förverkliga tjänsterna i den lagstiftning om valfrihet som är under beredning ger ett nytt alternativ till hur tjänster för äldre personer och personer med handikapp ska arrangeras.

Jaana Huhta, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Statsrådets redogörelse om nationell energi- och klimatstrategi fram till 2030

SRR 7/2016 rd – RsK 12/2017 rd

Ekonomiutskottet

Riksdagen förutsätter att regeringen

1. reformerar stödsystemen för produktion av el och värme baserad på förnybara energikällor så att stöden styrs till de former för produktion av förnybar energi som är bäst med avseende på kostnadseffektivitet och att stödets och beskattningens konkurrensverkningar utvärderas och beaktas,

2. bereder det i strategin nämnda stödet som grundar sig på nya förnybara energikällor (högst 2 TWh) konkurrensbaserat och teknikneutralt så att inte bara vind-, sol- och CHP-produktion, utan också andra eventuella nya teknikformer faktiskt kan delta i konkurrensutsättningen, om stödet genomförs,

3. ser till att gagnvirke som lämpar sig för industriell användning främst används till produkter med högt förädlingsvärde och inte till energiproduktion,

4. vidtar åtgärder för att särskilt biprodukterna från sågindustrin, spån och bark, ska börja användas och tillförsäkras en rättvis konkurrenssituation,

5. utreder verkställandet av energi- och klimatstrategin särskilt i fråga om exporten och den internationella värdeökningen för att Finlands konkurrensfördelar och innovationspotential utnyttjas på marknaden för cirkulär ekonomi, smarta elsystem, energieffektivitet och lösningar som främjar möjligheterna för konsumenterna att medverka,

6. inleder åtgärder för att förbereda en elektrifiering av trafiken och för att bedöma konsekvenserna av denna utveckling med avseende på bioekonomin och elmarknaden,

7. stärker nordisk och regional samverkan och samordning inom energimarknaden och utreder förutsättningarna för att utarbeta en nordisk energi- och klimatstrategi,

8. inkluderar klimat- och miljökonsekvensbedömningar i lagstiftningsförslagen vid sidan av bedömningar av kostnadseffekterna; dessutom bör lagstiftningsförslagen vid sidan av miljö- och klimatkonsekvenserna beakta konsekvenserna för Finlands energisystem, inklusive leveranssäkerhet och försörjningsberedskap samt energiinfrastrukturen (t.ex. gas),

9. vid den fortsatta beredningen utreder kostnadseffekterna för konsumenterna, näringslivet och konkurrenskraften av den i strategin föreslagna distributionsskyldigheten på 30 procent i fråga om biodrivmedel,

10. bedömer vilka effekter de nya finansieringsbehov som genomförandet av strategin medför och minskade statliga inkomster samt energistöden har på statsfinansernas hållbarhet.

1. I november 2017 gavs regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om stöd till produktion av el från förnybara energikällor och 6 § i lagen om kompensationsområden för vindkraft till riksdagen (RP 175/2017 rd) där lagstiftning om det nya premiesystemet ingår. Premiesystemet skulle grunda sig på upphandling och investeringarna i olika förnybara energikällor skulle där konkurrera sinsemellan för beaktande av kostnadseffektivitetsmålsättningen. I propositionen finns en uppskattning av effekterna av premiesystemet på konkurrensen för i synnerhet skogsflis och träbränsle. Bestämmelserna om premiesystemet har upprättats så att de eventuella negativa effekterna av systemet på trä- och bränslemarknaderna är så minimala som möjligt.

Det energistödssystemet som är avsett för projekt för undersökning av energieffektiviteten i förnybar energi och energieffektivitet omarbetades från början av 2018. Enligt statsrådets förordning om allmänna villkor för beviljande av energistöd åren 2018–2022 (1098/2017) är målet med energistödet att också i fortsättningen främja i synnerhet produktionen av förnybar energi, energisparande och energieffektivitet. I fortsättningen är avsikten dock att satsa allt mera på projekt inom ny teknologi och noggrannare än tidigare överväga stödbehovet för projekt med etablerad teknologi. På detta sätt kan den långsiktiga kostnadseffektiviteten i energistödssystemet tryggas. I projekten uppstår det i allmänhet extra kostnader samtidigt som riskerna är högre i anknäring till ibruktagande av ny teknologi än med motsvarande etablerade teknologi. Lösningar med ny teknologi är centrala för de långsiktiga energi- och klimatmålsättningarna.

Energibeskattningen utgör ett centralt incitament, där man i den kombinerade produktionen av el och värme samt i den separata värmeproduktionen primärt styr in användningen mot skogsflis och biprodukter från skogsindustrin. Konkurrensen mellan olika bränslen påverkas av priset på torv och skatterna, men därtill centralt också av priserna på utsläppsrättigheter, som enligt uppskattningar kommer att börja stiga. För främjande av användningen av skogsflis i den kombinerade produktionen av el och värme har man i dagsläget varit tvungen att ta till ett produktionsstödssystem. Under 2018 görs en bedömning av behovet av och utveckling av stödssystemet. Vid bedömningen beaktas kostnadseffektivitetsperspektivet, vilka effekter stödssystemet har på konkurrensen och vilka effekter incentiv som grundar sig på energibeskattning har på konkurrensen.

Anja Liukko, regeringsråd, arbets- och näringsministeriet

2. I november 2017 gavs regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om stöd till produktion av el från förnybara energikällor och 6 § i lagen om kompensationsområden för vindkraft till riksdagen (RP 175/2017 rd) där lagstiftning om det nya premiesystemet ingår. På det sätt som specificeras i lagförslaget är premiesystemet teknologineutralt. I anbudsförfarandet kan nya investeringar i ett vindkraftverk, biogasverk, träbränsleverk, det vill säga produktionsanläggningar för kombinerad produktion av el och värme, solkraftverk och vägkraftverk delta. Bestämmelser om den maximala årsproduktionen el som får konkurrensutsättas ingick separat i statsbudgeten för det aktuella året och det skulle vara möjligt att utfärda exaktare bestämmelser genom statsrådets förordning. Premiesystemet är avsett som en lösning under övergångsperioden och avsikten är att totalt göra upphandling av en genomsnittlig årsproduktion av el på högst 2 TWh.

Anja Liukko, regeringsråd, arbets- och näringsministeriet

3. Enligt propositionen om premiesystemet (RP 175/2017 rd) skulle inget stöd betalas för el, som har producerats med skogsflis som framställts av sådan stock- eller massaved som härstammar från avverkningsobjekt för grovt virke och som lämpar sig för förädling. För att elproducenten ska vara berättigad till stöd ska dessutom minst 85 procent av den el och värme som produceras vid ett trädbränslekraftverk (samproduktionsanläggning för el och värme) som godkänts för premiesystemet produceras med andra trädbränslen än med den nämnda skogsflis som framställts av stock- eller massaved och en elproducent kunde i vissa fall åläggas att betala underkapacitetserättning till staten. Dessa är centrala för att trygga att särskilt biprodukterna från sågindustrin, spån och bark, ska börja användas i första hand till produkter med högt förädlingsvärde och inte i en anläggning som godkänts för energiproduktion inom premiesystemet.

Från och med början av 2019 sjunker den stödnivå som betalas för producerad el inom ramen för stödsystemet för el producerad på skogsflis till 60 procent, om det gäller trädfelis producerad av stock- eller massaved som härstammar från avverkningsobjekt för grovt virke och som lämpar sig för förädling. Behovet och utvecklingen av systemet med stöd för el producerad på trädfelis kommer att utvärderas under 2018. Vid utvärderingen beaktas även att gagnvirke som lämpar sig för industriell användning främst används till produkter med högt förädlingsvärde och inte till energiproduktion.

Anja Liukko, regeringsråd, arbets- och näringsministeriet

4. Om skatten på torv höjdes skulle konkurrensläget för biprodukter från sågindustrin förbättras. För att ändringarna som helhet ska leda till ett bättre resultat behövs en omsorgsfull beredning och omsorgsfull bedömning av effekterna dock för ändringar i energibeskattningen.

Produktionsstödsystemet för el producerad på trädfelis uppmuntrar till ersättning av torv med trädfelis i den kombinerade produktionen av el och värme. En bedömning av behovet och utvecklingen av stödsystemet görs under 2018. Granskningen grundar sig också på behovet att få sågindustrins biprodukter i bättre användning än i dag och trygga en jämbördig konkurrensställning för dem.

Anja Liukko, regeringsråd, arbets- och näringsministeriet

5. Målsättningarna i den nationella energi- och klimatstrategin kräver betydande ändringar i både energiproduktionen och hela energisystemets verksamhet. Energiförbrukningens effektivitet bör dessutom öka samtidigt som flexibiliteten i efterfrågan utnyttjas med nya, intelligenta lösningar för utjämning av fluktuationer i produktionen av förnybar energi, som är beroende av vädret. Behovet av flexibilitet hos de nya teknologierna och energisystemen accentueras på ett helt annat sätt när vi övergår till utsläppsfria energikällor eller energikällor med små utsläpp.

Arbets- och näringsministeriets energistöd till rena och effektiva energilösningar och programmet Intelligent energi, som Business Finland lanserade i fjol stöder Finlands roll som föregångare för intelligenta energilösningar och testplattform. Programmet finansierar företagens innovationer som är avsedda för export samt utveckling av företagets förmåga att agera på den internationella marknaden. Programmet bistår därtill företagen vid introduktion på de internationella marknaderna, identifikation av kunderna och ansökningar av internationell finansiering. Programmet bistår även med skapandet av företagsnätverk.

Avsikten är att inom dessa ramar, i mån av möjlighet även genom att utnyttja Finlands Akademis, Sitras, EU:s och övriga organisationers projekt och finansiering skapa tillräckligt stora ekosystem och utvecklingsplattformar, där man testar och prövar hållbara och intelligenta energisystem som lämpar sig för de globala exportmarknaderna samt de apparater och tjänster som de kräver. Dyliga, intelligenta utvecklings- och testningsmiljöer för energisystem håller på att byggas upp bl.a. på Åland och i Otnäs i Esbo. Avsikten är även att undersöka användningen av nya finansieringsmodeller som stöd för export av koldioxidsnål teknologi och tjänster. Innovativa offentliga anskaffningar främjas genom arbets- och näringsministeriets och Business Finlands gemensamma projekt och finansiering.

Hösten 2016 tillsatte arbets- och näringsministeriet en arbetsgrupp för utredning av vilka möjligheter intelligenta nätverk erbjuder elmarknaden. Arbetsgruppens uppgift är att skapa en enhetlig uppfattning om de framtida intelligenta nätverken och utreda och presentera konkreta åtgärder med vilka de intelligenta nätverken kan tjäna kundernas möjligheter att aktivt delta på elmarknaden och allmänt främja upprätthållandet av leveranssäkerheten.

En stor mängd representanter för hela branschen har inbjudits till arbetsgruppen. Såväl elförsäljarna, distributörerna, konsumenterna, myndigheterna som även forskningsanstalterna är representerade.

Arbetet har utförts i en positiv anda. Som grund för arbetet skapades Finlands vision för intelligenta nätverk för 2025, som styr det övergripande arbetet. Visionen fokuserar på kunden och de intelligenta nätverkslösningarna bör göra det möjligt för kunden att göra olika aktiva val i anknäring till sin produktion och ge en möjlighet till sänkta totala kostnader för elanskaffningen. Strävan är även att med de intelligenta nätverken skapa en lockande affärsverksamhetsomgivning för tjänsteproducenterna och teknologiindustrin samt att ge nätverksinnehavarna kostnadseffektiva metoder för hantering av leveransstryggheten i elöverföringen och distributionen.

Arbetsgruppen lämnar sitt slutliga betänkande hösten 2018.

Pentti Puhakka, konsultativ tjänsteman, arbets- och näringsministeriet

Tatu Pahkala, överinspektör, arbets- och näringsministeriet

6. Riktlinjerna för de kommande årens kostnadseffektiva åtgärder för elektrifiering av trafiken drogs upp i en parlamentarisk arbetsgrupp i augusti 2017. Arbetsgruppen föreslog att stöd ges till utökning av mängden bilar med låga utsläppsvärden åren 2018–2021 genom ett anskaffningsstöd för bilar som går helt på elektricitet samt ett konverteringsstöd för gas- och flexfuel-bilar. För 2018 reserverades sammanlagt 6 miljoner euro i kommunikationsministeriets budget för dessa stöd. Arbetsgruppen föreslog dessutom att utbyggnaden av nätverket för laddning av elbilar och distribution av biogas samt elektrifiering av tätortsløgistiken ska stödas med 4,5 miljoner euro årligen. I budgeten för arbets- och näringsministeriet reserverades sammanlagt 3 miljoner euro för 2018 och i miljöministeriets budget sammanlagt 1,5 miljoner euro för detta ändamål. Detaljerna i stödsystemen preciseras i början av 2018.

I budgetförhandlingarna hösten 2017 nåddes även en överenskommelse om ett anslag på 8 miljoner euro för en skrotningspremiekampanj som genomförs 2018. Under kampanjperioden (1.1–31.8.2018) kan skrotningspremien även utnyttjas för anskaffning av en hybrid eller annan elbil.

År 2018 inleds även en relativt omfattande undersökning av el- och gasbilsmarknaden i Finland. Genom projektet inhämtar man ny information om den framtida pris- och teknologiutvecklingen för el- och gasbilar samt därigenom den förväntade marknadsutvecklingen för dessa bilar i Finland. Projektet omfattar även frågor om vilka effekter elektrifiering av trafiken har på den finländska affärsverksamheten och exportmöjligheterna.

Den mängd el som behövs för den elbilsmålsättning som uppställts för 2030 (250 000 bilar som går helt på el och laddningsbara hybridbilar) är cirka 0,8 TWh årligen. Detta utgör endast 1 % av elkonsumtionen i Finland och effekterna på årsnivå på elmarknaden och -systemet är små. Vid avsaknad av intelligent laddning kan elbilarna dock orsaka tillfälliga problem med effektbrist samt det lokala distributionsnätets överföringsförmåga. I bästa fall erbjuder elbilarna flexibilitet i efterfrågan på elmarknaden. Arbetsgruppen för intelligenta nätverk begrundar dessa ämnen och presenterar sina rekommendationer i sin slutrapport hösten 2018.

Saara Jääskeläinen, trafikråd, kommunikationsministeriet

7. Då EU:s nya förvaltningsmodellförordning träder i kraft kommer det nordiska och regionala samarbetet på energimarknaden ytterligare att stärkas. Enligt den förvaltningsmodellförordning som ingår i EU:s s.k. paket för ren energi ska varje medlemsstat upprätta en nationell integrerad energi- och klimatplan före slutet av 2019 och utkastet till plan bör vara klart i slutet av 2018. I planerna anger medlemsstaterna sina målsättningar och åtgärder för att EU:s energi- och klimatmålsättningar ska uppnås för energiunionens samtliga fem dimensioner, det vill säga energitrygghet, energins inre marknad, energieffektivitet, slopning av kol (inklusive förnybar energi) samt forskning, innovation och konkurrensförmåga. I förvaltningsmodellförordningen åläggs medlemsstaterna att samarbeta regionalt för att trygga att de mål, målsättningar och satsningar som har fastställts i de nationella energi- och klimatplanerna ska uppnås. Medlemsstaten ska i god tid innan den lämnar in sin nationella energi- och klimatplan till kommissionen höra sina grannar i EU och om den medlemsstat som har upprättat planen anser det vara ändamålsenligt, övriga medlemsstater som är intresserade av frågan. I sin nationella energi- och klimatplan ska medlemsstaten dessutom åtminstone presentera de preliminära resultaten av ett sådant regionalt hörande och vid behov nämna hur de kommentarer som man har fått från andra medlemsstater har beaktats i denna.

Konsultationen med våra EU-grannländer om Finlands nationella plan samt det faktum att Finland bekantar sig med och kommenterar de övriga nordiska ländernas och Estlands nationella planer stärker på en konkret nivå samarbetet mellan länderna på energimarknaden. Konsultationerna om de nationella energi- och klimatplanerna förverkligas under 2018–2019.

I den strategiutredning som nordiska ministerrådet beställde 2016 presenterar utredningsman Jorma Ollila ett stort antal förslag till utveckling av det nordiska energisamarbetet under de närmaste 5–10 åren. Många av rekommendationerna i rapporten har inkluderats i de nordiska ländernas energipolitiska samarbetsprogram, där ländernas samarbetsområden för 2018–2021 fastställs. I samarbetsprogrammet betonas bl.a. regionalt informationsutbyte, som har koncentrerats till den energipolitik som sträcker sig till 2030. I samarbetsprogrammet konstaterar man att grannarna bör hålla varandra à jour med viktiga utvecklingsdrag och beslut i de nordiska ländernas nationella energipolitik. Under programperioden 2018–2021 granskar man vilken roll

informationsutbytet och dialogen gällande de nordiska energipolitikerna och –strategierna kunde spela.

Den planerade/i byggskedet varande Balticconnector jordgasrörförbindelsen mellan Finland och Estland utgör ett exempel på stärkandet av det regionala samarbetet på energimarknaden samt jordgasmarknadslagreformen i anknytning till gasmarknaden. Den nya jordgasmarknadslagen trädde i kraft 1.1.2018 och den öppnar upp grossist- och detaljhandelsmarknaderna i Finland för konkurrens i början av 2020, då Balticconnector-rörförbindelsen från Finland till gasnätet i de baltiska länderna tas i bruk. Finland deltar i ett samarbete med Estland, Lettland och Litauen för att skapa en regional jordgasmarknad på dessa länders territorium.

Markku Kinnunen, konsultativ tjänsteman, arbets- och näringsministeriet

8. Regeringens propositioner upprättas i enlighet med anvisningen om bedömning av konsekvenserna av lagförslaget. Konsekvensbedömningen täcker de ekonomiska verkningarna, verkningarna på myndigheternas verksamhet, miljökonsekvenserna (inklusive miljöeffekterna) och övriga konsekvenser för samhället (exempelvis leveranstrygghet och försörjningsberedskap). Då regeringspropositionerna i fortsättningen skrivs, fästs särskild uppmärksamhet vid att konsekvenserna av lagförslagen på det finländska energisystemet granskas i så stor omfattning och detalj som innehållet i förslaget och de förväntade konsekvenserna kräver i det specifika fallet. Arbets- och näringsministeriet kommer därtill att i sina uttalanden om lagstiftningsprojekt inom övriga sektorer vid behov fästa uppmärksamhet vid att riksdagens uttalande beaktas då konsekvensbedömningar görs.

Anja Liukko, regeringsråd, arbets- och näringsministeriet

Arto Rajala, regeringsråd, arbets- och näringsministeriet

9. I bakgrundsrapporten till energi- och klimatstrategin som publicerades i februari 2017 har effekterna av den strategienliga distributionsskyldigheten för biobränslen på konsumentpriserna på bränsle och framför allt på dieselbränsle preciserats. Inom ramen för statsrådets utrednings- och forskningsplan för 2018 strävar man ytterligare efter att undersöka de mest kostnadseffektiva stigarna för förverkligande av en 30 % biobränsleandel och bl.a. de kvantitativa kostnadseffekterna av stigarna.

Jukka Saarinen, överingenjör, arbets- och näringsministeriet

10. Inom ramen för energi- och klimatstrategin har även strategins effekter på statsekonomin behandlats. I strategin konstateras det att frågorna kring finansieringsbehoven behandlas och beslut om dem fattas inom ramen för statsekonomin budgetram i statsbudgeten och i planen för den offentliga ekonomin så att de inpassas med de övriga utgiftsbehoven i den offentliga ekonomin. I strategin har den finansiering presenterats som har upprättats i budgetförslaget för 2017 och den energi- och klimatpolitiska finansiering som ingår i planen för den offentliga sektorns ekonomi för 2017–2020 samt preliminära uppskattningar om de helt nya finansieringsbehov som de i strategin presenterade åtgärderna ställer åren 2017–2020 och 2021–2030. En betydande andel av kostnaderna för genomförande av strategin skulle utfalla efter 2020.

I strategin finns även KM:s och ANM:s uppskattning om vilka effekter de föreslagna åtgärderna skulle ha i form av sänkta skatteinkomster för staten. Åren 2021–2030 är

den uppskattade minskningen i skatteinkomster sammanlagt 1409 mn euro och innan det några miljoner euro årligen åren 2018, 2019 och 2020.

I Energi- och klimatstrategin uppskattades tilläggsbehovet av förslagsanslag för 2018–2020 vara 30–43 mn euro årligen och av bevillningsfullmakt 5–65 mn euro. Majoriteten av förslagsanslagen uppskattades gå till främjandet av el- och gasbilar och bevillningsfullmakten till nivåhöjningen av energistödet samt till stora projekt inom den nya energiteknologin. I planen för den offentliga ekonomin våren 2017 fattade regeringen beslut om att hänvisa sammanlagt 25 mn euro till genomförandet av energi- och klimatstrategin. Hösten 2017 lade den parlamentariska trafiknätverksarbetsgruppen fram ett förslag till hur de 16 mn euro som reserverats för trafiken bör användas. Resten av de 25 mn euro som reserverats för finansieringen av strategin hänförs till en nivåhöjning på 5 mn euro av energistödets fullmakt, 1 mn euro till energirådgivning för konsumenter, 1 mn euro för genomförande av klimatarbete i landskapen och kommunerna samt 2 mn euro för främjande av träbyggnad.

Följande tilläggsfinansiering till genomförandet av energi- och klimatstrategin godkändes i budgeten för 2018: Stöd för inköp av elbilar och konverteringsstöd för gas- och etanolbilar 6 mn euro, skrotningsarvode för gamla bilar 8 mn euro, främjande av infrastrukturen för ett offentligt laddningsnätverk för elbilar och trafikstationer för biogas 3 mn euro, främjande av laddning av elbilar i hemförhållanden i bostadsbolagen 1,5 mn euro, digitalisering av offentliga färdmedel och främjande av nya tjänster i trafiken 3,5 mn euro, stöd för inköp av spårtrafik 2 mn euro, energirådgivning till konsumenter 1 mn euro, landskapens och kommunernas klimatarbete 1 mn euro samt bevillningsfullmakt för energistöd 20 mn euro.

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om stöd till produktion av el från förnybara energikällor och 6 § i lagen om kompensationsområden för vindkraft (RP 175/2917 rd). Enligt regeringens proposition består premiesystemets ekonomiska konsekvenser för staten närmast av sådana kostnader som förorsakas av det premiebaserade stöd som betalas till elproducenten och de kostnader som medförs för staten fördelar sig på åren 2020–2035. I regeringens proposition uppskattas kostnaderna från premiesystemet på årsnivå variera mellan noll och 80 mn euro och under hela produktionsstödet giltighetstid mellan noll och 960 mn euro. Det exakta beloppet beror på den premie som utgår som segrare i upphandlingen samt marknadspriset på el.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Markku Kinnunen, konsultativ tjänsteman, arbets- och näringsministeriet

Regeringens proposition till riksdagen om lag om ändring av gruvlagen

RP 10/2017 rd – RSv 31/2017 rd

Ekonomiutskottet

Regeringen förutsätter att statsrådet snabbt börjar beredningen av ändringar i gruvlagstiftningen, som överför de bilagor som finns i den existerande gruvlagen 34 § 3 mom. 2 punkten så att de inte längre omfattas av bestämmelserna i 32 § på ett sådant sätt att ansökan om företrädesrätt till malmletning, guldvaskning eller gruvdrift skulle uppstå även utan att ansökan om tillstånd innehåller de nämnda bilagorna.

Regeringens proposition om lagen om ändring av gruvlagen 10/2017 trädde i kraft 1.6.2017. I riksdagens svar förutsätter man att det förslag till att en tillståndsansökan som ger fullständig rätt och företrädesrätt ska innehålla vissa bilagor, som utlämnades ur lagen, ändras. Ändringen påverkar tryggheten av företrädesrätt för ansökan, inte de uppgifter som krävs i ansökan som sådana. Ändringen möjliggör inlämnandet av vissa uppgifter som komplettering av ansökan utan att ansökans företrädesrätt äventyras.

Beredningen av den ändring i gruvlagen 621/2011 som uttalandet kräver sker under 2018.

Riikka Aaltonen, gruvöverinspektör, arbets- och näringsministeriet

1.13 Framtidsutskottet

Statsrådets redogörelse om det globala handlingsprogrammet Agenda 2030 för hållbar utveckling Hållbar utveckling i Finland – långsiktigt, koherent och inkluderande

SRR 1/2017 rd – RSk 27/2017 rd

Framtidsutskottet

Riksdagen har med anledning av redogörelsen godkänt följande ställningstaganden enligt betänkandet:

Riksdagen förutsätter att statsrådet tar fram tillförlitliga indikatorer för genomförandet och utvärdering av genomslaget i fråga om åtgärdsprogrammet för Agenda 2030, vilka samtidigt också konkretiserar målen och åtgärderna; för att främja en hållbar välfärd måste det särskilt utvecklas parallella indikatorer på välfärdsekonomi till BNP, såsom index för mänsklig utveckling (HDI), indikator på faktiska framsteg (GPI) och index för hållbar ekonomisk välfärd (ISEW); för en bättre framförhållning måste det i anslutning till handlingsprogrammet Agenda 2030 utvecklas också nya redskap för att bedöma konsekvenserna av politiska beslut; konsekvenserna för välfärden måste bedömas i allt beslutsfattande; att bedöma de politiska åtgärdernas genomslag förutsätter också utveckling av kvalitativa indikatorer,

2. utnyttjar medborgares och intressentgruppers deltagande i att definiera och genomföra åtgärder inom åtgärdsprogrammet för Agenda 2030 och i utvärderingen av effekterna; särskild uppmärksamhet ska ägnas åt att intressentgruppernas medverkan också syns i resultatet; dessutom ska redogörelsen om Agenda 2030 styra regeringsprogrammet snarare än tvärtom; fokus för genomförandet av åtgärdsprogrammet ska kopplas till alla skeden i regeringsperioden, också till utarbetandet av regeringsprogrammet och budgeten så som det beskrivs i redogörelsen; den temaorienterade budgetering som ingår i redogörelsens politiska principer kan prövas exempelvis i omfattande och sammansatta teman såsom en hållbar stadsutveckling och trafik samt välfärdsinvesteringar,

3. målmedvetet och långsiktigt främjar konsekvens i politiken för hållbar utveckling som ingår i åtgärdsprogrammet för Agenda 2030,

4. stärker de personella resurser inom samordning vid statsrådets kansli som är väsentliga för åtgärdsprogrammet för Agenda 2030; och att samordningsnätverket utvidgas med representanter för utvecklingspolitik, ekonomiska yttre förbindelser och yttre förbindelser; dessutom ska ministeriernas roll i att genomföra det nationella åtgärdsprogrammet för Agenda 2030 stärkas,

5. profilerar Finland för att främja och samordna de Agenda 2030-mål som passar ihop med landets starka sidor på utrikespolitikens internationella forum, såsom Arktiska rådet, Nordiska rådet, EU och FN; Agenda 2030-målen ska också beaktas i internationella handelsavtal; särskilt ett ökat nordiskt samarbete inom hållbar utveckling ska främjas aktivt,

6. till alla offentliga upphandlingar fogar ett krav på att Agenda 2030-målen ska främjas och främjandet utvärderas, exempelvis som en del av den offentliga förvaltningens process Åtagande 2050,

7. under de kommande åren riktar resurser från Rådet för strategisk forskning (RSF) och statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet särskilt till att främja politisk konsekvens för Agenda 2030 och stärka det multidisciplinära kunskapsunderlaget i anslutning till hållbar utveckling; inom forskningen till stöd för beslutsfattande och hantering av förändring måste också prognostisering exempelvis i form av scenarier göras,

8. i sitt program och i åtgärdsprogrammet för Agenda 2030 genomför en höjning av biståndet till 0,7 procent av bruttonationalinkomsten i linje med FN:s och EU:s mål,

9. stärker kopplingen mellan framtidsredogörelsen och redogörelsen om Agenda 2030; framtidsredogörelsen får dock inte slås ihop med eller annars begränsas enbart till redogörelsen om Agenda 2030,

10. bedömer framtidsutsikterna för hållbar utveckling i den nya geopolitiska situationen, när Förenta staterna eventuellt drar sig ur klimatavtalet från Paris; det måste skapas alternativa scenarier och handlingsmodeller för att främja hållbar utveckling i Finland, Europa och på andra håll i världen; samtidigt måste det också bedömas mer detaljerat vilka följder en ohållbar utveckling kunde få för Finland.

Ett nationellt system för uppföljning och utvärdering av hållbar utveckling offentliggjordes på statsrådets kanslis webbplats i november 2017. Systemet ska beskriva den hållbara utvecklingens tillstånd i Finland. Systemet bygger på tio indikatorkorgar som klarlägger i vilken mån de nationella målen för hållbar utveckling uppnåtts i ljuset av indikatorfakta. Var och en av korgarna möjliggör också webbaserad diskussion om nuläget, riktningen och framtidsutsikterna i fråga om hållbar utveckling i Finland. Korgarna publiceras i etapper. Den första handlar om naturens och miljöns tillstånd.

Nationella indikatorer har bestämts för ca 40 olika delområden inom hållbar utveckling medräknat de kvalitetsindikatorer som riksdagen förutsätter. I valet av indikatorer har förutom ministerierepresentanter även representanter för statistikcentralen, forskningsinstitutet, näringslivet, medborgarsamhället och ungdomen deltagit.

Det underliggande syftet är de fakta som indikatorerna ger ska styra det politiska beslutsfattandet. Ett annat syfte är att engagera hela samhället i en diskussion som tar sats i indikatorerna. Den delaktiggörande mekanismen har väckt uppmärksamhet även internationellt.

Finlands långsiktiga och breda arbete för att utveckla indikatorer för hållbar utveckling har varit ett viktigt sätt att delta även i diskussionen om välfärdsindikatorer som kompletterar BNP, vilken riksdagen nämner i sitt ställningstagande. Regeringen betonar att det har utvecklats indikatorer som ersätter eller används parallellt med BNP. De indikatorer för hållbar utveckling som nyligen färdigställts erbjuder flera mätinstrument för social, ekologisk och ekonomisk välfärd som i det politiska beslutsfattandet kan användas parallellt med BNP. Regeringen har behandlat frågan under våren 2018.

2. Att säkerställa att berörda parter kan delta i planeringen, genomförandet och uppföljningen av politiken för hållbar utveckling har i Finland länge hört till de viktigaste principerna för verksamheten.

Det finns flera instrument genom vilka det civila samhället och berörda parter kan delta. Till dessa hör kommissionen för hållbar utveckling, det samhälleliga åtagandet för hållbar utveckling, utvecklingspolitiska kommissionen, den uppföljningsmekanism som möjliggör deltagande i ett flerstämmigt diskussionsforum samt olika utvärderingar som görs under de kommande åren i enlighet med redogörelsen.

I kommissionen för hållbar utveckling, som tillsatts av statsrådet, representerar ledamöterna och deras ersättare tillsammans 16 näringslivsorganisationer, 3 stora fackorganisationer och deras ungdomsorganisationer, 28 medborgarorganisationer samt kommuner, regioner, kyrkan, vetenskapen och forskningen. År 2017 kompletterades kommissionens sammansättning med en representant för människorättsorganisationen för de handikappade Tröskel rf.

Statsbudgeten för 2018 innehåller för första gången skilda beskrivningar för de olika förvaltningsområdena av hur redogörelsen om hållbar utveckling kommer att synas i verksamheten inom förvaltningsområden år 2018. Den 20 november 2017 ordnades en workshop om förhållandet mellan den hållbara utvecklingen och budgeten, där man sökte idéer för det fortsatta arbetet. Det är meningen att budgetpropositionen för 2019 ska innehålla de följande stegen i den utvecklingsprocess som ska leda till att den hållbara utvecklingen framträder tydligare i statsbudgeten.

I överensstämmelse med redogörelsen stärktes de ungas deltagande i arbetet för hållbar utveckling genom att gruppen De ungas agenda 2030 bildades våren 2017 i anslutning till kommissionen för hållbar utveckling. Gruppen består av 20 unga kvinnor och män från olika håll i Finland och med olika bakgrund. Ungdomsgruppens uppgift är att som ungdomsagenter för hållbar utveckling driva på regeringens och kommissionens arbete. Agenterna deltar tillsammans med kommissionen för hållbar utveckling i planeringen, genomförandet och uppföljningen av Agenda 2030-åtgärderna och i skapandet av idéer för dem. Det senaste resultatet av detta samarbete är att indikatorn De ungas framtidstro, som föreslagits av de unga, har tagits med i den nationella indikatoruppsättningen. Ungdomsagenterna ska också inspirera de unga i sina hemregioner att komma med i det konkreta arbetet för hållbar utveckling.

Politiken för hållbar utveckling har i Finland bedrivits långsiktigt så att den omspant flera regeringsperioder. Det är viktigt att under kommande regeringsperioder fortsätta och ytterligare stärka den goda praxis, den delaktiggörande uppföljning, den konstruktiva dialog mellan regeringen och riksdagen och det aktiva deltagande av de unga i det nationella arbetet som har inletts.

3. Den nationella kommissionen för hållbar utveckling, som är tillsatt av statsrådet och leds av statsministern, är ett exempel på den samstämmighetspolitik som har främjats i Finland i 25 år utan avbrott. Målen och åtgärderna för hållbar utveckling har blivit fast förankrade i de olika förvaltningsområdena och i samhällets funktionssätt under tio olika regeringar och sju olika statsministrar. Man har även sökt svar på globala utmaningar.

Kopplingarna mellan de nationella och de globala utmaningarna och åtgärderna har betonats mer än tidigare på grundval av strategierna i statsrådets redogörelse. Samar-

betet mellan kommissionen för hållbar utveckling och utvecklingspolitiska kommissionen har intensifierats. Kommissionerna har bland annat hållit gemensamma möten. Temat för det senaste var "Vad innebär samstämmighet i den hållbara utvecklingen för oss?" Dessutom ordnade kommissionerna i november 2017 tillsammans med EU-plattformen för finländska biståndsorganisationer KEHYS rf en utbildningsdag om samstämmig politik. Som utbildare fungerade experter från OECD:s partnerskap Policy Coherence for Sustainable Development (PCSD).

I överensstämmelse med redogörelsen är Finlands politik för hållbar utveckling föremål för en övergripande utvärdering där även samstämmigheten i politiken granskas. Utvärderingen blir klar i början av 2019. I detta sammanhang utreds också hur väl Finlands utrikespolitik främjar uppnåendet av målen i Agenda 2030 inom alla förvaltningsområden och hur samstämmigheten i verksamheten skulle kunna utvecklas.

I redogörelsen ingår ett löfte att utreda om ett konsekvensbedömningsinstrument för hållbar utveckling skulle vara till nytta i lagberedningen. Det här är ett viktigt initiativ för att säkra samstämmigheten i politiken, och det har potentiellt stora konsekvenser när välfärden ska göras till en integrerad del av beslutsfattandet. Utredningen inleds 2018.

4. Personalresurserna vid statsrådets kansli stärktes hösten 2017 med ett årsverke. Även samordningsnätverket har utvidgats på det sätt som riksdagen föreslagit.

Ministerierna är de aktörer som sköter verkställigheten enligt redogörelsen. Medvetenheten och verkställigheten har stärkts vid ministerierna bland annat genom att frågan regelbundet tagits upp på kanslichefsmötena. I ministeriernas samordningsnätverk rapporterar ministerierna regelbundet om sina åtgärder inbegripet ministeriernas åtgärdsåtaganden.

5. I FN hörde Finland till de första länderna som lämnade sin genomföranderapport för Agenda 2030, vilket skedde vid FN:s högnivåforum (HLPF) 2016. Intresset för och efterfrågan på Finlands arbete för hållbar utveckling har varit stort. Finland har delat erfarenheter inom främjande av hållbar utveckling i bland annat Sverige, Norge, Estland, Spanien, Storbritannien, Tyskland, Tjeckien, Slovakien, Arabemiraten, Vietnam, Thailand och Colombia. Även exempelvis OECD har varit intresserat av Finlands konkreta samhällsättagande-instrument.

Rådets slutsatser om genomförandet av Agenda 2030 i Europa godkändes i EU i juni 2017. Finland arbetade aktivt för en stark skrivning i slutsatserna om att Agenda 2030 ska integreras i all EU-politik, särskilt när strategier och andra instrument ses över år 2020. I slutsatserna uppmanas kommissionen att lämna en genomförandestrategi före medlet av 2018. Av denna ska EU:s tidsplaner och mål för beaktandet av Agenda 2030 i EU:s interna och externa politik. I tidsplanen ska kommissionen inkludera en gap-analys som visar EU:s styrkor och svagheter så att man vid genomförandet ska kunna fokusera på de saker som är viktiga. I slutet av 2017 beslutade rådet att tillsätta en arbetsgrupp som fokuserar på genomförandet av Agenda 2030.

Finland har angett Agenda 2030 och arbetet med att bekämpa klimatförändringarna som referensram för Finlands ordförandeskap i Arktiska rådet (2017–2019). Främjandet av hållbar utveckling i det arktiska området är Arktiska rådets huvuduppgift, och ursprungsfolken i det arktiska området har en betydande roll i samarbetet. Finland främjar diskussionen om utnyttjande av globala mål, undermål och indikatorer för hållbar utveckling i Arktiska rådets arbete. Finland stöder EU:s strävan att stärka

kopplingarna mellan global hållbar utveckling och EU:s politik för Arktis. Finlands mål att främja diskussionen om cirkulär ekonomi i EU står också i samklang med Finlands prioriteringar i Arktiska rådet (miljösamarbete, kommunikationssamarbete, meteorologi, utbildning inkl. digitalisering).

Handelspolitiken inverkar direkt på målen för hållbar utveckling, nämligen mål 17 som gäller globalt partnerskap och mål 8 som gäller hållbar ekonomisk tillväxt och sysselsättning. Finland har enligt de mål som nämnts ovan bidragit till att främja en regelstyrd, öppen, icke-diskriminerande och jämlik multilateral handel som sker under Världshandelsorganisationens (WTO) överinseende, inbegripet stödet för integration av utvecklingsländer. Finland har även deltagit aktivt i utvecklingen av verkställigheten av de avsnitt i EU:s frihandelsavtal som gäller handel och hållbar utveckling. Finland främjar exporten av miljöprodukter inom ramen för EU:s handelsavtal och har verkat aktivt för att stöden för fossila bränslen ska slopas internationellt. Dessutom stöder Finland utvecklingsländernas handel genom de instrument som utvecklings-samarbetet erbjuder för att länderna ska kunna integreras bättre i de globala värdekedjorna.

Nordiska ministerrådet inledde under Finlands ordförandeskap 2016 beredningen av ett nordiskt program för hållbar utveckling (Generation 2030). Programmet godkändes vid de nordiska samarbetsministrarnas möte i september 2017. Programmet stärker det gemensamma nordiska arbetet för hållbar utveckling och ger det nationella genomförandet av Agenda 2030 ett mervärde. I programmet har man fäst vikt vid de mål som främjar hållbar konsumtion och produktion i Norden. I Finland anses det viktigt att det nordiska arbetet för hållbar utveckling konkretiseras och att de olika aktörerna görs starkt delaktiga i det gränsöverskridande samarbetet och genomförandet.

6. För offentlig upphandling används årligen ca 35 md euro, vilket är 16 % av BNP. Statsrådet offentliggjorde i samband med sin halvtidsöversyn i april 2017 sitt beslut om att ett nätverksbaserat kompetenscenter ska inrättas våren 2018 för att öka den hållbara och innovativa upphandlingen. Syftet med kompetensnätverket är att förbättra den strategiska ledningen av upphandlingarna och att tillsammans med upphandlarna utveckla kompetens och nya verksamhetsmodeller bland annat för att främja klimatmål, cirkulär ekonomi och resurseffektivitet. För centralen har det budgeterats tilläggsfinansiering på 3+3 milj. euro för åren 2018–2019. Dessutom får TEKES tilläggsfinansiering på 4+4 milj. euro för innovativa offentliga upphandlingar.

Som en ny verksamhetsmodell har man i samarbete med kommunerna och städerna hösten 2017 utvecklat det så kallade Green Deal-åtagandet. Syftet med åtagandet är att främja organisationernas upphandlingar som hänför sig till cirkulär ekonomi, bioekonomi och ren teknik. I modellen kan kommuner och samkommuner ingå åtaganden med staten och ställa upp ambitiösa mål för upphandlingarna. Som en del av överenskommelsen förbinder sig staten till exempel att rikta ekonomiska incentiv till planeringen av upphandlingarna och bärandet av riskerna. Ett pilotförsök med modellen genomförs nästa år.

Sitra, jord- och skogsbruksministeriet och miljöministeriet har satt i gång ett samprojekt där de i samarbete med kommuner och andra offentliga aktörer ska söka potentiella investeringar eller offentliga upphandlingar som möjliggör ambitiösa och omfattande miljöeffekter. Som bäst arbetar man med två idéer: klimat- och resurssmarta kommuner och återvinning av näringsämnen. Målet är att testa en modell för investeringar med samhällseffekt, där medlen för finansieringen av en åtgärd samlas in bland

privata placerare och kommunerna och staten enbart betalar för uppmätta, verifierade resultat.

7. Regeringen har i statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet (VN TEAS) beaktat de nya informationsbehov som Agenda 2030 medför. Som VN TEAS-projekt har man bland annat finansierat en utredning om Finlands utgångsnivå och om olika utvecklingsobjekt. De fakta som utredningen gett har även tjänat som underlag för regeringens redogörelse (Publikationsserie för statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet 31/2016).

Som forskningsprojekt inom VN TEAS färdigställdes hösten 2017 en utvärdering av det nationella samhällsåtagandet (Publikationsserie för statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet

67/2017). På basis av denna vidareutvecklas den delaktiggörande åtagandemodellen. Regeringen kommer i sina utredningsinstrument även i fortsättningen att beakta de behov av information som Agenda 2030 medför.

När resurser för rådet för strategisk forskning (RSF) och statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet riktas under kommande år, beaktas samstämmigheten i politiken rörande Agenda 2030 och behovet av samverkan över vetenskapsgränserna i arbetet för hållbar utveckling. Vid genomförandet av Finlands åtgärdsplan för agenda 2030 utnyttjas verksamhet som bedrivs vid RSF och inom ramen för VN TEAS och dess resultat. Redogörelsens fokusområden kolneutralitet, resurssmårhet, jämställdhet, jämlikhet och kunnande har en nyckelroll i RFS- och VN TEAS-verksamheten. I valet av forskningsteman och utformningen av fokusområden beaktas även i fortsättningen temana för Agenda 2030 för att säkra ett faktaunderlag som är så samstämmigt, verkningsfullt och politikrelevant som möjligt. I forskningsverksamheten stärks en mångsidigare, tvärvetenskapligare och mera framtidsorienterad metoduppsättning (inkl. framsyn, konsekvensbedömning och randomiserade försök).

8. I statsbudgeten för 2018 lades 9,5 miljoner euro till det egentliga momentet för utvecklingssamarbete. Det långsiktiga målet för utvecklingsfinansieringen i regeringsprogrammet är att den – i överensstämmelse med rekommendationer av OECD:s kommitté för utvecklingsstöd (DAC), riksdagens utrikesutskott och utvecklingspolitiska kommissionen – höjs till 0,7 procent av bruttonationalprodukten, vilket är FN:s mål.

9. Regeringen kommer i framtiden att stärka kopplingen mellan framtidsredogörelsen och redogörelsen om Agenda 2030 så att de kan bilda kärnan i regeringens framtidsarbete och politik över generationsgränserna. I den andra del av framtidsredogörelsen, som är under beredning, förbättras denna koppling bland annat så att lösningsalternativen för förändringarna i arbetslivet granskas med hänsyn till principerna för hållbar utveckling. När redogörelserna för kommande följande perioder bereds, kan innehållet i de två redogörelserna och det praktiska genomförandet av dem samordnas bättre både på en övergripande nivå i form av framsynssamarbete och genom de mera detaljerade målen i Agenda 2030.

10. Det är inte möjligt att uppnå målen för Agenda 2030 fullt ut om inte klimatavtalet i Paris genomförs framgångsrikt och rättidigt. Ländernas nuvarande klimatåtaganden är otillräckliga, och risken att Förenta staterna drar sig ur Parisavtalet ökar osäker-

heten om vilken riktning den internationella klimatpolitiken kommer att ta och äventyrar målet att de globala utsläppen ska börja minska tillräckligt tidigt. Förenta staternas utträde kan träda i kraft tidigast i november 2020.

I Förenta staterna pågår en stark motrörelse som samlar delstater, städer och företag som fortfarande förbinder sig att följa Parisavtalet och lovar att uppfylla Förenta staternas klimatåtagande även i det fall att förbundsstaten drar sig ur avtalet. Rörelsen representerar över hälften av Förenta staternas ekonomi. En stärkning av de icke-statliga aktörerna och initiativen i de internationella klimatförhandlingarna och i verkställigheten av Parisavtalet kan lindra de politiska effekterna och effekterna på klimatet av Förenta staternas eventuella utträde.

De aktuella politiska frågor som nämns i ställningstagandet behandlas i samband med uppföljningar som nämns i utredningen. I uppföljningarna granskas hur det nationella genomförandet avancerat, åtgärdernas genomslag och den hållbara utvecklingens tillstånd i Finland. Dessutom stöder regeringens framsynsarbete och dess resultat en framtidsinriktad diskussion.

Hittills har de utrikes- och geopolitiska förändringarna inte inverkat negativt på Finlands nationella arbete för hållbar utveckling. Statsrådet har utrett klimatförändringarnas återverkningar på Finland (Publikationsserie för statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet 46/2016). Det finns skäl att göra en större utredning av återverkningarna av en ohållbar utveckling.

Statsrådet anser att Finland i det rådande läget modigt ska hålla sig i framkant och att vi behöver energiskt genomförande och nya innovativa öppningar i frågor som gäller hållbar utveckling och som har positiva nationella och globala effekter.

Marja Inanan, ledande sakkunnig, statsrådets kansli

Statsrådets framtidsredogörelse, del 1 Bred förståelse av förändringarna i arbetslivet

SRR 6/2017 rd – RSk 2/2018 rd

Framtidsutskottet

Riksdagen förutsätter att statsrådet

1. utarbetar framtidsredogörelsen i två delar också i framtiden för att främja dialog och delaktighet.
2. i framtidsredogörelsens andra del bättre beaktar konsekvenserna av åtgärdsprogrammet Agenda 2030 för framtidens arbete och utvärderar och motiverar alla åtgärdsförslag i framtidsredogörelsens andra del i fråga om hur de stödjer en hållbar utveckling, jämlikhetsutvecklingen och delaktigheten.
3. i åtgärdsförslagen i framtidsredogörelsens andra del med politisk konsekvens beaktar regleringsbehoven för skattelagstiftningen, arbetslagstiftningen och sociallagstiftningen och eliminerar byråkratifällor i fråga om självanställning, ensamföretagsamhet, splittrade anställningar och statusövergångar i arbetsmarknadsposition.

4. utvecklar och undersöker möjligheterna att tillämpa inkomstregistret så att det kan utnyttjas fullt ut. Framtidsutskottet stöder också introduktionen av olika digitala portföljer så att också frivilligt arbete med bruksvärde eller ett värde i sig blir mer synligt.

5. analyserar också de fenomen och trender där tekniken skapar nytt arbete. På motsvarande sätt bör åtgärdsförslagen enligt framtidsutskottets mening beakta hurdan resursfördelning Finland behöver för att ligga i teknikens framkant.

6. utreder orsakerna till ungdomsarbetslösheten och beaktar dem separat och med särskild omsorg i framtidsredogörelsens andra del.

7. i framtidsredogörelsens andra del tar i bruk bättre indikatorer genom vilka de pågående förändringarna i arbetslivet faktiskt kan beskrivas och förstås.

8. utvecklar ett kompetenssystem med låg tröskel som en helhet från småbarnspedagogik till modulbaserad vidareutbildning och examensinriktad fortbildning så att lärandet är livslångt och kompetensen kumuleras. Samarbetet mellan olika utbildningsstadier bör vara sammanhängande och flexibelt, och studievägarna ska nå smidigt över utbildningsstadier och läroanstaltsgränser.

9. främjar en bred, öppen och värdepluralistisk värdedebatt om arbetets framtid och om hurdan samhälle vi vill ha; på så sätt ökar vi tilltron till framtiden och bidrar till att människor blir delaktiga i att skapa framtiden.

1. I enlighet med den nuvarande framsynsstrategin strävar statsrådet efter att ytterligare stärka ett dialogbaserat och öppet framtidsarbete. Att framtidsredogörelsen görs i två delar har i stor utsträckning mottagits väl, och det är meningen att modellen ska användas även i framtiden.

2. De förslag till lösningar för att hantera förändringarna i arbetslivet som föreslås i framtidsredogörelsens andra del gäs igenom med användning av principerna och indikatorerna för hållbar utveckling i Agenda 2030. Ett nationellt system för uppföljning och utvärdering av hållbar utveckling offentliggjordes på statsrådets kanslis webbplats den 23 november 2017. Systemet bygger på tio indikatorer som visar i vilken mån de nationella målen för hållbar utveckling uppnåtts i ljuset av den information som indikatorerna ger.

Med förändringarna i arbetslivet sammanhänger särskilt den korg som gäller arbetslivet och dess kvalitet samt förändringar i arbetslivet. Denna korg anknyter till följande mål för det samhälleliga åtagandet för hållbar utveckling: jämlika möjligheter till välfärd, hållbart arbete, ett kolneutralt samhälle och en resurssmart ekonomi. För att beskriva kvalitet och förändring har expertnätverket för uppföljningen valt följande indikatorer: det globala ansvaret i arbetslivet, sysselsättningsgraden (Statistikcentralens arbetskraftsundersökning), ett gott arbetsliv och kvinnornas medelinkomst i jämförelse med männen.

I fokus för framtidsredogörelsen står risken för att ojämlikheten i fråga om arbete och kompetens växer i framtiden samt åtgärder för att bekämpa sådan ojämlikhet. Genom att indikatorerna för hållbar utveckling beaktas även i framtidsredogörelsen främjas

likaså målet att indikatorerna i högre grad ska styra det politiska beslutfattandet. Dessutom utvidgas diskussionen om sådana mätinstrument för välfärd som kompletterar BNP vilka riksdagen nämnt redan tidigare i sitt ställningstagande om det globala handlingsprogrammet Agenda 2030 för hållbar utveckling. Statsrådet framhåller att det har utvecklats indikatorer för välfärd som ersätter eller används parallellt med BNP, och att användningen av dem bör öka ytterligare.

3. I de lösningar som föreslås i den andra delen av framtidsredogörelsen beaktas behovet av lagstiftning i framtiden. I fokus för framtidsredogörelsen står ett möte mellan dem som sysselsätter sig själva, egenföretagarna och dem som är i övergångsfaser i arbetslivet som lyfts fram i betänkandet. Förhoppningen är att lösningarna för övergångsfaserna ska ingå i en samstämmig politik och dra nytta av de möjligheter att skapa nya arbetstillfällen som den nya tekniken för med sig, att sysselsättningsgraden höjs, att arbete och företagsamhet uppmuntras och att ojämlikhet bekämpas och minskas.

Beredningen av redogörelsen har en stark koppling till projektet TOIMI, där en totalreform av grundskyddet bereds. Reformen, som ska genomföras under nästa regeringsperiod, syftar till att höja sysselsättningen och den ekonomiska aktiviteten och minska ojämlikheten. Redogörelsen har likaså samband med det arbete som utförs av den arbetsgrupp för att bekämpa ojämlikheten som tillsatts av statsministern och leds av professor Juho Saari.

4. Inkomstregistret tas i bruk 2019. Först börjar det användas för löneinkomster, och det lättar då på den administrativa bördan genom att förenkla anmälningsförfarandet i samband med löneutbetalning. Utvecklingen av registret leds av finansministeriet. Registret utgör en grund för en flexiblere samordning av arbetsinkomsterna och de sociala förmånerna i framtiden. Av lösningarna i den andra delen av framtidsredogörelsen ska de möjligheter som inkomstregistret erbjuder beaktas särskilt i en eventuell fortsatt diskussion av basinkomsten och i samband med den totalreform som gäller grundskyddet och aktiviteten (TOIMI-projektet).

Frivilligarbetet har alltid haft en stor betydelse i det finska samhället. Vid statsrådet ansvarar justitieministeriet för samordningen och utvecklingen av frivilligarbetet. I enlighet med det gällande regeringsprogrammet har arbete gjorts och görs fortfarande i synnerhet för att göra de bestämmelser som tillämpas på civilsamhället och frivilligarbetet smidigare och för att göra praxisen klarare. Tidigare har det under detta tema föreslagits åtgärder rörande bland annat beskattningen av frivilligarbete, kostnadsersättningar och avlöning, frivilliga försäkringar och ansvarsfrågor inom frivilligarbetet och utvecklandet av ett system för ansökan om bidrag för frivilligarbete samt åtgärder som lättar på tillstånds- och anmälningsförfarandena vid frivilligarbete (FM, 2015). Flera av de åtgärder som lagts fram och diskuterats har redan förts vidare till beredning eller börjat genomföras, och genom framtidsredogörelsen kan man stödja en fortsättning av arbetet.

5. Statsrådet omfattar riksdagens synpunkter och heltäckande utredningar om trender och de möjligheter att skapa arbetarbetstillfällen som ny teknik erbjuder. Statsrådets nya och redan inledda öppningar inom ny teknik gäller framför allt artificiell intelligens (det nationella programmet för artificiell intelligens) och plattform- och delningsekonomi (arbets- och näringsministeriet sammanställer olika myndigheters anvisningar rörande den lagstiftning som tillämpas på delningsekonomi samt olika

lagstadgade skyldigheter). För ett fullskaligt utnyttjande av de nya typerna av ekonomisk verksamhet krävs ytterligare utredningar som ska göras under de närmaste åren bland annat med stöd av finansieringsinstrumentet VN TEAS.

6. Ungdomsarbetslösheten och dess orsaker samt lösningar på problemet har under de senaste åren utretts bland annat av VATT och Arbetsgivarna för servicebranscherna PALTA samt i OECD:s samhällsöversikt. Enligt utredningarna sammanhänger de centrala utmaningarna när det gäller sysselsättningen av unga med utbildning och – som fallet är med sysselsättningen överlag – ekonomisk tillväxt. Även inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde beaktar man att att en ung person varken studerar eller arbetar är en indikator som förebådar utslagning. Utbildning är den mest sannolika lösningen på förändringarna på arbetsmarknaden och förebyggandet av utslagning bland unga, men det krävs förståelse av utslagningens mekanismer från barndomen till den tidiga vuxenåldern och bland annat av de långtgående konsekvenser som även en kortvarig arbetslöshet kan få för en ung människas arbetsliv.

Den sittande regeringen har i sitt regeringsprogram när det gäller de unga framför allt fokuserat på dem som står utanför arbete och studier (NEET). Målet är att minska antalet NEET-ungdomar och antalet unga som avbryter sin utbildning samt främja sysselsättningen av unga. Statsrådet anser att dessa mål kommer att förbli centrala även i framtiden. De unga arbetslösa har likaså alltid varit en viktig målgrupp i arbetskraftspolitiken. Ett av syftena med framtidsredogörelsen är att bredda diskussionen i och med att förändringarna i arbetet gör gränserna mellan till exempel sysselsatta, arbetslösa, självsysselsatta och studerande diffusare. Enligt det gällande regeringsprogrammet fortsätter även utvecklandet av ungdomsgarantin i riktning mot en samhällsgaranti, där en enda aktör har ansvaret för en ung som behöver stöd.

Sökandet efter nya tillvägagångssätt och metoder för att förhindra en ökning av ojämlikheten i samhället såväl bland ungdomar som bland övriga medborgare, organisationer och regioner kommer att höra till kärnfrågorna i regeringens arbete även under kommande regeringsperioder.

7. I framtidsredogörelsen beaktas det att det finns väldigt få statistiska mätare för hur förändringarna i arbetslivet har inverkat på människornas vardag och för hur arbetstagarna tror att deras arbete kommer att förändras i framtiden. Statistikcentralens kommande undersökning av arbetsförhållandena 2018 försöker besvara frågan om hur digitaliseringen syns i de finländska löntagarnas arbete (se Statistikcentralens översikt över ekonomin och välfärden TIETO&TRENDIT 3/2017. De som arbetat med framtidsredogörelsen har bidragit till den undersökningen av arbetsförhållandena med bakgrundsmaterial och annat underlag. I det forskningsprojekt inom VN TEAS som använts som stöd vid utarbetandet av den andra delen av framtidsredogörelsen genomfördes också en enkät om förändringarna i arbetslivet och metoder att hantera dessa. Metoderna används i redogörelsens andra del.

Framtidsredogörelsen ger stöd för ett nytt uppföljningssystem för hållbar utveckling och för indikatorer som kan utnyttjas bland annat vid bedömningen av de lösningar som föreslås.

8. Det kontinuerligt utvecklande av utbildningssystemet på grundval av framförhållning, forskningsbaserad kunskap och ett brett samarbete mellan intressenterna som sker tillsammans med aktörerna inom utbildningssystemet, forskarna och intressenterna är ett finskt styrkeområde som vi nu och i framtiden bör sköta med särskild om-

sorg. Tyngdpunkten i arbetet finns inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde, men för ett framtidsarbete och en framförhållning med genomslag är ett brett samarbete mycket viktigt, och framtidsredogörelsen ska för sin del förbättra detta. I framtidsredogörelsens lösningar kommer man att betona vikten av livslångt lärande och olika sätt att genomföra det.

Undervisnings- och kulturministeriet har inlett reformer som omspannar hela utbildningsfältet från småbarnspedagogiken till högskoleutbildningen. En princip som är gemensamma för dessa reformer är att det livslånga lärandet ska passa olika inlärares behov och livssituationer. Småbarnspedagogiken inverkar på barnets skolmognad och framgång senare i livet. Målen för programmet Den nya grundskolan, som inleddes 2016, är att förbättra inlärningsresultaten, svara på framtidens kompetensbehov, utveckla pedagogiken genom försök och göra lärandet sporrande genom hela livet. Syftet med den grundläggande utbildningen är att säkerställa jämlikheten och kvaliteten i utbildningen och att skapa goda förutsättningar för alla barn och unga att växa, utvecklas och lära.

Syftet med den nya gymnasielagen är att göra gymnasieutbildningen attraktivare som en allmänbildande utbildningsform som ger behörighet att fortsätta studierna vid högskolor, att stärka kvaliteten på utbildningen och utbildningsresultaten, att göra övergången från studierna på andra stadiet till högskolestudier smidigare och att styra studerandena att bekanta sig med arbetslivet för att stödja rätt karriärval. Till redskapen för att uppnå målen hör mera individuella och flexibla studievägar och den styrning och det stöd som de kräver, studier som går över ämnesgränserna och samarbete med högskolorna.

Till de centrala målen för den reform av yrkesutbildningen som pågår hör att förbättra förutsättningarna för livslångt lärande och skapa bättre möjligheter till kompetensutveckling i olika faser i arbetslivet och i olika livsskederna. Kärnfrågorna i reformen är bland annat kundorientering, kompetensbaserad, personliga studievägar, bred kompetens, livslångt lärande samt nära samarbete med arbetslivet. Den nya yrkesutbildningen ska motsvara olika individers och företags samt arbetslivets kompetensbehov, vilket snabbt förändras.

Undervisnings- och kulturministeriet publicerade i oktober 2017 en vision för högskoleutbildningen och forskningen 2030, som började genomföras i början av 2018. I visionen har det bland annat ställts som mål att över hälften av de unga i åldrarna 25–34 år ska avlägga en högskoleexamen. Det utbildningsutbud vid högskolorna som möjliggör kontinuerligt lärande ska utökas. I framtidens lärande kommer vikten av flexibilitet, individualitet och internationalism att betonas. Undervisningsministeriet väntas motta förslag till modeller för livslångt lärande redan före sommaren 2018. I den andra delen av framtidsredogörelsen beaktas dessa i den mån det är möjligt och tidsplanen medger. Undervisningsministern tillsatte dessutom i augusti 2017 en framtidspanel för kompetens som ska förutse behoven av förändring i utbildningspolitiken och ge förslag om hur lärandet och kunnandet ska utvecklas på alla utbildningsnivåer och i alla utbildningsformer. Vid beredningen av framtidsredogörelsen bedrivs samarbete med panelen.

9. En pluralistisk och flerstämmig samhällsdiskussion om framtiden hör till de grundläggande principer och syften som ligger till grund för framtidsredogörelsen. En öppen beredning av redogörelsen som sker i dialog främjas också i fortsättningen. I sitt framtidsarbete eftersträvar statsrådet i fortsättningen även starkare samstämmighet i politiken genom att bygga upp ett tätare samarbete mellan framtidsarbetet och

arbetet för hållbar utveckling. Regeringen kommer i fortsättningen att knyta framtidsredogörelsen och Agenda 2030-redogörelsen närmare varandra, så att Agenda 2030 och framtidsredogörelsen kan bilda kärnan i regeringens framtidsarbete och generationsöverskridande politik; i praktiken är det viktigt att även granska och förenhetliga redogörelseprocesserna för områdena i fråga utan att för den skull förlora den väsentliga kärnan i någondera.

Den utveckling av den nationella framsynsstrategin som inleddes som en del av den föregående framtidsredogörelsen (SRR 7/2013 rd, Välfärd genom hållbar tillväxt) fortsätter som en integrerad del av statsrådets arbete.

Statsrådet vill göra det möjligt att skapa framtiden genom att för framsynsarbetet tillhandahålla bland annat gemensamma verksamhetsmodeller och forum.

Framtidsarbetet är också ett fruktbart område för öppet internationellt samarbete. Globala megatrender och förändringar har konsekvenser världen över men antar likväl olika former i olika länder och kulturer. Framtidsforskarna och framsynsexperterna verkar i regel i den internationella vetenskaps- och teknikvärlden, inom den offentliga förvaltningen håller internationella nätverk och gemensamma plattformar för verksamheten på att ta form – Finlands framsynssystem och dess modeller väcker stort intresse i det internationella samhället, och statsrådet önskar utnyttja detta i större utsträckning i sitt framsynsarbete.

Kaisa Oksanen, specialsakkunnig, statsrådets kansli

1.14 Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet

Jämställdhetslagstiftning, arbetsliv och föräldraskap

RP 195/2004 rd – RSv 24/2005 rd

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet

2. Riksdagen förutsatte den 5 april 2005 att regeringen vidtar åtgärder för att arbetsgivarnas kostnader för föräldraskap ska fördelas mellan alla arbetsgivare enligt principen om solidariskt ansvar.

2. Regeringens proposition 163/2016 har godkänts av riksdagen. I propositionen föreslogs att likabehandlingen och sysselsättningen av kvinnor främjas genom att de kostnader som familjeledighet för kvinnliga arbetstagare orsakar arbetsgivaren jämnas ut med hjälp av en engångsersättning om 2 500 euro. Denna lagändring träder i kraft den 1 april 2017. Riksdagens social- och hälsovårdsutskott konstaterar i sitt betänkande 29/2016 följande: ...”På arbetsgivarnas ansvar blir utöver den ovan beskrivna löneandelen och semesterpenningen kostnader förorsakade av moderskapet, särskilt under tiden för sjukskrivning relaterade till graviditeten samt vårdledighet för att vårda ett sjukt barn. Likaså förorsakas arbetsgivaren indirekta kostnader för att rekrytera och instruera en nyanställd eller en vikarie” ... ”I Finland är det fortfarande främst kvinnor som utnyttjar föräldraledighet. Trots att användningen av faderskapsledighet har ökat, är andelen fäder som utnyttjar föräldraledighet fortfarande rätt liten. Det inverkar starkt inte bara på kvinnors sysselsättning men också på familjernas vardag. En jämnare fördelning av familjeledigheter mellan kvinnor och män skulle förbättra ställningen för kvinnor i arbetslivet. Samtidigt skulle det stärka pappornas delaktighet i vården och uppfostran av barnet redan i den tidiga barndomen. Utskottet anser att behovet av att se över systemet med familjeledighet med fördel kunde ses över”.

Regeringen har inlett en totalreform av lagstiftningen om familjeledigheter. Ett av de centrala målen med reformen är att öka jämställdheten bl.a. i arbetslivet och föräldraskapet.

Pekka Humalto, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet

Jämställdhetsredogörelse

SRR 7/2010 rd – RSk 51/2010 rd

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet

Riksdagen godkände den 2 mars 2011 följande ställningstaganden med anledning av redogörelsen:

1. riksdagen omfattar regeringens riktlinjer för att främja jämställdheten och förutsätter att

4. antalet platser på och den regionala omfattningen för skyddshemmen höjs till nivån enligt Europarådets rekommendationer och alla behövande får tillgång till tjänsterna, finansieringen fortsätter efter 2012, och att

6. regeringen lämnar riksdagen nästa jämställdhetspolitiska redogörelse senast 2021 och, som halvtidsrapport om genomförandet av redogörelsen, en utredning till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet senast 2016 om de åtgärder som vidtagits och hur jämställdheten utvecklats.

4. Lagen om ersättning som betalas av statens medel till producenter av skyddshems-tjänster (1354/2014) trädde ikraft den 1 januari 2015. Riksdagens svar åtföljdes av ett uttalande från riksdagen om ökat anslag för att trygga fortsatt skyddshemsverksamhet. År 2017 hade 13 550 000 euro reserverats för kostnaderna för skyddshemsverksamheten. I planen för de offentliga finanserna 2016–2019 konstateras att den statliga finansiering som har reserverats för utgifterna för skyddshemsverksamheten ökar under ramperioden i enlighet med tidigare rambeslut med 2 miljoner euro årligen till 17 500 000 euro. Dessutom beslutade man vid regeringens halvtidsöversyn i april 2017 att tillgången på och omfattningen av skyddshemsplatser ska förbättras med en nivåförhöjning på 2 miljoner euro från och med 2018. Därmed uppgår anslagen till 17 550 000 euro 2018, och de ska uppgå till 19 550 000 euro 2019.

År 2017 fanns det vid skyddshemmen sammanlagt 143 familjeplatser, dvs. säga platser för en vuxen och medföljande minderåriga barn. År 2017 inrättades två nya skyddshem i Helsingfors och ett nytt skyddshem i Björneborg och dessutom fick den fjärrenhet med en familjeplats som drivs av Kajanalands samkommun för social- och hälsovård permanent statlig finansiering.

Laura Terho, jurist, social- och hälsovårdsministeriet

Tvångsarbete som liknar människohandel

RP 69/2016 rd – RSv 124/2016 rd

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet

Riksdagen förutsätter att regeringen följer upp om det förekommer fall av sådant tvångsarbete eller motsvarande arbetsrelaterat utnyttjande som liknar människohandel och där offren inte får skydd, eftersom brotten inte uppfyller rekvisitet för människohandelsbrott i straffrättsligt hänseende, och vid behov vidtar åtgärder.

Det nationella samarbetsnätverket som främjar samarbete mot svartarbete och som finns vid arbets- och näringsministeriet har för sin del utrett ärendet tillsammans med de centrala ministerierna och andra aktörer. Under 2018 fortsätter arbets- och näringsministeriet att utreda ärendet tillsammans med andra aktörer som bekämpar människohandel.

Liisa Heinonen, regeringsråd, arbets- och näringsministeriet

Genomförandet av arbetstidsdirektivet för inlandssjöfarten

RP 197/2016 rd – RSv 228/2016 rd

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet

Riksdagen förutsätter att regeringen noga följer vilka effekter genomförandet av arbetstidsdirektivet för inlandssjöfarten får och att den vid behov vidtar åtgärder för att jämka samman företagens behov av arbetskraft och förläggningen av arbetstagarnas arbetstid.

Vid utgången av 2017 har de ändringar som förutsätts i arbetstidsdirektivet för inlandssjöfarten varit i kraft ett år, vilket gör det möjligt att utreda vilka effekter ändringarna har haft under en hel period med öppet vatten. Arbets- och näringsministeriet har för avsikt att utreda vilka effekter genomförandet av arbetstidsdirektivet för inlandssjöfarten har bland organisationer inom sjöfarten och vid behov bland andra aktörer inom sjöfarten samt praktiska frågor angående företagens behov av arbetskraft och förläggningen av arbetstagarnas arbetstid.

Nico Steiner, äldre regeringssekreterare, arbets- och näringsministeriet

Medborgarinitiativ Lagfäst förbud mot nollavtal

MI 5/2015 rd – RSk 7/2017 rd

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet

1. Riksdagen förutsätter att regeringen, när den bereder regler för varierande arbetstider (s.k. nollavtal) som ett led i totalreformen av arbetstidslagstiftningen, lyfter fram rättssäkerhetsproblemen med att inleda, utföra och avsluta ett sådant arbete och beaktar behovet av lagstiftning inom området, samt behovet av eventuella ändringar i lagstiftningen om arbetsavtal och utkomstskydd för arbetslösa.

2. Riksdagen förutsätter att regeringen, när den bereder regler för varierande arbetstider (s.k. nollavtal) som ett led i totalreformen av arbetstidslagstiftningen, gör en bedömning av om det behövs närmare bestämmelser om i synnerhet följande frågor: minimiinnehållet i det arbetsavtal som parterna ingår när anställningen börjar och i utredningen till arbetstagaren om villkoren i arbetsavtalet, förläggningen av arbetspass och mertidsarbete med hänsyn till arbetstagarens möjligheter att få tillräckligt mycket vila, villkoren för sjukskrivning och pension vid varierande arbetstider och både arbetstagarens och arbetsgivarens rättssäkerhet när ett avtal om varierande arbetstid upphör att gälla. Dessutom bör det utredas om det behövs närmare bestämmelser vid förbud mot konkurrerande verksamhet och om det går att föreskriva om etablering av arbetstiden på ett sätt som beaktar både arbetstagarens och arbetsgivarens behov.

3. Riksdagen förutsätter att regeringen, när regler för varierande arbetstider (s.k. nollavtal) bereds som ett led i totalreformen av arbetstidslagstiftningen, samordnar utkomstskyddet för arbetslösa och övrig social trygghet med varierande arbetstider på ett för arbetstagaren skäligt och ändamålsenligt sätt.

4. Riksdagen förutsätter att regeringen, när den bereder regler för varierande arbetstider (s.k. nollavtal) som ett led i totalreformen av arbetstidslagstiftningen, fäster avseende vid de konkurrenssnedvridande effekterna av avtal om varierande arbetstider.

5. Riksdagen förutsätter att de preciserade bestämmelserna inte hindrar att avtal med varierande arbetstider ingås om arbeten där arbetskraftsbehovet varierar och inte kan förutses eller när det ligger i linje med den vilja som båda parterna har gett uttryck för i arbetsavtalet. Lagändringarna får inte heller leda till att sysselsättningen och arbetstimmarna i samhällsekonomin minskar.

1. Regeringen har till riksdagen lämnat en proposition (RP 188/2017 rd) med förslag till lagstiftning om förbättring av arbetstagarens ställning vid varierande arbetstid. Syftet med de föreslagna lagarna är att förbättra ställningen för arbetstagare med varierande arbetstid och säkerställa att bestämmelserna om anställningstrygghet verkställs på ett effektivt sätt i fråga om dem.

Nico Steiner, äldre regeringssekreterare, arbets- och näringsministeriet

2. Användningsområdet för avtal med varierande arbetstid ska begränsas till situationer där arbetsgivarens behov av arbetskraft varierar. Dessutom ska arbetsgivaren vid tillämpning av avtal med varierande arbetstid ge arbetstagaren en redogörelse för i vilka situationer och i vilken grad det uppstår behov av arbetskraft för arbetsgivaren. Arbetstagarens rätt till lön för sjukdomstid och lön för uppsägningstid ska säkerställas på ett sådant sätt att arbetsgivaren inte genom ensidiga arbetsledningsåtgärder ska kunna inverka på deras belopp. En arbetstagare med varierande arbetstid ska vid utarbetandet av arbetsskiftsförteckningen ges tillfälle att meddela i vilken grad och under vilka förutsättningar han eller hon kan ta emot arbete, om arbetsgivaren vill erbjuda arbetstagaren arbete på ett sätt som överstiger minimiarbetstiden. Dessutom kommer en arbetstagare med varierande arbetstid i fortsättningen inte att kunna ge samtycke till mertidsarbete för en obegränsad tid. De här åtgärderna rättar till missförhållanden som hänför sig till avtal med varierande arbetstid på ett mer ändamålsenligt sätt än genom lagstadgad etablering av arbetstiden.

Nico Steiner, äldre regeringssekreterare, arbets- och näringsministeriet

3. Enligt propositionen ska lagen om utkomstskydd för arbetslösa ändras så att det i de bestämmelser som gäller lämnande av arbetet och vägran att ta emot arbete under vissa förutsättningar beaktas situationer där det de facto inte har funnits arbete att erbjuda eller där den lön som betalas för arbetet blir låg. Ändringarna gäller bl.a. dem som arbetar med s.k. nollavtal.

Nico Steiner, äldre regeringssekreterare, arbets- och näringsministeriet

4. De ovannämnda åtgärderna tillsammans minskar de konkurrenssnedvridande konsekvenserna av användningen av varierande arbetstid, eftersom ställningen för arbetstagare med varierande arbetstid bättre än tidigare kommer att motsvara ställningen för arbetstagare med fast arbetstid.

Nico Steiner, äldre regeringssekreterare, arbets- och näringsministeriet

5. Arbetsgivaren kan också i fortsättningen tillgodose oförutsebara och tillfälliga behov av arbetskraft genom avtal med varierande arbetstid. Genom avtal med varierande arbetstid kan dock inte kringgås de bestämmelser som utfärdats till skydd för arbetstagarare.

Nico Steiner, äldre regeringssekreterare, arbets- och näringsministeriet

1.15 Miljöutskottet

Oljeskyddsfonden, finansiering

RP 167/2009 rd – RSV 231/2009 rd

Miljöutskottet

Riksdagen förutsatte 7.12.2009 att regeringen undersöker möjligheterna att bredda den finansiella basen för oljeskyddsfonden och ser till att fonden fortsatt kan fungera, vid behov genom budgetlösningar.

Miljöministeriet har i enlighet med riksdagens önskemål kartlagt möjligheterna att utvidga avgiftsbasen för oljeskyddsfonden. Oljebranschen har föreslagit att oljeskyddsavgiften ska tas ut i form av en punktskatt, vars intäkter skulle gå till oljeskyddsfonden. Även riksdagens miljöutskott (MiUB 7/2012 rd – RP 120/2012 rd) utredde om en punktskatt skulle lämpa sig för uppbörden av oljeskyddsavgiften, men på grund av de principiella och praktiska hinder som finansministeriet presenterade fortsatte utskottet inte utredningsarbetet och propositionen godkändes enligt förslaget. Statens revisionsverk ansåg dock i effektivitetsgranskningsberättelsen som gäller hanteringen av och ansvaret för fartygsoljeolyckor i Finska viken (2/2014) att det fortfarande finns behov att utreda möjligheten till en sådan avgift.

Miljöministeriet beställde 2015 ett expertutlåtande av juris doktorn, docent Kalle Määttä om olika sätt att reglera oljeskyddsfonden på och vilka förutsättningar det finns att utveckla den. Määttä rekommenderade att man i stället för med en oljeskyddsavgift skulle finansiera fonden med en s.k. försörjningsberedskaps- och oljeskyddsavgift som skulle uppbäras i form av en punktskatt på samma sätt som den nuvarande försörjningsberedskapsavgiften. Intäkterna från insamlingen av oljeskyddsavgifter skulle gå till oljeskyddsfonden. Efter det diskuterade miljöministeriets och finansministeriets experter om möjligheten att slopa oljeskyddsavgiften och i stället överföra ett anslag från punktskatten på oljeprodukter motsvarande intäkterna från oljeskyddsavgiften till oljeskyddsfonden. Även om oljeskyddsfonden i detta alternativ skulle ha förblivit en fond som står utanför statsbudgeten, skulle medlen från fonden ha gått via budgeten. Ändringen skulle därför ha inverkat på de anslag som reserverats för miljöministeriet i planen för de offentliga finanserna, vilket var orsaken till att beredningen av förändringen inte fortskridit.

I planen för de offentliga finanserna för 2018–2021 konstateras, att ”Den finansiella basen för Oljeskyddsfonden ses över så att ändringarnas eventuella effekter på de offentliga finanserna kan beaktas i planen för de offentliga finanserna ännu under valperioden. Samtidigt ska behovet av en separat fond utredas.” Miljöministeriet fortsätter i samarbete med finansministeriet med att undersöka möjligheterna för att bredda den finansiella basen för oljeskyddsfonden. Miljöministeriets mål är att bereda den tekniska utgiftsramen för början av år 2019 så, att en ändring av den finansiella basen för oljeskyddsfonden beaktas i ramen. Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om oljeskyddsfonden skulle lämnas till riksdagen hösten 2019 och lagändringen skulle träda i kraft från början av år 2020.

Merja Huhtala, regeringssekreterare, miljöministeriet

Ändring av vattenlagstiftningen och miljöförvaltningens resurser

RP 277/2009 rd – RSV 355/2010 rd

Miljöutskottet

3. Riksdagen förutsatte att regeringen värnar om miljöförvaltningen genom att avsätta adekvata resurser för de uppgifter som ålagts myndigheten och vidtar åtgärder för att göra efterhandstillsynen av miljöskyddet effektivare genom att klarlägga om det går att införa en tillsynsavgift för tillsynsuppdrag enligt vattenlagen.

3. Jord- och skogsbruksministeriet har i samråd med justitieministeriet och miljöministeriet som tjänstemannaberedning utrett avgiftsbelagd tillsyn enligt vattenlagen. I samband med landskapsreformen som inletts under beredningen omorganiserar tillsynen enligt vattenlagen. Den politiska riktlinjen att tillsynsuppgifterna anvisas en statlig myndighet drogs upp i december 2016. På grund av den arbetsmängd som landskapsreformen kräver har man tvingats skjuta upp beredningen av bestämmelserna om den avgiftsbelagda tillsynen. Arbetet kommer att fortsätta efter att propositionerna i samband med det andra steget av reformen har getts våren 2018.

Antti Leinonen, lagstiftningsdirektör, justitieministeriet

Genomförande och uppföljning av reformen av avfallslagen

RP 199/2010 rd – RSV 360/2010 rd

Miljöutskottet

1. Riksdagen förutsatte att regeringen genom förordningar ställer upp tillräckligt ambitiösa mål för materialåtervinning av kommunalt avfall, bioavfall, avfall som omfattas av produktansvar, bygg- och rivningsavfall och om möjligt också annat avfall, följer upp hur väl målen nås och skärper dem när den tekniska utvecklingen medger det.

2. Riksdagen förutsatte att regeringen ger akt på hur målen i lagen uppfylls, med särskild hänsyn både till hur uppkomsten av avfall kan förebyggas och till hur prioriteringsordningen iakttas över lag.

3. Riksdagen förutsatte att regeringen ger akt på hur uppdelningen av ansvaret för att ordna avfallshantering inverkar på privata företags och kommunala avfallsbolags verksamhetsvillkor och kommunernas möjligheter att ta hand om de uppgifter som de har ansvaret för.

1. Den omfattande översynen av statsrådets förordningar i samband med totalrevideringen av avfallslagstiftningen har i praktiken så gott som slutförts. I förordningarna föreskrivs det om målen för återanvändning, materialåtervinning och annan återvinning och för insamling av avfall i fråga om kommunalt avfall, förpackningsavfall, bygg- och rivningsavfall, returpapper, batterier och ackumulatorer, uttjänta däck och avfall som utgörs av eller innehåller elektriska eller elektroniska produkter. Måluppfyllelsen följs för de flesta typer av avfall genom uppföljningsuppgifter som samlas in årligen.

Enligt uppföljningsuppgifterna har deponeringen av kommunalt avfall på upplag minskat klart till följd av att hanteringen av organiskt avfall på avfallsupplag har begränsats. Begränsningen tillämpas från ingången av 2016 och bygger på statsrådets förordning om avstjälningsplatser (331/2013). År 2016 deponerades endast 3 procent av det kommunala avfallet på avstjälningsplatser. Återvinningsgraden för det kommunala avfallet steg 2016 till 42 procent. Över hälften av det kommunala avfallet utnyttjas numera som energi, antingen i avfallskraftverk som är specialiserade på att bränna avfall eller i samförbränningsanläggningar. Begränsningen av organiskt avfall på avstjälningsplatser har klart ökat behovet av kapacitet att bränna avfall, också industriavfall, med den påföljden att det nuvarande nätet av anläggningar inte helt räcker till för att motsvara efterfrågan, utan en del avfall exporteras också för återvinning till närländerna Estland och Finland.

I trepartsförhandlingarna mellan Europaparlamentet, rådet och kommissionen nåddes 18.12.2017 preliminär överenskommelse om det centrala innehållet i ändringarna av direktivet om avfallsbranschen. På basis av detta skulle kravet på återvinning av kommunalt avfall skärpas från nuvarande nivå (50 procent 2020) till 55 procent år 2025, 60 procent år 2030 och 65 procent år 2035. Också målen för återvinning av förpackningsavfall för år 2025 och 2030 skärps betydligt från nuvarande nivå. Dessutom ställs enligt direktivet bl.a. strängare krav på separat insamling av kommunalt avfall (inkl. bioavfall) och byggnads- och rivningsavfall samt krav på att det senast från 2025 ska ordnas separat insamling av textilavfall. Direktivändringarna träder sannolikt i kraft sommaren 2018, varefter de ska verkställas i den nationella lagstiftningen inom två år. Genomförandet av ändringarna förutsätter stora ändringar av avfallslagstiftningen i Finland.

Som en del av regeringens spetsprojekt pågår fyra försök med vilka man strävar efter att höja återvinningsgraden för kommunalt avfall. I projekten undersöks bl.a. separatinsamling av textilavfall och olika insamlingsystem och avgiftssystem som uppmuntar till avfallssortering. Den information man får från försöken kan användas som hjälp vid beredningen av lagstiftningsändringar.

2. Den riksomfattande avfallsplanen och planen för förebyggande av uppkomsten av avfall som ingår där har godkänts av statsrådet 19.12.2017. Planen presenterar målen fram till 2030. För målen och åtgärderna för den riksomfattande avfallshanteringen och för att förebygga uppkomsten av avfall fram till 2023, har valts fyra insatsområden, nämligen kommunalt avfall, bygg- och rivningsavfall, biologiskt nedbrytbart avfall samt elektriskt och elektroniskt avfall. I avfallsplanen har beaktats målen för återvinning enligt förslagen till rättsakter om avfall i EU:s paket om cirkulär ekonomi. Avfallshanteringen har årligen följts via indikatorer för uppföljning under tiden för den nuvarande riksomfattande avfallsplanen. De uppdaterade uppgifterna för indikatorerna finns på webbplatsen: (http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Kulutus_ja_tuotanto/Jatteet_ja_jatehuolto/Jatesuunnittelu/Valtakunnallisen_jatesuunnitelman_seuranta) I den nya avfallsplanen har man presenterat nya uppföljningsindikatorer som huvudsakligen är samma som de tidigare. Uppföljningsindikatorerna uppdateras på webbplatsen under varen.

3. En arbetsgrupp tillsatt av miljöministeriet gav i januari 2017 sitt förslag till ändring av avfallslagen i fråga om ansvarsfördelningen och till samordning av avfallslagen och upphandlingslagen. Den regeringsproposition (RP 195/2017 rd) som utarbetats på basis av arbetsgruppens förslag och ytterligare utredningar godkändes av statsrådet 19.12.2017. I förslaget till ändring av avfallslagen skulle kommunens ansvar för hanteringen av det kommunala avfallet i enlighet med regeringsprogrammet begränsas till

kommunalt avfall från bosättning. Kommunen skulle också ansvara för hanteringen av samhällsavfall som uppstår i den offentliga förvaltnings- och serviceverksamheten. Enligt propositionen kunde de kommunala avfallshanteringsbolagen bedriva verksamhet på marknadsvillkor motsvarande högst 10 procent av omsättningen utan att ställningen som anknuten enhet äventyras. Från och med början av 2030 skulle gränsen på fem procent vara permanent. Tillsammans med begränsningen av kommunens ansvar för avfallshanteringen leder de föreslagna gränserna för försäljning till utomstående till att marknaden öppnas och konkurrensneutraliteten förbättras inom avfallsbranschen.

Riitta Levinen, miljøråd, miljöministeriet

Ändring av energicertifikatets innehåll

RP 1/2014 rd – RSV 18/2014 rd

Miljöutskottet

Riksdagen har förkastat lagförslaget om ändring av lagen om energicertifikat för byggnader i medborgarinitiativet.

Riksdagen har i sin skrivelse godkänt följande uttalanden:

1. Riksdagen förutsätter att regeringen skyndsamt vidtar åtgärder för att ändra innehållet i energicertifikatet för småhus så att de blir lättare att förstå och för att undanröja de svårigheter med att jämföra energiprestandan för olika byggnader som beaktandet av energiformsfaktorer ger upphov till.

1. Miljöministeriet har i december 2017 med stöd av 117 g § i markanvändnings- och bygglagen (132/199) utfärdat en förordning om nya byggnaders energiprestanda (1010/2017) samt en förordning av statsrådet om de numeriska värdena på energiformsfaktorerna för byggnader (788/2017). De ovan nämnda förordningarna innehåller bestämmelser om s.k. nära-nollenergibyggande. Bestämmelserna trädde i kraft 1.1.2018.

I lagen om energicertifikat för byggnader (50/2013) och lagen om informationssystemet för byggnaders energicertifikat (147/2015) har gjorts motsvarande ändringar av terminologin som i bestämmelserna om nära-nollenergibyggande genom lagändringar (755/2017) och (756/2017), lagarna trädde i kraft 1.12.2017. Lagen om energicertifikat för byggnader, lagen om informationssystemet för byggnaders energicertifikat och bestämmelserna om nära-nollenergibyggande bildar således en konsekvent författningsshet.

Miljöministeriet utfärdade i december 2017 miljöministeriets förordning om energicertifikat för byggnader (1048/2017). Det fanns behov av att ändra förordningen på grund av bestämmelserna i lagen om energicertifikat för byggnader och bestämmelserna om nära-nollenergibyggande. Det gjordes ändringar av bland annat energicertifikatets terminologi, beräkningsregler och av blanketten för energicertifikat. I förordningen beaktades de numeriska värdena på energiformsfaktorerna för byggnader som ingår i den nya statsrådsförordningen, där energiformsfaktorerna för el, fjärrvärme och -kylning minskats från tidigare nivå. Förordningen trädde i kraft 1.1.2018.

Genom de ovan nämnda ändringarna av bestämmelserna har man ändrat innehållet i energicertifikatet för småhus så att det blir lättare att förstå, mer konsekvent i förhållande till annan lagstiftning om energiprestanda och minskat de svårigheter med att jämföra energiprestandan för olika byggnader som beaktandet av energiformsfaktorer ger upphov till.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Sari Rapinoja, lagstiftningsråd, miljöministeriet

Genomförandet av klimatlagen

RP 82/2014 rd – RSV 310/2014 rd

Miljöutskottet

1. Riksdagen förutsätter att genomförandet av klimatlagen inte ökar den administrativa bördan för medborgare, företag eller jordbrukare, utan endast styr och koordinerar myndighetsverksamheten för att målen ska nås.

1. Klimatlagen (609/2015) trädde i kraft den 1 juni 2015. Enligt lagen utarbetades under år 2017 en klimatpolitisk plan på medellång sikt, som lämnades till riksdagen i september 2017. Planen definierar med vilka åtgärder Finland till 2030 uppnår sitt mål för minskning av växthusutsläpp enligt EU:s bördefördelningsbeslut. Planen innehåller åtgärder för alla sektorer utanför utsläppshandelssystemet. Under beredningen hördes en lång rad intressenter som gavs möjlighet att påverka beredningsarbetet. Det gjordes omfattande utredningar för bedömning av planens konsekvenser. Riksdagens uttalande kommer att beaktas när planen tas fram. Riksdagens betänkande om den klimatpolitiska plan på medellång sikt torde vara klart i februari 2018.

Merja Turunen, miljöråd, miljöministeriet

Kortvarigt räntestöd för byggnadslån för hyreshus

RP 76/2016 rd – RSV 81/2016 rd

Miljöutskottet

1. Riksdagen förutsätter att regeringen inleder åtgärder för en övergripande utveckling av modellen med fyrtioårigt räntestöd, så att villkoren för modellen blir sporrande.

2. Riksdagen förutsätter att miljöministeriet före utgången av 2018 lämnar utskottet en utredning om hur räntestödsmodellerna fungerar.

1. Vid miljöministeriet pågår ett lagstiftningsprojekt som gäller utveckling av modellen med fyrtioårigt räntestöd. Ett utkast till regeringsproposition var ute på remiss hösten 2017. Det är meningen att regeringen ska lämna sin proposition med förslag till utveckling av modellen med fyrtioåring räntestöd till riksdagens vårsession 2018.

2. Miljöministeriet följer hur räntestödslånen fungerar och rapporterar om hur modellerna fungerar före utgången av 2018.

Tommi Laanti, bostadsråd, miljöministeriet

Mobilnätets hörbarhet i bostadsbyggnaderna

RP 220/2016 rd – RSV 189/2016 rd

Miljöutskottet

Riksdagen förutsätter att miljöministeriet och kommunikationsministeriet i samråd bereder behövliga bestämmelser om att hörbarheten i bostadsbyggnaderna för allmänna mobilnät som är nödvändiga för medborgarnas och samhällets säkerhet säkerställs vid byggandet på ett sätt som är ändamålsenligt och beaktar kraven på byggnadernas energiprestanda och andra väsentliga tekniska krav. Statsrådet ska i fortsättningen bevaka mobilnätets hörbarhet och vilka konsekvenser regleringen av byggandet jämte verkställande får på mobilnätets hörbarhet inomhus, och vid behov vidta åtgärder för att säkerställa hörbarheten inomhus.

Miljöministeriet och kommunikationsministeriet bedömer för närvarande vilka åtgärder som ska inledas utifrån ställningstagandet för att fastställa innehållet i och tidtabellen för den fortsatta beredningen av ärendet. Utöver frågorna i anslutning till lagstiftningen följer miljöministeriet och kommunikationsministeriet i samråd och stöder i mån av möjligheter projekt för forskning och påverkan inom kommunikations- och byggbranschen genom vilka man underlättar att hörbarhetsaspekten beaktas på ett föregripande sätt såväl i nya byggnader som vid reparationsbyggnad och i planeringen av kommunikationsnät.

Regeringens lämnade den 28 juni 2017 en proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av markanvändnings- och bygglagen som miljöministeriet och trafik- och kommunikationsministeriet berett i samråd. Riksdagen godkände utan ändringar lagförslaget i regeringens proposition, och lagen om ändring av markanvändnings- och bygglagen (812/2917) trädde i kraft den 6 december 2017. I 117 j § i lagen bestäms om mobilteleapparaters täckning inomhus. En byggnad där det finns bostadsutrymmen, inkvarteringslokaler eller arbetsutrymmen ska ha sådana tekniska lösningar som med hänsyn till kostnadseffektiviteten möjliggör mobilteleapparaters täckning inomhus, om det inte är fråga om en byggnad där inomhustäckningen ska dämpas. Genom förordning av miljöministeriet får det utfärdas närmare bestämmelser som behövs med avseende på uppförande av nya byggnader, reparation och ändring av byggnader och ändring av byggnaders användningsändamål. Åtgärder som syftar till att förbättra inomhustäckningen och deras konsekvenser preciseras genom nämnda förordning. Miljöministeriet tillsätter under år 2018 en arbetsgrupp för att utveckla behovet av och innehållet i förordningen. Till arbetsgruppen kallas medlemmar från olika förvaltningsområden, och man hör centrala aktörer inom byggnads- och telekommunikationsbranschen som sakkunniga.

Teppo Lehtinen, byggnadsråd, miljöministeriet

Sini Wirén, konsultativ tjänsteman, kommunikationsministeriet

Uppföljning av effekterna av bostadsbidragsreformen

RP 231/2016 rd; RSV 237/2016 rd

Miljöutskottet

1. Riksdagen förutsätter att man följer reformens konsekvenser för försörjningen i fråga om studerande som har familj och att man utifrån det bedömer behoven av eventuella lagstiftningsreformer, till exempel en vårdnadshavarförhöjning till studiepenningen.

2. Riksdagen förutsätter att social- och hälsovårdsministeriet vidtar åtgärder för att bedöma de personers status i bostadsbidragssystemet som bor i gemensam bostad samt utreder om begreppet hushåll behöver revideras.

1. Studerandena börjar omfattas av det allmänna bostadsbidraget den 1 augusti 2017. En stor del av de ensamboende studerande som har låga inkomster och betalar höga boendekostnader hade nytta av reformen, men i och med att det allt oftare görs behovsprövning minskade bostadsstödet särskilt för studerande som bor i gemensam bostad eller tillsammans med maken samt för barnfamiljer. För att förbättra försörjningen för studerande som är vårdnadshavare för barn och förbättra deras ekonomiska förutsättningar att kombinera studier och vårdnad av barn infördes 1.1.2018 en försörjarförhöjning på 75 euro till studiepenningen.

2. Syftet med det allmänna bostadsbidraget är att sänka boendeutgifterna och garantera en skälig boendenivå för låginkomsthushåll. Huvudregeln för det allmänna bostadsbidraget är att de personer som varaktigt bor i samma bostad svarar för boendeutgifterna för hela bostaden och därmed hör till samma hushåll. Avvikelse från huvudregeln kan göras endast om invånarna har särskilda hyresavtal eller en invånare är underhyresgäst till en annan invånare.

I samband med överföringen av de studerande till det allmänna bostadsbidraget gjordes ingen ändring av begreppet hushåll. I den regeringsproposition som ledde till lagändringen (RP 231/2016) lyftes ändå fram problem som sammanhänger med reformen. Det att det allmänna bostadsbidraget betalas per hushåll ledde till problem som gäller de studerandes redovisning för att de bor tillsammans med någon annan eller lever i ett samboförhållande och till att behovsprövningen skärps, eftersom inkomsterna för de andra medlemmarna i hushållet påverkar beloppet av bostadsbidraget. Social- och hälsovårdsministeriet följer vilka konsekvenser reformen har för stödtagarnas situation och utreder behoven av att utveckla systemet med bostadsbidrag och alternativet till att förnya begreppet hushåll och konsekvenserna av detta. Dessutom granskas olika alternativ till boendestöd inom ett av statsrådet tillsatt projekt för att bereda en totalreform som hänför sig till grundskydd och aktivitet, vars mandatperiod är 28.9.2017–28.2.2019. Projektets uppgift är att bereda en totalreformen av grundtryggheten vars mål är att höja sysselsättningsgraden, sporra till arbete och företagande samt förebygga och minska ojämlikhet. Det beredningsarbete som behandlar olika alternativ samordnas tillsammans med den arbetsgrupp som ska bekämpa ojämlikhet och som leds av Juho Saari.

Sanna Pekkarinen, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

VALTIONEUVESTO
STATSRÅDET

SNELLMANSGATAN 1 A, HELSINGFORS
PB 23, 00023 STATSRÅDET
valtioneuvosto.fi/sv/
julkaisut.valtioneuvosto.fi

ISBN: 978-952-287-574-7 PDF
ISBN: 978-952-287-575-4 tryckt
ISSN: 2489-8015 PDF
ISSN: 2489-6993 tryckt